

大般若波罗蜜多经

(六百卷：第八十一卷至第九十卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译

南無本師釋迦牟尼佛

说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇一九年五月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

目 录

起诵仪	- 1 -
香赞	- 1 -
净口业真言	- 1 -
净三业真言	- 1 -
安土地真言	- 1 -
普供养真言	- 2 -
开经偈	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第八十一	- 3 -
初分天帝品第二十二之五	- 3 -
初分诸天子品第二十三之一	- 12 -
大般若波罗蜜多经卷第八十二	- 32 -
初分诸天子品第二十三之二	- 32 -
初分受教品第二十四之一	- 37 -
大般若波罗蜜多经卷第八十三	- 56 -
初分受教品第二十四之二	- 56 -
大般若波罗蜜多经卷第八十四	- 79 -
初分受教品第二十四之三	- 79 -
初分散华品第二十五	- 96 -
大般若波罗蜜多经卷第八十五	- 106 -
初分学般若品第二十六之一	- 106 -
大般若波罗蜜多经卷第八十六	- 133 -
初分学般若品第二十六之二	- 133 -
大般若波罗蜜多经卷第八十七	- 160 -
初分学般若品第二十六之三	- 160 -
大般若波罗蜜多经卷第八十八	- 187 -
初分学般若品第二十六之四	- 187 -
大般若波罗蜜多经卷第八十九	- 213 -
初分学般若品第二十六之五	- 213 -
初分求般若品第二十七之一	- 229 -
大般若波罗蜜多经卷第九十	- 238 -
初分求般若品第二十七之二	- 238 -
补阙真言	- 262 -
回向偈	- 262 -

●起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiàncuánshēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南无香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃

pǔ gòngyǎngzhēnyán
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hú
唵. 誝 誝 曩 . 三 婆 嚩 . 鞞 日 啰 斛 .

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南 无 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ   bǎi qiān wàn jié nán zāo yù
无 上 甚 深 微 妙 法   百 千 万 劫 难 遭 遇
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí   yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我 今 见 闻 得 受 持   愿 解 如 来 真 实 义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì bā shí yī
大般若波罗蜜多经卷第八十一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn tiān dì pǐn dì èr shí èr zhī wǔ
初分天帝品第二十二之五

shàn xiàn rú lái zhī xīn bú zhù bù shī bō luó mì duō bú zhù
“善现，如来之心不住布施波罗蜜多，不住
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō hé yǐ
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。何以
gù yǐ bù shī bō luó mì duō děng bù kě dé gù
故？以布施波罗蜜多等不可得故。

shàn xiàn rú lái zhī xīn bú zhù sì jìng lù bú zhù sì wú liàng
“善现，如来之心不住四静虑，不住四无量、
sì wú sè dìng hé yǐ gù yǐ sì jìng lù děng bù kě dé gù
四无色定。何以故？以四静虑等不可得故。

shàn xiàn rú lái zhī xīn bú zhù bā jiě tuō bú zhù bā shèng
“善现，如来之心不住八解脱，不住八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù hé yǐ gù yǐ bā jiě tuō děng
处、九次第定、十遍处。何以故？以八解脱等
bù kě dé gù
不可得故。

shàn xiàn rú lái zhī xīn bú zhù sì niàn zhù bú zhù sì zhèng
“善现，如来之心不住四念住，不住四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī hé yǐ gù yǐ sì niàn zhù děng bù kě dé gù
支。何以故？以四念住等不可得故。

shàn xiàn rú lái zhī xīn bú zhù kōng jiě tuō mén bú zhù wú
“善现，如来之心不住空解脱门，不住无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén hé yǐ gù yǐ kōng jiě tuō mén děng bù
相、无愿解脱门。何以故？以空解脱门等不
kě dé gù
可得故。

shànxiàn rú lái zhī xīn bú zhù wǔ yǎn bú zhù liù shéntōng
“善现，如来之心不住五眼，不住六神通。

hé yǐ gù yǐ wǔ yǎnděng bù kě dé gù
何以故？以五眼等不可得故。

shànxiàn rú lái zhī xīn bú zhù fó shí lì bú zhù sì wú suǒ
“善现，如来之心不住佛十力，不住四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ hé yǐ gù yǐ fó shí lì děng bù kě dé gù
佛不共法。何以故？以佛十力等不可得故。

shànxiàn rú lái zhī xīn bú zhù wú wàng shī fǎ bú zhù héng
“善现，如来之心不住无忘失法，不住恒

zhù shě xìng hé yǐ gù yǐ wú wàng shī fǎ děng bù kě dé gù
住舍性。何以故？以无忘失法等不可得故。

shànxiàn rú lái zhī xīn bú zhù yī qiè tuó luó ní mén bú zhù
“善现，如来之心不住一切陀罗尼门，不住

yī qiè sān mó dì mén hé yǐ gù yǐ yī qiè tuó luó ní mén děng bù
一切三摩地门。何以故？以一切陀罗尼门等不

kě dé gù
可得故。

shànxiàn rú lái zhī xīn bú zhù yī qiè zhì bú zhù dào xiàng
“善现，如来之心不住一切智，不住道相

zhì yī qiè xiàng zhì hé yǐ gù yǐ yī qiè zhì děng bù kě dé gù
智、一切相智。何以故？以一切智等不可得故。

shànxiàn rú lái zhī xīn bú zhù shēng wén chéng bú zhù dú jué
“善现，如来之心不住声闻乘，不住独觉

shèng wú shàng shèng hé yǐ gù yǐ shēng wén chéng děng bù kě dé
乘、无上乘。何以故？以声闻乘等不可得

gù
故。

shànxiàn rú lái zhī xīn bú zhù yù liú jí yù liú xiàng guǒ
“善现，如来之心不住预流及预流向果，

bú zhù yī lái bù huán ā luó hàn jí yī lái bù huán ā luó
不住一来、不还、阿罗汉及一来、不还、阿罗

hàn xiàng guǒ hé yǐ gù yǐ yù liú děng bù kě dé gù
汉向果。何以故？以预流等不可得故。

shànxiàn rú lái zhī xīn bú zhù dú jué jí dú jué pú tí bú
“善现，如来之心不住独觉及独觉菩提，不

zhù pú sà rú lái jí pú sà rú lái fǎ hé yǐ gù yǐ dú jué
住菩萨、如来及菩萨、如来法。何以故？以独觉
děng bù kě dé gù
等不可得故。

shànxiàn rú lái zhī xīn bú zhù jí xǐ dì jí fǎ bú zhù lí
“善现，如来之心不住极喜地及法，不住离
gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiàncián dì
垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、
yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì jí fǎ hé yǐ
远行地、不动地、善慧地、法云地及法。何以
gù yǐ jí xǐ dì děng bù kě dé gù
故？以极喜地等不可得故。

shànxiàn rú lái zhī xīn bú zhù yì shēng dì jí fǎ bú zhù
“善现，如来之心不住异生地及法，不住
zhǒngxìng¹ dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ
种性¹地、第八地、具见地、薄地、离欲地、已
bàn dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì jí fǎ hé yǐ gù
办地、独觉地、菩萨地、如来地及法。何以故？
yǐ yì shēng dì děng bù kě dé gù
以异生地等不可得故。

rú shì shànxiàn rú lái zhī xīn yú yī qiè fǎ dōu wú suǒ zhù
“如是，善现，如来之心于一切法都无所住
yì fēi bú zhù
亦非不住。”

shí jù shòushànxiàn wèi shè lì zǐ yán rú shì pú sà mó hē
时，具寿善现谓舍利子言：“如是菩萨摩诃
sà suī zhù bō rě bō luó mì duō ér tóng rú lái yú yī qiè fǎ dōu wú
萨虽住般若波罗蜜多，而同如来于一切法都无
suǒ zhù yì fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé
所住亦非不住。所以者何？

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú sè fēi zhù fēi bú zhù yú shòu xiǎng xíng shí yì fēi zhù fēi
而于色非住非不住，于受、想、行、识亦非住非
bú zhù hé yǐ gù yǐ sè yùnděng wú èr xiàng gù
不住。何以故？以色蕴等无二相故。

¹ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú yǎnchù fēi zhù fēi bú zhù yú ěr bí shé shēn yì chù
而于眼处非住非不住，于耳、鼻、舌、身、意处
yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ yǎnchùděng wú èr xiàng gù
亦非住非不住。何以故？以眼处等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú sè chù fēi zhù fēi bú zhù yú shēng xiāng wèi chù fǎ
而于色处非住非不住，于声、香、味、触、法
chù yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ sè chùděng wú èr xiàng gù
处亦非住非不住。何以故？以色处等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú yǎn jiè fēi zhù fēi bú zhù yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù
而于眼界非住非不住，于色界、眼识界及眼触、
yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ
眼触为缘所生诸受亦非住非不住。何以故？以
yǎn jiè děng wú èr xiàng gù
眼界等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú ěr jiè fēi zhù fēi bú zhù yú shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù
而于耳界非住非不住，于声界、耳识界及耳触、
ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ
耳触为缘所生诸受亦非住非不住。何以故？以
ěr jiè děng wú èr xiàng gù
耳界等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú bí jiè fēi zhù fēi bú zhù yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù
而于鼻界非住非不住，于香界、鼻识界及鼻触、
bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ
鼻触为缘所生诸受亦非住非不住。何以故？以
bí jiè děng wú èr xiàng gù
鼻界等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú shé jiè fēi zhù fēi bú zhù yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù
而于舌界非住非不住，于味界、舌识界及舌触、
shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ
舌触为缘所生诸受亦非住非不住。何以故？以
shé jiè dēng wú èr xiàng gù
舌界等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú shēn jiè fēi zhù fēi bú zhù yú chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù
而于身界非住非不住，于触界、身识界及身触、
shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù
身触为缘所生诸受亦非住非不住。何以故？

yǐ shēn jiè dēng wú èr xiàng gù
以身界等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú yì jiè fēi zhù fēi bú zhù yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù
而于意界非住非不住，于法界、意识界及意触、
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ
意触为缘所生诸受亦非住非不住。何以故？以

yì jiè dēng wú èr xiàng gù
意界等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú dì jiè fēi zhù fēi bú zhù yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
而于地界非住非不住，于水、火、风、空、识界
yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ dì jiè dēng wú èr xiàng gù
亦非住非不住。何以故？以地界等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú kǔ shèng dì fēi zhù fēi bú zhù yú jí miè dào shèng dì yì
而于苦圣谛非住非不住，于集、灭、道圣谛亦
fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ kǔ shèng dì dēng wú èr xiàng gù
非住非不住。何以故？以苦圣谛等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú wú míng fēi zhù fēi bú zhù yú xíng shí míng sè liù chù
而于无明非住非不住，于行、识、名色、六处、

chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo yì
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼亦
fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ wú míngděng wú èr xiàng gù
非住非不住。何以故？以无明等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú nèi kōng fēi zhù fēi bú zhù yú wàikōng nèi wàikōng kōng kōng
而于内空非住非不住，于外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ nèi
性空、无性自性空亦非住非不住。何以故？以内
kōngděng wú èr xiàng gù
空等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú zhēn rú fēi zhù fēi bú zhù yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
而于真如非住非不住，于法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù
实际、虚空界、不思議界亦非住非不住。何以故？
yǐ zhēn rú děng wú èr xiàng gù
以真如等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú bù shī bō luó mì duō fēi zhù fēi bú zhù yú jìng jiè ān rěn
而于布施波罗蜜多非住非不住，于净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ
精进、静虑、般若波罗蜜多亦非住非不住。何以
gù yǐ bù shī bō luó mì duōděng wú èr xiàng gù
故？以布施波罗蜜多等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú sì jìng lǜ fēi zhù fēi bú zhù yú sì wú liàng sì wú sè dìng yì
而于四静虑非住非不住，于四无量、四无色定亦
fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ sì jìng lǜ děng wú èr xiàng gù
非住非不住。何以故？以四静虑等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú bā jiě tuō fēi zhù fēi bú zhù yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
而于八解脱非住非不住，于八胜处、九次第定、
shí biàn chù yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ bā jiě tuō děng wú
十遍处亦非住非不住。何以故？以八解脱等无
èr xiàng gù
二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú sì niàn zhù fēi zhù fēi bú zhù yú sì zhèng duàn sì shén zú
而于四念住非住非不住，于四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì fēi zhù fēi bú
五根、五力、七等觉支、八圣道支亦非住非不
zhù hé yǐ gù yǐ sì niàn zhù děng wú èr xiàng gù
住。何以故？以四念住等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú kōng jiě tuō mén fēi zhù fēi bú zhù yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō
而于空解脱门非住非不住，于无相、无愿解脱
mén yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ kōng jiě tuō mén děng wú èr
门亦非住非不住。何以故？以空解脱门等无二
xiàng gù
相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú wǔ yǎn fēi zhù fēi bú zhù yú liù shén tōng yì fēi zhù fēi bú zhù
而于五眼非住非不住，于六神通亦非住非不住。
hé yǐ gù yǐ wǔ yǎn děng wú èr xiàng gù
何以故？以五眼等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú fó shí lì fēi zhù fēi bú zhù yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
而于佛十力非住非不住，于四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì fēi zhù
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法亦非住

fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ fó shí lì děng wú èr xiàng gù
非不住。何以故？以佛十力等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú wú wàng shī fǎ fēi zhù fēi bú zhù yú héng zhù shě xìng yì fēi zhù
而于无忘失法非住非不住，于恒住舍性亦非住

fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ wú wàng shī fǎ děng wú èr xiàng gù
非不住。何以故？以无忘失法等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú yī qiè tuó luó ní mén fēi zhù fēi bú zhù yú yī qiè sān mó dì
而于一切陀罗尼门非住非不住，于一切三摩地

mén yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ yī qiè tuó luó ní mén děng
门亦非住非不住。何以故？以一切陀罗尼门等

wú èr xiàng gù
无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú yī qiè zhì fēi zhù fēi bú zhù yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
而于一切智非住非不住，于道相智、一切相智

yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ yī qiè zhì děng wú èr xiàng gù
亦非住非不住。何以故？以一切智等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú shēng wén shèng fēi zhù fēi bú zhù yú dú jué shèng wú shàng
而于声闻乘非住非不住，于独觉乘、无上

shèng yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ shēng wén shèng děng wú èr
乘亦非住非不住。何以故？以声闻乘等无二

xiàng gù
相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，

ér yú yù liú jí yù liú xiàng guǒ fēi zhù fēi bú zhù yú yī lái bù
而于预流及预流向果非住非不住，于一来、不

huán ā luó hàn jí yī lái bù huán ā luó hàn xiàng guǒ yì fēi zhù
还、阿罗汉及一来、不还、阿罗汉向果亦非住

fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ yù liú děng wú èr xiàng gù
非不住。何以故？以预流等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú dú jué jí dú jué pú tí fēi zhù fēi bú zhù yú pú sà rú lái
而于独觉及独觉菩提非住非不住，于菩萨、如来
jí pú sà rú lái fǎ yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ dú jué
及菩萨、如来法亦非住非不住。何以故？以独觉
děng wú èr xiàng gù
等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú jí xǐ dì jí fǎ fēi zhù fēi bú zhù yú lí gòu dì fā guāng
而于极喜地及法非住非不住，于离垢地、发光
dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不
dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì jí fǎ yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ
动地、善慧地、法云地及法亦非住非不住。何以
gù yǐ jí xǐ dì děng wú èr xiàng gù
故？以极喜地等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà suī zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨虽住般若波罗蜜多，
ér yú yì shēng dì jí fǎ fēi zhù fēi bú zhù yú zhǒng xìng dì dì bā
而于异生地及法非住非不住，于种性地、第八
dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ bàn dì dú jué dì
地、具见地、薄地、离欲地、已办地、独觉地、
pú sà dì rú lái dì jí fǎ yì fēi zhù fēi bú zhù hé yǐ gù yǐ
菩萨地、如来地及法亦非住非不住。何以故？以
yì shēng dì děng wú èr xiàng gù
异生地等无二相故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà yú bō rě bō luó mì duō suí fēi
“舍利子，菩萨摩诃萨于般若波罗蜜多随非
zhù fēi bú zhù yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn yīng rú shì xué
住非不住，以无所得为方便，应如是学。”

chū fēn zhū tiān zǐ pǐn dì èr shí sān zhī yī
初分诸天子品第二十三之一

ěr shí huì zhōng yǒu zhū tiān zǐ qiè zuò shì niàn zhū yào chā
尔时，会中有诸天子窃作是念：“诸药叉

děng yán cí zhòu jù suī fù yīn mì ér shàng kě zhī zūn zhě shàn xiàn
等言辞²咒句，虽复隐密而尚可知，尊者善现

yú cǐ bō rě bō luó mì duō suī yǐ zhǒng zhǒng yán cí xiǎn shì ér wǒ
于此般若波罗蜜多虽以种种言词显示，而我

děng bèi jìng bù néng jiě
等辈竟不能解。”

shàn xiàn zhī bǐ xīn zhī suǒ niàn biàngào zhī yán rǔ děng tiān zǐ
善现知彼心之所念，便告之言：“汝等天子

yú wǒ suǒ shuō bù néng jiě yé
于我所说不能解耶？”

zhū tiān zǐ yán rú shì rú shì
诸天子言：“如是！如是！”

jù shòu shàn xiàn fù gào bǐ yán wǒ céng yú cǐ bù shuō yī zì
具寿善现复告彼言：“我曾于此不说一字，

rǔ yì bù wén dāng hé suǒ jiě hé yǐ gù shèn shēn bō rě bō
汝亦³不闻，当何所解？何以故？甚深般若波

luó mì duō wén zì yán shuō jiē yuǎn lí gù yóu cǐ yú zhōng shuō zhě tīng
罗蜜多文字言说皆远离故，由此于中说者、听

zhě jí néng jiě zhě jiē bù kě dé yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué
者及能解者皆不可得。一切如来、应、正等觉

suǒ zhèng wú shàng zhèng děng pú tí qí xiàng shèn shēn yì fù rú shì
所证无上正等菩提其相甚深亦复如是。

tiān zǐ dāng zhī rú fó huà shēn huà zuò wú liàng bì chū
“天子当知！如佛化身，化作无量苾刍、

bì chū ní wū bō suǒ jiā wū bō sī jiā jù lái jí huì fù huà zuò
苾刍尼、邬波索迦、邬波斯迦俱来集会，复化作

yī néng shuō fǎ rén yú cǐ zhòng zhōng xuān yáng miào fǎ yú yì yún hé
一能说法人于此众中宣扬妙法。于意云何？

shì zhōng yǒu shí néng shuō néng tīng néng jiě zhě fǒu
是中有实能说、能听、能解者不？”

² 大正藏：词；永乐北藏及龙藏：辞

³ 大正藏：等；永乐北藏及龙藏：亦

zhūtiān zǐ yán fǔ yě dà dé
诸天子言：“不也！大德！”

shànxiàngào yán rú shì tiān zǐ yī qiè fǎ jiē rú huà gù
善现告言：“如是，天子，一切法皆如化故，

bō rě zhōngshuōzhě tīngzhě jí néng jiě zhědōu bù kě dé
般若中 说者、听者及能解者都不可得。

tiān zǐ dāng zhī rú zài mèngzhōng mèng jiàn yǒu fó jiào jiè jiào
“天子当知！如在梦中 梦见有佛教诫教

shòu pú sà shēngwén yú yì yún hé shì zhōngyǒu shí néngshuō
授菩萨、声闻，于意云何？是中有实能说、

néngtīng néng jiě zhě fǒu
能听、能解者不？”

zhūtiān zǐ yán fú yě dà dé
诸天子言：“不也！大德！”

shànxiàngào yán rú shì tiān zǐ yī qiè fǎ jiē rú mèng gù
善现告言：“如是，天子，一切法皆如梦故，

bō rě zhōngshuōzhě tīngzhě jí néng jiě zhědōu bù kě dé
般若中 说者、听者及能解者都不可得。

tiān zǐ dāng zhī rú yǒu èr rén chǔ yī shān gǔ gè zhù yī
“天子当知！如有二人处一山谷，各住一

miàn zàn fó fǎ sēng jù shí fā xiǎng yú yì yún hé cǐ èr
面赞佛、法、僧，俱时发响，于意云何？此二

xiǎngshēngnéng hù xiāngwén hù xiāng jiě fǒu
响声能互相闻、互相解不？”

zhūtiān zǐ yán fú yě dà dé
诸天子言：“不也！大德！”

shànxiàngào yán rú shì tiān zǐ yī qiè fǎ jiē rú xiǎng gù
善现告言：“如是，天子，一切法皆如响故，

bō rě zhōngshuōzhě tīngzhě jí néng jiě zhědōu bù kě dé
般若中 说者、听者及能解者都不可得。

tiān zǐ dāng zhī rú qiǎohuàn shī huò bǐ dì zǐ yú sì qú dào
“天子当知！如巧幻师或彼弟子于四衢道，

huànzuò sì zhòng jí yī fó shēnchǔzhōngshuō fǎ yú yì yún hé shì
幻作四众及一佛身处中说法，于意云何？是

zhōngyǒu shí néngshuō néngtīng néng jiě zhě fǒu
中有实能说、能听、能解者不？”

zhūtiān zǐ yán fú yě dà dé
诸天子言：“不也！大德！”

shànxiàngàoyán rú shì tiān zǐ yī qiè fǎ jiē rú huàn gù
善现告言：“如是，天子，一切法皆如幻故，

bō rě zhōngshuōzhě tīngzhě jí néng jiě zhědōu bù kě dé
般若中说者、听者及能解者都不可得。”

shí zhūtiān zǐ fù zuò shì niàn zūnzhěshànxiàn yú cǐ bō rě
时，诸天子复作是念：“尊者善现于此般若

bō luó mì duō suī fù zhǒngzhǒngfāngbiànxiǎnshuō yù lìng yì jiě ér
波罗蜜多，虽复种种方便显说欲令易解，而

qí yì qù shènsēnzhuǎnshènsēn wēi xì gèngwēi xì nán kě cè duó
其意趣甚深转甚深、微细更微细，难可测度。”

shànxiàn zhī bǐ xīn zhī suǒniàn biàngào zhī yuē tiān zǐ dāng zhī
善现知彼心之所念，便告之曰：“天子当知！

sè fēi shènsēn fēi wēi xì shòu xiǎng xíng shí yì fēi shènsēn fēi
色非甚深非微细，受、想、行、识亦非甚深非

wēi xì hé yǐ gù sè shēn xì xìng bù kě dé gù shòu xiǎng
微细。何以故？色深细性不可得故，受、想、

xíng shí shēn xì xìng yì bù kě dé gù
行、识深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī yǎnchù fēi shènsēn fēi wēi xì ěr bí
“天子当知！眼处非甚深非微细，耳、鼻、

shé shēn yì chù yì fēi shènsēn fēi wēi xì hé yǐ gù yǎnchù
舌、身、意处亦非甚深非微细。何以故？眼处

shēn xì xìng bù kě dé gù ěr bí shé shēn yì chùshēn xì
深细性不可得故，耳、鼻、舌、身、意处深细

xìng yì bù kě dé gù
性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī sè chù fēi shènsēn fēi wēi xì shēng xiāng
“天子当知！色处非甚深非微细，声、香、

wèi chù fǎ chù yì fēi shènsēn fēi wēi xì hé yǐ gù sè chùshēn
味、触、法处亦非甚深非微细。何以故？色处深

xì xìng bù kě dé gù shēng xiāng wèi chù fǎ chùshēn xì xìng
细性不可得故，声、香、味、触、法处深细性

yì bù kě dé gù
亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī yǎn jiè fēi shènsēn fēi wēi xì sè jiè
“天子当知！眼界非甚深非微细，色界、

yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fēi shènsēn
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受亦非甚深

fēi wēi xì hé yǐ gù yǎn jiè shēn xì xìng bù kě dé gù sè jiè nǎi
非微细。何以故？眼界深细性不可得故，色界乃
zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòushēn xì xìng yì bù kě dé gù
至眼触为缘所生诸受深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī ěr jiè fēi shēnshēn fēi wēi xì shēng jiè
“天子当知！耳界非甚深非微细，声界、

ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fēi shēnshēn
耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受亦非甚深
fēi wēi xì hé yǐ gù ěr jiè shēn xì xìng bù kě dé gù shēng jiè
非微细。何以故？耳界深细性不可得故，声界
nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòushēn xì xìng yì bù kě dé gù
乃至耳触为缘所生诸受深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī bí jiè fēi shēnshēn fēi wēi xì xiāng jiè
“天子当知！鼻界非甚深非微细，香界、

bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fēi shēnshēn
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受亦非甚深
fēi wēi xì hé yǐ gù bí jiè shēn xì xìng bù kě dé gù xiāng jiè nǎi
非微细。何以故？鼻界深细性不可得故，香界乃
zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòushēn xì xìng yì bù kě dé gù
至鼻触为缘所生诸受深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī shé jiè fēi shēnshēn fēi wēi xì wèi jiè
“天子当知！舌界非甚深非微细，味界、

shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fēi shēnshēn
舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受亦非甚深
fēi wēi xì hé yǐ gù shé jiè shēn xì xìng bù kě dé gù wèi jiè nǎi
非微细。何以故？舌界深细性不可得故，味界乃
zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòushēn xì xìng yì bù kě dé gù
至舌触为缘所生诸受深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī shēn jiè fēi shēnshēn fēi wēi xì chù jiè
“天子当知！身界非甚深非微细，触界、

shēn shí jiè jí shēn chù shēn chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fēi shēnshēn
身识界及身触、身触为缘所生诸受亦非甚
shēn fēi wēi xì hé yǐ gù shēn jiè shēn xì xìng bù kě dé gù chù
深非微细。何以故？身界深细性不可得故，触
jiè nǎi zhì shēn chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòushēn xì xìng yì bù kě dé gù
界乃至身触为缘所生诸受深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī yì jiè fēi shēnshēn fēi wēi xì fǎ jiè
“天子当知！意界非甚深非微细，法界、

yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì fēi shèn shēn
意识界及意触、意触为缘所生诸受亦非甚深
fēi wēi xì hé yǐ gù yì jiè shēn xì xìng bù kě dé gù fǎ jiè nǎi
非微细。何以故？意界深细性不可得故，法界乃
zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shēn xì xìng yì bù kě dé gù
至意触为缘所生诸受深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī dì jiè fēi shèn shēn fēi wēi xì shuǐ huǒ
“天子当知！地界非甚深非微细，水、火、

fēng kōng shí jiè yì fēi shèn shēn fēi wēi xì hé yǐ gù dì jiè
风、空、识界亦非甚深非微细。何以故？地界
shēn xì xìng bù kě dé gù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shēn xì
深细性不可得故，水、火、风、空、识界深细
xìng yì bù kě dé gù
性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī kǔ shèng dì fēi shèn shēn fēi wēi xì jí
“天子当知！苦圣谛非甚深非微细，集、

miè dào shèng dì yì fēi shèn shēn fēi wēi xì hé yǐ gù kǔ shèng
灭、道圣谛亦非甚深非微细。何以故？苦圣
dì shēn xì xìng bù kě dé gù jí miè dào shèng dì shēn xì xìng yì
谛深细性不可得故，集、灭、道圣谛深细性亦
bù kě dé gù
不可得故。

tiān zǐ dāng zhī wú míng fēi shèn shēn fēi wēi xì xíng shí
“天子当知！无明非甚深非微细，行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
chóu tàn kǔ yōu nǎo yì fēi shèn shēn fēi wēi xì hé yǐ gù wú míng
愁叹苦忧恼亦非甚深非微细。何以故？无明
shēn xì xìng bù kě dé gù xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo shēn xì
深细性不可得故，行乃至老死愁叹苦忧恼深细
xìng yì bù kě dé gù
性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī nèi kōng fēi shèn shēn fēi wēi xì wài kōng
“天子当知！内空非甚深非微细，外空、

nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn
为无空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本

xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì fēi shēnshēn fēi
空、无性空、自性空、无性自性空亦非甚深非
wēi xì hé yǐ gù nèi kōngshēn xì xìng bù kě dé gù wàikōng nǎi
微细。何以故？内空深细性不可得故，外空乃
zhì wú xìng zì xìngkōngshēn xì xìng yì bù kě dé gù
至无性自性空深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī zhēn rú fēi shēnshēn fēi wēi xì fǎ jiè
“天子当知！真如非甚深非微细，法界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì fēi
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界亦非
shēnshēn fēi wēi xì hé yǐ gù zhēn rú shēn xì xìng bù kě dé gù
甚深非微细。何以故？真如深细性不可得故，
fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè shēn xì xìng yì bù kě dé gù
法界乃至不思議界深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī bù shī bō luó mì duō fēi shēnshēn fēi wēi xì
“天子当知！布施波罗蜜多非甚深非微细，
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì fēi shēn
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多亦非甚
shēnshēn fēi wēi xì hé yǐ gù bù shī bō luó mì duōshēn xì xìng bù kě
深非微细。何以故？布施波罗蜜多深细性不可
dé gù jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōshēn xì xìng yì bù kě dé
得故，净戒乃至般若波罗蜜多深细性亦不可得
gù
故。

tiān zǐ dāng zhī sì jìng lù fēi shēnshēn fēi wēi xì sì wú
“天子当知！四静虑非甚深非微细，四无
liàng sì wú sè dìng yì fēi shēnshēn fēi wēi xì hé yǐ gù sì jìng
量、四无色定亦非甚深非微细。何以故？四静
lù shēn xì xìng bù kě dé gù sì wú liàng sì wú sè dìngshēn xì xìng
虑深细性不可得故，四无量、四无色定深细性
yì bù kě dé gù
亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī bā jiě tuō fēi shēnshēn fēi wēi xì bā shèng
“天子当知！八解脱非甚深非微细，八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì fēi shènshēn fēi wēi xì hé yǐ
处、九次第定、十遍处亦非甚深非微细。何以
gù bā jiě tuōshēn xì xìng bù kě dé gù bā shèngchù jiǔ cì dì
故？八解脱深细性不可得故，八胜处、九次第
dìng shí biànchùshēn xì xìng yì bù kě dé gù
定、十遍处深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī sì niànzhù fēi shènshēn fēi wēi xì sì zhèng
“天子当知！四念住非甚深非微细，四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī yì fēi shènshēn fēi wēi xì hé yǐ gù sì niànzhùshēn xì xìng bù
支亦非甚深非微细。何以故？四念住深细性不
kě dé gù sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī shēn xì xìng yì bù kě
可得故，四正断乃至八圣道支深细性亦不可
dé gù
得故。

tiān zǐ dāng zhī wǔ yǎn fēi shènshēn fēi wēi xì liù shéntōng
“天子当知！五眼非甚深非微细，六神通

yì fēi shènshēn fēi wēi xì hé yǐ gù wǔ yǎnshēn xì xìng bù kě dé
亦非甚深非微细。何以故？五眼深细性不可得
gù liù shéntōngshēn xì xìng yì bù kě dé gù
故，六神通深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī fó shí lì fēi shènshēn fēi wēi xì sì wú
“天子当知！佛十力非甚深非微细，四无

suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十
bā fó bú gòng fǎ yì fēi shènshēn fēi wēi xì hé yǐ gù fó shí lì
八佛不共法亦非甚深非微细。何以故？佛十力
shēn xì xìng bù kě dé gù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
深细性不可得故，四无所畏乃至十八佛不共法
shēn xì xìng yì bù kě dé gù
深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī wú wàng shī fǎ fēi shènshēn fēi wēi xì héng
“天子当知！无忘失法非甚深非微细，恒

zhù shě xìng yì fēi shènshēn fēi wēi xì hé yǐ gù wú wàng shī fǎ
住舍性亦非甚深非微细。何以故？无忘失法
shēn xì xìng bù kě dé gù héngzhù shě xìngshēn xì xìng yì bù kě dé gù
深细性不可得故，恒住舍性深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī yī qiè tuó luó ní mén fēi shènshēn fēi wēi xì
“天子当知！一切陀罗尼门非甚深非微细，

yī qiè sān mó dì mén yì fēi shènshēn fēi wēi xì hé yǐ gù yī qiè
一切三摩地门亦非甚深非微细。何以故？一切

tuó luó ní ménshēn xì xìng bù kě dé gù yī qiè sān mó dì ménshēn xì
陀罗尼门深细性不可得故，一切三摩地门深细

xìng yì bù kě dé gù
性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī yī qiè zhì fēi shènshēn fēi wēi xì dào xiàng
“天子当知！一切智非甚深非微细，道相

zhì yī qiè xiàng zhì yì fēi shènshēn fēi wēi xì hé yǐ gù yī qiè
智、一切相智亦非甚深非微细。何以故？一切

zhì shēn xì xìng bù kě dé gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shēn xì xìng
智深细性不可得故，道相智、一切相智深细性

yì bù kě dé gù
亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī shēng wén chéng fēi shènshēn fēi wēi xì dú
“天子当知！声闻乘非甚深非微细，独

jué shèng wú shàng shèng yì fēi shènshēn fēi wēi xì hé yǐ gù shēng
觉乘、无上乘亦非甚深非微细。何以故？声

wén shèng shēn xì xìng bù kě dé gù dú jué shèng wú shàng shèng shēn
闻乘深细性不可得故，独觉乘、无上乘深

xì xìng yì bù kě dé gù
细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī yù liú fēi shènshēn fēi wēi xì yī lái
“天子当知！预流非甚深非微细，一来、

bù huán ā luó hàn yì fēi shènshēn fēi wēi xì hé yǐ gù yù liú
不还、阿罗汉亦非甚深非微细。何以故？预流

shēn xì xìng bù kě dé gù yī lái bù huán ā luó hàn shēn xì xìng
深细性不可得故，一来、不还、阿罗汉深细性

yì bù kě dé gù
亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī yù liú xiàng yù liú guǒ fēi shènshēn fēi wēi
“天子当知！预流向预流果非甚深非微

xì yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng
细，一来向一来果、不还向不还果、阿罗汉向

ā luó hàn guǒ yì fēi shènshēn fēi wēi xì hé yǐ gù yù liú xiàng yù
阿罗汉果亦非甚深非微细。何以故？预流向预

liú guǒshēn xì xìng bù kě dé gù yī lái xiàng yī lái guǒ nǎi zhì ā luó
流果深细性不可得故，一来向一来果乃至阿罗

hànxiàng ā luó hàn guǒshēn xì xìng yì bù kě dé gù
汉向阿罗汉果深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī dú jué fēi shēnshēn fēi wēi xì dú jué xiàng
“天子当知！独觉非甚深非微细，独觉向

dú jué guǒ yì fēi shēnshēn fēi wēi xì hé yǐ gù dú jué shēn xì xìng
独觉果亦非甚深非微细。何以故？独觉深细性

bù kě dé gù dú jué xiàng dú jué guǒshēn xì xìng yì bù kě dé gù
不可得故，独觉向独觉果深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī pú sà mó hē sà fēi shēnshēn fēi wēi xì
“天子当知！菩萨摩诃萨非甚深非微细，

sānmiǎosān fó tuó yì fēi shēnshēn fēi wēi xì hé yǐ gù pú sà mó
三藐三佛陀亦非甚深非微细。何以故？菩萨摩

hē sà shēn xì xìng bù kě dé gù sānmiǎosān fó tuóshēn xì xìng yì bù
诃萨深细性不可得故，三藐三佛陀深细性亦不

kě dé gù
可得故。

tiān zǐ dāng zhī pú sà mó hē sà fǎ fēi shēnshēn fēi wēi xì
“天子当知！菩萨摩诃萨法非甚深非微细，

wú shàngzhèngděng pú tí yì fēi shēnshēn fēi wēi xì hé yǐ gù pú
无上正等菩提亦非甚深非微细。何以故？菩

sà mó hē sà fǎ shēn xì xìng bù kě dé gù wú shàngzhèngděng pú tí
萨摩诃萨法深细性不可得故，无上正等菩提

shēn xì xìng yì bù kě dé gù
深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī jí xǐ dì fēi shēnshēn fēi wēi xì lí gòu
“天子当知！极喜地非甚深非微细，离垢

dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎn
地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远

xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì fēi shēnshēn fēi wēi
行地、不动地、善慧地、法云地亦非甚深非微

xì hé yǐ gù jí xǐ dì shēn xì xìng bù kě dé gù lí gòu dì nǎi
细。何以故？极喜地深细性不可得故，离垢地乃

zhì fǎ yún dì shēn xì xìng yì bù kě dé gù
至法云地深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī jí xǐ dì fǎ fēi shēnshēn fēi wēi xì lí
“天子当知！极喜地法非甚深非微细，离

gòu dì fǎ fā guāng dì fǎ yàn huì dì fǎ jí nánshèng dì fǎ
垢地法、发光地法、焰慧地法、极难胜地法、
xiànrán dì fǎ yuǎnxíng dì fǎ bú dòng dì fǎ shàn huì dì fǎ
现前地法、远行地法、不动地法、善慧地法、
fǎ yún dì fǎ yì fēi shèshēn fēi wēi xì hé yǐ gù jí xǐ dì fǎ
法云地法亦非甚深非微细。何以故？极喜地法
shēn xì xìng bù kě dé gù lí gòu dì fǎ nǎi zhì fǎ yún dì fǎ shēn xì
深细性不可得故，离垢地法乃至法云地法深细
xìng yì bù kě dé gù
性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī yì shēng dì fēi shèshēn fēi wēi xì zhǒng
“天子当知！异生地非甚深非微细，种
xìng dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ bàn dì
性⁴地、第八地、具见地、薄地、离欲地、已办地、
dú jué dì pú sà dì rú lái dì yì fēi shèshēn fēi wēi xì hé yǐ
独觉地、菩萨地、如来地亦非甚深非微细。何以
gù yì shēng dì shēn xì xìng bù kě dé gù zhǒngxìng dì nǎi zhì rú
故？异生地深细性不可得故，种性地乃至如
lái dì shēn xì xìng yì bù kě dé gù
来地深细性亦不可得故。

tiān zǐ dāng zhī yì shēng dì fǎ fēi shèshēn fēi wēi xì
“天子当知！异生地法非甚深非微细，
zhǒngxìng dì fǎ dì bā dì fǎ jù jiàn dì fǎ bó dì fǎ lí yù
种性地法、第八地法、具见地法、薄地法、离欲
dì fǎ yǐ bàn dì fǎ dú jué dì fǎ pú sà dì fǎ rú lái dì
地法、已办地法、独觉地法、菩萨地法、如来地
fǎ yì fēi shèshēn fēi wēi xì hé yǐ gù yì shēng dì fǎ shēn xì
法亦非甚深非微细。何以故？异生地法深细
xìng bù kě dé gù zhǒngxìng dì fǎ nǎi zhì rú lái dì fǎ shēn xì xìng yì
性不可得故，种性地法乃至如来地法深细性亦
bù kě dé gù
不可得故。”

shí zhū tiān zǐ fù zuò shì niàn zūn zhě shàn xiàn suǒ shuō fǎ
时，诸天子复作是念：“尊者善现所说法
zhōng bù shī shè sè bù shī shè shòu xiǎng xíng shí hé yǐ
中，不施設色，不施設受、想、行、识。何以

⁴ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性（后同）

gù sè yùnxìngděng bù kě shuō gù
故？色蕴性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shèyǎnchù bù shī
“尊者善现所说法中，不施設眼处，不施
shè ěr bí shé shēn yì chù hé yǐ gù yǎnchùxìngděng
设耳、鼻、舌、身、意处。何以故？眼处性等
bù kě shuō gù
不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè sè chù bù shī
“尊者善现所说法中，不施設色处，不施
shèshēng xiāng wèi chù fǎ chù hé yǐ gù sè chùxìngděng
设声、香、味、触、法处。何以故？色处性等
bù kě shuō gù
不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shèyǎnjiè bù shī
“尊者善现所说法中，不施設眼界，不施
shè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
设色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受。
hé yǐ gù yǎnjiè xìngděng bù kě shuō gù
何以故？眼界性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè ěr jiè bù shī
“尊者善现所说法中，不施設耳界，不施
shèshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
设声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受。
hé yǐ gù ěr jiè xìngděng bù kě shuō gù
何以故？耳界性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè bí jiè bù shī
“尊者善现所说法中，不施設鼻界，不施
shèxiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
设香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受。
hé yǐ gù bí jiè xìngděng bù kě shuō gù
何以故？鼻界性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè shé jiè bù shī
“尊者善现所说法中，不施設舌界，不施
shè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
设味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受。
hé yǐ gù shé jiè xìngděng bù kě shuō gù
何以故？舌界性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shèshēn jiè bù shī
“尊者善现所说法中，不施設身界，不施

shèchù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
设触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受。

hé yǐ gù shēn jiè xìngděng bù kě shuō gù
何以故？身界性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè yì jiè bù shī
“尊者善现所说法中，不施設意界，不施

shè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
设法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受。

hé yǐ gù yì jiè xìngděng bù kě shuō gù
何以故？意界性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè dì jiè bù shī
“尊者善现所说法中，不施設地界，不施

shèshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè hé yǐ gù dì jiè xìngděng
设水、火、风、空、识界。何以故？地界性等

bù kě shuō gù
不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè kǔ shèng dì
“尊者善现所说法中，不施設苦圣谛，

bù shī shè jí miè dào shèng dì hé yǐ gù kǔ shèng dì xìngděng
不施設集、灭、道圣谛。何以故？苦圣谛性等

bù kě shuō gù
不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè wú míng bù shī
“尊者善现所说法中，不施設无明，不施

shè xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
设行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo hé yǐ gù wú míng xìngděng bù kě
生、老死愁叹苦忧恼。何以故？无明性等不可

shuō gù
说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè nèi kōng bù shī
“尊者善现所说法中，不施設内空，不施

shè wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
设外空、内外空、空空、大空、胜义空、有

wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn
为为空空、毕竟空、无际空、散空、无变

yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng hé
不可得空、无性空、自性空、无性自性空。何
yǐ gù nèikōngxìngděng bù kě shuō gù
以故？内空性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shèzhēn rú bù shī
“尊者善现所说法中，不施設真如，不施
shè fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
设法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议
jiè hé yǐ gù zhēn rú xìngděng bù kě shuō gù
界。何以故？真如性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè bù shī bō luó mì
“尊者善现所说法中，不施設布施波罗蜜
duō bù shī shè jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
多，不施設净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō hé yǐ gù bù shī bō luó mì duō xìngděng bù kě shuō gù
蜜多。何以故？布施波罗蜜多性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè sì jìng lù bù
“尊者善现所说法中，不施設四静虑，不
shī shè sì wú liàng sì wú sè dìng hé yǐ gù sì jìng lù xìngděng
施設四无量、四无色定。何以故？四静虑性等
bù kě shuō gù
不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè bā jiě tuō bù
“尊者善现所说法中，不施設八解脱，不
shī shè bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù hé yǐ gù bā
施設八胜处、九次第定、十遍处。何以故？八
jiě tuō xìngděng bù kě shuō gù
解脱性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè sì niàn zhù bù
“尊者善现所说法中，不施設四念住，不
shī shè sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
施設四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèng dào zhī hé yǐ gù sì niàn zhù xìngděng bù kě shuō gù
八圣道支。何以故？四念住性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shèkōng jiě tuō mén
“尊者善现所说法中，不施設空解脱门，

bù shī shè wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén hé yǐ gù kōng jiě tuō mén
不施設无相、无愿解脱门。何以故？空解脱门

xìngděng bù kě shuō gù
性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè wǔ yǎn bù shī
“尊者善现所说法中，不施設五眼，不施

shè liù shéntōng hé yǐ gù wǔ yǎnxìngděng bù kě shuō gù
设六神通。何以故？五眼性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè fó shí lì bù
“尊者善现所说法中，不施設佛十力，不

shī shè sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
施設四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ hé yǐ gù fó shí lì xìngděng bù
大舍、十八佛不共法。何以故？佛十力性等不

kě shuō gù
可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè wú wàng shī fǎ
“尊者善现所说法中，不施設无忘失法，

bù shī shè héngzhù shě xìng hé yǐ gù wú wàng shī fǎ xìngděng bù
不施設恒住舍性。何以故？无忘失法性等不

kě shuō gù
可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè yī qiè tuó luó ní
“尊者善现所说法中，不施設一切陀罗尼

mén bù shī shè yī qiè sān mó dì mén hé yǐ gù yī qiè tuó luó ní
门，不施設一切三摩地门。何以故？一切陀罗尼

ménxìngděng bù kě shuō gù
门性等不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè yī qiè zhì bù
“尊者善现所说法中，不施設一切智，不

shī shè dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì hé yǐ gù yī qiè zhì xìngděng
施設道相智、一切相智。何以故？一切智性等

bù kě shuō gù
不可说故。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè shēng wén chéng
“尊者善现所说法中，不施設声闻乘，

bù shī shè dú jué shèng wú shàngshèng hé yǐ gù shēngwénshèng
不 施 设 独 觉 乘 、 无 上 乘 。 何 以 故 ？ 声 闻 乘

xìngděng bù kě shuō gù
性 等 不 可 说 故 。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè yù liú bù shī
“ 尊 者 善 现 所 说 法 中 ， 不 施 设 预 流 ， 不 施

shè yī lái bù huán ā luó hàn hé yǐ gù yù liú xìngděng bù
设 一 来 、 不 还 、 阿 罗 汉 。 何 以 故 ？ 预 流 性 等 不

kě shuō gù
可 说 故 。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè yù liú xiàng yù
“ 尊 者 善 现 所 说 法 中 ， 不 施 设 预 流 向 预

liú guǒ bù shī shè yī lái xiàng yī lái guǒ bù huánxiàng bù huánguǒ
流 果 ， 不 施 设 一 来 向 一 来 果 、 不 还 向 不 还 果 、

ā luó hànxiàng ā luó hàn guǒ hé yǐ gù yù liú xiàng yù liú guǒ xìng
阿 罗 汉 向 阿 罗 汉 果 。 何 以 故 ？ 预 流 向 预 流 果 性

děng bù kě shuō gù
等 不 可 说 故 。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè dú jué bù shī
“ 尊 者 善 现 所 说 法 中 ， 不 施 设 独 觉 ， 不 施

shè dú jué xiàng dú jué guǒ hé yǐ gù dú jué xìngděng bù kě shuō gù
设 独 觉 向 独 觉 果 。 何 以 故 ？ 独 觉 性 等 不 可 说 故 。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè pú sà mó hē sà
“ 尊 者 善 现 所 说 法 中 ， 不 施 设 菩 萨 摩 诃 萨 ，

bù shī shè sān miǎo sān fó tuó hé yǐ gù pú sà mó hē sà xìngděng
不 施 设 三 藐 三 佛 陀 。 何 以 故 ？ 菩 萨 摩 诃 萨 性 等

bù kě shuō gù
不 可 说 故 。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè pú sà mó hē sà
“ 尊 者 善 现 所 说 法 中 ， 不 施 设 菩 萨 摩 诃 萨

fǎ bù shī shè wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù pú sà mó hē
法 ， 不 施 设 无 上 正 等 菩 提 。 何 以 故 ？ 菩 萨 摩 诃

sà fǎ xìngděng bù kě shuō gù
萨 法 性 等 不 可 说 故 。

zūn zhěshànxiànsuǒshuō fǎ zhōng bù shī shè jí xǐ dì bù
“ 尊 者 善 现 所 说 法 中 ， 不 施 设 极 喜 地 ， 不

shī shè lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn
施 设 离 垢 地 、 发 光 地 、 焰 慧 地 、 极 难 胜 地 、 现

qián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì hé
前地、远行地、不动地、善慧地、法云地。何
yǐ gù jí xǐ dì xìngděng bù kě shuō gù
以故？极喜地性等不可说故。

zūn zhě shàn xiàn suǒ shuō fǎ zhōng bù shī shè jí xǐ dì fǎ
“尊者善现所说法中，不施設极喜地法，
bù shī shè lí gòu dì fǎ fā guāng dì fǎ yàn huì dì fǎ jí nán
不施設离垢地法、发光地法、焰慧地法、极难
shèng dì fǎ xiàn qián dì fǎ yuǎnxíng dì fǎ bú dòng dì fǎ shàn
胜地法、现前地法、远行地法、不动地法、善
huì dì fǎ fǎ yún dì fǎ hé yǐ gù jí xǐ dì fǎ xìngděng bù kě
慧地法、法云地法。何以故？极喜地法性等不可
shuō gù
说故。

zūn zhě shàn xiàn suǒ shuō fǎ zhōng bù shī shè yì shēng dì
“尊者善现所说法中，不施設异生地，
bù shī shè zhǒng xìng dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì
不施設种性地、第八地、具见地、薄地、离欲地、
yǐ bàn dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì hé yǐ gù yì
已办地、独觉地、菩萨地、如来地。何以故？异
shēng dì xìngděng bù kě shuō gù
生地性等不可说故。

zūn zhě shàn xiàn suǒ shuō fǎ zhōng bù shī shè yì shēng dì fǎ
“尊者善现所说法中，不施設异生地法，
bù shī shè zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ jù jiàn dì fǎ bó dì fǎ
不施設种性地法、第八地法、具见地法、薄地法、
lí yù dì fǎ yǐ bàn dì fǎ dú jué dì fǎ pú sà dì fǎ rú
离欲地法、已办地法、独觉地法、菩萨地法、如
lái dì fǎ hé yǐ gù yì shēng dì fǎ xìngděng bù kě shuō gù
来地法。何以故？异生地法性等不可说故。

zūn zhě shàn xiàn suǒ shuō fǎ zhōng yì bù shī shè wén zì yǔ
“尊者善现所说法中，亦不施設文字语
yán hé yǐ gù wén zì yǔ yán xìngděng bù kě shuō gù
言。何以故？文字语言性等不可说故。”

ěr shí shàn xiàn zhī zhū tiān zǐ xīn suǒ niàn fǎ biàngào zhī yán
尔时，善现知诸天子心所念法，便告之言：
rú shì rú shì rú rǔ suǒ niàn zhū fǎ nǎi zhì wú shàng pú tí
“如是！如是！如汝所念。诸法乃至无上菩提，

wén zì yǔ yán jiē suǒ bù jí gù yú bō rě bō luó mì duō wú shuō wú
文字语言皆所不及，故于般若波罗蜜多无说、无
tīng yì wú jiě zhě shì gù rǔ děng yú zhū fǎ zhōng yīng suí suǒ shuō xiū
听亦无解者，是故汝等于诸法中，应随所说修
jiān gù rěn zhū yǒu yù zhù yù zhèng yù liú yī lái bù huán ā
坚固忍。诸有欲住欲证预流、一来、不还、阿
luó hàn guǒ yì yī cǐ rěn ér dé jiū jìng zhū yǒu yù zhù yù zhèng dú jué
罗汉果，亦依此忍而得究竟；诸有欲住欲证独觉
suǒ dé pú tí yì yī cǐ rěn ér dé jiū jìng zhū yǒu yù zhù yù zhèng wú
所得菩提，亦依此忍而得究竟；诸有欲住欲证无
shàng zhèng děng pú tí yào yī cǐ rěn ér dé jiū jìng rú shì zhū tiān
上正等菩提，要依此忍而得究竟。如是，诸天
zǐ zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn nǎi zhì jiū jìng yīng zhù wú
子，诸菩萨摩诃萨从初发心乃至究竟，应住无
shuō wú tīng wú jiě shèn shēn bō rě bō luó mì duō cháng qín xiū xué
说、无听、无解甚深般若波罗蜜多，常勤修学
bù yīng shě lí
不应舍离。”

shí zhū tiān zǐ xīn fù niàn yán zūn zhě shàn xiàn yú jīn yù wèi
时，诸天子心复念言：“尊者善现于今欲为
hé děng yǒu qíng shuō hé děng fǎ
何等有情说何等法？”

shàn xiàn ěr shí zhī zhū tiān zǐ xīn suǒ niàn shì biàn gào zhī yuē
善现尔时知诸天子心所念事，便告之曰：
tiān zǐ dāng zhī wǒ jīn yù wèi rú huàn rú huà rú mèng yǒu qíng
“天子当知！我今欲为如幻、如化、如梦有情
shuō rú huàn rú huà rú mèng zhī fǎ hé yǐ gù rú shì tīng zhě
说如幻、如化、如梦之法。何以故？如是听者
yú suǒ shuō zhōng wú wén wú jiě wú suǒ zhèng gù
于所说中，无闻、无解、无所证故。”

shí zhū tiān zǐ jí fù wèn yán néng shuō néng tīng jí suǒ shuō
时，诸天子即复问言：“能说、能听及所说
fǎ jiē rú huàn rú huà rú mèng shì yé
法皆如幻如化如梦事耶？”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō rú huàn
善现答言：“如是！如是！如汝所说。如幻
yǒu qíng wèi rú huàn zhě shuō rú huàn fǎ rú huà yǒu qíng wèi rú huà zhě
有情为如幻者说如幻法，如化有情为如化者

shuō rú huà fǎ rú mèng yǒu qíng wéi rú mèng zhě shuō rú mèng fǎ
说如化法，如梦有情为如梦者说如梦法。

tiān zǐ dāng zhī wǒ rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
“天子当知！我如幻、如化、如梦，所见

yǒu qíng mìng zhě shēng zhě yǎng zhě shì fū bǔ tè qié luó
有情、命者、生者、养者、士夫、补特伽罗、

yì shēng rú tóng zuò zhě shòu zhě zhī zhě jiàn zhě rú huàn
意生、儒童、作者、受者、知者、见者如幻、

rú huà rú mèng suǒ jiàn hé yǐ gù yǐ wǒ děng zì xìng kōng gù
如化、如梦所见。何以故？以我等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī sè rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
“天子当知！色如幻、如化、如梦所见，

shòu xiǎng xíng shí rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn hé yǐ
受、想、行、识如幻、如化、如梦所见。何以

gù yǐ sè yùn děng zì xìng kōng gù
故？以色蕴等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī yǎn chù rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
“天子当知！眼处如幻、如化、如梦所见，

ěr bí shé shēn yì chù rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
耳、鼻、舌、身、意处如幻、如化、如梦所见。

hé yǐ gù yǐ yǎn chù děng zì xìng kōng gù
何以故？以眼处等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī sè chù rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
“天子当知！色处如幻、如化、如梦所见，

shēng xiāng wèi chù fǎ chù rú huàn rú huà rú mèng suǒ
声、香、味、触、法处如幻、如化、如梦所

jiàn hé yǐ gù yǐ sè chù děng zì xìng kōng gù
见。何以故？以色处等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī yǎn jiè rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
“天子当知！眼界如幻、如化、如梦所见，

sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú huàn
色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受如幻、

rú huà rú mèng suǒ jiàn hé yǐ gù yǐ yǎn jiè děng zì xìng kōng gù
如化、如梦所见。何以故？以眼界等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī ěr jiè rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
“天子当知！耳界如幻、如化、如梦所见，

shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú
声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受如

huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn hé yǐ gù yǐ ěr jiè děng zì xìng
幻、如化、如梦所见。何以故？以耳界等自性
kōng gù
空故。

tiān zǐ dāng zhī bí jiè rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn
“天子当知！鼻界如幻、如化、如梦所见，

xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú
香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受如

huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn hé yǐ gù yǐ bí jiè děng zì xìng
幻、如化、如梦所见。何以故？以鼻界等自性

kōng gù
空故。

tiān zǐ dāng zhī shé jiè rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn
“天子当知！舌界如幻、如化、如梦所见，

wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú huàn
味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受如幻、

rú huà rú mèngsuǒ jiàn hé yǐ gù yǐ shé jiè děng zì xìng kōng gù
如化、如梦所见。何以故？以舌界等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī shēn jiè rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn
“天子当知！身界如幻、如化、如梦所见，

chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú
触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受如

huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn hé yǐ gù yǐ shēn jiè děng zì xìng
幻、如化、如梦所见。何以故？以身界等自性

kōng gù
空故。

tiān zǐ dāng zhī yì jiè rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn
“天子当知！意界如幻、如化、如梦所见，

fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú huàn
法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受如幻、

rú huà rú mèngsuǒ jiàn hé yǐ gù yǐ yì jiè děng zì xìng kōng gù
如化、如梦所见。何以故？以意界等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī dì jiè rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn
“天子当知！地界如幻、如化、如梦所见，

shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn
水、火、风、空、识界如幻、如化、如梦所见。

hé yǐ gù yǐ dì jiè děng zì xìng kōng gù
何以故？以地界等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī kǔ shèng dì rú huàn rú huà rú mèng
“天子当知！苦圣谛如幻、如化、如梦

suǒ jiàn jí miè dào shèng dì rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
所见，集、灭、道圣谛如幻、如化、如梦所见。

hé yǐ gù yǐ kǔ shèng dì děng zì xìng kōng gù
何以故？以苦圣谛等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī wú míng rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
“天子当知！无明如幻、如化、如梦所见，

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn hé yǐ
老死愁叹苦忧恼如幻、如化、如梦所见。何以

gù yǐ wú míng děng zì xìng kōng gù
故？以无明等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī nèi kōng rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
“天子当知！内空如幻、如化、如梦所见，

wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng rú huàn
不可得空、无性空、自性空、无性自性空如幻、

rú huà rú mèng suǒ jiàn hé yǐ gù yǐ nèi kōng děng zì xìng kōng gù
如化、如梦所见。何以故？以内空等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī zhēn rú rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
“天子当知！真如如幻、如化、如梦所见，

fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議

jiè rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn hé yǐ gù yǐ zhēn rú děng
界如幻、如化、如梦所见。何以故？以真如等

zì xìng kōng gù
自性空故。

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì bā shí èr
大般若波罗蜜多经卷第八十二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zhū tiān zǐ pǐn dì èr shí sān zhī èr
初分诸天子品第二十三之二

tiān zǐ dāng zhī bù shī bō luó mì duō rú huàn rú huà
“天子当知！布施波罗蜜多如幻、如化、
rú mèng suǒ jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
如梦所见，净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn hé yǐ gù yǐ bù shī
蜜多如幻、如化、如梦所见。何以故？以布施
bō luó mì duō děng zì xìng kōng gù
波罗蜜多等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī sì jìng lù rú huàn rú huà rú mèng suǒ
“天子当知！四静虑如幻、如化、如梦所
jiàn sì wú liàng sì wú sè dìng rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
见，四无量、四无色定如幻、如化、如梦所见。
hé yǐ gù yǐ sì jìng lù děng zì xìng kōng gù
何以故？以四静虑等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī bā jiě tuō rú huàn rú huà rú mèng suǒ
“天子当知！八解脱如幻、如化、如梦所
jiàn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù rú huàn rú huà
见，八胜处、九次第定、十遍处如幻、如化、
rú mèng suǒ jiàn hé yǐ gù yǐ bā jiě tuō děng zì xìng kōng gù
如梦所见。何以故？以八解脱等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī sì niàn zhù rú huàn rú huà rú mèng suǒ
“天子当知！四念住如幻、如化、如梦所
jiàn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
见，四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèng dào zhī rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn hé yǐ gù yǐ
八圣道支如幻、如化、如梦所见。何以故？以
sì niàn zhù děng zì xìng kōng gù
四念住等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī kōng jiě tuō mén rú huàn rú huà rú mèng
“天子当知！空解脱门如幻、如化、如梦

suǒ jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén rú huàn rú huà rú mèng
所见，无相、无愿解脱门如幻、如化、如梦

suǒ jiàn hé yǐ gù yǐ kōng jiě tuō mén děng zì xìng kōng gù
所见。何以故？以空解脱门等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī wǔ yǎn rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
“天子当知！五眼如幻、如化、如梦所见，

liù shéntōng rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn hé yǐ gù yǐ wǔ
六神通如幻、如化、如梦所见。何以故？以五

yǎnděng zì xìng kōng gù
眼等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī fó shí lì rú huàn rú huà rú mèng suǒ
“天子当知！佛十力如幻、如化、如梦所

jiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
见，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn
大舍、十八佛不共法如幻、如化、如梦所见。

hé yǐ gù yǐ fó shí lì děng zì xìng kōng gù
何以故？以佛十力等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī wú wàng shī fǎ rú huàn rú huà rú mèng
“天子当知！无忘失法如幻、如化、如梦

suǒ jiàn héng zhù shě xìng rú huàn rú huà rú mèng suǒ jiàn hé yǐ
所见，恒住舍性如幻、如化、如梦所见。何以

gù yǐ wú wàng shī fǎ děng zì xìng kōng gù
故？以无忘失法等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī yī qiè tuó luó ní mén rú huàn rú huà
“天子当知！一切陀罗尼门如幻、如化、

rú mèng suǒ jiàn yī qiè sān mó dì mén rú huàn rú huà rú mèng suǒ
如梦所见，一切三摩地门如幻、如化、如梦所

jiàn hé yǐ gù yī yī qiè tuó luó ní mén děng zì xìng kōng gù
见。何以故？以一切陀罗尼门等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī yī qiè zhì rú huàn rú huà rú mèng suǒ
“天子当知！一切智如幻、如化、如梦所

jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì rú huàn rú huà rú mèng suǒ
见，道相智、一切相智如幻、如化、如梦所

jiàn hé yǐ gù yī yī qiè zhì děng zì xìng kōng gù
见。何以故？以一切智等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī shēngwénshèng rú huàn rú huà rú mèng
“天子当知！声闻乘如幻、如化、如梦

suǒ jiàn dú jué shèng wú shàngshèng rú huàn rú huà rú mèngsuǒ
所见，独觉乘、无上乘如幻、如化、如梦所

jiàn hé yǐ gù yǐ shēngwénshèngděng zì xìngkōng gù
见。何以故？以声闻乘等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī yù liú rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn
“天子当知！预流如幻、如化、如梦所见，

yī lái bù huán ā luó hàn rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn
一来、不还、阿罗汉如幻、如化、如梦所见。

hé yǐ gù yǐ yù liú děng zì xìngkōng gù
何以故？以预流等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī yù liú xiàng yù liú guǒ rú huàn rú huà
“天子当知！预流向预流果如幻、如化、

rú mèngsuǒ jiàn yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ
如梦所见，一来向一来果、不还向不还果、

ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn hé
阿罗汉向阿罗汉果如幻、如化、如梦所见。何

yǐ gù yǐ yù liú xiàng yù liú guǒ děng zì xìngkōng gù
以故？以预流向预流果等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī dú jué rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn
“天子当知！独觉如幻、如化、如梦所见，

dú jué xiàng dú jué guǒ rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn hé yǐ gù
独觉向独觉果如幻、如化、如梦所见。何以故？

yǐ dú jué děng zì xìngkōng gù
以独觉等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī pú sà mó hē sà rú huàn rú huà rú
“天子当知！菩萨摩诃萨如幻、如化、如

mèngsuǒ jiàn sān miǎo sān fó tuó rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn
梦所见，三藐三佛陀如幻、如化、如梦所见。

hé yǐ gù yǐ pú sà mó hē sà děng zì xìngkōng gù
何以故？以菩萨摩诃萨等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī pú sà mó hē sà fǎ rú huàn rú huà
“天子当知！菩萨摩诃萨法如幻、如化、

rú mèngsuǒ jiàn wú shàng zhèng děng pú tí rú huàn rú huà rú mèng
如梦所见，无上正等菩提如幻、如化、如梦

suǒ jiàn hé yǐ gù yǐ pú sà mó hē sà fǎ děng zì xìngkōng gù
所见。何以故？以菩萨摩诃萨法等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī jí xǐ dì rú huàn rú huà rú mèngsuǒ
“天子当知！极喜地如幻、如化、如梦所
jiàn lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiàn
见，离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现
qián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì rú huàn
前地、远行地、不动地、善慧地、法云地如幻、
rú huà rú mèngsuǒjiàn hé yǐ gù yǐ jí xǐ dì děng zì xìngkōng
如化、如梦所见。何以故？以极喜地等自性空
gù
故。

tiān zǐ dāng zhī jí xǐ dì fǎ rú huàn rú huà rú mèng
“天子当知！极喜地法如幻、如化、如梦
suǒjiàn lí gòu dì fǎ fā guāng dì fǎ yàn huì dì fǎ jí nán
所见，离垢地法、发光地法、焰慧地法、极难
shèng dì fǎ xiànqián dì fǎ yuǎnxíng dì fǎ bú dòng dì fǎ shàn
胜地法、现前地法、远行地法、不动地法、善
huì dì fǎ fǎ yún dì fǎ rú huàn rú huà rú mèngsuǒjiàn hé
慧地法、法云地法如幻、如化、如梦所见。何
yǐ gù yǐ jí xǐ dì fǎ děng zì xìngkōng gù
以故？以极喜地法等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī yì shēng dì rú huàn rú huà rú mèng
“天子当知！异生地如幻、如化、如梦
suǒjiàn zhǒngxìng dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì
所见，种性地、第八地、具见地、薄地、离欲地、
yǐ bàn dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì rú huàn rú huà
已办地、独觉地、菩萨地、如来地如幻、如化、
rú mèngsuǒjiàn hé yǐ gù yǐ yì shēng dì děng zì xìngkōng gù
如梦所见。何以故？以异生地等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī yì shēng dì fǎ rú huàn rú huà rú mèng
“天子当知！异生地法如幻、如化、如梦
suǒjiàn zhǒngxìng dì fǎ dì bā dì fǎ jù jiàn dì fǎ bó dì fǎ
所见，种性地法、第八地法、具见地法、薄地法、
lí yù dì fǎ yǐ bàn dì fǎ dú jué dì fǎ pú sà dì fǎ rú
离欲地法、已办地法、独觉地法、菩萨地法、如
lái dì fǎ rú huàn rú huà rú mèngsuǒjiàn hé yǐ gù yǐ yì
来地法如幻、如化、如梦所见。何以故？以异
shēng dì fǎ děng zì xìngkōng gù
生地法等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī yǒuwéi jiè rú huàn rú huà rú mèngsuǒ
“天子当知！有为界如幻、如化、如梦所

jiàn wúwéi jiè rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn hé yǐ gù
见，无为界如幻、如化、如梦所见。何以故？

yǐ yǒuwéi jiè děng zì xìngkōng gù
以有为界等自性空故。

tiān zǐ dāng zhī yóu cǐ yuán gù wǒ zuò shì shuō rú huànyǒu
“天子当知！由此缘故我作是说：如幻有

qíngwèi rú huànzhěshuō rú huàn fǎ rú huà yǒuqíngwèi rú huàzhěshuō
情为如幻者说如幻法，如化有情为如化者说

rú huà fǎ rú mèngyǒuqíngwèi rú mèngzhěshuō rú mèng fǎ
如化法，如梦有情为如梦者说如梦法。”

shí zhūtiān zǐ wènshànxiànyán jīn zūnzhě wéi dànshuō wǒ
时，诸天子问善现言：“今尊者为但说我

děng sè děng nǎi zhì ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí rú huàn rú huà
等、色等乃至阿耨多罗三藐三菩提如幻、如化、

rú mèngsuǒ jiàn wéi yì shuō wēimào jì jìng jiū jìng niè pán rú huàn rú
如梦所见，为亦说微妙寂静究竟涅槃如幻、如

huà rú mèngjiàn yé
化、如梦见耶？”

shànxiànyán zhūtiān zǐ wǒ bú dànshuō wǒ děng sè děng
善现言：“诸天子，我不但说我等、色等

nǎi zhì ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí rú huàn rú huà rú mèngsuǒ
乃至阿耨多罗三藐三菩提如幻、如化、如梦所

jiàn yì fù xuānshuō wēimào jì jìng jiū jìng niè pán rú huàn rú huà
见，亦复宣说微妙寂静究竟涅槃如幻、如化、

rú mèngsuǒ jiàn tiān zǐ dāng zhī shè gèng yǒu fǎ shèng niè pán zhě
如梦所见。天子当知！设更有法胜涅槃者，

wǒ yì shuō wéi rú huàn rú huà rú mèngsuǒ jiàn suǒ yǐ zhě hé
我亦说为如幻、如化、如梦所见。所以者何？

huàn huà mèng shì yǔ yī qiè fǎ nǎi zhì niè pán jiē xī wú èr wú èr
幻、化、梦事与一切法乃至涅槃皆悉无二无二

fēn gù
分故。”

chū fēn shòu jiào pǐn dì èr shí sì zhī yī
初分受教品第二十四之一

ěr shí jù shòu shè lì zǐ jù shòu dà mù lián jù shòu zhí
尔时，具寿舍利子、具寿大目连、具寿执
dà zàng jù shòu mǎn cí zǐ jù shòu dà jiā duō yǎn nà jù shòu dà
大藏、具寿满慈子、具寿大迦多衍那、具寿大
jiā shè bō děng zhū dà shēng wén jí wú liàng bǎi qiān pú sà mó hē sà
迦叶波等诸大声闻，及无量百千菩萨摩诃萨，
tóng shí jǔ shēng wèn shàn xiàn yuē suǒ shuō bō rě bō luó mì duō rú
同时举声问善现曰：“所说般若波罗蜜多，如
shì shèn shēn nán jiàn nán jué fēi suǒ xún sī chāo xún sī jìng wēi miào jì
是甚深难见难觉，非所寻思超寻思境，微妙寂
jìng zuì shèng dì yī wéi jí shèng zhě zì nèi suǒ zhèng shì cōng huì rén
静最胜第一，唯极圣者自内所证，世聪慧人
suǒ bù néng cè yú rú shì fǎ shéi néng xìn shòu
所不能测，于如是法谁能信受？”

shàn xiàn dá yán yǒu pú sà mó hē sà zhù bú tuì zhuǎn dì yú
善现答言：“有菩萨摩诃萨住不退转地，于
cǐ shèn shēn nán jiàn nán jué fēi suǒ xún sī chāo xún sī jìng wēi miào jì
此甚深难见难觉，非所寻思超寻思境，微妙寂
jìng zuì shèng dì yī bō rě bō luó mì duō néng shēn xìn shòu fù yǒu yǐ
静最胜第一般若波罗蜜多能深信受。复有已
jiàn shèng dì jí lòu jìn ā luó hàn wèi mǎn suǒ yuàn yú cǐ bō rě bō
见圣谛及漏尽阿罗汉，为满所愿，于此般若波
luó mì duō yì néng xìn shòu fù yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ
罗蜜多亦能信受。复有善男子、善女人等，已
yú guò qù wú liàng wú shù bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō fó suǒ qīn jìn gòng
于过去无量无数百千俱胝那庾多佛所，亲近供
yǎng fā hóng shì yuàn zhí zhòng shàn běn lì gēn cōng huì zhū shàn zhī shí
养发弘誓愿，殖众善本利根聪慧，诸善知识
suǒ shè shòu zhě yú cǐ shèn shēn nán jiàn nán jué fēi suǒ xún sī chāo xún
所摄受者，于此甚深难见难觉，非所寻思超寻
sī jìng wēi miào jì jìng zuì shèng dì yī bō rě bō luó mì duō yì néng
思境，微妙寂静最胜第一般若波罗蜜多亦能
xìn shòu hé yǐ gù
信受。何以故？

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié sè yì bù
“如是人等，终不以空不空分别色，亦不

yǐ sè fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié shòu xiǎng
以色分别空不空；不以空不空分别受、想、

xíng shí yì bù yǐ shòu xiǎng xíng shí fēn bié kōng bù kōng
行、识，亦不以受、想、行、识分别空不空。

bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié sè yì bù yǐ sè fēn bié yǒuxiàng wú
不以有相无相分别色，亦不以色分别有相无

xiàng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié shòu xiǎng xíng shí yì
相；不以有相无相分别受、想、行、识，亦

bù yǐ shòu xiǎng xíng shí fēn bié yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ yǒuyuàn
不以受、想、行、识分别有相无相。不以有愿

wú yuàn fēn bié sè yì bù yǐ sè fēn bié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ yǒu
无愿分别色，亦不以色分别有愿无愿；不以有

yuàn wú yuàn fēn bié shòu xiǎng xíng shí yì bù yǐ shòu xiǎng
愿无愿分别受、想、行、识，亦不以受、想、

xíng shí fēn bié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié sè
行、识分别有愿无愿。不以生不生分别色，

yì bù yǐ sè fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié shòu
亦不以色分别生不生；不以生不生分别受、

xiǎng xíng shí yì bù yǐ shòu xiǎng xíng shí fēn bié shēng bù
想、行、识，亦不以受、想、行、识分别生不

shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié sè yì bù yǐ sè fēn bié miè bú miè
生。不以灭不灭分别色，亦不以色分别灭不灭；

bù yǐ miè bú miè fēn bié shòu xiǎng xíng shí yì bù yǐ shòu
不以灭不灭分别受、想、行、识，亦不以受、

xiǎng xíng shí fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié sè
想、行、识分别灭不灭。不以寂静不寂静分别色，

yì bù yǐ sè fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié
亦不以色分别寂静不寂静；不以寂静不寂静分别

shòu xiǎng xíng shí yì bù yǐ shòu xiǎng xíng shí fēn bié
受、想、行、识，亦不以受、想、行、识分别

jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié sè yì bù yǐ
寂静不寂静。不以远离不远离分别色，亦不以

sè fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié shòu
色分别远离不远离；不以远离不远离分别受、

xiǎng xíng shí yì bù yǐ shòu xiǎng xíng shí fēn bié yuǎn lí
想、行、识，亦不以受、想、行、识分别远离

bù yuǎn lí
不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yǎn chù yì
“如是人等，终不以空不空分别眼处，亦

bù yǐ yǎn chù fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié ěr bǐ
不以眼处分别空不空；不以空不空分别耳、鼻、

shé shēn yì chù yì bù yǐ ěr bǐ shé shēn yì chù fēn
舌、身、意处，亦不以耳、鼻、舌、身、意处分

bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié yǎn chù yì bù yǐ yǎn
别空不空。不以有相无相分别眼处，亦不以眼

chù fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié ěr bǐ
处分别有相无相；不以有相无相分别耳、鼻、

shé shēn yì chù yì bù yǐ ěr bǐ shé shēn yì chù fēn
舌、身、意处，亦不以耳、鼻、舌、身、意处分

bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié yǎn chù yì bù yǐ
别有相无相。不以有愿无愿分别眼处，亦不以

yǎn chù fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié ěr bǐ
眼处分别有愿无愿；不以有愿无愿分别耳、鼻、

shé shēn yì chù yì bù yǐ ěr bǐ shé shēn yì chù fēn
舌、身、意处，亦不以耳、鼻、舌、身、意处分

bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié yǎn chù yì bù yǐ
别有愿无愿。不以生不生分别眼处，亦不以

yǎn chù fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié ěr bǐ
眼处分别生不生；不以生不生分别耳、鼻、

shé shēn yì chù yì bù yǐ ěr bǐ shé shēn yì chù fēn
舌、身、意处，亦不以耳、鼻、舌、身、意处分

bié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié yǎn chù yì bù yǐ yǎn chù
别生不生。不以灭不灭分别眼处，亦不以眼处

fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié ěr bǐ shé shēn
分别灭不灭；不以灭不灭分别耳、鼻、舌、身、

yì chù yì bù yǐ ěr bǐ shé shēn yì chù fēn bié miè bú miè
意处，亦不以耳、鼻、舌、身、意处分别灭不灭。

bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié yǎn chù yì bù yǐ yǎn chù fēn bié jì jìng
不以寂静不寂静分别眼处，亦不以眼处分别寂静

bú jì jìng bú yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié ěr bǐ shé shēn
不寂静；不以寂静不寂静分别耳、鼻、舌、身、

yì chù yì bù yǐ ěr bǐ shé shēn yì chù fēn bié jì jìng bú
意处，亦不以耳、鼻、舌、身、意处分别寂静不

jì jìng   bù yǐ yuǎn lí   bù yuǎn lí   fēn bié yǎn chù   yì bù yǐ yǎn chù
寂静。不以远离不远离分别眼处，亦不以眼处
fēn bié yuǎn lí   bù yuǎn lí   bù yǐ yuǎn lí   bù yuǎn lí   fēn bié ěr   bí
分别远离不远离；不以远离不远离分别耳、鼻、
shé   shēn   yì chù   yì bù yǐ ěr   bí   shé   shēn   yì chù fēn
舌、身、意处，亦不以耳、鼻、舌、身、意处分
bié yuǎn lí   bù yuǎn lí
别远离不远离。

rú shì rén děng   zhōng bù   yǐ kōng bù kōng   fēn bié sè chù   yì
“如是人等，终不以空不空分别色处，亦
bù yǐ sè chù fēn bié kōng bù kōng   bù yǐ kōng bù kōng   fēn bié shēng
不以色处分别空不空；不以空不空分别声、
xiāng   wèi   chù   fǎ chù   yì bù yǐ shēng   xiāng   wèi   chù
香、味、触、法处，亦不以声、香、味、触、
fǎ chù fēn bié kōng bù kōng   bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng   fēn bié sè chù   yì
法处分别空不空。不以有相无相分别色处，亦
bù yǐ sè chù fēn bié yǒu xiàng wú xiàng   bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng   fēn bié
不以色处分别有相无相；不以有相无相分别
shēng   xiāng   wèi   chù   fǎ chù   yì bù yǐ shēng   xiāng   wèi
声、香、味、触、法处，亦不以声、香、味、
chù   fǎ chù fēn bié yǒu xiàng wú xiàng   bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn   fēn bié sè
触、法处分别有相无相。不以有愿无愿分别色
chù   yì bù yǐ sè chù fēn bié yǒu yuàn wú yuàn   bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn
处，亦不以色处分别有愿无愿；不以有愿无愿
fēn bié shēng   xiāng   wèi   chù   fǎ chù   yì bù yǐ shēng   xiāng
分别声、香、味、触、法处，亦不以声、香、
wèi   chù   fǎ chù fēn bié yǒu yuàn wú yuàn   bù yǐ shēng bù shēng   fēn
味、触、法处分别有愿无愿。不以生不生分
bié sè chù   yì bù yǐ sè chù fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ shēng bù
别色处，亦不以色处分别生不生；不以生不
shēng fēn bié shēng   xiāng   wèi   chù   fǎ chù   yì bù yǐ shēng
生分别声、香、味、触、法处，亦不以声、
xiāng   wèi   chù   fǎ chù fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ miè bú miè   fēn
香、味、触、法处分别生不生。不以灭不灭分
bié sè chù   yì bù yǐ sè chù fēn bié miè bú miè   bù yǐ miè bú miè   fēn
别色处，亦不以色处分别灭不灭；不以灭不灭分
bié shēng   xiāng   wèi   chù   fǎ chù   yì bù yǐ shēng   xiāng
别声、香、味、触、法处，亦不以声、香、

wèi chù fǎ chù fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié
味、触、法处分别灭不灭。不以寂静不寂静分别
sè chù yì bù yǐ sè chù fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú
色处，亦不以色处分别寂静不寂静；不以寂静不
jì jìng fēn bié shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì bù yǐ shēng
寂静分别声、香、味、触、法处，亦不以声、
xiāng wèi chù fǎ chù fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí
香、味、触、法处分别寂静不寂静。不以远离
bù yuǎn lí fēn bié sè chù yì bù yǐ sè chù fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
不远离分别色处，亦不以色处分别远离不远离；
bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié shēng xiāng wèi chù fǎ chù
不以远离不远离分别声、香、味、触、法处，
yì bù yǐ shēng xiāng wèi chù fǎ chù fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
亦不以声、香、味、触、法处分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yǎn jiè yì
“如是人等，终不以空不空分别眼界，亦
bù yǐ yǎn jiè fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié sè jiè
不以眼界分别空不空；不以空不空分别色界、
yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ sè
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受，亦不以色
jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié kōng bù kōng bù yǐ
界乃至眼触为缘所生诸受分别空不空。不以
yǒu xiàng wú xiàng fēn bié yǎn jiè yì bù yǐ yǎn jiè fēn bié yǒu xiàng wú
有相无相分别眼界，亦不以眼界分别有相无
xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ
相；不以有相无相分别色界乃至眼触为缘所
shēng zhū shòu yì bù yǐ sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
生诸受，亦不以色界乃至眼触为缘所生诸受
fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié yǎn jiè yì bù
分别有相无相。不以有愿无愿分别眼界，亦不
yǐ yǎn jiè fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié sè
以眼界分别有愿无愿；不以有愿无愿分别色
jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ sè jiè nǎi zhì yǎn
界乃至眼触为缘所生诸受，亦不以色界乃至眼
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù
触为缘所生诸受分别有愿无愿。不以生不
shēng fēn bié yǎn jiè yì bù yǐ yǎn jiè fēn bié shēng bù shēng bù yǐ
生分别眼界，亦不以眼界分别生不生；不以

shēng bù shēng fēn bié sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
生不生分别色界乃至眼触为缘所生诸受，
yì bù yǐ sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié shēng
亦不以色界乃至眼触为缘所生诸受分别生
bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié yǎn jiè yì bù yǐ yǎn jiè fēn bié miè
不生。不以灭不灭分别眼界，亦不以眼界分别灭
bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng
不灭；不以灭不灭分别色界乃至眼触为缘所生
zhū shòu yì bù yǐ sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn
诸受，亦不以色界乃至眼触为缘所生诸受分
bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié yǎn jiè yì bù yǐ yǎn
别灭不灭。不以寂静不寂静分别眼界，亦不以眼
jiè fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié sè jiè nǎi
界分别寂静不寂静；不以寂静不寂静分别色界乃
zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ sè jiè nǎi zhì yǎn chù
至眼触为缘所生诸受，亦不以色界乃至眼触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù
为缘所生诸受分别寂静不寂静。不以远离不
yuǎn lí fēn bié yǎn jiè yì bù yǐ yǎn jiè fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
远离分别眼界，亦不以眼界分别远离不远离；
bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng
不以远离不远离分别色界乃至眼触为缘所生
zhū shòu yì bù yǐ sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn
诸受，亦不以色界乃至眼触为缘所生诸受分
bié yuǎn lí bù yuǎn lí
别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié ěr jiè yì
“如是人等，终不以空不空分别耳界，亦
bù yǐ ěr jiè fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié shēng jiè
不以耳界分别空不空；不以空不空分别声界、
ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ
耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受，亦不以
shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié kōng bù kōng
声界乃至耳触为缘所生诸受分别空不空。
bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié ěr jiè yì bù yǐ ěr jiè fēn bié yǒu
不以有相无相分别耳界，亦不以耳界分别有
xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi
相无相；不以有相无相分别声界乃至耳触为

yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ
缘所生诸受，亦不以声界乃至耳触为缘所
shēng zhū shòu fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié
生诸受分别有相无相。不以有愿无愿分别
ěr jiè yì bù yǐ ěr jiè fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú
耳界，亦不以耳界分别有愿无愿；不以有愿无
yuàn fēn bié shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ
愿分别声界乃至耳触为缘所生诸受，亦不以
shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié yǒu yuàn wú yuàn
声界乃至耳触为缘所生诸受分别有愿无愿。
bù yǐ shēng bù shēng fēn bié ěr jiè yì bù yǐ ěr jiè fēn bié shēng bù
不以生不生分别耳界，亦不以耳界分别生不
shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ
生；不以生不生分别声界乃至耳触为缘所
shēng zhū shòu yì bù yǐ shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū
生诸受，亦不以声界乃至耳触为缘所生诸
shòu fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié ěr jiè yì bù yǐ
受分别生不生。不以灭不灭分别耳界，亦不以
ěr jiè fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié shēng jiè nǎi zhì ěr
耳界分别灭不灭；不以灭不灭分别声界乃至耳
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán
触为缘所生诸受，亦不以声界乃至耳触为缘
suǒ shēng zhū shòu fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié ěr
所生诸受分别灭不灭。不以寂静不寂静分别耳
jiè yì bù yǐ ěr jiè fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì
界，亦不以耳界分别寂静不寂静；不以寂静不寂
jìng fēn bié shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ
静分别声界乃至耳触为缘所生诸受，亦不以
shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié jì jìng bú jì
声界乃至耳触为缘所生诸受分别寂静不寂
jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié ěr jiè yì bù yǐ ěr jiè fēn
静。不以远离不远离分别耳界，亦不以耳界分
bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié shēng jiè nǎi
别远离不远离；不以远离不远离分别声界乃
zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ shēng jiè nǎi zhì ěr chù
至耳触为缘所生诸受，亦不以声界乃至耳触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
为缘所生诸受分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié bí jiè yì
“如是人等，终不以空不空分别鼻界，亦
bù yǐ bí jiè fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié xiāng jiè
不以鼻界分别空不空；不以空不空分别香界、
bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ xiāng
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受，亦不以香
jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié kōng bù kōng bù yǐ
界乃至鼻触为缘所生诸受分别空不空。不以
yǒu xiàng wú xiàng fēn bié bí jiè yì bù yǐ bí jiè fēn bié yǒu xiàng wú
有相无相分别鼻界，亦不以鼻界分别有相无
xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ
相；不以有相无相分别香界乃至鼻触为缘所
shēng zhū shòu yì bù yǐ xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū
生诸受，亦不以香界乃至鼻触为缘所生诸
shòu fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié bí jiè
受分别有相无相。不以有愿无愿分别鼻界，
yì bù yǐ bí jiè fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn
亦不以鼻界分别有愿无愿；不以有愿无愿分
bié xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ xiāng jiè
别香界乃至鼻触为缘所生诸受，亦不以香界
nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ
乃至鼻触为缘所生诸受分别有愿无愿。不以
shēng bù shēng fēn bié bí jiè yì bù yǐ bí jiè fēn bié shēng bù shēng
生不生分别鼻界，亦不以鼻界分别生不生；
bù yǐ shēng bù shēng fēn bié xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū
不以生不生分别香界乃至鼻触为缘所生诸
shòu yì bù yǐ xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié
受，亦不以香界乃至鼻触为缘所生诸受分别
shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié bí jiè yì bù yǐ bí jiè fēn
生不生。不以灭不灭分别鼻界，亦不以鼻界分
bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán
别灭不灭；不以灭不灭分别香界乃至鼻触为缘
suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū
所生诸受，亦不以香界乃至鼻触为缘所生诸
shòu fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié bí jiè yì bù
受分别灭不灭。不以寂静不寂静分别鼻界，亦不
yǐ bí jiè fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié
以鼻界分别寂静不寂静；不以寂静不寂静分别

xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ xiāng jiè nǎi
香界乃至鼻触为缘所生诸受，亦不以香界乃
zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ
至鼻触为缘所生诸受分别寂静不寂静。不以
yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié bí jiè yì bù yǐ bí jiè fēn bié yuǎn lí bù
远离不远离分别鼻界，亦不以鼻界分别远离不
yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi
远离；不以远离不远离分别香界乃至鼻触为
yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ
缘所生诸受，亦不以香界乃至鼻触为缘所
shēng zhū shòu fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
生诸受分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié shé jiè yì
“如是人等，终不以空不空分别舌界，亦
bù yǐ shé jiè fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié wèi jiè
不以舌界分别空不空；不以空不空分别味界、
shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ wèi
舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受，亦不以味
jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié kōng bù kōng bù yǐ
界乃至舌触为缘所生诸受分别空不空。不以
yǒu xiàng wú xiàng fēn bié shé jiè yì bù yǐ shé jiè fēn bié yǒu xiàng wú
有相无相分别舌界，亦不以舌界分别有相无
xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ
相；不以有相无相分别味界乃至舌触为缘所
shēng zhū shòu yì bù yǐ wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
生诸受，亦不以味界乃至舌触为缘所生诸受
fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié shé jiè yì bù
分别有相无相。不以有愿无愿分别舌界，亦不
yǐ shé jiè fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié wèi
以舌界分别有愿无愿；不以有愿无愿分别味
jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ wèi jiè nǎi zhì shé
界乃至舌触为缘所生诸受，亦不以味界乃至舌
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù
触为缘所生诸受分别有愿无愿。不以生不
shēng fēn bié shé jiè yì bù yǐ shé jiè fēn bié shēng bù shēng bù yǐ
生分别舌界，亦不以舌界分别生不生；不以
shēng bù shēng fēn bié wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
生不生分别味界乃至舌触为缘所生诸受，

yì bù yǐ wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié shēng
亦不以味界乃至舌触为缘所生诸受分别生
bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié shé jiè yì bù yǐ shé jiè fēn bié miè
不生。不以灭不灭分别舌界，亦不以舌界分别灭
bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng
不灭；不以灭不灭分别味界乃至舌触为缘所生
zhū shòu yì bù yǐ wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn
诸受，亦不以味界乃至舌触为缘所生诸受分
bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié shé jiè yì bù yǐ shé
别灭不灭。不以寂静不寂静分别舌界，亦不以舌
jiè fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié wèi jiè nǎi
界分别寂静不寂静；不以寂静不寂静分别味界乃
zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ wèi jiè nǎi zhì shé chù
至舌触为缘所生诸受，亦不以味界乃至舌触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù
为缘所生诸受分别寂静不寂静。不以远离不
yuǎn lí fēn bié shé jiè yì bù yǐ shé jiè fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
远离分别舌界，亦不以舌界分别远离不远离；
bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng
不以远离不远离分别味界乃至舌触为缘所生
zhū shòu yì bù yǐ wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn
诸受，亦不以味界乃至舌触为缘所生诸受分
bié yuǎn lí bù yuǎn lí
别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié shēn jiè
“如是人等，终不以空不空分别身界，
yì bù yǐ shēn jiè fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié chù
亦不以身界分别空不空；不以空不空分别触
jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì
界、身识界及身触、身触为缘所生诸受，亦
bù yǐ chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié kōng bù
不以触界乃至身触为缘所生诸受分别空不
kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié shēn jiè yì bù yǐ shēn jiè fēn bié
空。不以有相无相分别身界，亦不以身界分别
yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié chù jiè nǎi zhì shēn chù
有相无相；不以有相无相分别触界乃至身触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù yǐ chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ
为缘所生诸受，亦不以触界乃至身触为缘所

shēngzhūshòufēnbiéyǒuxiàngwúxiàng   bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié
生 诸受分别有相无相。不以有愿无愿分别

shēnjiè   yì bù yǐ shēnjiè fēn bié yǒuyuàn wú yuàn   bù yǐ yǒuyuàn wú
身界，亦不以身界分别有愿无愿；不以有愿无

yuàn fēn bié chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēngzhūshòu   yì bù yǐ
愿分别触界乃至身触为缘所生诸受，亦不以

chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēngzhūshòu fēn bié yǒuyuàn wú yuàn
触界乃至身触为缘所生诸受分别有愿无愿。

bù yǐ shēng bù shēng fēn bié shēnjiè   yì bù yǐ shēnjiè fēn bié shēng bù
不以生不生分别身界，亦不以身界分别生不

shēng   bù yǐ shēng bù shēng fēn bié chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ
生；不以生不生分别触界乃至身触为缘所

shēngzhūshòu   yì bù yǐ chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēngzhū
生诸受，亦不以触界乃至身触为缘所生诸

shòufēnbiéshēngbùshēng   bù yǐ miè bú miè fēn bié shēnjiè   yì bù yǐ
受分别生不生。不以灭不灭分别身界，亦不以

shēnjiè fēn bié miè bú miè   bù yǐ miè bú miè fēn bié chù jiè nǎi zhì shēn
身界分别灭不灭；不以灭不灭分别触界乃至身

chù wéiyuán suǒ shēngzhūshòu   yì bù yǐ chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán
触为缘所生诸受，亦不以触界乃至身触为缘

suǒ shēngzhūshòu fēn bié miè bú miè   bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié shēn
所生诸受分别灭不灭。不以寂静不寂静分别身

jiè   yì bù yǐ shēnjiè fēn bié jì jìng bú jì jìng   bù yǐ jì jìng bú jì
界，亦不以身界分别寂静不寂静；不以寂静不寂

jìng fēn bié chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēngzhūshòu   yì bù yǐ
静分别触界乃至身触为缘所生诸受，亦不以

chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēngzhūshòu fēn bié jì jìng bú jì jìng
触界乃至身触为缘所生诸受分别寂静不寂静。

bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié shēnjiè   yì bù yǐ shēnjiè fēn bié
不以远离不远离分别身界，亦不以身界分别

yuǎn lí bù yuǎn lí   bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié chù jiè nǎi zhì
远离不远离；不以远离不远离分别触界乃至

shēnchù wéiyuán suǒ shēngzhūshòu   yì bù yǐ chù jiè nǎi zhì shēnchù wéi
身触为缘所生诸受，亦不以触界乃至身触为

yuán suǒ shēngzhūshòu fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
缘所生诸受分别远离不远离。

rú shì rén děng   zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yì jiè   yì
“如是人等，终不以空不空分别意界，亦

bù yǐ yì jiè fēn bié kōng bù kōng   bù yǐ kōng bù kōng fēn bié fǎ jiè
不以眼界分别空不空；不以空不空分别法界、
yì shí jiè jí yì chù   yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu   yì bù yǐ fǎ
意识界及意触、意触为缘所生诸受，亦不以法
jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié kōng bù kōng   bù yǐ
界乃至意触为缘所生诸受分别空不空。不以
yǒu xiàng wú xiàng fēn bié yì jiè   yì bù yǐ yì jiè fēn bié yǒu xiàng wú
有相无相分别眼界，亦不以眼界分别有相无
xiàng   bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ
相；不以有相无相分别法界乃至意触为缘所
shēng zhū shòu   yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
生诸受，亦不以法界乃至意触为缘所生诸受
fēn bié yǒu xiàng wú xiàng   bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié yì jiè   yì bù
分别有相无相。不以有愿无愿分别眼界，亦不
yǐ yì jiè fēn bié yǒu yuàn wú yuàn   bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié fǎ
以眼界分别有愿无愿；不以有愿无愿分别法
jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu   yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì yì
界乃至意触为缘所生诸受，亦不以法界乃至意
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié yǒu yuàn wú yuàn   bù yǐ shēng bù
触为缘所生诸受分别有愿无愿。不以生不
shēng fēn bié yì jiè   yì bù yǐ yì jiè fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ
生分别眼界，亦不以眼界分别生不生；不以
shēng bù shēng fēn bié fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
生不生分别法界乃至意触为缘所生诸受，
yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn bié shēng
亦不以法界乃至意触为缘所生诸受分别生
bù shēng   bù yǐ miè bú miè fēn bié yì jiè   yì bù yǐ yì jiè fēn bié miè
不生。不以灭不灭分别眼界，亦不以眼界分别灭
bú miè   bù yǐ miè bú miè fēn bié fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng
不灭；不以灭不灭分别法界乃至意触为缘所生
zhū shòu   yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēn
诸受，亦不以法界乃至意触为缘所生诸受分
bié miè bú miè   bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié yì jiè   yì bù yǐ yì
别灭不灭。不以寂静不寂静分别眼界，亦不以意
jiè fēn bié jì jìng bú jì jìng   bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié fǎ jiè nǎi
界分别寂静不寂静；不以寂静不寂静分别法界乃
zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu   yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì yì chù
至意触为缘所生诸受，亦不以法界乃至意触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòufēnbiéjìjìngbúbùjìjìng bù yǐ yuǎn lí bù
为缘所生诸受分别寂静不寂静。不以远离不
yuǎn lí fēnbié yì jiè yì bù yǐ yì jiè fēnbié yuǎn lí bù yuǎn lí
远离分别异界，亦不以异界分别远离不远离；
bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēnbié fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēng
不以远离不远离分别法界乃至意触为缘所生
zhūshòu yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòufēn
诸受，亦不以法界乃至意触为缘所生诸受分
bié yuǎn lí bù yuǎn lí
别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēnbié dì jiè yì
“如是人等，终不以空不空分别地界，亦
bù yǐ dì jiè fēnbié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēnbié shuǐ huǒ
不以地界分别空不空；不以空不空分别水、火、
fēng kōng shí jiè yì bù yǐ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
风、空、识界，亦不以水、火、风、空、识界
fēnbié kōng bù kōng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēnbié dì jiè yì bù yǐ
分别空不空。不以有相无相分别地界，亦不以
dì jiè fēnbié yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēnbié shuǐ huǒ
地界分别有相无相；不以有相无相分别水、火、
fēng kōng shí jiè yì bù yǐ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
风、空、识界，亦不以水、火、风、空、识界
fēnbié yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēnbié dì jiè yì bù
分别有相无相。不以有愿无愿分别地界，亦不
yǐ dì jiè fēnbié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēnbié shuǐ
以地界分别有愿无愿；不以有愿无愿分别水、
huǒ fēng kōng shí jiè yì bù yǐ shuǐ huǒ fēng kōng
火、风、空、识界，亦不以水、火、风、空、
shí jiè fēnbié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēnbié dì jiè
识界分别有愿无愿。不以生不生分别地界，
yì bù yǐ dì jiè fēnbié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēnbié
亦不以地界分别生不生；不以生不生分别
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bù yǐ shuǐ huǒ fēng
水、火、风、空、识界，亦不以水、火、风、
kōng shí jiè fēnbié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēnbié dì jiè
空、识界分别生不生。不以灭不灭分别地界，
yì bù yǐ dì jiè fēnbié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēnbié shuǐ huǒ
亦不以地界分别灭不灭；不以灭不灭分别水、火、

fēng kōng shí jiè yì bù yǐ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
风、空、识界，亦不以水、火、风、空、识界
fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié dì jiè yì bù yǐ
分别灭不灭。不以寂静不寂静分别地界，亦不以
dì jiè fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié shuǐ
地界分别寂静不寂静；不以寂静不寂静分别水、
huǒ fēng kōng shí jiè yì bù yǐ shuǐ huǒ fēng kōng
火、风、空、识界，亦不以水、火、风、空、
shí jiè fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié dì
识界分别寂静不寂静。不以远离不远离分别地
jiè yì bù yǐ dì jiè fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù
界，亦不以地界分别远离不远离；不以远离不
yuǎn lí fēn bié shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bù yǐ shuǐ
远离分别水、火、风、空、识界，亦不以水、
huǒ fēng kōng shí jiè fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
火、风、空、识界分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié kǔ shèng dì
“如是人等，终不以空不空分别苦圣谛，

yì bù yǐ kǔ shèng dì fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié
亦不以苦圣谛分别空不空；不以空不空分别
jí miè dào shèng dì yì bù yǐ jí miè dào shèng dì fēn bié
集、灭、道圣谛，亦不以集、灭、道圣谛分别
kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié kǔ shèng dì yì bù yǐ
空不空。不以有相无相分别苦圣谛，亦不以
kǔ shèng dì fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié jí
苦圣谛分别有相无相；不以有相无相分别集、
miè dào shèng dì yì bù yǐ jí miè dào shèng dì fēn bié yǒu xiàng
灭、道圣谛，亦不以集、灭、道圣谛分别有相
wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié kǔ shèng dì yì bù yǐ kǔ
无相。不以有愿无愿分别苦圣谛，亦不以苦
shèng dì fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié jí
圣谛分别有愿无愿；不以有愿无愿分别集、
miè dào shèng dì yì bù yǐ jí miè dào shèng dì fēn bié yǒu yuàn
灭、道圣谛，亦不以集、灭、道圣谛分别有愿
wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié kǔ shèng dì yì bù yǐ kǔ shèng
无愿。不以生不生分别苦圣谛，亦不以苦圣
dì fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié jí miè dào
谛分别生不生；不以生不生分别集、灭、道

shèng dì yì bù yǐ jí miè dào shèng dì fēn bié shēng bù shēng
圣谛，亦不以集、灭、道圣谛分别生不生。

bù yǐ miè bú miè fēn bié kǔ shèng dì yì bù yǐ kǔ shèng dì fēn bié miè
不以灭不灭分别苦圣谛，亦不以苦圣谛分别灭

bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié jí miè dào shèng dì yì bù
不灭；不以灭不灭分别集、灭、道圣谛，亦不

yǐ jí miè dào shèng dì fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì
以集、灭、道圣谛分别灭不灭。不以寂静不寂

jìng fēn bié kǔ shèng dì yì bù yǐ kǔ shèng dì fēn bié jì jìng bú jì jìng
静分别苦圣谛，亦不以苦圣谛分别寂静不寂静；

bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié jí miè dào shèng dì yì bù yǐ
不以寂静不寂静分别集、灭、道圣谛，亦不以

jí miè dào shèng dì fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù
集、灭、道圣谛分别寂静不寂静。不以远离不

yuǎn lí fēn bié kǔ shèng dì yì bù yǐ kǔ shèng dì fēn bié yuǎn lí bù
远离分别苦圣谛，亦不以苦圣谛分别远离不

yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié jí miè dào shèng dì
远离；不以远离不远离分别集、灭、道圣谛，

yì bù yǐ jí miè dào shèng dì fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
亦不以集、灭、道圣谛分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié wú míng
“如是人等，终不以空不空分别无明，

yì bù yǐ wú míng fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié xíng
亦不以无明分别空不空；不以空不空分别行、

shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù yǐ xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu
老死愁叹苦忧恼，亦不以行乃至老死愁叹苦忧

nǎo fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié wú míng yì bù
恼分别空不空。不以有相无相分别无明，亦不

yǐ wú míng fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié xíng
以无明分别有相无相；不以有相无相分别行

nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù yǐ xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn
乃至老死愁叹苦忧恼，亦不以行乃至老死愁叹

kǔ yōu nǎo fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié wú
苦忧恼分别有相无相。不以有愿无愿分别无

míng yì bù yǐ wú míng fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú
明，亦不以无明分别有愿无愿；不以有愿无

yuàn fēn bié xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù yǐ xíng nǎi zhì
愿 分 别 行 乃 至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 ， 亦 不 以 行 乃 至
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù
老 死 愁 叹 苦 忧 恼 分 别 有 愿 无 愿 。 不 以 生 不
shēng fēn bié wú míng yì bù yǐ wú míng fēn bié shēng bù shēng bù yǐ
生 分 别 无 明 ， 亦 不 以 无 明 分 别 生 不 生 ； 不 以
shēng bù shēng fēn bié xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù yǐ
生 不 生 分 别 行 乃 至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 ， 亦 不 以
xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè
行 乃 至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 分 别 生 不 生 。 不 以 灭
bú miè fēn bié wú míng yì bù yǐ wú míng fēn bié miè bú miè bù yǐ miè
不 灭 分 别 无 明 ， 亦 不 以 无 明 分 别 灭 不 灭 ； 不 以 灭
bú miè fēn bié xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù yǐ xíng nǎi
不 灭 分 别 行 乃 至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 ， 亦 不 以 行 乃
zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì
至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 分 别 灭 不 灭 。 不 以 寂 静 不 寂
jìng fēn bié wú míng yì bù yǐ wú míng fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ
静 分 别 无 明 ， 亦 不 以 无 明 分 别 寂 静 不 寂 静 ； 不 以
jì jìng bú jì jìng fēn bié xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù
寂 静 不 寂 静 分 别 行 乃 至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 ， 亦 不
yǐ xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo fēn bié jì jìng bú jì jìng bù
以 行 乃 至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 分 别 寂 静 不 寂 静 。 不
yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié wú míng yì bù yǐ wú míng fēn bié yuǎn
以 远 离 不 远 离 分 别 无 明 ， 亦 不 以 无 明 分 别 远
lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié xíng nǎi zhì lǎo sǐ
离 不 远 离 ； 不 以 远 离 不 远 离 分 别 行 乃 至 老 死
chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù yǐ xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo fēn
愁 叹 苦 忧 恼 ， 亦 不 以 行 乃 至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 分
bié yuǎn lí bù yuǎn lí
别 远 离 不 远 离 。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié nèi kōng
“ 如 是 人 等 ， 终 不 以 空 不 空 分 别 内 空 ，
yì bù yǐ nèi kōng fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié wài
亦 不 以 内 空 分 别 空 不 空 ； 不 以 空 不 空 分 别 外
kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng
空 、 内 外 空 、 空 空 、 大 空 、 胜 义 空 、 有 为 空 、
wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng
无 为 空 、 毕 竟 空 、 无 际 空 、 散 空 、 无 变 异 空 、

běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì bù yǐ
得空、无性空、自性空、无性自性空，亦不以
wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒuxiàng
外空乃至无性自性空分别空不空。不以有相
wú xiàng fēn bié nèi kōng yì bù yǐ nèi kōng fēn bié yǒuxiàng wú xiàng
无相分别内空，亦不以内空分别有相无相；
bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng yì
不以有相无相分别外空乃至无性自性空，亦
bù yǐ wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fēn bié yǒuxiàng wú xiàng bù
不以外空乃至无性自性空分别有相无相。不
yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié nèi kōng yì bù yǐ nèi kōng fēn bié yǒuyuàn
以有愿无愿分别内空，亦不以内空分别有愿
wú yuàn bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
无愿；不以有愿无愿分别外空乃至无性自性
kōng yì bù yǐ wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fēn bié yǒuyuàn wú
空，亦不以外空乃至无性自性空分别有愿无
yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié nèi kōng yì bù yǐ nèi kōng fēn bié
愿。不以生不生分别内空，亦不以内空分别
shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié wàikōng nǎi zhì wú xìng zì
生不生；不以生不生分别外空乃至无性自
xìngkōng yì bù yǐ wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fēn bié shēng bù
性空，亦不以外空乃至无性自性空分别生不
shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié nèi kōng yì bù yǐ nèi kōng fēn bié miè
生。不以灭不灭分别内空，亦不以内空分别灭
bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng yì
不灭；不以灭不灭分别外空乃至无性自性空，亦
bù yǐ wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fēn bié miè bú miè bù yǐ jì
不以外空乃至无性自性空分别灭不灭。不以寂
jìng bú jì jìng fēn bié nèi kōng yì bù yǐ nèi kōng fēn bié jì jìng bú jì
静不寂静分别内空，亦不以内空分别寂静不寂
jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
静；不以寂静不寂静分别外空乃至无性自性空，
yì bù yǐ wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fēn bié jì jìng bú jì jìng
亦不以外空乃至无性自性空分别寂静不寂静。
bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié nèi kōng yì bù yǐ nèi kōng fēn bié
不以远离不远离分别内空，亦不以内空分别

yuǎn lí bù yuǎn lí   bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié wàikōng nǎi zhì
远离不远离；不以远离不远离分别外空乃至
wú xìng zì xìngkōng   yì bù yǐ wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fēn bié
无性自性空，亦不以外空乃至无性自性空分别
yuǎn lí bù yuǎn lí
远离不远离。

rú shì rén děng   zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié zhēn rú
“如是人等，终不以空不空分别真如，
yì bù yǐ zhēn rú fēn bié kōng bù kōng   bù yǐ kōng bù kōng fēn bié fǎ
亦不以真如分别空不空；不以空不空分别法
jiè fǎ xìng   bù xū wàng xìng   bú biàn yì xìng   píngděng xìng   lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēng xìng   fǎ dìng   fǎ zhù   shí jì   xū kōng jiè   bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界，
yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fēn bié kōng bù kōng   bù yǐ yǒu
亦不以法界乃至不思議界分别空不空。不以有
xiàng wú xiàng fēn bié zhēn rú   yì bù yǐ zhēn rú fēn bié yǒu xiàng wú xiàng
相无相分别真如，亦不以真如分别有相无相；
bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè   yì bù yǐ
不以有相无相分别法界乃至不思議界，亦不以
fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fēn bié yǒu xiàng wú xiàng   bù yǐ yǒu yuàn wú
法界乃至不思議界分别有相无相。不以有愿无
yuàn fēn bié zhēn rú   yì bù yǐ zhēn rú fēn bié yǒu yuàn wú yuàn   bù yǐ
愿分别真如，亦不以真如分别有愿无愿；不以
yǒu yuàn wú yuàn fēn bié fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè   yì bù yǐ fǎ jiè
有愿无愿分别法界乃至不思議界，亦不以法界
nǎi zhì bù sī yì jiè fēn bié yǒu yuàn wú yuàn   bù yǐ shēng bù shēng fēn
乃至不思議界分别有愿无愿。不以生不生分
bié zhēn rú   yì bù yǐ zhēn rú fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ shēng bù
别真如，亦不以真如分别生不生；不以生不
shēng fēn bié fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè   yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì bù
生分别法界乃至不思議界，亦不以法界乃至不
sī yì jiè fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ miè bú miè fēn bié zhēn rú   yì
思議界分别生不生。不以灭不灭分别真如，亦
bù yǐ zhēn rú fēn bié miè bú miè   bù yǐ miè bú miè fēn bié fǎ jiè nǎi
不以真如分别灭不灭；不以灭不灭分别法界乃
zhì bù sī yì jiè   yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fēn bié miè bú
至不思議界，亦不以法界乃至不思議界分别灭不

miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié zhēn rú yì bù yǐ zhēn rú fēn bié
灭。不以寂静不寂静分别真如，亦不以真如分别

jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié fǎ jiè nǎi zhì bù sī
寂静不寂静；不以寂静不寂静分别法界乃至不思

yì jiè yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fēn bié jì jìng bú jì jìng
议界，亦不以法界乃至不思議界分别寂静不寂静。

bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié zhēn rú yì bù yǐ zhēn rú fēn bié
不以远离不远离分别真如，亦不以真如分别

yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié fǎ jiè nǎi zhì
远离不远离；不以远离不远离分别法界乃至

bù sī yì jiè yì bù yǐ fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fēn bié yuǎn lí
不思議界，亦不以法界乃至不思議界分别远离

bù yuǎn lí
不远离。

大般若波罗蜜多经卷第八十二

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì bā shí sān 大般若波罗蜜多经卷第八十三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn shòu jiào pǐn dì èr shí sì zhī èr 初分受教品第二十四之二

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié bù shī bō
“如是人等，终不以空不空分别布施波

luó mì duō yì bù yǐ bù shī bō luó mì duō fēn bié kōng bù kōng bù
罗蜜多，亦不以布施波罗蜜多分别空不空；不

yǐ kōng bù kōng fēn bié jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō
以空不空分别净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō yì bù yǐ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
罗蜜多，亦不以净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié bù
波罗蜜多分别空不空。不以有相无相分别布

shī bō luó mì duō yì bù yǐ bù shī bō luó mì duō fēn bié yǒu xiàng wú
施波罗蜜多，亦不以布施波罗蜜多分别有相无

xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
相；不以有相无相分别净戒、安忍、精进、静

lù bō rě bō luó mì duō yì bù yǐ jìng jiè ān rěn jīng jìn
虑、般若波罗蜜多，亦不以净戒、安忍、精进、

jìng lù bō rě bō luó mì duō fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn
静虑、般若波罗蜜多分别有相无相。不以有愿

wú yuàn fēn bié bù shī bō luó mì duō yì bù yǐ bù shī bō luó mì duō
无愿分别布施波罗蜜多，亦不以布施波罗蜜多

fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié jìng jiè ān rěn
分别有愿无愿；不以有愿无愿分别净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì bù yǐ jìng jiè ān rěn
精进、静虑、般若波罗蜜多，亦不以净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù
精进、静虑、般若波罗蜜多分别有愿无愿。不

yǐ shēng bù shēng fēn bié bù shī bō luó mì duō yì bù yǐ bù shī bō
以生不生分别布施波罗蜜多，亦不以布施波

luó mì duō fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ shēng bù shēng fēn bié jìng jiè
罗蜜多分别生不生；不以生不生分别净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì bù yǐ jìng jiè
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，亦不以净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō fēn bié shēng bù shēng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多分别生不生。
bù yǐ miè bú miè fēn bié bù shī bō luó mì duō yì bù yǐ bù shī bō luó
不以灭不灭分别布施波罗蜜多，亦不以布施波罗
mì duō fēn bié miè bú miè   bù yǐ miè bú miè fēn bié jìng jiè   ān rěn
蜜多分别灭不灭；不以灭不灭分别净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì bù yǐ jìng jiè ān rěn
精进、静虑、般若波罗蜜多，亦不以净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō fēn bié miè bú miè   bù yǐ jì
精进、静虑、般若波罗蜜多分别灭不灭。不以寂
jìng bú jì jìng fēn bié bù shī bō luó mì duō yì bù yǐ bù shī bō luó mì
静不寂静分别布施波罗蜜多，亦不以布施波罗蜜
duō fēn bié jì jìng bú jì jìng   bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié jìng jiè
多分别寂静不寂静；不以寂静不寂静分别净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì bù yǐ jìng jiè
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，亦不以净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō fēn bié jì jìng bú jì
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多分别寂静不寂
jìng   bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié bù shī bō luó mì duō yì bù
静。不以远离不远离分别布施波罗蜜多，亦不
yǐ bù shī bō luó mì duō fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí   bù yǐ yuǎn lí bù
以布施波罗蜜多分别远离不远离；不以远离不
yuǎn lí fēn bié jìng jiè   ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì
远离分别净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō yì bù yǐ jìng jiè   ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
多，亦不以净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
蜜多分别远离不远离。

rú shì rén děng   zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié sì jìng lù
“如是人等，终不以空不空分别四静虑，
yì bù yǐ sì jìng lù fēn bié kōng bù kōng   bù yǐ kōng bù kōng fēn bié sì
亦不以四静虑分别空不空；不以空不空分别四
wú liàng sì wú sè dìng   yì bù yǐ sì wú liàng   sì wú sè dìng fēn
无量、四无色定，亦不以四无量、四无色定分

bié kōng bù kōng   bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié sì jìng lǜ   yì bù yǐ
别空不空。不以有相无相分别四静虑，亦不以

sì jìng lǜ fēn bié yǒuxiàng wú xiàng   bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié sì
四静虑分别有相无相；不以有相无相分别四

wú liàng   sì wú sè dìng   yì bù yǐ sì wú liàng   sì wú sè dìng fēn
无量、四无色定，亦不以四无量、四无色定分

bié yǒuxiàng wú xiàng   bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié sì jìng lǜ   yì bù
别有相无相。不以有愿无愿分别四静虑，亦不

yǐ sì jìng lǜ fēn bié yǒuyuàn wú yuàn   bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié
以四静虑分别有愿无愿；不以有愿无愿分别

sì wú liàng   sì wú sè dìng   yì bù yǐ sì wú liàng   sì wú sè dìng
四无量、四无色定，亦不以四无量、四无色定

fēn bié yǒuyuàn wú yuàn   bù yǐ shēng bù shēng fēn bié sì jìng lǜ   yì
分别有愿无愿。不以生不生分别四静虑，亦

bù yǐ sì jìng lǜ fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ shēng bù shēng fēn bié
不以四静虑分别生不生；不以生不生分别

sì wú liàng   sì wú sè dìng   yì bù yǐ sì wú liàng   sì wú sè dìng
四无量，四无色定，亦不以四无量、四无色定

fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ miè bú miè fēn bié sì jìng lǜ   yì bù yǐ
分别生不生。不以灭不灭分别四静虑，亦不以

sì jìng lǜ fēn bié miè bú miè   bù yǐ miè bú miè fēn bié sì wú liàng   sì
四静虑分别灭不灭；不以灭不灭分别四无量、四

wú sè dìng   yì bù yǐ sì wú liàng   sì wú sè dìng fēn bié miè bú miè
无色定，亦不以四无量、四无色定分别灭不灭。

bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié sì jìng lǜ   yì bù yǐ sì jìng lǜ fēn bié
不以寂静不寂静分别四静虑，亦不以四静虑分别

jì jìng bú jì jìng   bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié sì wú liàng   sì wú
寂静不寂静；不以寂静不寂静分别四无量、四无

sè dìng   yì bù yǐ sì wú liàng   sì wú sè dìng fēn bié jì jìng bú jì jìng
色定，亦不以四无量、四无色定分别寂静不寂静。

bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié sì jìng lǜ   yì bù yǐ sì jìng lǜ fēn
不以远离不远离分别四静虑，亦不以四静虑分

bié yuǎn lí bù yuǎn lí   bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié sì wú liàng
别远离不远离；不以远离不远离分别四无量、

sì wú sè dìng   yì bù yǐ sì wú liàng   sì wú sè dìng fēn bié yuǎn lí
四无色定，亦不以四无量、四无色定分别远离

bù yuǎn lí
不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié bā jiě tuō
“如是人等，终不以空不空分别八解脱，

yì bù yǐ bā jiě tuō fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié bā
亦不以八解脱分别空不空；不以空不空分别八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì bù yǐ bā shèngchù jiǔ
胜处、九次第定、十遍处，亦不以八胜处、九

cì dì dìng shí biànchù fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn
次第定、十遍处分别空不空。不以有相无相分

bié bā jiě tuō yì bù yǐ bā jiě tuō fēn bié yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ
别八解脱，亦不以八解脱分别有相无相；不以

yǒuxiàng wú xiàng fēn bié bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì
有相无相分别八胜处、九次第定、十遍处，亦

bù yǐ bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēn bié yǒuxiàng wú xiàng
不以八胜处、九次第定、十遍处分别有相无相。

bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié bā jiě tuō yì bù yǐ bā jiě tuō fēn bié
不以有愿无愿分别八解脱，亦不以八解脱分别

yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié bā shèngchù jiǔ cì
有愿无愿；不以有愿无愿分别八胜处、九次

dì dìng shí biànchù yì bù yǐ bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
第定、十遍处，亦不以八胜处、九次第定、十

biànchù fēn bié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié bā jiě tuō
遍处分别有愿无愿。不以生不生分别八解脱，

yì bù yǐ bā jiě tuō fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn
亦不以八解脱分别生不生；不以生不生分

bié bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì bù yǐ bā shèngchù
别八胜处、九次第定、十遍处，亦不以八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn
九次第定、十遍处分别生不生。不以灭不灭分

bié bā jiě tuō yì bù yǐ bā jiě tuō fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú
别八解脱，亦不以八解脱分别灭不灭；不以灭不

miè fēn bié bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì bù yǐ bā
灭分别八胜处、九次第定、十遍处，亦不以八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēn bié miè bú miè bù yǐ jì
胜处、九次第定、十遍处分别灭不灭。不以寂

jìng bú jì jìng fēn bié bā jiě tuō yì bù yǐ bā jiě tuō fēn bié jì jìng bú
静不寂静分别八解脱，亦不以八解脱分别寂静不

jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
寂静；不以寂静不寂静分别八胜处、九次第定、

shí biànchù yì bù yǐ bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēn
十遍处，亦不以八胜处、九次第定、十遍处分
bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié bā jiě tuō
别寂静不寂静。不以远离不远离分别八解脱，
yì bù yǐ bā jiě tuō fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù
亦不以八解脱分别远离不远离；不以远离不
yuǎn lí fēn bié bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì bù yǐ
远离分别八胜处、九次第定、十遍处，亦不以
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
八胜处、九次第定、十遍处分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié sì niànzhù
“如是人等，终不以空不空分别四念住，

yì bù yǐ sì niànzhù fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié
亦不以四念住分别空不空；不以空不空分别
sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèngdào zhī yì bù yǐ sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
圣道支，亦不以四正断、四神足、五根、五
lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu
力、七等觉支、八圣道支分别空不空。不以有

xiàng wú xiàng fēn bié sì niànzhù yì bù yǐ sì niànzhù fēn bié yǒuxiàng
相无相分别四念住，亦不以四念住分别有相
wú xiàng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié sì zhèngduàn sì shén zú
无相；不以有相无相分别四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī yì bù yǐ sì
五根、五力、七等觉支、八圣道支，亦不以四
zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī fēn bié yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié sì niàn
道支分别有相无相。不以有愿无愿分别四念
zhù yì bù yǐ sì niànzhù fēn bié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ yǒuyuàn wú
住，亦不以四念住分别有愿无愿；不以有愿无
yuàn fēn bié sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
愿分别四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèngdào zhī yì bù yǐ sì zhèngduàn sì shén zú
觉支、八圣道支，亦不以四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī fēn bié yǒuyuàn wú
五根、五力、七等觉支、八圣道支分别有愿无

yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié sì niàn zhù yì bù yǐ sì niàn zhù
愿。不以生不生分别四念住，亦不以四念住
fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié sì zhèng duàn sì
分别生不生；不以生不生分别四正断、四
shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支，亦
bù yǐ sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
不以四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèng dào zhī fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié sì niàn
八圣道支分别生不生。不以灭不灭分别四念
zhù yì bù yǐ sì niàn zhù fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié
住，亦不以四念住分别灭不灭；不以灭不灭分别
sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèng dào zhī yì bù yǐ sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
圣道支，亦不以四正断、四神足、五根、五
lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī fēn bié miè bú miè bù yǐ jì
力、七等觉支、八圣道支分别灭不灭。不以寂
jìng bú jì jìng fēn bié sì niàn zhù yì bù yǐ sì niàn zhù fēn bié jì jìng
静不寂静分别四念住，亦不以四念住分别寂静
bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié sì zhèng duàn sì shén zú
不寂静；不以寂静不寂静分别四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì bù yǐ sì
五根、五力、七等觉支、八圣道支，亦不以四
zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣
dào zhī fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié sì
道支分别寂静不寂静。不以远离不远离分别四
niàn zhù yì bù yǐ sì niàn zhù fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn
念住，亦不以四念住分别远离不远离；不以远
lí bù yuǎn lí fēn bié sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
离不远离分别四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì bù yǐ sì zhèng duàn sì shén
七等觉支、八圣道支，亦不以四正断、四神
zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī fēn bié yuǎn
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支分别远
lí bù yuǎn lí
离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié kōng jiě tuō
“如是人等，终不以空不空分别空解脱
mén yì bù yǐ kōng jiě tuō mén fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù
门，亦不以空解脱门分别空不空；不以空不
kōng fēn bié wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù yǐ wú xiàng wú yuàn
空分别无相、无愿解脱门，亦不以无相、无愿
jiě tuō mén fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié kōng jiě
解脱门分别空不空。不以有相无相分别空解
tuō mén yì bù yǐ kōng jiě tuō mén fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu
脱门，亦不以空解脱门分别有相无相；不以有
xiàng wú xiàng fēn bié wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù yǐ wú xiàng
相无相分别无相、无愿解脱门，亦不以无相、
wú yuàn jiě tuō mén fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn
无愿解脱门分别有相无相。不以有愿无愿分
bié kōng jiě tuō mén yì bù yǐ kōng jiě tuō mén fēn bié yǒu yuàn wú yuàn
别空解脱门，亦不以空解脱门分别有愿无愿；
bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù yǐ
不以有愿无愿分别无相、无愿解脱门，亦不以
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù
无相、无愿解脱门分别有愿无愿。不以生不
shēng fēn bié kōng jiě tuō mén yì bù yǐ kōng jiě tuō mén fēn bié shēng bù
生分别空解脱门，亦不以空解脱门分别生不
shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì
生；不以生不生分别无相、无愿解脱门，亦
bù yǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè
不以无相、无愿解脱门分别生不生。不以灭
bú miè fēn bié kōng jiě tuō mén yì bù yǐ kōng jiě tuō mén fēn bié miè bú
不灭分别空解脱门，亦不以空解脱门分别灭不
miè bù yǐ miè bú miè fēn bié wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù
灭；不以灭不灭分别无相、无愿解脱门，亦不
yǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú
以无相、无愿解脱门分别灭不灭。不以寂静不
jì jìng fēn bié kōng jiě tuō mén yì bù yǐ kōng jiě tuō mén fēn bié jì jìng
寂静分别空解脱门，亦不以空解脱门分别寂静
bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié wú xiàng wú yuàn jiě tuō
不寂静；不以寂静不寂静分别无相、无愿解脱
mén yì bù yǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fēn bié jì jìng bú jì jìng
门，亦不以无相、无愿解脱门分别寂静不寂静。

bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié kōng jiě tuō mén yì bù yǐ kōng jiě
不以远离不远离分别空解脱门，亦不以空解
tuō mén fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié
解脱门分别远离不远离；不以远离不远离分别
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù yǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
无相、无愿解脱门，亦不以无相、无愿解脱门
fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié wǔ yǎn yì
“如是人等，终不以空不空分别五眼，亦
bù yǐ wǔ yǎn fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié liù shén
不以五眼分别空不空；不以空不空分别六神
tōng yì bù yǐ liù shén tōng fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú
通，亦不以六神通分别空不空。不以有相无
xiàng fēn bié wǔ yǎn yì bù yǐ wǔ yǎn fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ
相分别五眼，亦不以五眼分别有相无相；不以
yǒu xiàng wú xiàng fēn bié liù shén tōng yì bù yǐ liù shén tōng fēn bié yǒu
有相无相分别六神通，亦不以六神通分别有
xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié wǔ yǎn yì bù yǐ wǔ yǎn
相无相。不以有愿无愿分别五眼，亦不以五眼
fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié liù shén tōng
分别有愿无愿；不以有愿无愿分别六神通，
yì bù yǐ liù shén tōng fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng
亦不以六神通分别有愿无愿。不以生不生
fēn bié wǔ yǎn yì bù yǐ wǔ yǎn fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù
分别五眼，亦不以五眼分别生不生；不以生不
shēng fēn bié liù shén tōng yì bù yǐ liù shén tōng fēn bié shēng bù shēng
生分别六神通，亦不以六神通分别生不生。
bù yǐ miè bú miè fēn bié wǔ yǎn yì bù yǐ wǔ yǎn fēn bié miè bú miè
不以灭不灭分别五眼，亦不以五眼分别灭不灭；
bù yǐ miè bú miè fēn bié liù shén tōng yì bù yǐ liù shén tōng fēn bié miè
不以灭不灭分别六神通，亦不以六神通分别灭
bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié wǔ yǎn yì bù yǐ wǔ yǎn fēn
不灭。不以寂静不寂静分别五眼，亦不以五眼分
bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié liù shén tōng yì
别寂静不寂静；不以寂静不寂静分别六神通，亦
bù yǐ liù shén tōng fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí
不以六神通分别寂静不寂静。不以远离不远离

fēn bié wǔ yǎn yì bù yǐ wǔ yǎn fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ
分别五眼，亦不以五眼分别远离不远离；不以
yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié liù shéntōng yì bù yǐ liù shéntōng fēn bié
远离不远离分别六神通，亦不以六神通分别
yuǎn lí bù yuǎn lí
远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié fó shí lì
“如是人等，终不以空不空分别佛十力，

yì bù yǐ fó shí lì fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié sì
亦不以佛十力分别空不空；不以空不空分别四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ yì bù yǐ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
十八佛不共法，亦不以四无所畏、四无碍解、大

cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēn bié kōng bù
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法分别空不

kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié fó shí lì yì bù yǐ fó shí lì
空。不以有相无相分别佛十力，亦不以佛十力

fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié sì wú suǒ wèi
分别有相无相；不以有相无相分别四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ yì bù yǐ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
共法，亦不以四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù
大喜、大舍、十八佛不共法分别有相无相。不

yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié fó shí lì yì bù yǐ fó shí lì fēn bié yǒu
以有愿无愿分别佛十力，亦不以佛十力分别有

yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié sì wú suǒ wèi sì wú ài
愿无愿；不以有愿无愿分别四无所畏、四无碍

jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，

yì bù yǐ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
亦不以四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù
大舍、十八佛不共法分别有愿无愿。不以生不

shēng fēn bié fó shí lì yì bù yǐ fó shí lì fēn bié shēng bù shēng bù
生分别佛十力，亦不以佛十力分别生不生；不

yǐ shēng bù shēng fēn bié sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
以 生 不 生 分 别 四 无 所 畏、四 无 碍 解、大 慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì bù yǐ sì wú suǒ
悲、大 喜、大 舍、十 八 佛 不 共 法，亦 不 以 四 无 所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四 无 碍 解、大 慈、大 悲、大 喜、大 舍、十 八
fó bú gòng fǎ fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié fó shí
佛 不 共 法 分 别 生 不 生。不 以 灭 不 灭 分 别 佛 十
lì yì bù yǐ fó shí lì fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié
力，亦 不 以 佛 十 力 分 别 灭 不 灭；不 以 灭 不 灭 分 别
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四 无 所 畏、四 无 碍 解、大 慈、大 悲、大 喜、大 舍、
shí bā fó bú gòng fǎ yì bù yǐ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
十 八 佛 不 共 法，亦 不 以 四 无 所 畏、四 无 碍 解、大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēn bié miè bú
慈、大 悲、大 喜、大 舍、十 八 佛 不 共 法 分 别 灭 不
miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié fó shí lì yì bù yǐ fó shí lì
灭。不 以 寂 静 不 寂 静 分 别 佛 十 力，亦 不 以 佛 十 力
fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié sì wú suǒ wèi
分 别 寂 静 不 寂 静；不 以 寂 静 不 寂 静 分 别 四 无 所 畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四 无 碍 解、大 慈、大 悲、大 喜、大 舍、十 八 佛 不
gòng fǎ yì bù yǐ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
共 法，亦 不 以 四 无 所 畏、四 无 碍 解、大 慈、大 悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēn bié jì jìng bú jì jìng bù
大 喜、大 舍、十 八 佛 不 共 法 分 别 寂 静 不 寂 静。不
yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié fó shí lì yì bù yǐ fó shí lì fēn bié
以 远 离 不 远 离 分 别 佛 十 力，亦 不 以 佛 十 力 分 别
yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié sì wú suǒ wèi
远 离 不 远 离；不 以 远 离 不 远 离 分 别 四 无 所 畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四 无 碍 解、大 慈、大 悲、大 喜、大 舍、十 八 佛 不
gòng fǎ yì bù yǐ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
共 法，亦 不 以 四 无 所 畏、四 无 碍 解、大 慈、大 悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
大 喜、大 舍、十 八 佛 不 共 法 分 别 远 离 不 远 离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié wú wàng shī
“如 是 人 等，终 不 以 空 不 空 分 别 无 忘 失

fǎ yì bù yǐ wú wàng shī fǎ fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng
法，亦不以无忘失法分别空不空；不以空不空

fēn bié héng zhù shě xìng yì bù yǐ héng zhù shě xìng fēn bié kōng bù kōng
分别恒住舍性，亦不以恒住舍性分别空不空。

bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié wú wàng shī fǎ yì bù yǐ wú wàng shī
不以有相无相分别无忘失法，亦不以无忘失

fǎ fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié héng zhù shě
法分别有相无相；不以有相无相分别恒住舍

xìng yì bù yǐ héng zhù shě xìng fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn
性，亦不以恒住舍性分别有相无相。不以有愿

wú yuàn fēn bié wú wàng shī fǎ yì bù yǐ wú wàng shī fǎ fēn bié yǒu
无愿分别无忘失法，亦不以无忘失法分别有

yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié héng zhù shě xìng yì bù
愿无愿；不以有愿无愿分别恒住舍性，亦不

yǐ héng zhù shě xìng fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié
以恒住舍性分别有愿无愿。不以生不生分别

wú wàng shī fǎ yì bù yǐ wú wàng shī fǎ fēn bié shēng bù shēng bù
无忘失法，亦不以无忘失法分别生不生；不

yǐ shēng bù shēng fēn bié héng zhù shě xìng yì bù yǐ héng zhù shě xìng fēn
以生不生分别恒住舍性，亦不以恒住舍性分

bié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié wú wàng shī fǎ yì bù yǐ
别生不生。不以灭不灭分别无忘失法，亦不以

wú wàng shī fǎ fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié héng zhù shě
无忘失法分别灭不灭；不以灭不灭分别恒住舍

xìng yì bù yǐ héng zhù shě xìng fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì
性，亦不以恒住舍性分别灭不灭。不以寂静不寂

jìng fēn bié wú wàng shī fǎ yì bù yǐ wú wàng shī fǎ fēn bié jì jìng bú
静分别无忘失法，亦不以无忘失法分别寂静不

jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié héng zhù shě xìng yì bù yǐ
寂静；不以寂静不寂静分别恒住舍性，亦不以

héng zhù shě xìng fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn
恒住舍性分别寂静不寂静。不以远离不远离分

bié wú wàng shī fǎ yì bù yǐ wú wàng shī fǎ fēn bié yuǎn lí bù yuǎn
别无忘失法，亦不以无忘失法分别远离不

lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié héng zhù shě xìng yì bù yǐ héng
离；不以远离不远离分别恒住舍性，亦不以恒

zhù shě xìng fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
住舍性分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yī qiè tuó
“如是人等，终不以空不空分别一切陀
luó ní mén yì bù yǐ yī qiè tuó luó ní mén fēn bié kōng bù kōng bù
罗尼门，亦不以一切陀罗尼门分别空不空；不
yǐ kōng bù kōng fēn bié yī qiè sān mó dì mén yì bù yǐ yī qiè sān mó
以空不空分别一切三摩地门，亦不以一切三摩
dì mén fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié yī qiè tuó
地门分别空不空。不以有相无相分别一切陀
luó ní mén yì bù yǐ yī qiè tuó luó ní mén fēn bié yǒuxiàng wú xiàng
罗尼门，亦不以一切陀罗尼门分别有相无相；
bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié yī qiè sān mó dì mén yì bù yǐ yī qiè
不以有相无相分别一切三摩地门，亦不以一切
sān mó dì mén fēn bié yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié
三摩地门分别有相无相。不以有愿无愿分别
yī qiè tuó luó ní mén yì bù yǐ yī qiè tuó luó ní mén fēn bié yǒuyuàn
一切陀罗尼门，亦不以一切陀罗尼门分别有愿
wú yuàn bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié yī qiè sān mó dì mén yì bù
无愿；不以有愿无愿分别一切三摩地门，亦不
yǐ yī qiè sān mó dì mén fēn bié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng
以一切三摩地门分别有愿无愿。不以生不生
fēn bié yī qiè tuó luó ní mén yì bù yǐ yī qiè tuó luó ní mén fēn bié
分别一切陀罗尼门，亦不以一切陀罗尼门分别
shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié yī qiè sān mó dì mén yì
生不生；不以生不生分别一切三摩地门，亦
bù yǐ yī qiè sān mó dì mén fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè
不以一切三摩地门分别生不生。不以灭不灭
fēn bié yī qiè tuó luó ní mén yì bù yǐ yī qiè tuó luó ní mén fēn bié
分别一切陀罗尼门，亦不以一切陀罗尼门分别
miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié yī qiè sān mó dì mén yì bù yǐ
灭不灭；不以灭不灭分别一切三摩地门，亦不以
yī qiè sān mó dì mén fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn
一切三摩地门分别灭不灭。不以寂静不寂静分
bié yī qiè tuó luó ní mén yì bù yǐ yī qiè tuó luó ní mén fēn bié jì
别一切陀罗尼门，亦不以一切陀罗尼门分别寂
jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié yī qiè sān mó dì mén
静不寂静；不以寂静不寂静分别一切三摩地门，
yì bù yǐ yī qiè sān mó dì mén fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn
亦不以一切三摩地门分别寂静不寂静。不以远

lí bù yuǎn lí fēn bié yī qiè tuó luó ní mén yì bù yǐ yī qiè tuó luó
离不远离分别一切陀罗尼门，亦不以一切陀罗
ní mén fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié
尼门分别远离不远离；不以远离不远离分别
yī qiè sān mó dì mén yì bù yǐ yī qiè sān mó dì mén fēn bié yuǎn lí
一切三摩地门，亦不以一切三摩地门分别远离
bù yuǎn lí
不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yī qiè zhì
“如是人等，终不以空不空分别一切智，
yì bù yǐ yī qiè zhì fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié
亦不以一切智分别空不空；不以空不空分别
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù yǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng
道相智、一切相智，亦不以道相智、一切相
zhì fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié yī qiè zhì yì
智分别空不空。不以有相无相分别一切智，亦
bù yǐ yī qiè zhì fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn
不以一切智分别有相无相；不以有相无相分
bié dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù yǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng
别道相智、一切相智，亦不以道相智、一切相
zhì fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bú yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié yī qiè zhì
智分别有相无相。不以有愿无愿分别一切智，
yì bù yǐ yī qiè zhì fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn
亦不以一切智分别有愿无愿；不以有愿无愿
fēn bié dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù yǐ dào xiàng zhì yī qiè
分别道相智、一切相智，亦不以道相智、一切
xiàng zhì fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié yī qiè zhì
相智分别有愿无愿。不以生不生分别一切智，
yì bù yǐ yī qiè zhì fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn
亦不以一切智分别生不生；不以生不生分
bié dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù yǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng
别道相智、一切相智，亦不以道相智、一切相
zhì fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié yī qiè zhì yì bù
智分别生不生。不以灭不灭分别一切智，亦不
yǐ yī qiè zhì fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié dào xiàng zhì
以一切智分别灭不灭；不以灭不灭分别道相智、
yī qiè xiàng zhì yì bù yǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēn bié miè bú
一切相智，亦不以道相智、一切相智分别灭不

miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié yī qiè zhì yì bù yǐ yī qiè zhì
灭。不以寂静不寂静分别一切智，亦不以一切智
fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié dào xiàng zhì
分别寂静不寂静；不以寂静不寂静分别道相智、
yī qiè xiàng zhì yì bù yǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēn bié jì jìng
一切相智，亦不以道相智、一切相智分别寂静
bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié yī qiè zhì yì bù yǐ
不寂静。不以远离不远离分别一切智，亦不以
yī qiè zhì fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn
一切智分别远离不远离；不以远离不远离分
bié dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù yǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng
别道相智、一切相智，亦不以道相智、一切相
zhì fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
智分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié shēng wén
“如是人等，终不以空不空分别声闻
shèng yì bù yǐ shēng wén shèng fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù
乘，亦不以声闻乘分别空不空；不以空不
kōng fēn bié dú jué shèng wú shàng shèng yì bù yǐ dú jué shèng wú
空分别独觉乘、无上乘，亦不以独觉乘、无
shàng shèng fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié shēng wén
上乘分别空不空。不以有相无相分别声闻
shèng yì bù yǐ shēng wén shèng fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu
乘，亦不以声闻乘分别有相无相；不以有
xiàng wú xiàng fēn bié dú jué shèng wú shàng shèng yì bù yǐ dú jué
相无相分别独觉乘、无上乘，亦不以独觉
shèng wú shàng shèng fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn
乘、无上乘分别有相无相。不以有愿无愿
fēn bié shēng wén shèng yì bù yǐ shēng wén shèng fēn bié yǒu yuàn wú yuàn
分别声闻乘，亦不以声闻乘分别有愿无愿；
bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié dú jué shèng wú shàng shèng yì bù yǐ
不以有愿无愿分别独觉乘、无上乘，亦不以
dú jué shèng wú shàng shèng fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù
独觉乘、无上乘分别有愿无愿。不以生不
shēng fēn bié shēng wén shèng yì bù yǐ shēng wén shèng fēn bié shēng bù
生分别声闻乘，亦不以声闻乘分别生不
shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié dú jué shèng wú shàng shèng yì
生；不以生不生分别独觉乘、无上乘，亦

bù yǐ dú jué shèng wú shàngshèng fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè
不以独觉乘、无上乘分别生不生。不以灭
bú miè fēn bié shēngwénshèng yì bù yǐ shēngwénshèng fēn bié miè bú
不灭分别声闻乘，亦不以声闻乘分别灭不
miè bù yǐ miè bú miè fēn bié dú jué shèng wú shàngshèng yì bù yǐ
灭；不以灭不灭分别独觉乘、无上乘，亦不以
dú jué shèng wú shàngshèng fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng
独觉乘、无上乘分别灭不灭。不以寂静不寂静
fēn bié shēngwénshèng yì bù yǐ shēngwénshèng fēn bié jì jìng bú jì
分别声闻乘，亦不以声闻乘分别寂静不寂
jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié dú jué shèng wú shàngshèng yì
静；不以寂静不寂静分别独觉乘、无上乘，亦
bù yǐ dú jué shèng wú shàngshèng fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ
不以独觉乘、无上乘分别寂静不寂静。不以
yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié shēngwénshèng yì bù yǐ shēngwénshèng fēn
远离不远离分别声闻乘，亦不以声闻乘分
bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié dú jué shèng
别远离不远离；不以远离不远离分别独觉乘、
wú shàngshèng yì bù yǐ dú jué shèng wú shàngshèng fēn bié yuǎn lí
无上乘，亦不以独觉乘、无上乘分别远离
bù yuǎn lí
不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yù liú yì
“如是人等，终不以空不空分别预流，亦
bù yǐ yù liú fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yī lái
不以预流分别空不空；不以空不空分别一来、
bù huán ā luó hàn yì bù yǐ yī lái bù huán ā luó hàn fēn
不还、阿罗汉，亦不以一来、不还、阿罗汉分
bié kōng bù kōng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié yù liú yì bù yǐ yù
别空不空。不以有相无相分别预流，亦不以预
liú fēn bié yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié yī lái bù
流分别有相无相；不以有相无相分别一来、不
huán ā luó hàn yì bù yǐ yī lái bù huán ā luó hàn fēn bié
还、阿罗汉，亦不以一来、不还、阿罗汉分别
yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié yù liú yì bù yǐ yù
有相无相。不以有愿无愿分别预流，亦不以预
liú fēn bié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié yī lái bù
流分别有愿无愿；不以有愿无愿分别一来、不

huán ā luó hàn yì bù yǐ yī lái bù huán ā luó hàn fēn bié
还、阿罗汉，亦不以一来、不还、阿罗汉分别
yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié yù liú yì bù yǐ yù
有愿无愿。不以生不生分别预流，亦不以预
liú fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié yī lái bù huán
流分别生不生；不以生不生分别一来、不还、
ā luó hàn yì bù yǐ yī lái bù huán ā luó hàn fēn bié shēng bù
阿罗汉，亦不以一来、不还、阿罗汉分别生不
shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié yù liú yì bù yǐ yù liú fēn bié miè bú
生。不以灭不灭分别预流，亦不以预流分别灭不
miè bù yǐ miè bú miè fēn bié yī lái bù huán ā luó hàn yì bù
灭；不以灭不灭分别一来、不还、阿罗汉，亦不
yǐ yī lái bù huán ā luó hàn fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú
以一来、不还、阿罗汉分别灭不灭。不以寂静不
jì jìng fēn bié yù liú yì bù yǐ yù liú fēn bié jì jìng bú jì jìng bù
寂静分别预流，亦不以预流分别寂静不寂静；不
yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié yī lái bù huán ā luó hàn yì bù yǐ
以寂静不寂静分别一来、不还、阿罗汉，亦不以
yī lái bù huán ā luó hàn fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn
一来、不还、阿罗汉分别寂静不寂静。不以远
lí bù yuǎn lí fēn bié yù liú yì bù yǐ yù liú fēn bié yuǎn lí bù yuǎn
离不远离分别预流，亦不以预流分别远离不远离
lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié yī lái bù huán ā luó hàn
离；不以远离不远离分别一来、不还、阿罗汉，
yì bù yǐ yī lái bù huán ā luó hàn fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
亦不以一来、不还、阿罗汉分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yù liú xiàng
“如是人等，终不以空不空分别预流向

yù liú guǒ yì bù yǐ yù liú xiàng yù liú guǒ fēn bié kōng bù kōng bù
预流果，亦不以预流向预流果分别空不空；不
yǐ kōng bù kōng fēn bié yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ
以空不空分别一来向一来果、不还向不还果、
ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ yì bù yǐ yī lái xiàng yī lái guǒ bù
阿罗汉向阿罗汉果，亦不以一来向一来果、不
huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ fēn bié kōng bù kōng
还向不还果、阿罗汉向阿罗汉果分别空不空。
bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié yù liú xiàng yù liú guǒ yì bù yǐ yù
不以有相无相分别预流向预流果，亦不以预

liú xiàng yù liú guǒ fēn bié yǒuxiàng wú xiàng   bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn
流 向 预 流 果 分 别 有 相 无 相 ； 不 以 有 相 无 相 分
bié yī lái xiàng yī lái guǒ   bù huánxiàng bù huánguǒ   ā luó hànxiàng
别 一 来 向 一 来 果 、 不 还 向 不 还 果 、 阿 罗 汉 向
ā luó hànguǒ   yì bù yǐ yī lái xiàng yī lái guǒ   bù huánxiàng bù huán
阿 罗 汉 果 ， 亦 不 以 一 来 向 一 来 果 、 不 还 向 不 还
guǒ   ā luó hànxiàng ā luó hànguǒ fēn bié yǒuxiàng wú xiàng   bù yǐ yǒu
果 、 阿 罗 汉 向 阿 罗 汉 果 分 别 有 相 无 相 。 不 以 有
yuàn wú yuàn fēn bié yù liú xiàng yù liú guǒ   yì bù yǐ yù liú xiàng yù
愿 无 愿 分 别 预 流 向 预 流 果 ， 亦 不 以 预 流 向 预
liú guǒ fēn bié yǒuyuàn wú yuàn   bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié yī lái
流 果 分 别 有 愿 无 愿 ； 不 以 有 愿 无 愿 分 别 一 来
xiàng yī lái guǒ   bù huánxiàng bù huánguǒ   ā luó hànxiàng ā luó hàn
向 一 来 果 、 不 还 向 不 还 果 、 阿 罗 汉 向 阿 罗 汉
guǒ   yì bù yǐ yī lái xiàng yī lái guǒ   bù huánxiàng bù huánguǒ   ā
果 ， 亦 不 以 一 来 向 一 来 果 、 不 还 向 不 还 果 、 阿
luó hànxiàng ā luó hànguǒ fēn bié yǒuyuàn wú yuàn   bù yǐ shēng bù
罗 汉 向 阿 罗 汉 果 分 别 有 愿 无 愿 。 不 以 生 不
shēng fēn bié yù liú xiàng yù liú guǒ   yì bù yǐ yù liú xiàng yù liú guǒ
生 分 别 预 流 向 预 流 果 ， 亦 不 以 预 流 向 预 流 果
fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ shēng bù shēng fēn bié yī lái xiàng yī lái
分 别 生 不 生 ； 不 以 生 不 生 分 别 一 来 向 一 来
guǒ   bù huánxiàng bù huánguǒ   ā luó hànxiàng ā luó hànguǒ   yì bù
果 、 不 还 向 不 还 果 、 阿 罗 汉 向 阿 罗 汉 果 ， 亦 不
yǐ yī lái xiàng yī lái guǒ   bù huánxiàng bù huánguǒ   ā luó hànxiàng
以 一 来 向 一 来 果 、 不 还 向 不 还 果 、 阿 罗 汉 向
ā luó hànguǒ fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ miè bú miè fēn bié yù liú
阿 罗 汉 果 分 别 生 不 生 。 不 以 灭 不 灭 分 别 预 流
xiàng yù liú guǒ   yì bù yǐ yù liú xiàng yù liú guǒ fēn bié miè bú miè
向 预 流 果 ， 亦 不 以 预 流 向 预 流 果 分 别 灭 不 灭 ；
bù yǐ miè bú miè fēn bié yī lái xiàng yī lái guǒ   bù huánxiàng bù huán
不 以 灭 不 灭 分 别 一 来 向 一 来 果 、 不 还 向 不 还
guǒ   ā luó hànxiàng ā luó hànguǒ   yì bù yǐ yī lái xiàng yī lái guǒ
果 、 阿 罗 汉 向 阿 罗 汉 果 ， 亦 不 以 一 来 向 一 来 果 、
bù huánxiàng bù huánguǒ   ā luó hànxiàng ā luó hànguǒ fēn bié miè bú
不 还 向 不 还 果 、 阿 罗 汉 向 阿 罗 汉 果 分 别 灭 不
miè   bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié yù liú xiàng yù liú guǒ   yì bù yǐ
灭 。 不 以 寂 静 不 寂 静 分 别 预 流 向 预 流 果 ， 亦 不 以

yù liú xiàng yù liú guǒ fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng
预流向预流果分别寂静不寂静；不以寂静不寂

jìng fēn bié yī lái xiàng yī lái guǒ bù huánxiàng bù huánguǒ ā luó hàn
静分别一来向一来果、不还向不还果、阿罗汉

xiàng ā luó hànguǒ yì bù yǐ yī lái xiàng yī lái guǒ bù huánxiàng bù
向阿罗汉果，亦不以一来向一来果、不还向不

huánguǒ ā luó hànxiàng ā luó hànguǒ fēn bié jì jìng bú jì jìng bù
还果、阿罗汉向阿罗汉果分别寂静不寂静。不

yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié yù liú xiàng yù liú guǒ yì bù yǐ yù liú
以远离不远离分别预流向预流果，亦不以预流

xiàng yù liú guǒ fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí
向预流果分别远离不远离；不以远离不远离

fēn bié yī lái xiàng yī lái guǒ bù huánxiàng bù huánguǒ ā luó hàn
分别一来向一来果、不还向不还果、阿罗汉

xiàng ā luó hànguǒ yì bù yǐ yī lái xiàng yī lái guǒ bù huánxiàng bù
向阿罗汉果，亦不以一来向一来果、不还向不

huánguǒ ā luó hànxiàng ā luó hànguǒ fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
还果、阿罗汉向阿罗汉果分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié dú jué yì
“如是人等，终不以空不空分别独觉，亦

bù yǐ dú jué fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié dú jué
不以独觉分别空不空；不以空不空分别独觉

xiàng dú jué guǒ yì bù yǐ dú jué xiàng dú jué guǒ fēn bié kōng bù kōng
向独觉果，亦不以独觉向独觉果分别空不空。

bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié dú jué yì bù yǐ dú jué fēn bié yǒu
不以有相无相分别独觉，亦不以独觉分别有

xiàng wú xiàng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié dú jué xiàng dú jué guǒ
相无相；不以有相无相分别独觉向独觉果，

yì bù yǐ dú jué xiàng dú jué guǒ fēn bié yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ yǒu
亦不以独觉向独觉果分别有相无相。不以有

yuàn wú yuàn fēn bié dú jué yì bù yǐ dú jué fēn bié yǒuyuàn wú yuàn
愿无愿分别独觉，亦不以独觉分别有愿无愿；

bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié dú jué xiàng dú jué guǒ yì bù yǐ dú jué
不以有愿无愿分别独觉向独觉果，亦不以独觉

xiàng dú jué guǒ fēn bié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié dú
向独觉果分别有愿无愿。不以生不生分别独

jué yì bù yǐ dú jué fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn
觉，亦不以独觉分别生不生；不以生不生分

bié dú jué xiàng dú jué guǒ yì bù yǐ dú jué xiàng dú jué guǒ fēn bié
别独觉向独觉果，亦不以独觉向独觉果分别
shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié dú jué yì bù yǐ dú jué fēn
生不生。不以灭不灭分别独觉，亦不以独觉分
bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié dú jué xiàng dú jué guǒ yì bù
别灭不灭；不以灭不灭分别独觉向独觉果，亦不
yǐ dú jué xiàng dú jué guǒ fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng
以独觉向独觉果分别灭不灭。不以寂静不寂静
fēn bié dú jué yì bù yǐ dú jué fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì
分别独觉，亦不以独觉分别寂静不寂静；不以寂
jìng bú jì jìng fēn bié dú jué xiàng dú jué guǒ yì bù yǐ dú jué xiàng dú
静不寂静分别独觉向独觉果，亦不以独觉向独
jué guǒ fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié dú
觉果分别寂静不寂静。不以远离不远离分别独
jué yì bù yǐ dú jué fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù
觉，亦不以独觉分别远离不远离；不以远离不
yuǎn lí fēn bié dú jué xiàng dú jué guǒ yì bù yǐ dú jué xiàng dú jué guǒ
远离分别独觉向独觉果，亦不以独觉向独觉果
fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié pú sà mó
“如是人等，终不以空不空分别菩萨摩
hē sà yì bù yǐ pú sà mó hē sà fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng
诃萨，亦不以菩萨摩诃萨分别空不空；不以空
bù kōng fēn bié sān miǎo sān fó tuó yì bù yǐ sān miǎo sān fó tuó fēn bié
不空分别三藐三佛陀，亦不以三藐三佛陀分别
kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié pú sà mó hē sà yì bù
空不空。不以有相无相分别菩萨摩诃萨，亦不
yǐ pú sà mó hē sà fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng
以菩萨摩诃萨分别有相无相；不以有相无相
fēn bié sān miǎo sān fó tuó yì bù yǐ sān miǎo sān fó tuó fēn bié yǒu xiàng
分别三藐三佛陀，亦不以三藐三佛陀分别有相
wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié pú sà mó hē sà yì bù yǐ
无相。不以有愿无愿分别菩萨摩诃萨，亦不以
pú sà mó hē sà fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn
菩萨摩诃萨分别有愿无愿；不以有愿无愿分
bié sān miǎo sān fó tuó yì bù yǐ sān miǎo sān fó tuó fēn bié yǒu yuàn wú
别三藐三佛陀，亦不以三藐三佛陀分别有愿无

yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié pú sà mó hē sà yì bù yǐ pú sà
愿。不以生不生分别菩萨摩诃萨，亦不以菩萨
mó hē sà fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié sān miǎo
摩诃萨分别生不生；不以生不生分别三藐
sān fó tuó yì bù yǐ sān miǎo sān fó tuó fēn bié shēng bù shēng bù yǐ
三佛陀，亦不以三藐三佛陀分别生不生。不以
miè bú miè fēn bié pú sà mó hē sà yì bù yǐ pú sà mó hē sà fēn bié
灭不灭分别菩萨摩诃萨，亦不以菩萨摩诃萨分别
miè bú miè bú yǐ miè bú miè fēn bié sān miǎo sān fó tuó yì bù yǐ sān
灭不灭；不以灭不灭分别三藐三佛陀，亦不以三
miǎo sān fó tuó fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié pú
藐三佛陀分别灭不灭。不以寂静不寂静分别菩
sà mó hē sà yì bù yǐ pú sà mó hē sà fēn bié jì jìng bú jì jìng
萨摩诃萨，亦不以菩萨摩诃萨分别寂静不寂静；
bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié sān miǎo sān fó tuó yì bù yǐ sān miǎo
不以寂静不寂静分别三藐三佛陀，亦不以三藐
sān fó tuó fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié
三佛陀分别寂静不寂静。不以远离不远离分别
pú sà mó hē sà yì bù yǐ pú sà mó hē sà fēn bié yuǎn lí bù yuǎn
菩萨摩诃萨，亦不以菩萨摩诃萨分别远离不
lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié sān miǎo sān fó tuó yì bù yǐ
离；不以远离不远离分别三藐三佛陀，亦不以
sān miǎo sān fó tuó fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
三藐三佛陀分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié pú sà mó
“如是人等，终不以空不空分别菩萨摩
hē sà fǎ yì bù yǐ pú sà mó hē sà fǎ fēn bié kōng bù kōng bù yǐ
诃萨法，亦不以菩萨摩诃萨法分别空不空；不以
kōng bù kōng fēn bié wú shàng zhèng děng pú tí yì bù yǐ wú shàng zhèng
空不空分别无上正等菩提，亦不以无上正
děng pú tí fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié pú sà
等菩提分别空不空。不以有相无相分别菩萨
mó hē sà fǎ yì bù yǐ pú sà mó hē sà fǎ fēn bié yǒu xiàng wú xiàng
摩诃萨法，亦不以菩萨摩诃萨法分别有相无相；
bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié wú shàng zhèng děng pú tí yì bù yǐ
不以有相无相分别无上正等菩提，亦不以
wú shàng zhèng děng pú tí fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú
无上正等菩提分别有相无相。不以有愿无

yuàn fēn bié pú sà mó hē sà fǎ yì bù yǐ pú sà mó hē sà fǎ fēn
愿 分别 菩萨摩诃萨法，亦不以 菩萨摩诃萨法分
bié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié wú shàngzhèngděng
别 有愿 无愿；不以 有愿 无愿 分别 无上 正 等
pú tí yì bù yǐ wú shàngzhèngděng pú tí fēn bié yǒuyuàn wú yuàn
菩提，亦不以 无上 正 等 菩提 分别 有愿 无愿。
bù yǐ shēng bù shēng fēn bié pú sà mó hē sà fǎ yì bù yǐ pú sà mó
不以 生 不生 分别 菩萨摩诃萨法，亦不以 菩萨摩
hē sà fǎ fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié wú shàng
诃萨法 分别 生 不生；不以 生 不生 分别 无上
zhèngděng pú tí yì bù yǐ wú shàngzhèngděng pú tí fēn bié shēng bù
正 等 菩提，亦不以 无上 正 等 菩提 分别 生 不
shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié pú sà mó hē sà fǎ yì bù yǐ pú sà
生。不以 灭 不灭 分别 菩萨摩诃萨法，亦不以 菩萨
mó hē sà fǎ fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié wú shàngzhèng
摩诃萨法 分别 灭 不灭；不以 灭 不灭 分别 无上 正
děng pú tí yì bù yǐ wú shàngzhèngděng pú tí fēn bié miè bú miè
等 菩提，亦不以 无上 正 等 菩提 分别 灭 不灭。
bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié pú sà mó hē sà fǎ yì bù yǐ pú sà
不以 寂静 不寂静 分别 菩萨摩诃萨法，亦不以 菩萨
mó hē sà fǎ fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié
摩诃萨法 分别 寂静 不寂静；不以 寂静 不寂静 分别
wú shàngzhèngděng pú tí yì bù yǐ wú shàngzhèngděng pú tí fēn bié
无上 正 等 菩提，亦不以 无上 正 等 菩提 分别
jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié pú sà mó hē sà
寂静 不寂静。不以 远离 不远离 分别 菩萨摩诃萨
fǎ yì bù yǐ pú sà mó hē sà fǎ fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí bù
法，亦不以 菩萨摩诃萨法 分别 远离 不远离；不
yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié wú shàngzhèngděng pú tí yì bù yǐ wú
以 远离 不远离 分别 无上 正 等 菩提，亦不以 无
shàngzhèngděng pú tí fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
上 正 等 菩提 分别 远离 不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié jí xǐ dì
“如是人等，终不以 空 不空 分别 极喜地，
yì bù yǐ jí xǐ dì fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié lí
亦不以 极喜地 分别 空 不空；不以 空 不空 分别 离
gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì
垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、

yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì bù yǐ lí
远行地、不动地、善慧地、法云地，亦不以离
gòu dì fā guāng dì nǎi zhì shàn huì dì fǎ yún dì fēn bié kōng bù kōng
垢地、发光地乃至善慧地、法云地分别空不空。
bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié jí xǐ dì yì bù yǐ jí xǐ dì fēn bié
不以有相无相分别极喜地，亦不以极喜地分别
yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié lí gòu dì fā guāng
有相无相；不以有相无相分别离垢地、发光
dì nǎi zhì shàn huì dì fǎ yún dì yì bù yǐ lí gòu dì fā guāng
地乃至善慧地、法云地，亦不以离垢地、发光
dì nǎi zhì shàn huì dì fǎ yún dì fēn bié yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ yǒu
地乃至善慧地、法云地分别有相无相。不以有
yuàn wú yuàn fēn bié jí xǐ dì yì bù yǐ jí xǐ dì fēn bié yǒuyuàn wú
愿无愿分别极喜地，亦不以极喜地分别有愿无
yuàn bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié lí gòu dì fā guāng dì nǎi zhì
愿；不以有愿无愿分别离垢地、发光地乃至
shàn huì dì fǎ yún dì yì bù yǐ lí gòu dì fā guāng dì nǎi zhì
善慧地、法云地，亦不以离垢地、发光地乃至
shàn huì dì fǎ yún dì fēn bié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng
善慧地、法云地分别有愿无愿。不以生不生
fēn bié jí xǐ dì yì bù yǐ jí xǐ dì fēn bié shēng bù shēng bù yǐ
分别极喜地，亦不以极喜地分别生不生；不以
shēng bù shēng fēn bié lí gòu dì fā guāng dì nǎi zhì shàn huì dì fǎ
生不生分别离垢地、发光地乃至善慧地、法
yún dì yì bù yǐ lí gòu dì fā guāng dì nǎi zhì shàn huì dì fǎ
云地，亦不以离垢地、发光地乃至善慧地、法
yún dì fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié jí xǐ dì yì
云地分别生不生。不以灭不灭分别极喜地，亦
bù yǐ jí xǐ dì fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié lí gòu dì
不以极喜地分别灭不灭；不以灭不灭分别离垢地、
fā guāng dì nǎi zhì shàn huì dì fǎ yún dì yì bù yǐ lí gòu dì
发光地乃至善慧地、法云地，亦不以离垢地、
fā guāng dì nǎi zhì shàn huì dì fǎ yún dì fēn bié miè bú miè bù yǐ
发光地乃至善慧地、法云地分别灭不灭。不以
jì jìng bú jì jìng fēn bié jí xǐ dì yì bù yǐ jí xǐ dì fēn bié jì jìng
寂静不寂静分别极喜地，亦不以极喜地分别寂静
bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié lí gòu dì fā guāng dì
不寂静；不以寂静不寂静分别离垢地、发光地

nǎi zhì shàn huì dì fǎ yún dì yì bù yǐ lí gòu dì fā guāng dì
乃至善慧地、法云地，亦不以离垢地、发光地

nǎi zhì shàn huì dì fǎ yún dì fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí
乃至善慧地、法云地分别寂静不寂静。不以远离

bù yuǎn lí fēn bié jí xǐ dì yì bù yǐ jí xǐ dì fēn bié yuǎn lí bù
不远离分别极喜地，亦不以极喜地分别远离不

yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié lí gòu dì fā guāng dì
远离；不以远离不远离分别离垢地、发光地

nǎi zhì shàn huì dì fǎ yún dì yì bù yǐ lí gòu dì fā guāng dì
乃至善慧地、法云地，亦不以离垢地、发光地

nǎi zhì shàn huì dì fǎ yún dì fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
乃至善慧地、法云地分别远离不远离。

大般若波罗蜜多经卷第八十三

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì bā shí sì
大般若波罗蜜多经卷第八十四

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn shòu jiào pǐn dì èr shí sì zhī sān
初分受教品第二十四之三

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié jí xǐ dì
“如是人等，终不以空不空分别极喜地

fǎ yì bù yǐ jí xǐ dì fǎ fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng
法，亦不以极喜地法分别空不空；不以空不空

fēn bié lí gòu dì fǎ fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ fǎ yún
分别离垢地法、发光地法乃至善慧地法、法云

dì fǎ yì bù yǐ lí gòu dì fǎ fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì
地法，亦不以离垢地法、发光地法乃至善慧地

fǎ fǎ yún dì fǎ fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié
法、法云地法分别空不空。不以有相无相分别

jí xǐ dì fǎ yì bù yǐ jí xǐ dì fǎ fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù
极喜地法，亦不以极喜地法分别有相无相；不

yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié lí gòu dì fǎ fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn
以有相无相分别离垢地法、发光地法乃至善

huì dì fǎ fǎ yún dì fǎ yì bù yǐ lí gòu dì fǎ fā guāng dì
慧地法、法云地法，亦不以离垢地法、发光地

fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ fǎ yún dì fǎ fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù
法乃至善慧地法、法云地法分别有相无相。不

yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié jí xǐ dì fǎ yì bù yǐ jí xǐ dì fǎ fēn
以有愿无愿分别极喜地法，亦不以极喜地法分

bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié lí gòu dì fǎ fā
别有愿无愿；不以有愿无愿分别离垢地法、发

guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ fǎ yún dì fǎ yì bù yǐ lí gòu
光地法乃至善慧地法、法云地法，亦不以离垢

dì fǎ fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ fǎ yún dì fǎ fēn bié
地法、发光地法乃至善慧地法、法云地法分别

yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié jí xǐ dì fǎ yì bù
有愿无愿。不以生不生分别极喜地法，亦不

yǐ jí xǐ dì fǎ fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ shēng bù shēng fēn bié
以极喜地法分别生不生；不以生不生分别
lí gòu dì fǎ   fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ   fǎ yún dì fǎ
离垢地法、发光地法乃至善慧地法、法云地法，
yì bù yǐ lí gòu dì fǎ   fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ   fǎ
亦不以离垢地法、发光地法乃至善慧地法、法
yún dì fǎ fēn bié shēng bù shēng   bù yǐ miè bú miè fēn bié jí xǐ dì fǎ
云地法分别生不生。不以灭不灭分别极喜地法，
yì bù yǐ jí xǐ dì fǎ fēn bié miè bú miè   bù yǐ miè bú miè fēn bié lí
亦不以极喜地法分别灭不灭；不以灭不灭分别离
gòu dì fǎ   fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ   fǎ yún dì fǎ
垢地法、发光地法乃至善慧地法、法云地法，
yì bù yǐ lí gòu dì fǎ   fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ   fǎ
亦不以离垢地法、发光地法乃至善慧地法、法
yún dì fǎ fēn bié miè bú miè   bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié jí xǐ dì
云地法分别灭不灭。不以寂静不寂静分别极喜地
fǎ   yì bù yǐ jí xǐ dì fǎ fēn bié jì jìng bú jì jìng   bù yǐ jì jìng
法，亦不以极喜地法分别寂静不寂静；不以寂静
bú jì jìng fēn bié lí gòu dì fǎ   fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ
不寂静分别离垢地法、发光地法乃至善慧地法、
fǎ yún dì fǎ   yì bù yǐ lí gòu dì fǎ   fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn
法云地法，亦不以离垢地法、发光地法乃至善
huì dì fǎ   fǎ yún dì fǎ fēn bié jì jìng bú jì jìng   bù yǐ yuǎn lí bù
慧地法、法云地法分别寂静不寂静。不以远离不
yuǎn lí fēn bié jí xǐ dì fǎ   yì bù yǐ jí xǐ dì fǎ fēn bié yuǎn lí
远离分别极喜地法，亦不以极喜地法分别远离
bù yuǎn lí   bù yǐ yuǎn lí   bù yuǎn lí fēn bié lí gòu dì fǎ   fā
不远离；不以远离不远离分别离垢地法、发
guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ   fǎ yún dì fǎ   yì bù yǐ lí gòu
光地法乃至善慧地法、法云地法，亦不以离垢
dì fǎ   fā guāng dì fǎ nǎi zhì shàn huì dì fǎ   fǎ yún dì fǎ fēn bié
地法、发光地法乃至善慧地法、法云地法分别
yuǎn lí   bù yuǎn lí
远离不远离。

rú shì rén děng   zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yì shēng dì
“如是人等，终不以空不空分别异生地，

yì bù yǐ yì shēng dì fēn bié kōng bù kōng   bù yǐ kōng bù kōng fēn bié
亦不以异生地分别空不空；不以空不空分别

zhǒng xìng dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ bàn
种 性地、第八地、具见地、薄地、离欲地、已办
dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì yì bù yǐ zhǒng xìng dì
地、独觉地、菩萨地、如来地，亦不以种 性地、
dì bā dì nǎi zhì pú sà dì rú lái dì fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu
第八地乃至菩萨地、如来地分别空不空。不以有
xiàng wú xiàng fēn bié yì shēng dì yì bù yǐ yì shēng dì fēn bié yǒu
相无相分别异生地，亦不以异生地分别有
xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié zhǒng xìng dì dì bā dì
相无相；不以有相无相分别种 性地、第八地
nǎi zhì pú sà dì rú lái dì yì bù yǐ zhǒng xìng dì dì bā dì nǎi
乃至菩萨地、如来地，亦不以种 性地、第八地乃
zhì pú sà dì rú lái dì fēn bié yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú
至菩萨地、如来地分别有相无相。不以有愿无
yuàn fēn bié yì shēng dì yì bù yǐ yì shēng dì fēn bié yǒu yuàn wú yuàn
愿分别异生地，亦不以异生地分别有愿无愿；
bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié zhǒng xìng dì dì bā dì nǎi zhì pú sà
不以有愿无愿分别种 性地、第八地乃至菩萨
dì rú lái dì yì bù yǐ zhǒng xìng dì dì bā dì nǎi zhì pú sà dì
地、如来地，亦不以种 性地、第八地乃至菩萨地、
rú lái dì fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié yì
如来地分别有愿无愿。不以生不生分别异
shēng dì yì bù yǐ yì shēng dì fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng
生地，亦不以异生地分别生不生；不以生
bù shēng fēn bié zhǒng xìng dì dì bā dì nǎi zhì pú sà dì rú lái dì
不生分别种 性地、第八地乃至菩萨地、如来地，
yì bù yǐ zhǒng xìng dì dì bā dì nǎi zhì pú sà dì rú lái dì fēn bié
亦不以种 性地、第八地乃至菩萨地、如来地分别
shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié yì shēng dì yì bù yǐ yì
生不生。不以灭不灭分别异生地，亦不以异
shēng dì fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié zhǒng xìng dì dì
生地分别灭不灭；不以灭不灭分别种 性地、第
bā dì nǎi zhì pú sà dì rú lái dì yì bù yǐ zhǒng xìng dì dì bā
八地乃至菩萨地、如来地，亦不以种 性地、第八
dì nǎi zhì pú sà dì rú lái dì fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú
地乃至菩萨地、如来地分别灭不灭。不以寂静不
jì jìng fēn bié yì shēng dì yì bù yǐ yì shēng dì fēn bié jì jìng bú jì
寂静分别异生地，亦不以异生地分别寂静不寂

jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié zhǒng xìng dì dì bā dì nǎi zhì pú
静；不以寂静不寂静分别种性地、第八地乃至菩
sà dì rú lái dì yì bù yǐ zhǒng xìng dì dì bā dì nǎi zhì pú sà
萨地、如来地，亦不以种性地、第八地乃至菩萨
dì rú lái dì fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí
地、如来地分别寂静不寂静。不以远离不远离
fēn bié yì shēng dì yì bù yǐ yì shēng dì fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
分别异生地，亦不以异生地分别远离不远离；
bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié zhǒng xìng dì dì bā dì nǎi zhì pú
不以远离不远离分别种性地、第八地乃至菩
sà dì rú lái dì yì bù yǐ zhǒng xìng dì dì bā dì nǎi zhì pú sà
萨地、如来地，亦不以种性地、第八地乃至菩萨
dì rú lái dì fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
地、如来地分别远离不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yì shēng dì
“如是人等，终不以空不空分别异生地

fǎ yì bù yǐ yì shēng dì fǎ fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng
法，亦不以异生地法分别空不空；不以空不空
fēn bié zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ rú lái dì
分别种性地法、第八地法乃至菩萨地法、如来地
fǎ yì bù yǐ zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ
法，亦不以种性地法、第八地法乃至菩萨地法、
rú lái dì fǎ fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié yì
如来地法分别空不空。不以有相无相分别异
shēng dì fǎ yì bù yǐ yì shēng dì fǎ fēn bié yǒuxiàng wú xiàng bù
生地法，亦不以异生地法分别有相无相；不
yǐ yǒuxiàng wú xiàng fēn bié zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú
以有相无相分别种性地法、第八地法乃至菩
sà dì fǎ rú lái dì fǎ yì bù yǐ zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ
萨地法、如来地法，亦不以种性地法、第八地法
nǎi zhì pú sà dì fǎ rú lái dì fǎ fēn bié yǒuxiàng wú xiàng bù yǐ
乃至菩萨地法、如来地法分别有相无相。不以
yǒuyuàn wú yuàn fēn bié yì shēng dì fǎ yì bù yǐ yì shēng dì fǎ fēn
有愿无愿分别异生地法，亦不以异生地法分
bié yǒuyuàn wú yuàn bù yǐ yǒuyuàn wú yuàn fēn bié zhǒng xìng dì fǎ
别有愿无愿；不以有愿无愿分别种性地法、
dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ rú lái dì fǎ yì bù yǐ zhǒng xìng
第八地法乃至菩萨地法、如来地法，亦不以种性

dì fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ rú lái dì fǎ fēn bié yǒu
地法、第八地法乃至菩萨地法、如来地法分别有
yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù shēng fēn bié yì shēng dì fǎ yì bù yǐ
愿无愿。不以生不生分别异生地法，亦不以
yì shēng dì fǎ fēn bié shēng bù shēng bù yǐ shēng bù shēng fēn bié
异生地法分别生不生；不以生不生分别
zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ rú lái dì fǎ
种性地法、第八地法乃至菩萨地法、如来地法，
yì bù yǐ zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ rú lái
亦不以种性地法、第八地法乃至菩萨地法、如来
dì fǎ fēn bié shēng bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié yì shēng dì fǎ
地法分别生不生。不以灭不灭分别异生地法，
yì bù yǐ yì shēng dì fǎ fēn bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié
亦不以异生地法分别灭不灭；不以灭不灭分别
zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ rú lái dì fǎ
种性地法、第八地法乃至菩萨地法、如来地法，
yì bù yǐ zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ rú lái
亦不以种性地法、第八地法乃至菩萨地法、如来
dì fǎ fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié yì shēng dì
地法分别灭不灭。不以寂静不寂静分别异生地
fǎ yì bù yǐ yì shēng dì fǎ fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng
法，亦不以异生地法分别寂静不寂静；不以寂静
bú jì jìng fēn bié zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ
不寂静分别种性地法、第八地法乃至菩萨地法、
rú lái dì fǎ yì bù yǐ zhǒng xìng dì fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà
如来地法，亦不以种性地法、第八地法乃至菩萨
dì fǎ rú lái dì fǎ fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ yuǎn lí bù
地法、如来地法分别寂静不寂静。不以远离不
yuǎn lí fēn bié yì shēng dì fǎ yì bù yǐ yì shēng dì fǎ fēn bié yuǎn
远离分别异生地法，亦不以异生地法分别远
lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié zhǒng xìng dì fǎ dì
离不远离；不以远离不远离分别种性地法、第
bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ rú lái dì fǎ yì bù yǐ zhǒng xìng dì
八地法乃至菩萨地法、如来地法，亦不以种性地
fǎ dì bā dì fǎ nǎi zhì pú sà dì fǎ rú lái dì fǎ fēn bié yuǎn lí
法、第八地法乃至菩萨地法、如来地法分别远离
bù yuǎn lí
不远离。

rú shì rén děng zhōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié yǒu wéi jiè
“如是人等，终不以空不空分别为界，
yì bù yǐ yǒu wéi jiè fēn bié kōng bù kōng bù yǐ kōng bù kōng fēn bié wú
亦不以有为界分别空不空；不以空不空分别无
wéi jiè yì bù yǐ wú wéi jiè fēn bié kōng bù kōng bù yǐ yǒu xiàng wú
为界，亦不以无为界分别空不空。不以有相无
xiàng fēn bié yǒu wéi jiè yì bù yǐ yǒu wéi jiè fēn bié yǒu xiàng wú xiàng
相分别为界，亦不以有为界分别有相无相；
bù yǐ yǒu xiàng wú xiàng fēn bié wú wéi jiè yì bù yǐ wú wéi jiè fēn bié
不以有相无相分别无为界，亦不以无为界分别
yǒu xiàng wú xiàng bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié yǒu wéi jiè yì bù yǐ
有相无相。不以有愿无愿分别为界，亦不以
yǒu wéi jiè fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ yǒu yuàn wú yuàn fēn bié wú
有为界分别有愿无愿；不以有愿无愿分别无
wéi jiè yì bù yǐ wú wéi jiè fēn bié yǒu yuàn wú yuàn bù yǐ shēng bù
为界，亦不以无为界分别有愿无愿。不以生不
shēng fēn bié yǒu wéi jiè yì bù yǐ yǒu wéi jiè fēn bié shēng bù shēng bù
生分别为界，亦不以有为界分别生不生；不
yǐ shēng bù shēng fēn bié wú wéi jiè yì bù yǐ wú wéi jiè fēn bié shēng
以生不生分别无为界，亦不以无为界分别生
bù shēng bù yǐ miè bú miè fēn bié yǒu wéi jiè yì bù yǐ yǒu wéi jiè fēn
不生。不以灭不灭分别为界，亦不以有为界分
bié miè bú miè bù yǐ miè bú miè fēn bié wú wéi jiè yì bù yǐ wú wéi
别灭不灭；不以灭不灭分别无为界，亦不以无为
jiè fēn bié miè bú miè bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn bié yǒu wéi jiè yì
界分别灭不灭。不以寂静不寂静分别为界，亦
bù yǐ yǒu wéi jiè fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ jì jìng bú jì jìng fēn
不以有为界分别寂静不寂静；不以寂静不寂静分
bié wú wéi jiè yì bù yǐ wú wéi jiè fēn bié jì jìng bú jì jìng bù yǐ
别无为界，亦不以无为界分别寂静不寂静。不以
yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié yǒu wéi jiè yì bù yǐ yǒu wéi jiè fēn bié yuǎn
远离不远离分别为界，亦不以有为界分别远
lí bù yuǎn lí bù yǐ yuǎn lí bù yuǎn lí fēn bié wú wéi jiè yì bù
离不远离；不以远离不远离分别无为界，亦不
yǐ wú wéi jiè fēn bié yuǎn lí bù yuǎn lí
以无为界分别远离不远离。”

shí jù shòu shàn xiàng gào zhū tiān zǐ yán rú shì shèn shēn nán jiàn
时，具寿善现告诸天子言：“如是甚深难见

nán jué fēi suǒ xún sī chāo xún sī jìng wēi miào jì jìng zuì shèng dì yī
难觉，非所寻思超寻思境，微妙寂静最胜第一，
wéi jí shèng zhě zì nèi suǒ zhèng shì cōng huì rén suǒ bù néng cè suǒ
唯极圣者自内所证，世聪慧人所不能测，所
shuō bō rě bō luó mì duō qí zhōng shí wú néng xìn shòu zhě suǒ yǐ zhě
说般若波罗蜜多，其中实无能信受者。所以者
hé cǐ zhōng wú fǎ kě xiǎn kě shì yóu wú yǒu fǎ kě xiǎn shì gù
何？此中无法可显可示，由无有法可显示故，
shí xìn shòu zhě yì bù kě dé
实信受者亦不可得。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán qǐ bù yú cǐ bō rě bō luó
时，舍利子问善现言：“岂不于此般若波罗
mì duō shēn shēn jiào zhōng guāng shuō sān shèng fǎ suǒ wèi shēng wén dú
蜜多甚深教中广说三乘法，所谓声闻、独
jué wú shàng shèng fǎ guāng shuō shè shòu pú sà mó hē sà cóng chū
觉、无上乘法？广说摄受菩萨摩诃萨从初
fā xīn nǎi zhì shí dì zhū pú sà dào suǒ wèi bù shī bō luó mì duō jìng
发心乃至十地诸菩萨道，所谓布施波罗蜜多、净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō ruò nèi kōng
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，若内空、
wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng ruò
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，若
zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng
真如、法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè ruò kǔ shèng dì jí miè dào shèng dì ruò sì
不思議界，若苦圣谛、集、灭、道圣谛，若四
jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng ruò bā jiě tuō bā shèng chù
静虑、四无量、四无色定，若八解脱、八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù ruò sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén
九次第定、十遍处，若四念住、四正断、四神

zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī ruò kōng
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支，若空
jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò wǔ yǎn liù shéntōng
解脱门、无相、无愿解脱门，若五眼、六神通，
ruò fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
若佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò wú wàng shī fǎ héng
大喜、大舍、十八佛不共法，若无忘失法、恒
zhù shě xìng ruò yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò yī
住舍性，若一切智、道相智、一切相智，若一
qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén guǎng shuō shè shòu pú sà
切陀罗尼门、一切三摩地门？广说摄受菩萨
mó hē sà gōng dé shèng shì suǒ wèi pú sà mó hē sà yú cǐ bō rě bō
摩诃萨功德胜事，所谓菩萨摩诃萨于此般若波
luó mì duō qín xiū xíng gù suí suǒ shēng chù cháng shòu huà shēng yú bú
罗蜜多勤修行故，随所生处常受化生，于不
tuì shéntōng néng zì zài yóu xì cóng yī fó tǔ qù yī fó tǔ gòng
退神通能自在游戏，从一佛土趣一佛土，供
yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn suí suǒ yuàn yào zhǒng
养恭敬、尊重赞叹诸佛世尊，随所愿乐种
zhǒng shàn gēn jiē néng xiū xí sù dé yuán mǎn yú zhū fó suǒ wén chí
种善根皆能修习速得圆满，于诸佛所闻持
zhèng fǎ nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú tí néng bú wàng shī yì wú xiè
正法乃至无上正等菩提，能不忘失亦无懈
fèi héng jū shèng dìng lí sǎn luàn xīn yóu cǐ wéi yuán dé wú ài biàn
废，恒居胜定离散乱心，由此为缘得无碍辩、
wú duàn jìn biàn wú shū miù biàn xùn biàn yìng biàn fán suǒ yǎn shuō
无断尽辩、无踈谬辩、迅辩、应辩、凡所演说
fēng yì wèi biàn yī qiè shì jiān zuì miào shèng biàn
丰义味辩、一切世间最妙胜辩？”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō yú
善现答言：“如是！如是！诚如所说。于
cǐ bō rě bō luó mì duō shēn shēn jiào zhōng guǎng shuō sān shèng fǎ suǒ
此般若波罗蜜多甚深教中广说三乘法，所
wèi shēng wén dú jué wú shàng shèng fǎ guǎng shuō shè shòu pú sà
谓声闻、独觉、无上乘法；广说摄受菩萨
mó hē sà cóng chū fā xīn nǎi zhì shí dì zhū pú sà dào suǒ wèi bù shī
摩诃萨从初发心乃至十地诸菩萨道，所谓布施

bō luó mì duō nǎi zhì yī qiè sān mó dì mén guǎngshuōshèshòu pú sà
波罗蜜多乃至一切三摩地门；广说摄受菩萨
mó hē sà gōng dé shèng shì suǒ wèi pú sà mó hē sà yú cǐ bō rě bō
摩诃萨功德胜事，所谓菩萨摩诃萨于此般若波
luó mì duō qín xiū xíng gù suí suǒ shēng chù cháng shòu huà shēng nǎi zhì
罗蜜多勤修行故，随所生处常受化生，乃至
dé yī qiè shì jiān zuì miào shèng biàn rú shì shēn jiào zhū yǒu suǒ shuō yǐ
得一切世间最妙胜辩，如是深教诸有所说，以
wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
无所得而为方便。”

shè lì zǐ yán cǐ yú hé fǎ yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn yé
舍利子言：“此于何法以无所得为方便耶？”

shàn xiàn yán shè lì zǐ cǐ yú wǒ yǐ wú suǒ dé ér wéi
善现言：“舍利子，此于我，以无所得而为
fāng biàn cǐ yú yǒu qíng mìng zhě shēng zhě yǎng zhě shì fū
方便；此于有情、命者、生者、养者、士夫、
bǔ tè qié luó yì shēng rú tóng zuò zhě shòu zhě zhī zhě
补特伽罗、意生、儒童、作者、受者、知者、
jiàn zhě yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
见者，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú sè yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn cǐ
“舍利子，此于色，以无所得而为方便；此
yú shòu xiǎng xíng shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
于受、想、行、识，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú yǎn chù yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
“舍利子，此于眼处，以无所得而为方便；
cǐ yú ěr bí shé shēn yì chù yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
此于耳、鼻、舌、身、意处，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú sè chù yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
“舍利子，此于色处，以无所得而为方便；
cǐ yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng
此于声、香、味、触、法处，以无所得而为方
biàn
便。

shè lì zǐ cǐ yú yǎn jiè yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
“舍利子，此于眼界，以无所得而为方便；
cǐ yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
此于色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受，

yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú ěr jiè yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于耳界，以无所得而为方便；

cǐ yú shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒ shēng zhū
此于声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸
shòu yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
受，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú bí jiè yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于鼻界，以无所得而为方便；

cǐ yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒ shēng zhū shòu
此于香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受，
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú shé jiè yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于舌界，以无所得而为方便；

cǐ yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒ shēng zhū shòu
此于味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受，
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú shēn jiè yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于身界，以无所得而为方便；

cǐ yú chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéiyuánsuǒ shēng zhū
此于触界、身识界及身触、身触为缘所生诸
shòu yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
受，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú yì jiè yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于意界，以无所得而为方便；

cǐ yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒ shēng zhū shòu
此于法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受，
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú dì jiè yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于地界，以无所得而为方便；

cǐ yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
此于水、火、风、空、识界，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú kǔ shèng dì yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“舍利子，此于苦圣谛，以无所得而为方

biàn cǐ yú jí miè dào shèng dì yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
便；此于集、灭、道圣谛，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú wú míng yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
“舍利子，此于无明，以无所得而为方便；

cǐ yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
此于行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
生、老死愁叹苦忧恼，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú nèi kōng yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
“舍利子，此于内空，以无所得而为方便；

cǐ yú wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
此于外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空，

yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú zhēn rú yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
“舍利子，此于真如，以无所得而为方便；

cǐ yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bù biàn yì xìng píng děng
此于法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等

xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不

sī yì jiè yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
思议界，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú bù shī bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér
“舍利子，此于布施波罗蜜多，以无所得而

wéi fāng biàn cǐ yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō
为方便；此于净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
罗蜜多，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú sì jìng lù yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
“舍利子，此于四静虑，以无所得而为方便；

cǐ yú sì wú liàng sì wú sè dìng yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
此于四无量、四无色定，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú bā jiě tuō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于八解脱，以无所得而为方便；

cǐ yú bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yǐ wú suǒ dé ér
此于八胜处、九次第定、十遍处，以无所得而
wéifāngbiàn
为方便。

shè lì zǐ cǐ yú sì niànzhù yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于四念住，以无所得而为方便；

cǐ yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī
此于四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèngdào zhī yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
八圣道支，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú kōng jiě tuō mén yǐ wú suǒ dé ér wéi
“舍利子，此于空解脱门，以无所得而为

fāngbiàn cǐ yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yǐ wú suǒ dé ér wéi
方便；此于无相、无愿解脱门，以无所得而为
fāngbiàn
方便。

shè lì zǐ cǐ yú wǔ yǎn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于五眼，以无所得而为方便；

cǐ yú liù shéntōng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
此于六神通，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú fó shí lì yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于佛十力，以无所得而为方便；

cǐ yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
此于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
大舍、十八佛不共法，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú wú wàng shī fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéi
“舍利子，此于无忘失法，以无所得而为

fāngbiàn cǐ yú héngzhù shěxìng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
方便；此于恒住舍性，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú yī qiè tuó luó ní mén yǐ wú suǒ dé ér
“舍利子，此于一切陀罗尼门，以无所得而

wéifāngbiàn cǐ yú yī qiè sān mó dì mén yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
为方便；此于一切三摩地门，以无所得而为方
biàn
便。

shè lì zǐ cǐ yú yī qiè zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于一切智，以无所得而为方便；

cǐ yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
此于道相智、一切相智，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú shēng wén shèng yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“舍利子，此于声闻乘，以无所得而为方

biàn cǐ yú dú jué shèng wú shàng shèng yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
便；此于独觉乘、无上乘，以无所得而为方

biàn
便。

shè lì zǐ cǐ yú yù liú yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于预流，以无所得而为方便；

cǐ yú yī lái bù huán ā luó hàn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
此于一来、不还、阿罗汉，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú yù liú xiàng yù liú guǒ yǐ wú suǒ dé ér
“舍利子，此于预流向预流果，以无所得而

wéifāngbiàn cǐ yú yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ
为方便；此于一来向一来果、不还向不还果、

ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
阿罗汉向阿罗汉果，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú dú jué yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于独觉，以无所得而为方便；

cǐ yú dú jué xiàng dú jué guǒ yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
此于独觉向独觉果，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi
“舍利子，此于菩萨摩诃萨，以无所得而为

fāngbiàn cǐ yú sān miǎo sān fó tuó yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
方便；此于三藐三佛陀，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú pú sà mó hē sà fǎ yǐ wú suǒ dé ér
“舍利子，此于菩萨摩诃萨法，以无所得而

wéifāngbiàn cǐ yú wú shàng zhèng děng pú tí fǎ yǐ wú suǒ dé ér
为方便；此于无上正等菩提法，以无所得而

wéifāngbiàn
为方便。

shè lì zǐ cǐ yú jí xǐ dì yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于极喜地，以无所得而为方便；

cǐ yú lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn
此于离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现

qián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yǐ
前地、远行地、不动地、善慧地、法云地，以
wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú jí xǐ dì fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“舍利子，此于极喜地法，以无所得而为方
biàn cǐ yú lí gòu dì fǎ fā guāng dì fǎ yàn huì dì fǎ jí
便；此于离垢地法、发光地法、焰慧地法、极
nánshèng dì fǎ xiàncián dì fǎ yuǎnxíng dì fǎ bú dòng dì fǎ
难胜地法、现前地法、远行地法、不动地法、
shàn huì dì fǎ fǎ yún dì fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
善慧地法、法云地法，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú yì shēng dì yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“舍利子，此于异生地，以无所得而为方
biàn cǐ yú zhǒngxìng dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí
便；此于种性地、第八地、具见地、薄地、离
yù dì yǐ bàn dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì yǐ wú
欲地、已办地、独觉地、菩萨地、如来地，以无
suǒ dé ér wéifāngbiàn
所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú yì shēng dì fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéi
“舍利子，此于异生地法，以无所得而为
fāngbiàn cǐ yú zhǒngxìng dì fǎ dì bā dì fǎ jù jiàn dì fǎ
方便；此于种性地法、第八地法、具见地法、
bó dì fǎ lí yù dì fǎ yǐ bàn dì fǎ dú jué dì fǎ pú sà
薄地法、离欲地法、已办地法、独觉地法、菩萨
dì fǎ rú lái dì fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
地法、如来地法，以无所得而为方便。

shè lì zǐ cǐ yú yǒuwéi jiè yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
“舍利子，此于有为界，以无所得而为方便；
cǐ yú wúwéi jiè yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
此于无为界，以无所得而为方便。”

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán hé yīn yuán gù yú cǐ bō
时，舍利子问善现言：“何因缘故，于此般
rě bō luó mì duōshènsēnjiào zhōng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
若波罗蜜多甚深教中，以无所得而为方便，
guǎngshuō sānshèng fǎ suǒ wèishēngwén dú jué wú shàngshèng fǎ
广说三乘法，所谓声闻、独觉、无上乘法？”

hé yīn yuán gù yú cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēnjiào zhōng yǐ wú
何因缘故，于此般若波罗蜜多甚深教中，以无
suǒ dé ér wéifāngbiàn guǎngshuōshèshòu pú sà mó hē sà cóngchū fā
所得而为方便，广说摄受菩萨摩诃萨从初发
xīn nǎi zhì shí dì zhū pú sà dào suǒ wèi bù shī bō luó mì duō nǎi zhì
心乃至十地诸菩萨道，所谓布施波罗蜜多乃至
yī qiè sān mó dì mén hé yīn yuán gù yú cǐ bō rě bō luó mì duō
一切三摩地门？何因缘故，于此般若波罗蜜多
shēnshēnjiào zhōng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn guǎngshuōshèshòu pú
甚深教中，以无所得而为方便，广说摄受菩
sà mó hē sà gōng dé shèng shì suǒ wèi pú sà mó hē sà yú cǐ bō rě
萨摩诃萨功德胜事，所谓菩萨摩诃萨于此般若
bō luó mì duō qín xiū xíng gù suí suǒ shēng chù cháng shòu huà shēng nǎi
波罗蜜多勤修行故，随所生处常受化生，乃
zhì dé yī qiè shì jiān zuì miào shèng biàn
至得一切世间最妙胜辩？”

shànxiàn dá yán shè lì zǐ yóu nèi kōng gù yú cǐ bō rě
善现答言：“舍利子，由内空故，于此般若
bō luó mì duōshēnshēnjiào zhōng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn guǎng
波罗蜜多甚深教中，以无所得而为方便，广
shuō sānshèng fǎ suǒ wèi shēng wén dú jué wú shàngshèng fǎ shè
说三乘法，所谓声闻、独觉、无上乘法。舍
lì zǐ yóu wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì
利子，由外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōng gù yú cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēnjiào zhōng yǐ wú suǒ dé
空故，于此般若波罗蜜多甚深教中，以无所得
ér wéifāngbiàn guǎngshuō sānshèng fǎ suǒ wèi shēng wén dú jué
而为方便，广说三乘法，所谓声闻、独觉、
wú shàngshèng fǎ
无上乘法。

shè lì zǐ yóu nèi kōng gù yú cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēnjiào zhōng yǐ wú suǒ dé
“舍利子，由内空故，于此般若波罗蜜多甚

shēnjiàozhōng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn guǎngshuōshèshòu pú sà
深教中，以无所得而为方便，广说摄受菩萨
mó hē sà cóngchū fā xīn nǎi zhì shí dì zhū pú sà dào suǒ wèi bù shī
摩诃萨从初发心乃至十地诸菩萨道，所谓布施
bō luó mì duō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
波罗蜜多、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō ruò nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
蜜多，若内空、外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng ruò zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú
自性空，若真如、法界、法性、不虚妄性、不
biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
变异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè ruò kǔ shèng dì jí miè dào shèng
虚空界、不思議界，若苦圣谛、集、灭、道圣
dì ruò sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng ruò bā jiě tuō
谛，若四静虑、四无量、四无色定，若八解脱、
bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù ruò sì niàn zhù sì zhèng
八胜处、九次第定、十遍处，若四念住、四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī ruò kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò wǔ yǎn
支，若空解脱门、无相、无愿解脱门，若五眼、
liù shéntōng ruò fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
六神通，若佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò wú wàng shī
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，若无忘失
fǎ héng zhù shě xìng ruò yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
法、恒住舍性，若一切智、道相智、一切相智，
ruò yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén shè lì zǐ yóu wài
若一切陀罗尼门、一切三摩地门。舍利子，由外
kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù yú cǐ bō rě bō luó mì duō shèn shēn
空乃至无性自性空故，于此般若波罗蜜多甚深

jiàozhōng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn guǎngshuōshèshòu pú sà mó
教中，以无所得而为方便，广说摄受菩萨摩
hē sà cóngchū fā xīn nǎi zhì shí dì zhū pú sà dào suǒ wèi bù shī bō
诃萨从初发心乃至十地诸菩萨道，所谓布施波
luó mì duō nǎi zhì yī qiè sān mó dì mén
罗蜜多，乃至一切三摩地门。

shè lì zǐ yóu nèikōng gù yú cǐ bō rě bō luó mì duōshèn
“舍利子，由内空故，于此般若波罗蜜多甚

shēnjiàozhōng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn guǎngshuōshèshòu pú sà
深教中，以无所得而为方便，广说摄受菩萨
mó hē sà gōng dé shèng shì suǒ wèi pú sà mó hē sà yú cǐ bō rě bō
摩诃萨功德胜事，所谓菩萨摩诃萨于此般若波
luó mì duō qín xiū xíng gù suí suǒ shēng chù cháng shòu huà shēng yú bú
罗蜜多勤修行故，随所生处常受化生，于不
tuì shéntōng néng zì zài yóu xì cóng yī fó tǔ qù yī fó tǔ gòng
退神通能自在游戏，从一佛土趣一佛土，供
yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn suí suǒ yuàn yào zhǒng zhǒng
养恭敬、尊重赞叹诸佛世尊，随所愿乐种种
shàn gēn jiē néng xiū xí sù dé yuán mǎn yú zhū fó suǒ wén chí zhèng fǎ
善根皆能修习速得圆满，于诸佛所闻持正法
nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú tí néng bú wàng shī yì wú xiè fèi héng
乃至无上正等菩提，能不忘失亦无懈怠，恒
jū shèng dìng lí sǎn luàn xīn yóu cǐ wéi yuán dé wú ài biàn wú duàn
居胜定离散乱心，由此为缘得无碍辩、无断
jìn biàn wú miù luàn biàn xùn biàn yìng biàn fán suǒ yǎn shuō fēng yì
尽辩、无谬乱辩、迅辩、应辩、凡所演说丰义
wèi biàn yī qiè shì jiān zuì miào shèng biàn
味辩、一切世间最妙胜辩。

shè lì zǐ yóu wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù yú cǐ
“舍利子，由外空乃至无性自性空故，于此

bō rě bō luó mì duōshēnjiàozhōng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
般若波罗蜜多甚深教中，以无所得而为方便，
guǎngshuōshèshòu pú sà mó hē sà gōng dé shèng shì suǒ wèi pú sà mó
广说摄受菩萨摩诃萨功德胜事，所谓菩萨摩
hē sà yú cǐ bō rě bō luó mì duō qín xiū xíng gù suí suǒ shēng chù
诃萨于此般若波罗蜜多勤修行故，随所生处
cháng shòu huà shēng nǎi zhì dé yī qiè shì jiān zuì miào shèng biàn
常受化生，乃至得一切世间最妙胜辩。”

chūfēnsàn huāpǐn dì èr shí wǔ
初分散华品第二十五

ěr shí tiān dì shì jí cǐ sānqiān dà qiān shì jiè suǒ yǒu sì dà
尔时，天帝释及此三千大千世界所有四大
wángzhòngtiān sān shí sāntiān yè mótiān dǔ shǐ duōtiān lè biàn
王众天、三十三天、夜摩天、睹史多天、乐变
huàtiān tā huà zì zài tiān fànzhòngtiān fàn fǔ tiān fàn huì tiān
化天、他化自在天、梵众天、梵辅天、梵会天、
dà fàn tiān guāngtiān shǎo guāngtiān wú liàngguāngtiān jí guāng
大梵天、光天、少光天、无量光天、极光
jìng tiān jìng tiān shǎo jìng tiān wú liàng jìng tiān biàn jìng tiān guǎng
净天、净天、少净天、无量净天、遍净天、广
tiān shǎo guǎngtiān wú liàngguǎngtiān guǎngguǒtiān wú fán tiān⁵
天、少广天、无量广天、广果天、无烦天、
wú rè tiān shàn xiàntiān shàn jiàntiān sè jiū jìng tiān xián zuò shì
无热天、善现天、善见天、色究竟天，咸作是
niàn jīn zūn zhě shàn xiàn chéng fó shén lì wèi yī qiè yǒu qíng yǔ dà
念：“今尊者善现承佛神力，为一切有情雨大
fǎ yǔ wǒ děng jīn zhě wèi gòng yǎng gù yí gè huà zuò tiān zhū miào huā
法雨，我等今者为供养故，宜各化作天诸妙华，
fèng sǎn shì jiā rú lái jí pú sà mó hē sà bìng bì chūsēng zūn zhě shàn
奉散释迦如来及菩萨摩诃萨并苾刍僧、尊者善
xiàn yì sǎn suǒ shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō ér wèi gòng yǎng
现，亦散所说甚深般若波罗蜜多，而为供养。”

shí zhū tiānzhòng zuò shì niàn yǐ gè huà zhǒng zhǒng wēi miào xiāng
时，诸天众作是念已，各化种种微妙香
huā fèng sǎn rú lái zhū pú sà děng shì shí yú cǐ sānqiān dà
华，奉散如来、诸菩萨等。是时，于此三千大
qiān fó zhī shì jiè huā xī chōng mǎn yǐ fó shén lì yú xū kōng zhōng
千佛之世界华悉充满，以佛神力，于虚空中
hé chéng huā tái zhuāng yán shū miào biàn fù sānqiān dà qiān shì jiè
合成华台，庄严殊妙，遍覆三千大千世界。

jù shòu shàn xiàn dǔ sī shì yǐ zuò shì niàn yán jīn suǒ sǎn huā
具寿善现睹斯事已，作是念言：“今所散华

⁵ 大正藏：繁；永乐北藏及龙藏：烦

yú zhū tiān chù wéi céng jiàn yǒu shì huā shū miào shí fēi cǎo mù shuǐ lù
于诸天处，未 曾 见 有 是 华 殊 妙，实⁶ 非 草 木 水 陆
suǒ shēng yīng shì zhū tiān wèi gòng yǎng gù cóng xīn huà chū
所 生，应 是 诸 天 为 供 养 故 从 心 化 出。”

shí tiān dì shì jì zhī shàn xiàn xīn zhī suǒ niàn wèi shàn xiàn
时，天 帝 释，既 知 善 现 心 之 所 念，谓 善 现
yán cǐ suǒ sàn huā shí fēi cǎo mù shuǐ lù suǒ shēng yì bù cóng xīn
言：“此 所 散 华，实 非 草 木 水 陆 所 生，亦 不 从 心
shí néng huà chū dàn biàn xiàn ěr
实 能 化 出⁷，但 变 现 耳！”

jù shòu shàn xiàn yǔ dì shì yán shì huā bù shēng zé fēi huā
具 寿 善 现 语 帝 释 言：“是 华 不 生，则 非 华
yě
也！”

shí tiān dì shì wèn shàn xiàn yán wéi dàn shì huā bù shēng wéi
时，天 帝 释 问 善 现 言：“为 但 是 华 不 生，为
yú fǎ yì ěr
余 法 亦 尔？”

shàn xiàn dá yán fēi dàn shì huā bù shēng zhū yú fǎ yì ěr
善 现 答 言：“非 但 是 华 不 生，诸 余 法 亦 尔。
hé wèi yě
何 谓 也？”

jiāo shī jiā sè yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi sè
“**憍尸迦，色亦不生，此既不生则非色；**
shòu xiǎng xíng shí yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi shòu
受、想、行、识亦不生，此既不生则非受、
xiǎng xíng shí hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn bù
想、行、识。何以故？以不生法离诸戏论，不
kě shī shè wéi sè děng gù
可施设为色等故。

jiāo shī jiā yǎn chù yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi yǎn
“**憍尸迦，眼处亦不生，此既不生则非眼**
chù ěr bí shé shēn yì chù yì bù shēng cǐ jì bù shēng
处；耳、鼻、舌、身、意处亦不生，此既不生
zé fēi ěr bí shé shēn yì chù hé yǐ gù yǐ bù shēng
则非耳、鼻、舌、身、意处。何以故？以不生

⁶ 大正藏：定；永乐北藏及龙藏：实

⁷ 大正藏：生；永乐北藏及龙藏：出

fǎ lí zhū xì lùn   bù kě shī shè wéi yǎn chù děng gù
法离诸戏论，不可施设为眼处等故。

jiāo shī jiā   sè chù yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi sè
“**憍尸迦，色处亦不生，此既不生则非色**

chù   shēng xiāng wèi chù   fǎ chù yì bù shēng   cǐ jì bù shēng
处；**声、香、味、触、法处亦不生，此既不生**

zé fēi shēng xiāng wèi chù fǎ chù   hé yǐ gù   yǐ bù shēng
则非**声、香、味、触、法处。何以故？以不生**

fǎ lí zhū xì lùn   bù kě shī shè wéi sè chù děng gù
法离诸戏论，不可施设为色处等故。

jiāo shī jiā   yǎn jiè yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi yǎn
“**憍尸迦，眼界亦不生，此既不生则非眼**

jiè   sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù   yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
界；**色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受**

yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ
亦**不生，此既不生则非色界乃至眼触为缘所**

shēng zhū shòu   hé yǐ gù   yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn   bù kě shī
生**诸受。何以故？以不生法离诸戏论，不可施**

shè wéi yǎn jiè děng gù
设为**眼界等故。**

jiāo shī jiā   ěr jiè yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi ěr
“**憍尸迦，耳界亦不生，此既不生则非耳**

jiè   shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù   ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
界；**声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受**

yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ
亦**不生，此既不生则非声界乃至耳触为缘所**

shēng zhū shòu   hé yǐ gù   yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn   bù kě shī
生**诸受。何以故？以不生法离诸戏论，不可施**

shè wéi ěr jiè děng gù
设为**耳界等故。**

jiāo shī jiā   bí jiè yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi bí
“**憍尸迦，鼻界亦不生，此既不生则非鼻**

jiè   xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù   bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
界；**香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受**

yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ
亦**不生，此既不生则非香界乃至鼻触为缘所**

shēng zhū shòu   hé yǐ gù   yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn   bù kě shī
生**诸受。何以故？以不生法离诸戏论，不可施**

shè wéi bí jiè děng gù
设为鼻界等故。

jiāo shī jiā shé jiè yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi shé
“**憍尸迦，舌界亦不生，此既不生则非舌**

jiè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
界；**味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受**

yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ
亦不生，**此既不生则非味界乃至舌触为缘所**

shēng zhū shòu hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī
生诸受。何以故？以不生法离诸戏论，不可施

shè wéi shé jiè děng gù
设为舌界等故。

jiāo shī jiā shēn jiè yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi shēn
“**憍尸迦，身界亦不生，此既不生则非身**

jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
界；**触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受**

yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ
亦不生，**此既不生则非触界乃至身触为缘所**

shēng zhū shòu hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī
生诸受。何以故？以不生法离诸戏论，不可施

shè wéi shēn jiè děng gù
设为身界等故。

jiāo shī jiā yì jiè yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi yì
“**憍尸迦，意界亦不生，此既不生则非意**

jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
界；**法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受**

yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ
亦不生，**此既不生则非法界乃至意触为缘所**

shēng zhū shòu hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī
生诸受。何以故？以不生法离诸戏论，不可施

shè wéi yì jiè děng gù
设为意界等故。

jiāo shī jiā dì jiè yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi dì
“**憍尸迦，地界亦不生，此既不生则非地**

jiè shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bù shēng cǐ jì bù shēng
界；**水、火、风、空、识界亦不生，此既不生**

zé fēi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè hé yǐ gù yǐ bù shēng
则非水、火、风、空、识界。何以故？以不生

fǎ lí zhū xì lùn   bù kě shī shè wéi dì jiè děng gù
法离诸戏论，不可施设为地界等故。

jiāo shī jiā   kǔ shèng dì yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi
“僬尸迦，苦圣谛亦不生，此既不生则非

kǔ shèng dì   jí miè dào shèng dì yì bù shēng   cǐ jì bù shēng
苦圣谛；集、灭、道圣谛亦不生，此既不生

zé fēi jí miè dào shèng dì   hé yǐ gù   yǐ bù shēng fǎ lí zhū
则非集、灭、道圣谛。何以故？以不生法离诸

xì lùn   bù kě shī shè wéi kǔ shèng dì děng gù
戏论，不可施设为苦圣谛等故。

jiāo shī jiā   wú míng yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi wú
“僬尸迦，无明亦不生，此既不生则非无

míng   xíng   shí   míng sè   liù chù   chù   shòu   ài   qǔ
明；行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu   shēng   lǎo sǐ   chóu tàn   kǔ yōu nǎo   yì bù shēng   cǐ jì bù shēng
有、生、老死愁叹苦忧恼亦不生，此既不生

zé fēi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo   hé yǐ gù   yǐ bù shēng
则非行乃至老死愁叹苦忧恼。何以故？以不生

fǎ lí zhū xì lùn   bù kě shī shè wéi wú míng děng gù
法离诸戏论，不可施设为无明等故。

jiāo shī jiā   nèi kōng yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi nèi
“僬尸迦，内空亦不生，此既不生则非内

kōng   wài kōng   nèi wài kōng   kōng kōng   dà kōng   shèng yì kōng
空；外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng   wú wéi kōng   bì jìng kōng   wú jì kōng   sàn kōng   wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng   běn xìng kōng   zì xiàng kōng   gòng xiàng kōng   yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng   bù kě dé kōng   wú xìng kōng   zì xìng kōng   wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
亦不生，此既不生则非外空乃至无性自性空。

hé yǐ gù   yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn   bù kě shī shè wéi nèi kōng
何以故？以不生法离诸戏论，不可施设为内空

děng gù
等故。

jiāo shī jiā   zhēn rú yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi zhēn
“僬尸迦，真如亦不生，此既不生则非真

rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng
如；法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不
sī yì jiè yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì
思议界亦不生，此既不生则非法界乃至不思议
jiè hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī shè wéi
界。何以故？以不生法离诸戏论，不可施设为
zhēn rú děng gù
真如等故。

jiāo shī jiā bù shī bō luó mì duō yì bù shēng cǐ jì bù
“憍尸迦，布施波罗蜜多亦不生，此既不
shēng zé fēi bù shī bō luó mì duō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
生则非布施波罗蜜多；净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi jìng jiè ān
般若波罗蜜多亦不生，此既不生则非净戒、安
rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù yǐ bù
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。何以故？以不
shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī shè wéi bù shī bō luó mì duō děng gù
生法离诸戏论，不可施设为布施波罗蜜多等故。

jiāo shī jiā sì jìng lù yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi
“憍尸迦，四静虑亦不生，此既不生则非
sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng yì bù shēng cǐ jì bù shēng
四静虑；四无量、四无色定亦不生，此既不生
zé fēi sì wú liàng sì wú sè dìng hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí
则非四无量、四无色定。何以故？以不生法离
zhū xì lùn bù kě shī shè wéi sì jìng lù děng gù
诸戏论，不可施设为四静虑等故。

jiāo shī jiā bā jiě tuō yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi
“憍尸迦，八解脱亦不生，此既不生则非
bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yì bù shēng
八解脱；八胜处、九次第定、十遍处亦不生，
cǐ jì bù shēng zé fēi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù hé
此既不生则非八胜处、九次第定、十遍处。何
yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī shè wéi bā jiě tuō
以故？以不生法离诸戏论，不可施设为八解脱
děng gù
等故。

jiāo shī jiā sì niànzhù yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi
“**憍尸迦，四念住亦不生，此既不生则非**

sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
四念住；四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèngdào zhī yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi sì zhèng
觉支、八圣道支亦不生，此既不生则非四正

duàn nǎi zhì bā shèngdào zhī hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì
断乃至八圣道支。何以故？以不生法离诸戏

lùn bù kě shī shè wéi sì niànzhù děng gù
论，不可施设为四念住等故。

jiāo shī jiā kōng jiě tuō mén yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé
“**憍尸迦，空解脱门亦不生，此既不生则**

fēi kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù shēng cǐ
非空解脱门；无相、无愿解脱门亦不生，此

jì bù shēng zé fēi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén hé yǐ gù yǐ bù
既不生则非无相、无愿解脱门。何以故？以不

shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī shè wéi kōng jiě tuō mén děng gù
生法离诸戏论，不可施设为空解脱门等故。

jiāo shī jiā wǔ yǎn yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi wǔ
“**憍尸迦，五眼亦不生，此既不生则非五**

yǎn liù shéntōng yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi liù shéntōng
眼；六神通亦不生，此既不生则非六神通。

hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī shè wéi wǔ yǎn
何以故？以不生法离诸戏论，不可施设为五眼

děng gù
等故。

jiāo shī jiā fó shí lì yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi
“**憍尸迦，佛十力亦不生，此既不生则非**

fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
佛十力；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé
喜、大舍、十八佛不共法亦不生，此既不生则

fēi sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ hé yǐ gù yǐ bù
非四无所畏乃至十八佛不共法。何以故？以不

shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī shè wéi fó shí lì děng gù
生法离诸戏论，不可施设为佛十力等故。

jiāo shī jiā wú wàng shī fǎ yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé
“**憍尸迦，无忘失法亦不生，此既不生则**

fēi wú wàng shī fǎ   héngzhù shěxìng yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé
非无忘失法；恒住舍性亦不生，此既不生则
fēi héngzhù shěxìng   hé yǐ gù   yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn   bù
非恒住舍性。何以故？以不生法离诸戏论，不
kě shī shè wéi wú wàng shī fǎ děng gù
可施设为无忘失法等故。

jiāo shī jiā   yī qiè zhì yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi
“**憍尸迦，一切智亦不生，此既不生则非**
yī qiè zhì   dàoxiàng zhì   yī qiè xiàng zhì yì bù shēng   cǐ jì bù shēng
一切智；道相智、一切相智亦不生，此既不生
zé fēi dàoxiàng zhì   yī qiè xiàng zhì   hé yǐ gù   yǐ bù shēng fǎ lí
则非道相智、一切相智。何以故？以不生法离
zhū xì lùn   bù kě shī shè wéi yī qiè zhì děng gù
诸戏论，不可施设为一切智等故。

jiāo shī jiā   yī qiè tuó luó ní mén yì bù shēng   cǐ jì bù
“**憍尸迦，一切陀罗尼门亦不生，此既不**
shēng zé fēi yī qiè tuó luó ní mén   yī qiè sān mó dì mén yì bù shēng
生则非一切陀罗尼门；一切三摩地门亦不生，
cǐ jì bù shēng zé fēi yī qiè sān mó dì mén   hé yǐ gù   yǐ bù
此既不生则非一切三摩地门。何以故？以不
shēng fǎ lí zhū xì lùn   bù kě shī shè wéi yī qiè tuó luó ní mén děng gù
生法离诸戏论，不可施设为一切陀罗尼门等故。

jiāo shī jiā   yù liú yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé fēi yù
“**憍尸迦，预流亦不生，此既不生则非预**
liú   yī lái   bù huán   ā luó hàn yì bù shēng   cǐ jì bù shēng zé
流；一来、不还、阿罗汉亦不生，此既不生则
fēi yī lái   bù huán   ā luó hàn   hé yǐ gù   yǐ bù shēng fǎ lí
非一来、不还、阿罗汉。何以故？以不生法离
zhū xì lùn   bù kě shī shè wéi yù liú děng gù
诸戏论，不可施设为预流等故。

jiāo shī jiā   yù liú xiàng yù liú guǒ yì bù shēng   cǐ jì bù
“**憍尸迦，预流向预流果亦不生，此既不**
shēng zé fēi yù liú xiàng yù liú guǒ   yī lái xiàng yī lái guǒ   bù huán
生则非预流向预流果；一来向一来果、不还
xiàng bù huán guǒ   ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ yì bù shēng   cǐ jì
向不还果、阿罗汉向阿罗汉果亦不生，此既
bù shēng zé fēi yī lái xiàng yī lái guǒ   bù huán xiàng bù huán guǒ   ā
不生则非一来向一来果、不还向不还果、阿

luó hànxiàng ā luó hàn guǒ hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn
罗汉向阿罗汉果。何以故？以不生法离诸戏论，
bù kě shī shè wéi yù liú xiàng yù liú guǒděng gù
不可施设为预流向预流果等故。

jiāo shī jiā dú jué yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi dú
“**憍尸迦，独觉亦不生，此既不生则非独**
jué dú jué xiàng dú jué guǒ yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé fēi dú jué
觉；独觉向独觉果亦不生，此既不生则非独觉
xiàng dú jué guǒ hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě
向独觉果。何以故？以不生法离诸戏论，不可
shī shè wéi dú jué děng gù
施设为独觉等故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà yì bù shēng cǐ jì bù shēng
“**憍尸迦，菩萨摩訶萨亦不生，此既不生**
zé fēi pú sà mó hē sà sānmiǎosān fó tuó yì bù shēng cǐ jì bù
则非菩萨摩訶萨；三藐三佛陀亦不生，此既不
shēng zé fēi sānmiǎosān fó tuó hé yǐ gù yǐ bù shēng fǎ lí zhū
生则非三藐三佛陀。何以故？以不生法离诸
xì lùn bù kě shī shè wéi pú sà mó hē sà děng gù
戏论，不可施设为菩萨摩訶萨等故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà fǎ yì bù shēng cǐ jì bù
“**憍尸迦，菩萨摩訶萨法亦不生，此既不**
shēng zé fēi pú sà mó hē sà fǎ wú shàngzhèngděng pú tí yì bù
生则非菩萨摩訶萨法；无上正等菩提亦不
shēng cǐ jì bù shēng zé fēi wú shàngzhèngděng pú tí hé yǐ gù
生，此既不生则非无上正等菩提。何以故？
yǐ bù shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī shè wéi pú sà mó hē sà fǎ
以不生法离诸戏论，不可施设为菩萨摩訶萨法
děng gù
等故。

jiāo shī jiā shēngwénshèng yì bù shēng cǐ jì bù shēng zé
“**憍尸迦，声闻乘亦不生，此既不生则**
fēi shēngwénshèng dú jué shèng wú shàngshèng yì bù shēng cǐ jì
非声闻乘；独觉乘、无上乘亦不生，此既
bù shēng zé fēi dú jué shèng wú shàngshèng hé yǐ gù yǐ bù
不生则非独觉乘、无上乘。何以故？以不
shēng fǎ lí zhū xì lùn bù kě shī shè wéi shēngwénshèngděng gù
生法离诸戏论，不可施设为声闻乘等故。”

大般若波罗蜜多经卷第八十四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì bā shí wǔ
大般若波罗蜜多经卷第八十五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn xué bō rě pǐn dì èr shí liù zhī yī
初分学般若品第二十六之一

shí tiān dì shì xīn shēng shì niàn zūn zhě shàn xiàn zhì huì shèn
时，天帝释心生是念：“尊者善现智慧甚

shēn bú huài jiǎ míng ér shuō fǎ xìng
深，不坏假名而说法性。”

fú zhī qí yì biàn yìn bǐ yán rú jiāo shī jiā xīn zhī suǒ niàn
佛知其意，便印彼言：“如憍尸迦心之所念，

jù shòu shàn xiàn zhì huì shén shēn bú huài jiǎ míng ér shuō fǎ xìng
具寿善现智慧甚深，不坏假名而说法性。”

shí tiān dì shì jí bó fó yán zūn zhě shàn xiàn yú hé děng fǎ
时，天帝释即白佛言：“尊者善现于何等法

bú huài jiǎ míng ér shuō fǎ xìng
不坏假名而说法性？”

fó gào jiāo shī jiā sè dàn jiǎ míng shòu xiǎng xíng shí
佛告憍尸迦：“色但假名，受、想、行、识

dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòu shàn xiàn bú huài rú
但假名，如是假名不非法性，具寿善现不坏如

shì sè děng jiǎ míng ér shuō sè děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé sè děng
是色等假名而说色等法性。所以者何？色等

fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù shàn xiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú
法性无坏无不坏，是故善现所说亦无坏无不

huài
坏。

jiāo shī jiā yǎn chù dàn jiǎ míng ěr bí shé shēn
“憍尸迦，眼处但假名，耳、鼻、舌、身、

yì chù dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòu shàn xiàn bú
意处但假名，如是假名不非法性，具寿善现不

huài rú shì yǎn chù děng jiǎ míng ér shuō yǎn chù děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě
坏如是眼处等假名而说眼处等法性。所以者

hé yǎnchùděng fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù shànxiànsuǒshuō
何？眼处等法性无坏无不坏，是故善现所说
yì wú huài wú bú huài
亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā sè chùdàn jiǎ míng shēng xiāng wèi chù
“**憍尸迦，色处但假名，声、香、味、触、**
fǎ chùdàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú
法处但假名，如是假名不非法性，具寿善现不
huài rú shì sè chùděng jiǎ míng ér shuō sè chùděng fǎ xìng suǒ yǐ zhě
坏如是色处等假名而说色处等法性。所以者

hé sè chùděng fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù shànxiànsuǒshuō
何？色处等法性无坏无不坏，是故善现所说
yì wú huài wú bú huài
亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā yǎn jiè dàn jiǎ míng sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn
“**憍尸迦，眼界但假名，色界、眼识界及眼**
chù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòudàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù
触、眼触为缘所生诸受但假名，如是假名不
lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì yǎn jiè děng jiǎ míng ér shuō
离法性，具寿善现不坏如是眼界等假名而说
yǎn jiè děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé yǎn jiè děng fǎ xìng wú huài wú bú
眼界等法性。所以者何？眼界等法性无坏无不
huài shì gù shànxiànsuǒshuō yì wú huài wú bú huài
坏，是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā ěr jiè dàn jiǎ míng shēng jiè ěr shí jiè jí
“**憍尸迦，耳界但假名，声界、耳识界及**
ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòudàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng
耳触、耳触为缘所生诸受但假名，如是假名
bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì ěr jiè děng jiǎ míng ér
不非法性，具寿善现不坏如是耳界等假名而
shuō ěr jiè děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé ěr jiè děng fǎ xìng wú huài wú
说耳界等法性。所以者何？耳界等法性无坏无
bú huài shì gù shànxiànsuǒshuō yì wú huài wú bú huài
不坏，是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā bí jiè dàn jiǎ míng xiāng jiè bí shí jiè jí
“**憍尸迦，鼻界但假名，香界、鼻识界及**
bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòudàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng
鼻触、鼻触为缘所生诸受但假名，如是假名

bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì bí jiè děng jiǎ míng ér
不 离 法 性 ， 具 寿 善 现 不 坏 如 是 鼻 界 等 假 名 而
shuō bí jiè děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé bí jiè děng fǎ xìng wú huài wú
说 鼻 界 等 法 性 。 所 以 者 何 ？ 鼻 界 等 法 性 无 坏 无
bú huài shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
不 坏 ， 是 故 善 现 所 说 亦 无 坏 无 不 坏 。

jiāo shī jiā shé jiè dàn jiǎ míng wèi jiè shé shí jiè jí shé
“ 僇 尸 迦 ， 舌 界 但 假 名 ， 味 界 、 舌 识 界 及 舌

chù shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù
触 、 舌 触 为 缘 所 生 诸 受 但 假 名 ， 如 是 假 名 不
lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì shé jiè děng jiǎ míng ér shuō
离 法 性 ， 具 寿 善 现 不 坏 如 是 舌 界 等 假 名 而 说
shé jiè děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé shé jiè děng fǎ xìng wú huài wú bú
舌 界 等 法 性 。 所 以 者 何 ？ 舌 界 等 法 性 无 坏 无 不
huài shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
坏 ， 是 故 善 现 所 说 亦 无 坏 无 不 坏 。

jiāo shī jiā shēn jiè dàn jiǎ míng chù jiè shēn shí jiè jí
“ 僇 尸 迦 ， 身 界 但 假 名 ， 触 界 、 身 识 界 及

shēn chù shēn chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng
身 触 、 身 触 为 缘 所 生 诸 受 但 假 名 ， 如 是 假 名
bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì shēn jiè děng jiǎ míng ér
不 离 法 性 ， 具 寿 善 现 不 坏 如 是 身 界 等 假 名 而
shuō shēn jiè děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé shēn jiè děng fǎ xìng wú huài
说 身 界 等 法 性 。 所 以 者 何 ？ 身 界 等 法 性 无 坏
wú bú huài shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
无 不 坏 ， 是 故 善 现 所 说 亦 无 坏 无 不 坏 。

jiāo shī jiā yì jiè dàn jiǎ míng fǎ jiè yì shí jiè jí yì
“ 僇 尸 迦 ， 意 界 但 假 名 ， 法 界 、 意 识 界 及 意

chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù
触 、 意 触 为 缘 所 生 诸 受 但 假 名 ， 如 是 假 名 不
lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì yì jiè děng jiǎ míng ér shuō
离 法 性 ， 具 寿 善 现 不 坏 如 是 意 界 等 假 名 而 说
yì jiè děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé yì jiè děng fǎ xìng wú huài wú bú
意 界 等 法 性 。 所 以 者 何 ？ 意 界 等 法 性 无 坏 无 不
huài shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
坏 ， 是 故 善 现 所 说 亦 无 坏 无 不 坏 。

jiāo shī jiā dì jiè dàn jiǎ míng shuǐ huǒ fēng kōng
“ 僇 尸 迦 ， 地 界 但 假 名 ， 水 、 火 、 风 、 空 、

shí jiè dàn jiǎ míng   rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng   jù shòushànxiàn bú
 识界但假名，如是假名不非法性，具寿善现不
 huài rú shì dì jiè děng jiǎ míng ér shuō dì jiè děng fǎ xìng   suǒ yǐ zhě
 坏如是地界等假名而说地界等法性。所以者
 hé   dì jiè děng fǎ xìng wú huài wú bú huài   shì gù shànxiàn suǒ shuō
 何？地界等法性无坏无不坏，是故善现所说
 yì wú huài wú bú huài
 亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā   kǔ shèng dì dàn jiǎ míng   jí miè dào shèng
 “僬尸迦，苦圣谛但假名，集、灭、道圣
 dì dàn jiǎ míng   rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng   jù shòushànxiàn bú huài
 谛但假名，如是假名不非法性，具寿善现不坏
 rú shì kǔ shèng dì děng jiǎ míng ér shuō kǔ shèng dì děng fǎ xìng   suǒ
 如是苦圣谛等假名而说苦圣谛等法性。所
 yǐ zhě hé   kǔ shèng dì děng fǎ xìng wú huài wú bú huài   shì gù shàn
 以者何？苦圣谛等法性无坏无不坏，是故善
 xiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
 现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā   wú míng dàn jiǎ míng   xíng shí míng sè
 “僬尸迦，无明但假名，行、识、名色、
 liù chù   chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
 六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
 yōunǎo dàn jiǎ míng   rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng   jù shòushànxiàn bú
 烦恼但假名，如是假名不非法性，具寿善现不
 huài rú shì wú míng děng jiǎ míng ér shuō wú míng děng fǎ xìng   suǒ yǐ zhě
 坏如是无明等假名而说无明等法性。所以者
 hé   wú míng děng fǎ xìng wú huài wú bú huài   shì gù shànxiàn suǒ shuō
 何？无明等法性无坏无不坏，是故善现所说
 yì wú huài wú bú huài
 亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā   nèi kōng dàn jiǎ míng   wài kōng nèi wài kōng
 “僬尸迦，内空但假名，外空、内外空、
 kōng kōng   dà kōng shèng yì kōng   yǒu wéi kōng wú wéi kōng   bì
 空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
 jìng kōng   wú jì kōng   sàn kōng   wú biàn yì kōng   běn xìng kōng   zì
 竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
 xiàng kōng   gòng xiàng kōng   yī qiè fǎ kōng   bù kě dé kōng   wú xìng
 相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngdàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù
空、自性空、无性自性空但假名，如是假名不
lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì nèi kōngděng jiǎ míng ér shuō
离法性，具寿善现不坏如是内空等假名而说
nèi kōngděng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé nèi kōngděng fǎ xìng wú huài wú
内空等法性。所以者何？内空等法性无坏无
bú huài shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
不坏，是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā zhēn rú dàn jiǎ míng fǎ jiè fǎ xìng bù xū
“**憍尸迦，真如但假名，法界、法性、不虚**
wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè dàn jiǎ míng rú shì jiǎ
法住、实际、虚空界、不思议界但假名，如是假
míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì zhēn rú děng jiǎ míng
名不非法性，具寿善现不坏如是真如等假名
ér shuō zhēn rú děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé zhēn rú děng fǎ xìng wú
而说真如等法性。所以者何？真如等法性无
huài wú bú huài shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
坏无不坏，是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā bù shī bō luó mì duōdàn jiǎ míng jìng jiè ān
“**憍尸迦，布施波罗蜜多但假名，净戒、安**
rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōdàn jiǎ míng rú shì jiǎ
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多但假名，如是假
míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì bù shī bō luó mì duō
名不非法性，具寿善现不坏如是布施波罗蜜多
děng jiǎ míng ér shuō bù shī bō luó mì duōděng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé
等假名而说布施波罗蜜多等法性。所以者何？
bù shī bō luó mì duōděng fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù shànxiàn suǒ
布施波罗蜜多等法性无坏无不坏，是故善现所
shuō yì wú huài wú bú huài
说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā sì jìng lù dàn jiǎ míng sì wú liàng sì wú sè
“**憍尸迦，四静虑但假名，四无量、四无色**
dìngdàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài
定但假名，如是假名不非法性，具寿善现不坏
rú shì sì jìng lù děng jiǎ míng ér shuō sì jìng lù děng fǎ xìng suǒ yǐ
如是四静虑等假名而说四静虑等法性。所以

zhě hé sì jìng lǜ děng fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù shànxiàn suǒ
者何？四静虑等法性无坏无不坏，是故善现所

shuō yì wú huài wú bú huài
说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā bā jiě tuō dàn jiǎ míng bā shèng chù jiǔ cì
“憍尸迦，八解脱但假名，八胜处、九次

dì dìng shí biàn chù dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù
第定、十遍处但假名，如是假名不非法性，具

shòu shàn xiàn bú huài rú shì bā jiě tuō děng jiǎ míng ér shuō bā jiě tuō
寿善现不坏如是八解脱等假名而说八解脱

děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé bā jiě tuō děng fǎ xìng wú huài wú bú huài
等法性。所以者何？八解脱等法性无坏无不坏，

shì gù shàn xiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā sì niàn zhù dàn jiǎ míng sì zhèng duàn sì shén
“憍尸迦，四念住但假名，四正断、四神

zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī dàn jiǎ míng
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支但假名，

rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòu shàn xiàn bú huài rú shì sì niàn zhù
如是假名不非法性，具寿善现不坏如是四念住

děng jiǎ míng ér shuō sì niàn zhù děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé sì niàn
等假名而说四念住等法性。所以者何？四念

zhù děng fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù shàn xiàn suǒ shuō yì wú huài
住等法性无坏无不坏，是故善现所说亦无坏

wú bú huài
无不坏。

jiāo shī jiā kōng jiě tuō mén dàn jiǎ míng wú xiàng wú yuàn
“憍尸迦，空解脱门但假名，无相、无愿

jiě tuō mén dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòu shàn xiàn
解脱门但假名，如是假名不非法性，具寿善现

bú huài rú shì kōng jiě tuō mén děng jiǎ míng ér shuō kōng jiě tuō mén děng
不坏如是空解脱门等假名而说空解脱门等

fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé kōng jiě tuō mén děng fǎ xìng wú huài wú bú
法性。所以者何？空解脱门等法性无坏无不

huài shì gù shàn xiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
坏，是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā wǔ yǎn dàn jiǎ míng liù shén tōng dàn jiǎ míng
“憍尸迦，五眼但假名，六神通但假名，

rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì wǔ yǎn
如是假名不非法性，具寿善现不坏如是五眼
děng jiǎ míng ér shuō wǔ yǎnděng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé wǔ yǎnděng
等假名而说五眼等法性。所以者何？五眼等
fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú
法性无坏无不坏，是故善现所说亦无坏无不
huài
坏。

jiāo shī jiā fó shí lì dàn jiǎ míng sì wú suǒ wèi sì wú
“憍尸迦，佛十力但假名，四无所畏、四无
ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法
dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú
但假名，如是假名不非法性，具寿善现不坏如
shì fó shí lì děng jiǎ míng ér shuō fó shí lì děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě
是佛十力等假名而说佛十力等法性。所以者
hé fó shí lì děng fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù shànxiàn suǒ
何？佛十力等法性无坏无不坏，是故善现所
shuō yì wú huài wú bú huài
说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā wú wàng shī fǎ dàn jiǎ míng héngzhù shěxìngdàn
“憍尸迦，无忘失法但假名，恒住舍性但
jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì
假名，如是假名不非法性，具寿善现不坏如是
wú wàng shī fǎ děng jiǎ míng ér shuō wú wàng shī fǎ děng fǎ xìng suǒ
无忘失法等假名，而说无忘失法等法性。所
yǐ zhě hé wú wàng shī fǎ děng fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù
以者何？无忘失法等法性无坏无不坏，是故
shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā yī qiè zhì dàn jiǎ míng dào xiàng zhì yī qiè
“憍尸迦，一切智但假名，道相智、一切
xiàng zhì dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú
相智但假名，如是假名不非法性，具寿善现不
huài rú shì yī qiè zhì děng jiǎ míng ér shuō yī qiè zhì děng fǎ xìng suǒ
坏如是一切智等假名而说一切智等法性。所
yǐ zhě hé yī qiè zhì děng fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù shànxiàn
以者何？一切智等法性无坏无不坏，是故善现

suǒshuō yì wú huàiwú bú huài

所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā yī qiè tuó luó ní mén dàn jiǎ míng yī qiè sān mó
“**憍尸迦，一切陀罗尼门但假名，一切三摩**

dì mén dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú
地门但假名，如是假名不非法性，具寿善现不

huài rú shì yī qiè tuó luó ní mén děng jiǎ míng ér shuō yī qiè tuó luó ní
坏如是一切陀罗尼门等假名而说一切陀罗尼

ménděng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé yī qiè tuó luó ní mén děng fǎ xìng
门等法性。所以者何？一切陀罗尼门等法性

wú huàiwú bú huài shì gù shànxiàn suǒshuō yì wú huàiwú bú huài
无坏无不坏，是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā yù liú dàn jiǎ míng yī lái bù huán ā
“**憍尸迦，预流但假名，一来、不还、阿**

luó hàn dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú
罗汉但假名，如是假名不非法性，具寿善现不

huài rú shì yù liú děng jiǎ míng ér shuō yù liú děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě
坏如是预流等假名而说预流等法性。所以者

hé yù liú děng fǎ xìng wú huàiwú bú huài shì gù shànxiàn suǒshuō
何？预流等法性无坏无不坏，是故善现所说

yì wú huàiwú bú huài
亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā yù liú xiàng yù liú guǒ dàn jiǎ míng yī lái xiàng
“**憍尸迦，预流向预流果但假名，一来向**

yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ
一来果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗汉果

dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú
但假名，如是假名不非法性，具寿善现不坏如

shì yù liú xiàng yù liú guǒ děng jiǎ míng ér shuō yù liú xiàng yù liú guǒ
是预流向预流果等假名而说预流向预流果

děng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé yù liú xiàng yù liú guǒ děng fǎ xìng wú
等法性。所以者何？预流向预流果等法性无

huàiwú bú huài shì gù shànxiàn suǒshuō yì wú huàiwú bú huài
坏无不坏，是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā dú jué dàn jiǎ míng dú jué xiàng dú jué guǒ dàn
“**憍尸迦，独觉但假名，独觉向独觉果但**

jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài rú shì
假名，如是假名不非法性，具寿善现不坏如是

dú jué dēng jiǎ míng ér shuō dú jué dēng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé dú
独觉等假名而说独觉等法性。所以者何？独
jué dēng fǎ xìng wú huài wú bú huài shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài
觉等法性无坏无不坏，是故善现所说亦无坏
wú bú huài
无不坏。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà dàn jiǎ míng sānmiǎosān fó
“憍尸迦，菩萨摩訶萨但假名，三藐三佛
tuó dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn bú huài
陀但假名，如是假名不非法性，具寿善现不坏
rú shì pú sà mó hē sà dēng jiǎ míng ér shuō pú sà mó hē sà dēng fǎ
如是菩萨摩訶萨等假名而说菩萨摩訶萨等法
xìng suǒ yǐ zhě hé pú sà mó hē sà dēng fǎ xìng wú huài wú bú huài
性。所以者何？菩萨摩訶萨等法性无坏无不坏，
shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà fǎ dàn jiǎ míng wú shàngzhèng
“憍尸迦，菩萨摩訶萨法但假名，无上正
děng pú tí dàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn
等菩提但假名，如是假名不非法性，具寿善现
bú huài rú shì pú sà mó hē sà fǎ dēng jiǎ míng ér shuō pú sà mó hē
不坏如是菩萨摩訶萨法等假名而说菩萨摩訶
sà fǎ dēng fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé pú sà mó hē sà fǎ dēng fǎ xìng
萨法等法性。所以者何？菩萨摩訶萨法等法性
wú huài wú bú huài shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
无坏无不坏，是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā shēngwénshèngdàn jiǎ míng dú jué shèng wú
“憍尸迦，声闻乘但假名，独觉乘、无
shàngshèngdàn jiǎ míng rú shì jiǎ míng bù lí fǎ xìng jù shòushànxiàn
上乘但假名，如是假名不非法性，具寿善现
bú huài rú shì shēngwénshèngděng jiǎ míng ér shuō shēngwénshèngděng
不坏如是声闻乘等假名而说声闻乘等
fǎ xìng suǒ yǐ zhě hé shēngwénshèngděng fǎ xìng wú huài wú bú huài
法性。所以者何？声闻乘等法性无坏无不坏，
shì gù shànxiàn suǒ shuō yì wú huài wú bú huài
是故善现所说亦无坏无不坏。

jiāo shī jiā jù shòushànxiàn yú rú shì fǎ bú huài jiǎ míng ér
“憍尸迦，具寿善现于如是法不坏假名而

shuō fǎ xìng
说法性。”

jù shòushànxiàn yǔ dì shì yán jiāo shī jiā rú shì rú shì
具寿善现语帝释言：“憍尸迦，如是！如是！

rú fó suǒshuō zhū suǒyǒu fǎ wú fēi jiǎ míng jiāo shī jiā pú sà mó
如佛所说，诸所有法无非假名。憍尸迦，菩萨摩

hē sà zhī yī qiè fǎ dàn jiǎ míng yǐ yīngxué bō rě bō luó mì duō
诃萨知一切法但假名已，应学般若波罗蜜多。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú sè xué
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于色学，

bù yú shòu xiǎng xíng shí xué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú
不于受、想、行、识学。何以故？憍尸迦，是菩

sà mó hē sà bú jiàn sè kě yú zhōngxué bú jiànshòu xiǎng xíng
萨摩诃萨，不见色可于中学，不见受、想、行、

shí kě yú zhōngxué gù
识可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú yǎnchù
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于眼处

xué bù yú ěr bí shé shēn yì chùxué hé yǐ gù jiāo
学，不于耳、鼻、舌、身、意处学。何以故？憍

shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn yǎnchù kě yú zhōngxué bú jiàn
尸迦，是菩萨摩诃萨，不见眼处可于中学，不见

ěr bí shé shēn yì chù kě yú zhōngxué gù
耳、鼻、舌、身、意处可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú sè chù
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于色处

xué bù yú shēng xiāng wèi chù fǎ chùxué hé yǐ gù
学，不于声、香、味、触、法处学。何以故？

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn sè chù kě yú zhōngxué bú
憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见色处可于中学，不

jiànshēng xiāng wèi chù fǎ chù kě yú zhōngxué gù
见声、香、味、触、法处可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú yǎn jiè
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于眼界

xué bù yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuánsuǒshēng
学，不于色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生

zhūshòuxué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn
诸受学。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见

yǎn jiè kě yú zhōngxué bú jiàn sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēng
眼界可于中学，不见色界乃至眼触为缘所生

zhūshòu kě yú zhōngxué gù
诸受可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú ěr jiè
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于耳界

xué bù yú shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēng
学，不于声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生

zhūshòuxué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn
诸受学。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见

ěr jiè kě yú zhōngxué bú jiànshēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēng
耳界可于中学，不见声界乃至耳触为缘所生

zhūshòu kě yú zhōngxué gù
诸受可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú bí jiè
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于鼻界

xué bù yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēng
学，不于香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生

zhūshòuxué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn
诸受学。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见

bí jiè kě yú zhōngxué bú jiànxiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēng
鼻界可于中学，不见香界乃至鼻触为缘所生

zhūshòu kě yú zhōngxué gù
诸受可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú shé jiè
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于舌界

xué bù yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēng
学，不于味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生

zhūshòuxué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn
诸受学。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见

shé jiè kě yú zhōngxué bú jiàn wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuánsuǒshēng
舌界可于中学，不见味界乃至舌触为缘所生

zhūshòu kě yú zhōngxué gù
诸受可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú shēn jiè
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于身界

xué bù yú chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéiyuánsuǒshēng
学，不于触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhūshòuxué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn
诸受学。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见
shēn jiè kě yú zhōngxué bú jiàn chù jiè nǎi zhì shēn chù wéiyuán suǒ shēng
身界可于中学，不见触界乃至身触为缘所生
zhūshòu kě yú zhōngxué gù
诸受可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú yì jiè
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于意界
xué bù yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng
学，不于法界、意识界及意触、意触为缘所生
zhūshòuxué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn
诸受学。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见
yì jiè kě yú zhōngxué bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng
意界可于中学，不见法界乃至意触为缘所生
zhūshòu kě yú zhōngxué gù
诸受可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú dì jiè
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于地界
xué bù yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xué hé yǐ gù jiāo
学，不于水、火、风、空、识界学。何以故？憍
shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn dì jiè kě yú zhōngxué bú jiàn
尸迦，是菩萨摩诃萨，不见地界可于中学，不见
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kě yú zhōngxué gù
水、火、风、空、识界可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú kǔ shèng
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于苦圣
dì xué bù yú jí miè dào shèng dì xué hé yǐ gù jiāo shī
谛学，不于集、灭、道圣谛学。何以故？憍尸
jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn kǔ shèng dì kě yú zhōngxué bú
迦，是菩萨摩诃萨，不见苦圣谛可于中学，不
jiàn jí miè dào shèng dì kě yú zhōngxué gù
见集、灭、道圣谛可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú wú míng
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于无明
xué bù yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
学，不于行、识、名色、六处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xué hé yǐ gù jiāo shī jiā
有、生、老死愁叹苦忧恼学。何以故？憍尸迦，

shì pú sà mó hē sà bú jiàn wú míng kě yú zhōngxué bú jiàn xíng nǎi
是菩萨摩诃萨，不见无明可于中学，不见行乃
zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo kě yú zhōngxué gù
至老死愁叹苦忧恼可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú nèikōng
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于内空
xué bù yú wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì
学，不于外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōngxué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn nèi
空学。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见内
kōng kě yú zhōngxué bú jiàn wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng kě yú
空可于中学，不见外空乃至无性自性空可于
zhōngxué gù
中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú zhēn rú
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于真如
xué bù yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bù biàn yì xìng
学，不于法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè xué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà
不思議界学。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨，
bú jiàn zhēn rú kě yú zhōngxué bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè kě
不见真如可于中学，不见法界乃至不思議界可
yú zhōngxué gù
于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú bù shī
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于布施
bō luó mì duōxué bù yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō
波罗蜜多学，不于净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duōxué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà
若波罗蜜多学。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨，

bú jiàn bù shī bō luó mì duō kě yú zhōngxué bú jiàn jìng jiè ān rěn
不见布施波罗蜜多可于中学，不见净戒、安忍、
jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō kě yú zhōngxué gù
精进、静虑、般若波罗蜜多可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú sì jìng
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于四静
lǜ xué bù yú sì wú liàng sì wú sè dìng xué hé yǐ gù jiāo shī
虑学，不于四无量、四无色定学。何以故？憍尸
jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn sì jìng lǜ kě yú zhōngxué bú jiàn
迦，是菩萨摩诃萨，不见四静虑可于中学，不见
sì wú liàng sì wú sè dìng kě yú zhōngxué gù
四无量、四无色定可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú bā jiě
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于八解
tuō xué bù yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù xué hé
脱学，不于八胜处、九次第定、十遍处学。何
yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn bā jiě tuō kě yú
以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见八解脱可于
zhōngxué bú jiàn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù kě yú zhōng
中学，不见八胜处、九次第定、十遍处可于中
xué gù
学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú sì niàn
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于四念
zhù xué bù yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
住学，不于四正断、四神足、五根、五力、七
děng jué zhī bā shèng dào zhī xué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú
等觉支、八圣道支学。何以故？憍尸迦，是菩
sà mó hē sà bú jiàn sì niàn zhù kě yú zhōngxué bú jiàn sì zhèng
萨摩诃萨，不见四念住可于中学，不见四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī kě yú zhōngxué gù
支可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú kōng jiě
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于空解
tuō mén xué bù yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xué hé yǐ gù
脱门学，不于无相、无愿解脱门学。何以故？

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiànkōng jiě tuō mén kě yú zhōng
憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见空解脱门可于中
xué bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kě yú zhōngxué gù
学，不见无相、无愿解脱门可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú wǔ yǎn
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于五眼

xué bù yú liù shéntōngxué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó
学，不于六神通学。何以故？憍尸迦，是菩萨摩
hē sà bú jiàn wǔ yǎn kě yú zhōngxué bú jiàn liù shéntōng kě yú zhōng
诃萨，不见五眼可于中学，不见六神通可于中
xué gù
学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú fó shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于佛十

lì xué bù yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
力学，不于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xué hé yǐ gù jiāo shī jiā
大喜、大舍、十八佛不共法学。何以故？憍尸迦，
shì pú sà mó hē sà bú jiàn fó shí lì kě yú zhōngxué bú jiàn sì wú
是菩萨摩诃萨，不见佛十力可于中学，不见四无
suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十
bā fó bú gòng fǎ kě yú zhōngxué gù
八佛不共法可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú wú wàng
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于无忘

shī fǎ xué bù yú héngzhù shěxìngxué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì
失法学，不于恒住舍性学。何以故？憍尸迦，是
pú sà mó hē sà bú jiàn wú wàng shī fǎ kě yú zhōngxué bú jiàn héng
菩萨摩诃萨，不见无忘失法可于中学，不见恒
zhù shěxìng kě yú zhōngxué gù
住舍性可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú yī qiè
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于一切

zhì xué bù yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xué hé yǐ gù jiāo
智学，不于道相智、一切相智学。何以故？憍
shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè zhì kě yú zhōngxué bú
尸迦，是菩萨摩诃萨，不见一切智可于中学，不

jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kě yú zhōng xué gù
见道相智、一切相智可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú yī qiè
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于一切
tuó luó ní mén xué bù yú yī qiè sān mó dì mén xué hé yǐ gù jiāo
陀罗尼门学，不于一切三摩地门学。何以故？憍
shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè tuó luó ní mén kě yú
尸迦，是菩萨摩诃萨，不见一切陀罗尼门可于
zhōng xué bú jiàn yī qiè sān mó dì mén kě yú zhōng xué gù
中学，不见一切三摩地门可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú yù liú
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于预流
xué bù yú yī lái bù huán ā luó hàn xué hé yǐ gù jiāo shī
学，不于一来、不还、阿罗汉学。何以故？憍尸
jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn yù liú kě yú zhōng xué bú jiàn yī
迦，是菩萨摩诃萨，不见预流可于中学，不见一
lái bù huán ā luó hàn kě yú zhōng xué gù
来、不还、阿罗汉可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú yù liú
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于预流
xiàng yù liú guǒ xué bù yú yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù
向预流果学，不于一来向一来果、不还向不
huánguǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ xué hé yǐ gù jiāo shī jiā
还果、阿罗汉向阿罗汉果学。何以故？憍尸迦，
shì pú sà mó hē sà bú jiàn yù liú xiàng yù liú guǒ kě yú zhōng xué
是菩萨摩诃萨，不见预流向预流果可于中学，
bú jiàn yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huánguǒ ā luó hàn
不见一来向一来果、不还向不还果、阿罗汉
xiàng ā luó hàn guǒ kě yú zhōng xué gù
向阿罗汉果可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú dú jué
“憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于独觉
xué bù yú dú jué xiàng dú jué guǒ xué hé yǐ gù jiāo shī jiā shì
学，不于独觉向独觉果学。何以故？憍尸迦，是
pú sà mó hē sà bú jiàn dú jué kě yú zhōng xué bú jiàn dú jué xiàng
菩萨摩诃萨，不见独觉可于中学，不见独觉向
dú jué guǒ kě yú zhōng xué gù
独觉果可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú pú sà
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于菩萨**
mó hē sà xué bù yú sānmiǎosān fó tuó xué hé yǐ gù jiāo shī jiā
摩诃萨学，不于三藐三佛陀学。何以故？憍尸迦，
shì pú sà mó hē sà bú jiàn pú sà mó hē sà kě yú zhōngxué bú jiàn
是菩萨摩诃萨，不见菩萨摩诃萨可于中学，不见
sānmiǎosān fó tuó kě yú zhōngxué gù
三藐三佛陀可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú pú sà
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于菩萨**
mó hē sà fǎ xué bù yú wú shàngzhèngděng pú tí xué hé yǐ gù
摩诃萨法学，不于无上正等菩提学。何以故？
jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiàn pú sà mó hē sà fǎ kě yú
憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见菩萨摩诃萨法可于
zhōngxué bú jiàn wú shàngzhèngděng pú tí kě yú zhōngxué gù
中学，不见无上正等菩提可于中学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà rú shì xué shí bù yú shēng
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨如是学时，不于声**
wénshèngxué bù yú dú jué shèng wú shàngshèngxué hé yǐ gù
闻乘学，不于独觉乘、无上乘学。何以故？
jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bú jiànshēngwénshèng kě yú zhōng
憍尸迦，是菩萨摩诃萨，不见声闻乘可于中
xué bú jiàn dú jué shèng wú shàngshèng kě yú zhōngxué gù
学，不见独觉乘、无上乘可于中学故。”

shí tiān dì shì wènshànxiànyán dà dé hé yuán pú sà mó
时，天帝释问善现言：“大德！何缘菩萨摩
hē sà bú jiàn sè bú jiànshòu xiǎng xíng shí
诃萨不见色，不见受、想、行、识？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiànyǎnchù bú jiàn ěr
“**大德！何缘菩萨摩诃萨不见眼处，不见耳、**
bí shé shēn yì chù
鼻、舌、身、意处？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn sè chù bú jiàn
“**大德！何缘菩萨摩诃萨不见色处，不见**
shēng xiāng wèi chù fǎ chù
声、香、味、触、法处？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiànyǎn jiè bú jiàn sè
“**大德！何缘菩萨摩诃萨不见眼界，不见色**

jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn ěr jiè bú jiàn
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见耳界，不见

shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn bí jiè bú jiàn
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见鼻界，不见

xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn shé jiè bú jiàn wèi
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见舌界，不见味

jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn shēn jiè bú jiàn chù
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见身界，不见触

jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
界、身识界及身触、身触为缘所生诸受？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn yì jiè bú jiàn fǎ
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见意识界，不见法

jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
界、意识界及意触、意触为缘所生诸受？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn dì jiè bú jiàn shuǐ
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见地界，不见水、

huǒ fēng kōng shí jiè
火、风、空、识界？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn kǔ shèng dì bú
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见苦圣谛，不

jiàn jí miè dào shèng dì
见集、灭、道圣谛？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn wú míng bú jiàn xíng
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见无明，不见行、

shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo
老死愁叹苦忧恼？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn nèi kōng bú jiàn wài
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见内空，不见外

kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、
wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、
běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
得空、无性空、自性空、无性自性空？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiànzhēn rú bú jiàn fǎ
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见真如，不见法

jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn bù shī bō luó mì
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见布施波罗蜜

duō bú jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
多，不见净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō
多？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn sì jìng lǜ bú jiàn
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见四静虑，不见

sì wú liàng sì wú sè dìng
四无量、四无色定？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn bā jiě tuō bú jiàn
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见八解脱，不见

bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
八胜处、九次第定、十遍处？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn sì niànzhù bú jiàn
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见四念住，不见

sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèngdào zhī
圣道支？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn kōng jiě tuō mén
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见空解脱门，

bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
不见无相、无愿解脱门？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn wǔ yǎn bú jiàn liù
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见五眼，不见六

shéntōng
神通？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn fó shí lì bú jiàn

sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ
十八佛不共法？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn wú wàng shī fǎ

bú jiàn héng zhù shě xìng
不见恒住舍性？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè zhì bú jiàn

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
道相智、一切相智？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè tuó luó ní

mén bú jiàn yī qiè sān mó dì mén
门，不见一切三摩地门？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn yù liú bú jiàn yī

lái bù huán ā luó hàn
来、不还、阿罗汉？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn yù liú xiàng yù liú

guǒ bú jiàn yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó
果，不见一来向一来果、不还向不还果、阿罗
hàn xiàng ā luó hàn guǒ
汉向阿罗汉果？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn dú jué bú jiàn dú

jué xiàng dú jué guǒ
觉向独觉果？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn pú sà mó hē sà

“大德！何缘菩萨摩诃萨不见菩萨摩诃萨，

bú jiàn sān miǎo sān fó tuó
不见三藐三佛陀？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn pú sà mó hē sà
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见菩萨摩诃萨

fǎ bú jiàn wú shàng zhèng děng pú tí
法，不见无上正等菩提？

dà dé hé yuán pú sà mó hē sà bú jiàn shēng wén chéng , bù
“大德！何缘菩萨摩诃萨不见声闻乘，不

jiàn dú jué shèng wú shàng shèng
见独觉乘、无上乘？”

shàn xiàn dá yán jiāo shī jiā sè sè xìng kōng gù pú sà mó
善现答言：“憍尸迦，色色性空故，菩萨摩

hē sà bú jiàn sè shòu xiǎng xíng shí shòu xiǎng xíng shí
诃萨不见色；受、想、行、识受、想、行、识

xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn shòu xiǎng xíng shí jiāo
性空故，菩萨摩诃萨不见受、想、行、识。憍

shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn sè gù bù yú sè xué bú jiàn shòu
尸迦，菩萨摩诃萨不见色故，不于色学；不见受、

xiǎng xíng shí gù bù yú shòu xiǎng xíng shí xué hé yǐ
想、行、识故，不于受、想、行、识学。何以

gù jiāo shī jiā bù kě sè kōng jiàn sè kōng bù kě shòu xiǎng
故？憍尸迦，不可色空见色空，不可受、想、

xíng shí kōng jiàn shòu xiǎng xíng shí kōng gù jiāo shī jiā bù
行、识空见受、想、行、识空故。憍尸迦，不

kě sè kōng yú sè kōng xué bù kě shòu xiǎng xíng shí kōng yú shòu
可色空于色空学，不可受、想、行、识空于受、

xiǎng xíng shí kōng xué gù
想、行、识空学故。

jiāo shī jiā yǎn chù yǎn chù xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，眼处眼处性空故，菩萨摩诃萨不

jiàn yǎn chù ěr bí shé shēn yì chù ěr bí shé shēn
见眼处；耳、鼻、舌、身、意处耳、鼻、舌、身、

yì chù xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn ěr bí shé shēn
意处性空故，菩萨摩诃萨不见耳、鼻、舌、身、

yì chù jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn yǎn chù gù bù yú yǎn
意处。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见眼处故，不于眼

chù xué bú jiàn ěr bí shé shēn yì chù gù bù yú ěr
处学；不见耳、鼻、舌、身、意处故，不于耳、

bí shé shēn yì chùxué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě yǎn
鼻、舌、身、意处学。何以故？憍尸迦，不可眼
chùkōngjiànyǎnchùkōng bù kě ěr bí shé shēn yì chùkōng
处空见眼处空，不可耳、鼻、舌、身、意处空
jiàn ěr bí shé shēn yì chùkōng gù jiāo shī jiā bù kě yǎn
见耳、鼻、舌、身、意处空故。憍尸迦，不可眼
chùkōng yú yǎnchùkōngxué bù kě ěr bí shé shēn yì chù
处空于眼处空学，不可耳、鼻、舌、身、意处
kōng yú ěr bí shé shēn yì chùkōngxué gù
空于耳、鼻、舌、身、意处空学故。

jiāo shī jiā sè chù sè chùxìngkōng gù pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，色处色处性空故，菩萨摩诃萨不

jiàn sè chù shēng xiāng wèi chù fǎ chùshēng xiāng wèi
见色处；声、香、味、触、法处声、香、味、
chù fǎ chùxìngkōng gù pú sà mó hē sà bú jiànshēng xiāng wèi
触、法处性空故，菩萨摩诃萨不见声、香、味、
chù fǎ chù jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn sè chù gù bù
触、法处。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见色处故，不
yú sè chùxué bú jiànshēng xiāng wèi chù fǎ chù gù bù
于色处学；不见声、香、味、触、法处故，不
yú shēng xiāng wèi chù fǎ chùxué hé yǐ gù jiāo shī jiā
于声、香、味、触、法处学。何以故？憍尸迦，
bù kě sè chùkōngjiàn sè chùkōng bù kě shēng xiāng wèi chù
不可色处空见色处空，不可声、香、味、触、
fǎ chùkōngjiànshēng xiāng wèi chù fǎ chùkōng gù jiāo shī jiā
法处空见声、香、味、触、法处空故；憍尸迦，
bù kě sè chùkōng yú sè chùkōngxué bù kě shēng xiāng wèi chù
不可色处空于色处空学，不可声、香、味、触、
fǎ chùkōng yú shēng xiāng wèi chù fǎ chùkōngxué gù
法处空于声、香、味、触、法处空学故。

jiāo shī jiā yǎn jiè yǎn jiè xìngkōng gù pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，眼界眼界性空故，菩萨摩诃萨不

jiàn yǎn jiè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēng
见眼界；色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生
zhūshòu sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìngkōng gù pú
诸受色界乃至眼触为缘所生诸受性空故，菩
sà mó hē sà bú jiàn sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jiāo
萨摩诃萨不见色界乃至眼触为缘所生诸受。憍

shī jiā pú sà mó hē sà bú jiànyǎn jiè gù bù yú yǎn jiè xué bú
尸迦，菩萨摩诃萨不见眼界故，不于眼界学；不
jiàn sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu gù
见色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受故，
bù yú sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxué hé yǐ gù
不于色界乃至眼触为缘所生诸受学。何以故？

jiāo shī jiā bù kě yǎn jiè kōngjiànyǎn jiè kōng bù kě sè jiè yǎn shí
憍尸迦，不可眼界空见眼界空，不可色界、眼识
jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngjiàn sè jiè nǎi zhì
界及眼触、眼触为缘所生诸受空见色界乃至
yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng gù jiāo shī jiā bù kě yǎn jiè
眼触为缘所生诸受空故。憍尸迦，不可眼界
kōng yú yǎn jiè kōngxué bù kě sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù
空于眼界空学，不可色界、眼识界及眼触、眼触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng yú sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēng
为缘所生诸受空于色界乃至眼触为缘所生
zhūshòukōngxué gù
诸受空学故。

jiāo shī jiā ěr jiè ěr jiè xìngkōng gù pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，耳界耳界性空故，菩萨摩诃萨不
jiàn ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēng
见耳界；声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生
zhūshòushēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìngkōng gù
诸受声界乃至耳触为缘所生诸受性空故，
pú sà mó hē sà bú jiàn shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuán suǒ shēng zhū
菩萨摩诃萨不见声界乃至耳触为缘所生诸
shòu jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn ěr jiè gù bù yú ěr jiè
受。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见耳界故，不于耳界
xué bú jiànshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēng
学；不见声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生
zhūshòu gù bù yú shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxué
诸受故，不于声界乃至耳触为缘所生诸受学。
hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě ěr jiè kōngjiàn ěr jiè kōng bù kě
何以故？憍尸迦，不可耳界空见耳界空，不可
shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng
声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受空
jiànshēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng gù jiāo shī jiā
见声界乃至耳触为缘所生诸受空故。憍尸迦，

bù kě ěr jiè kōng yú ěr jiè kōngxué   bù kě shēng jiè   ěr shí jiè jí
不可耳界空于耳界空学，不可声界、耳识界及
ěr chù   ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng yú shēng jiè nǎi zhì ěr chù
耳触、耳触为缘所生诸受空于声界乃至耳触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngxué gù
为缘所生诸受空学故。

jiāo shī jiā   bí jiè   bí jiè xìngkōng gù   pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，鼻界鼻界性空故，菩萨摩诃萨不

jiàn bí jiè   xiāng jiè   bí shí jiè jí bí chù   bí chù wéiyuánsuǒshēng
见鼻界；香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生
zhūshòu   xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìngkōng gù
诸受，香界乃至鼻触为缘所生诸受性空故，
pú sà mó hē sà bú jiàn xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu
菩萨摩诃萨不见香界乃至鼻触为缘所生诸受。

jiāo shī jiā   pú sà mó hē sà bú jiàn bí jiè gù   bù yú bí jiè xué
憍尸迦，菩萨摩诃萨不见鼻界故，不于鼻界学；
bú jiàn xiāng jiè   bí shí jiè jí bí chù   bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu
不见香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受
gù   bù yú xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxué   hé yǐ
故，不于香界乃至鼻触为缘所生诸受学。何以

gù   jiāo shī jiā   bù kě bí jiè kōngjiàn bí jiè kōng   bù kě xiāng jiè
故？憍尸迦，不可鼻界空见鼻界空，不可香界、
bí shí jiè jí bí chù   bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngjiàn xiāng jiè
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受空见香界
nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng gù   jiāo shī jiā   bù kě bí
乃至鼻触为缘所生诸受空故。憍尸迦，不可鼻

jiè kōng yú bí jiè kōngxué   bù kě xiāng jiè   bí shí jiè jí bí chù
界空于鼻界空学，不可香界、鼻识界及鼻触、
bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng yú xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuán
鼻触为缘所生诸受空于香界乃至鼻触为缘
suǒshēngzhūshòukōngxué gù
所生诸受空学故。

jiāo shī jiā   shé jiè   shé jiè xìngkōng gù   pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，舌界舌界性空故，菩萨摩诃萨不

jiàn shé jiè   wèi jiè   shé shí jiè jí shé chù   shé chù wéiyuánsuǒshēng
见舌界；味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生
zhūshòu   wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìngkōng gù   pú
诸受，味界乃至舌触为缘所生诸受性空故，菩

sà mó hē sà bú jiàn wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jiāo
萨摩诃萨不见味界乃至舌触为缘所生诸受。憍

shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn shé jiè gù bù yú shé jiè xué bú
尸迦，菩萨摩诃萨不见舌界故，不于舌界学；不

jiàn wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù
见味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受故，

bù yú wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xué hé yǐ gù
不于味界乃至舌触为缘所生诸受学。何以故？

jiāo shī jiā bù kě shé jiè kōng jiàn shé jiè kōng bù kě wèi jiè shé shí
憍尸迦，不可舌界空见舌界空，不可味界、舌识

jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng jiàn wèi jiè nǎi zhì
界及舌触、舌触为缘所生诸受空见味界乃至

shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng gù jiāo shī jiā bù kě shé jiè
舌触为缘所生诸受空故。憍尸迦，不可舌界

kōng yú shé jiè kōng xué bù kě wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù
空于舌界空学，不可味界、舌识界及舌触、舌触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng yú wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng
为缘所生诸受空于味界乃至舌触为缘所生

zhū shòu kōng xué gù
诸受空学故。

jiāo shī jiā shēn jiè shēn jiè xìng kōng gù pú sà mó hē sà
“憍尸迦，身界身界性空故，菩萨摩诃萨

bú jiàn shēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ
不见身界；触界、身识界及身触、身触为缘所

shēng zhū shòu chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xìng kōng
生诸受，触界乃至身触为缘所生诸受性空

gù pú sà mó hē sà bú jiàn chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng
故，菩萨摩诃萨不见触界乃至身触为缘所生

zhū shòu jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn shēn jiè gù bù yú shēn
诸受。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见身界故，不于身

jiè xué bú jiàn chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ
界学；不见触界、身识界及身触、身触为缘所

shēng zhū shòu gù bù yú chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
生诸受故，不于触界乃至身触为缘所生诸

shòu xué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě shēn jiè kōng jiàn shēn jiè kōng
受学。何以故？憍尸迦，不可身界空见身界空，

bù kě chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
不可触界、身识界及身触、身触为缘所生诸

shòukōngjiànchù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng gù jiāo
受空见触界乃至身触为缘所生诸受空故。憍
shī jiā bù kě shēn jiè kōng yú shēn jiè kōngxué bù kě chù jiè shēn
尸迦，不可身界空于身界空学，不可触界、身
shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng yú chù jiè nǎi
识界及身触、身触为缘所生诸受空于触界乃
zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngxué gù
至身触为缘所生诸受空学故。

jiāo shī jiā yì jiè yì jiè xìngkōng gù pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，眼界意界性空故，菩萨摩诃萨不
jiàn yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēng
见眼界；法界、意识界及意触、意触为缘所生
zhūshòu fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìngkōng gù pú
诸受法界乃至意触为缘所生诸受性空故，菩
sà mó hē sà bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jiāo
萨摩诃萨不见法界乃至意触为缘所生诸受。憍
shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn yì jiè gù bù yú yì jiè xué bú
尸迦，菩萨摩诃萨不见眼界故，不于眼界学；不
jiàn fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu gù
见法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受故，
bù yú fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxué hé yǐ gù
不于法界乃至意触为缘所生诸受学。何以故？

jiāo shī jiā bù kě yì jiè kōngjiàn yì jiè kōng bù kě fǎ jiè yì shí
憍尸迦，不可眼界空见眼界空，不可法界、意识
jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngjiàn fǎ jiè nǎi zhì
界及意触、意触为缘所生诸受空见法界乃至
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng gù jiāo shī jiā bù kě yì jiè
意触为缘所生诸受空故。憍尸迦，不可眼界
kōng yú yì jiè kōngxué bù kě fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù
空于眼界空学，不可法界、意识界及意触、意触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng yú fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēng
为缘所生诸受空于法界乃至意触为缘所生
zhūshòukōngxué gù
诸受空学故。

jiāo shī jiā dì jiè dì jiè xìngkōng gù pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，地界地界性空故，菩萨摩诃萨不
jiàn dì jiè shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shuǐ huǒ fēng
见地界；水、火、风、空、识界水、火、风、

kōng shí jiè xìngkōng gù pú sà mó hē sà bú jiànshuǐ huǒ fēng
空、识界性空故，菩萨摩诃萨不见水、火、风、
kōng shí jiè jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn dì jiè gù bù
空、识界。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见地界故，不
yú dì jiè xué bú jiànshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè gù bù yú
于地界学；不见水、火、风、空、识界故，不于
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù
水、火、风、空、识界学。何以故？憍尸迦，不
kě dì jiè kōngjiàn dì jiè kōng bù kě shuǐ huǒ fēng kōng shí
可地界空见地界空，不可水、火、风、空、识
jiè kōngjiànshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kōng gù jiāo shī jiā
界空见水、火、风、空、识界空故。憍尸迦，
bù kě dì jiè kōng yú dì jiè kōngxué bù kě shuǐ huǒ fēng kōng
不可地界空于地界空学，不可水、火、风、空、
shí jiè kōng yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kōngxué gù
识界空于水、火、风、空、识界空学故。

大般若波罗蜜多经卷第八十五

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì bā shí liù 大般若波罗蜜多经卷第八十六

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn xué bō rě pǐn dì èr shí liù zhī èr 初分学般若品第二十六之二

jiāo shī jiā kǔ shèng dì kǔ shèng dì xìng kōng gù pú sà mó
“**憍尸迦，苦圣谛苦圣谛性空故，菩萨摩**

hē sà bú jiàn kǔ shèng dì jí miè dào shèng dì jí miè dào
诃萨不见苦圣谛；集、灭、道圣谛集、灭、道

shèng dì xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn jí miè dào shèng dì
圣谛性空故，菩萨摩诃萨不见集、灭、道圣谛。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn kǔ shèng dì gù bù yú kǔ shèng
憍尸迦，菩萨摩诃萨不见苦圣谛故，不于苦圣

dì xué bú jiàn jí miè dào shèng dì gù bù yú jí miè
谛学；不见集、灭、道圣谛故，不于集、灭、

dào shèng dì xué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě kǔ shèng dì kōng jiàn
道圣谛学。何以故？憍尸迦，不可苦圣谛空见

kǔ shèng dì kōng bù kě jí miè dào shèng dì kōng jiàn jí miè
苦圣谛空，不可集、灭、道圣谛空见集、灭、

dào shèng dì kōng gù jiāo shī jiā bù kě kǔ shèng dì kōng yú kǔ shèng
道圣谛空故。憍尸迦，不可苦圣谛空于苦圣

dì kōng xué bù kě jí miè dào shèng dì kōng yú jí miè dào
谛空学，不可集、灭、道圣谛空于集、灭、道

shèng dì kōng xué gù
圣谛空学故。

jiāo shī jiā wú míng wú míng xìng kōng gù pú sà mó hē sà
“**憍尸迦，无明无明性空故，菩萨摩诃萨**

bú jiàn wú míng xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
不见无明；行、识、名色、六处、触、受、爱、

qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn
取、有、生、老死愁叹苦忧恼行乃至老死愁叹

kǔ yōu nǎo xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu
苦忧恼性空故，菩萨摩诃萨不见行乃至老死愁

tàn kǔ yōunǎo jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn wú míng gù bú
叹苦忧恼。憍尸迦，菩萨摩訶萨不见无明故，不
yú wú míngxué bú jiàn xíng shí míng sè liù chù chù shòu
于无明学；不见行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo gù bú yú xíng
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼故，不于行
nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoxué hé yǐ gù jiāo shī jiā bú kě
乃至老死愁叹苦忧恼学。何以故？憍尸迦，不可
wú míngkōngjiàn wú míngkōng bú kě xíng shí míng sè liù chù
无明空见无明空，不可行、识、名色、六处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎokōng
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼空
jiàn xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎokōng gù jiāo shī jiā bú kě
见行乃至老死愁叹苦忧恼空故。憍尸迦，不可
wú míngkōng yú wú míngkōngxué bú kě xíng shí míng sè liù chù
无明空于无明空学，不可行、识、名色、六处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎokōng
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼空
yú xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎokōngxué gù
于行乃至老死愁叹苦忧恼空学故。

jiāo shī jiā nèi kōng nèi kōngxìngkōng gù pú sà mó hē sà
“憍尸迦，内空内空性空故，菩萨摩訶萨
bú jiàn nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng
不见内空；外空、内外空、空空、大空、胜
yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散
kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bú kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng xìngkōng gù pú sà mó hē
自性空外空乃至无性自性空性空故，菩萨摩訶
sà bú jiàn wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng jiāo shī jiā pú sà mó hē
萨不见外空乃至无性自性空。憍尸迦，菩萨摩訶
sà bú jiàn nèi kōng gù bú yú nèi kōngxué bú jiàn wàikōng nǎi zhì wú
萨不见内空故，不于内空学；不见外空乃至无
xìng zì xìngkōng gù bú yú wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngxué hé
性自性空故，不于外空乃至无性自性空学。何

yǐ gù jiāo shī jiā bù kě nèi kōng kōng jiàn nèi kōng kōng bù kě wài
 以故？ 憍尸迦，不可内空空见内空空，不可外
 kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng kōng jiàn wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
 空乃至无性自性空空见外空乃至无性自性空
 kōng gù jiāo shī jiā bù kě nèi kōng kōng yú nèi kōng kōng xué bù kě
 空故。 憍尸迦，不可内空空于内空空学，不可
 wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng kōng yú wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
 外空乃至无性自性空空于外空乃至无性自性
 kōng kōng xué gù
 空空学故。

jiāo shī jiā zhēn rú zhēn rú xìng kōng gù pú sà mó hē sà
 “憍尸迦，真如真如性空故， 菩萨摩诃萨
 bú jiàn zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
 不见真如；法界、法性、不虚妄性、不变异性、
 píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
 平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
 bù sī yì jiè fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè xìng kōng gù pú sà mó hē
 不思議界、法界乃至不思議界性空故， 菩萨摩诃
 sà bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè jiāo shī jiā pú sà mó hē sà
 萨不见法界乃至不思議界。 憍尸迦， 菩萨摩诃萨
 bú jiàn zhēn rú gù bù yú zhēn rú xué bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì
 不见真如故， 不于真如学； 不见法界乃至不思議
 jiè gù bù yú fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè xué hé yǐ gù jiāo shī
 界故， 不于法界乃至不思議界学。 何以故？ 憍尸
 jiā bù kě zhēn rú kōng jiàn zhēn rú kōng bù kě fǎ jiè nǎi zhì bù sī
 迦， 不可真如空见真如空， 不可法界乃至不思
 yì jiè kōng jiàn fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè kōng gù jiāo shī jiā bù kě
 议界空见法界乃至不思議界空故。 憍尸迦， 不可
 zhēn rú kōng yú zhēn rú kōng xué bù kě fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
 真如空于真如空学， 不可法界乃至不思議界
 kōng yú fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè kōng xué gù
 空于法界乃至不思議界空学故。

jiāo shī jiā bù shī bō luó mì duō bù shī bō luó mì duō xìng
 “憍尸迦， 布施波罗蜜多布施波罗蜜多性
 kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn bù shī bō luó mì duō jìng jiè ān
 空故， 菩萨摩诃萨不见布施波罗蜜多； 净戒、安
 rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jìng jiè ān rěn jīng
 忍、精进、静虑、般若波罗蜜多净戒、安忍、精

jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōxìngkōng gù pú sà mó hē sà bú
进、静虑、般若波罗蜜多性空故，菩萨摩诃萨不
jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jiāo
见净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。憍
shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn bù shī bō luó mì duō gù bù yú bù
尸迦，菩萨摩诃萨不见布施波罗蜜多故，不于布
shī bō luó mì duōxué bú jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
施波罗蜜多学；不见净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō gù bù yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
般若波罗蜜多故，不于净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duōxué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě bù shī bō
般若波罗蜜多学。何以故？憍尸迦，不可布施波
luó mì duōkōngjiàn bù shī bō luó mì duōkōng bù kě jìng jiè ān rěn
罗蜜多空见布施波罗蜜多空，不可净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōkōngjiàn jìng jiè ān rěn jīng
精进、静虑、般若波罗蜜多空见净戒、安忍、精
jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōkōng gù jiāo shī jiā bù kě bù
进、静虑、般若波罗蜜多空故。憍尸迦，不可布
shī bō luó mì duōkōng yú bù shī bō luó mì duōkōngxué bù kě jìng jiè
施波罗蜜多空于布施波罗蜜多空学，不可净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōkōng yú jìng jiè ān
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多空于净戒、安
rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōkōngxué gù
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多空学故。

jiāo shī jiā sì jìng lù sì jìng lù xìngkōng gù pú sà mó hē
“憍尸迦，四静虑四静虑性空故，菩萨摩诃
sà bú jiàn sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng sì wú liàng sì wú
萨不见四静虑；四无量、四无色定四无量、四无
sè dìng xìngkōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn sì wú liàng sì wú sè
色定性空故，菩萨摩诃萨不见四无量、四无色
dìng jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn sì jìng lù gù bù yú sì
定。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见四静虑故，不于四
jìng lù xué bú jiàn sì wú liàng sì wú sè dìng gù bù yú sì wú liàng
静虑学；不见四无量、四无色定故，不于四无量、
sì wú sè dìngxué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě sì jìng lù kōngjiàn
四无色定学。何以故？憍尸迦，不可四静虑空见
sì jìng lù kōng bù kě sì wú liàng sì wú sè dìngkōngjiàn sì wú liàng
四静虑空，不可四无量、四无色定空见四无量、

sì wú sè dìngkōng gù jiāo shī jiā bù kě sì jìng lù kōng yú sì jìng
四无色定空故。憍尸迦，不可四静虑空于四静
lù kōngxué bù kě sì wú liàng sì wú sè dìngkōng yú sì wú liàng
虑空学，不可四无量、四无色定空于四无量、
sì wú sè dìngkōngxué gù
四无色定空学故。

jiāo shī jiā bā jiě tuō bā jiě tuō xìngkōng gù pú sà mó hē
“憍尸迦，八解脱八解脱性空故，菩萨摩诃
sà bú jiàn bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bā
萨不见八解脱；八胜处、九次第定、十遍处八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù xìngkōng gù pú sà mó hē sà
胜处、九次第定、十遍处性空故，菩萨摩诃萨
bú jiàn bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù jiāo shī jiā pú
不见八胜处、九次第定、十遍处。憍尸迦，菩
sà mó hē sà bú jiàn bā jiě tuō gù bù yú bā jiě tuō xué bú jiàn bā
萨摩诃萨不见八解脱故，不于八解脱学；不见八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù gù bù yú bā shèngchù jiǔ
胜处、九次第定、十遍处故，不于八胜处、九
cì dì dìng shí biànchù xué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě bā jiě
次第定、十遍处学。何以故？憍尸迦，不可八解
tuōkōngjiàn bā jiě tuōkōng bù kě bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
脱空见八解脱空，不可八胜处、九次第定、十
biànchùkōngjiàn bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùkōng gù jiāo
遍处空见八胜处、九次第定、十遍处空故。憍
shī jiā bù kě bā jiě tuōkōng yú bā jiě tuōkōngxué bù kě bā shèng
尸迦，不可八解脱空于八解脱空学，不可八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biànchùkōng yú bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
处、九次第定、十遍处空于八胜处、九次第定、
shí biànchùkōngxué gù
十遍处空学故。

jiāo shī jiā sì niànzhù sì niànzhù xìngkōng gù pú sà mó hē
“憍尸迦，四念住四念住性空故，菩萨摩诃
sà bú jiàn sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
萨不见四念住；四正断、四神足、五根、五力、
qī děngjué zhī bā shèngdào zhī sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
七等觉支、八圣道支四正断乃至八圣道支
xìngkōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào
性空故，菩萨摩诃萨不见四正断乃至八圣道

zhī jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn sì niànzhù gù bù yú sì
支。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见四念住故，不于四
niànzhù xué bú jiàn sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
念住学；不见四正断、四神足、五根、五力、
qī děngjué zhī bā shèngdào zhī gù bù yú sì zhèngduàn nǎi zhì bā
七等觉支、八圣道支故，不于四正断乃至八
shèngdào zhī xué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě sì niànzhù kōngjiàn
圣道支学。何以故？憍尸迦，不可四念住空见
sì niànzhù kōng bù kě sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
四念住空，不可四正断、四神足、五根、五力、
qī děngjué zhī bā shèngdào zhī kōngjiàn sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng
七等觉支、八圣道支空见四正断乃至八圣
dào zhī kōng gù jiāo shī jiā bù kě sì niànzhù kōng yú sì niànzhù kōng
道支空故。憍尸迦，不可四念住空于四念住空
xué bù kě sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
学，不可四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèngdào zhī kōng yú sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
觉支、八圣道支空于四正断乃至八圣道支
kōngxué gù
空学故。

jiāo shī jiā kōng jiě tuō mén kōng jiě tuō mén xìng kōng gù pú
“憍尸迦，空解脱门空解脱门性空故，菩
sà mó hē sà bú jiàn kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú
萨摩诃萨不见空解脱门；无相、无愿解脱门无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn wú xiàng
相、无愿解脱门性空故，菩萨摩诃萨不见无相、
wú yuàn jiě tuō mén jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn kōng jiě tuō
无愿解脱门。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见空解脱
mén gù bù yú kōng jiě tuō mén xué bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō
门故，不于空解脱门学；不见无相、无愿解脱
mén gù bù yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xué hé yǐ gù jiāo
门故，不于无相、无愿解脱门学。何以故？憍
shī jiā bù kě kōng jiě tuō mén kōngjiàn kōng jiě tuō mén kōng bù kě wú
尸迦，不可空解脱门空见空解脱门空，不可无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén kōngjiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kōng gù
相、无愿解脱门空见无相、无愿解脱门空故。
jiāo shī jiā bù kě kōng jiě tuō mén kōng yú kōng jiě tuō mén kōng xué bù
憍尸迦，不可空解脱门空于空解脱门空学，不

kě wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kōng yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
可无相、无愿解脱门空于无相、无愿解脱门

kōng xué gù
空学故。

jiāo shī jiā wǔ yǎn wǔ yǎn xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，五眼五眼性空故，菩萨摩诃萨不

jiàn wǔ yǎn liù shéntōng liù shéntōng xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú
见五眼；六神通六神通性空故，菩萨摩诃萨不

jiàn liù shéntōng jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn wǔ yǎn gù bù
见六神通。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见五眼故，不

yú wǔ yǎn xué bú jiàn liù shéntōng gù bù yú liù shéntōng xué hé
于五眼学；不见六神通故，不于六神通学。何

yǐ gù jiāo shī jiā bù kě wǔ yǎn kōng jiàn wǔ yǎn kōng bù kě liù
以故？憍尸迦，不可五眼空见五眼空，不可六

shéntōng kōng jiàn liù shéntōng kōng gù jiāo shī jiā bù kě wǔ yǎn kōng yú
神通空见六神通空故。憍尸迦，不可五眼空于

wǔ yǎn kōng xué bù kě liù shéntōng kōng yú liù shéntōng kōng xué gù
五眼空学，不可六神通空于六神通空学故。

jiāo shī jiā fó shí lì fó shí lì xìng kōng gù pú sà mó hē
“憍尸迦，佛十力佛十力性空故，菩萨摩诃

sà bú jiàn fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
萨不见佛十力；四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí
悲、大喜、大舍、十八佛不共法四无所畏乃至十

bā fó bú gòng fǎ xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn sì wú suǒ wèi
八佛不共法性空故，菩萨摩诃萨不见四无所畏

nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn fó
乃至十八佛不共法。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见佛

shí lì gù bù yú fó shí lì xué bú jiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài
十力故，不于佛十力学；不见四无所畏、四无碍

jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ gù
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法故，

bù yú sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ xué hé yǐ gù
不于四无所畏乃至十八佛不共法学。何以故？

jiāo shī jiā bù kě fó shí lì kōng jiàn fó shí lì kōng bù kě sì wú suǒ
憍尸迦，不可佛十力空见佛十力空，不可四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ kōngjiàn sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ kōng
佛不共法空见四无所畏乃至十八佛不共法空
gù jiāo shī jiā bù kě fó shí lì kōng yú fó shí lì kōngxué bù kě
故。憍尸迦，不可佛十力空于佛十力空学，不可
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ kōng yú sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
十八佛不共法空于四无所畏乃至十八佛不共
fǎ kōngxué gù
法空学故。

jiāo shī jiā wú wàng shī fǎ wú wàng shī fǎ xìngkōng gù pú
“憍尸迦，无忘失法无忘失法性空故，菩
sà mó hē sà bú jiàn wú wàng shī fǎ héngzhù shě xìnghéngzhù shě xìng
萨摩诃萨不见无忘失法；恒住舍性恒住舍性性
kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn héngzhù shě xìng jiāo shī jiā pú sà
空故，菩萨摩诃萨不见恒住舍性。憍尸迦，菩萨
mó hē sà bú jiàn wú wàng shī fǎ gù bù yú wú wàng shī fǎ xué bú
摩诃萨不见无忘失法故，不于无忘失法学；不
jiàn héngzhù shě xìng gù bù yú héngzhù shě xìng xué hé yǐ gù jiāo
见恒住舍性故，不于恒住舍性学。何以故？憍
shī jiā bù kě wú wàng shī fǎ kōngjiàn wú wàng shī fǎ kōng bù kě
尸迦，不可无忘失法空见无忘失法空，不可
héngzhù shě xìngkōngjiàn héngzhù shě xìngkōng gù jiāo shī jiā bù kě wú
恒住舍性空见恒住舍性空故。憍尸迦，不可无
wàng shī fǎ kōng yú wú wàng shī fǎ kōngxué bù kě héngzhù shě xìngkōng
忘失法空于无忘失法空学，不可恒住舍性空
yú héngzhù shě xìngkōngxué gù
于恒住舍性空学故。

jiāo shī jiā yī qiè zhì yī qiè zhì xìngkōng gù pú sà mó hē
“憍尸迦，一切智一切智性空故，菩萨摩诃
sà bú jiàn yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì dào xiàng zhì yī
萨不见一切智；道相智、一切相智道相智、一
qiè xiàng zhì xìngkōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn dào xiàng zhì yī qiè
切相智性空故，菩萨摩诃萨不见道相智、一切
xiàng zhì jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè zhì gù bù yú
相智。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见一切智故，不于
yī qiè zhì xué bú jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù bù yú dào
一切智学；不见道相智、一切相智故，不于道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě yī
相智、一切相智学。何以故？憍尸迦，不可一
qiè zhì kōngjiàn yī qiè zhì kōng bù kě dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
切智空见一切智空，不可道相智、一切相智
kōngjiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōng gù jiāo shī jiā bù kě yī
空见道相智、一切相智空故。憍尸迦，不可一
qiè zhì kōng yú yī qiè zhì kōng xué bù kě dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
切智空于一切智空学，不可道相智、一切相智
kōng yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōng xué gù
空于道相智、一切相智空学故。

jiāo shī jiā yī qiè tuó luó ní mén yī qiè tuó luó ní mén xìng
“憍尸迦，一切陀罗尼门一切陀罗尼门性
kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó
空故，菩萨摩訶萨不见一切陀罗尼门；一切三摩
dì mén yī qiè sān mó dì mén xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn yī
地门一切三摩地门性空故，菩萨摩訶萨不见一
qiè sān mó dì mén jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè tuó luó
切三摩地门。憍尸迦，菩萨摩訶萨不见一切陀罗
ní mén gù bù yú yī qiè tuó luó ní mén xué bú jiàn yī qiè sān mó dì
尼门故，不于一切陀罗尼门学；不见一切三摩地
mén gù bù yú yī qiè sān mó dì mén xué hé yǐ gù jiāo shī jiā
门故，不于一切三摩地门学。何以故？憍尸迦，
bù kě yī qiè tuó luó ní mén kōngjiàn yī qiè tuó luó ní mén kōng bù kě
不可一切陀罗尼门空见一切陀罗尼门空，不可
yī qiè sān mó dì mén kōngjiàn yī qiè sān mó dì mén kōng gù jiāo shī jiā
一切三摩地门空见一切三摩地门空故。憍尸迦，
bù kě yī qiè tuó luó ní mén kōng yú yī qiè tuó luó ní mén kōng xué bù
不可一切陀罗尼门空于一切陀罗尼门空学，不
kě yī qiè sān mó dì mén kōng yú yī qiè sān mó dì mén kōng xué gù
可一切三摩地门空于一切三摩地门空学故。

jiāo shī jiā yù liú yù liú xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，预流预流性空故，菩萨摩訶萨不
jiàn yù liú yī lái bù huán ā luó hàn yī lái bù huán ā
见预流；一来、不还、阿罗汉一来、不还、阿
luó hàn xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn yī lái bù huán ā
罗汉性空故，菩萨摩訶萨不见一来、不还、阿
luó hàn jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn yù liú gù bù yú yù
罗汉。憍尸迦，菩萨摩訶萨不见预流故，不于预

liú xué bú jiàn yī lái bù huán ā luó hàn gù bù yú yī lái
流学；不见一来、不还、阿罗汉故，不于一来、
bù huán ā luó hàn xué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě yù liú kōng
不还、阿罗汉学。何以故？憍尸迦，不可预流空
jiàn yù liú kōng bù kě yī lái bù huán ā luó hàn kōng jiàn yī lái
见预流空，不可一来、不还、阿罗汉空见一来、
bù huán ā luó hàn kōng gù jiāo shī jiā bù kě yù liú kōng yú yù
不还、阿罗汉空故。憍尸迦，不可预流空于预
liú kōng xué bù kě yī lái bù huán ā luó hàn kōng yú yī lái
流空学，不可一来、不还、阿罗汉空于一来、
bù huán ā luó hàn kōng xué gù
不还、阿罗汉空学故。

jiāo shī jiā yù liú xiàng yù liú guǒ yù liú xiàng yù liú guǒ xìng
“憍尸迦，预流向预流果预流向预流果性
kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn yù liú xiàng yù liú guǒ yī lái xiàng
空故，菩萨摩诃萨不见预流向预流果；一来向
yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ yī
一来果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗汉果一
lái xiàng nǎi zhì ā luó hàn guǒ xìng kōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn yī
来向乃至阿罗汉果性空故，菩萨摩诃萨不见一
lái xiàng nǎi zhì ā luó hàn guǒ jiāo shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn yù
来向乃至阿罗汉果。憍尸迦，菩萨摩诃萨不见预
liú xiàng yù liú guǒ gù bù yú yù liú xiàng yù liú guǒ xué bú jiàn yī
流向预流果故，不于预流向预流果学；不见一
lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó
来向一来果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗
hàn guǒ gù bù yú yī lái xiàng nǎi zhì ā luó hàn guǒ xué hé yǐ gù
汉果故，不于一来向乃至阿罗汉果学。何以故？
jiāo shī jiā bù kě yù liú xiàng yù liú guǒ kōng jiàn yù liú xiàng yù liú guǒ
憍尸迦，不可预流向预流果空见预流向预流果
kōng bù kě yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā
空，不可一来向一来果、不还向不还果、阿
luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ kōng jiàn yī lái xiàng nǎi zhì ā luó hàn guǒ kōng
罗汉向阿罗汉果空见一来向乃至阿罗汉果空
gù jiāo shī jiā bù kě yù liú xiàng yù liú guǒ kōng yú yù liú xiàng yù
故。憍尸迦，不可预流向预流果空于预流向预
liú guǒ kōng xué bù kě yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán
流果空学，不可一来向一来果、不还向不还

guǒ ā luó hànxiàng ā luó hànguǒkōng yú yī lái xiàng nǎi zhì ā luó
果、阿罗汉向阿罗汉果空于一来向乃至阿罗
hànguǒkōngxué gù
汉果空学故。

jiāo shī jiā dú jué dú jué xìngkōng gù pú sà mó hē sà bú
“憍尸迦，独觉独觉性空故，菩萨摩诃萨不

jiàn dú jué dú jué xiàng dú jué guǒ dú jué xiàng dú jué guǒ xìngkōng gù
见独觉；独觉向独觉果独觉向独觉果性空故，
pú sà mó hē sà bú jiàn dú jué xiàng dú jué guǒ jiāo shī jiā pú sà mó
菩萨摩诃萨不见独觉向独觉果。憍尸迦，菩萨摩
hē sà bú jiàn dú jué gù bù yú dú jué xué bú jiàn dú jué xiàng dú jué
诃萨不见独觉故，不于独觉学；不见独觉向独觉
guǒ gù bù yú dú jué xiàng dú jué guǒ xué hé yǐ gù jiāo shī jiā
果故，不于独觉向独觉果学。何以故？憍尸迦，
bù kě dú jué kōngjiàn dú jué kōng bù kě dú jué xiàng dú jué guǒkōng
不可独觉空见独觉空，不可独觉向独觉果空
jiàn dú jué xiàng dú jué guǒkōng gù jiāo shī jiā bù kě dú jué kōng yú
见独觉向独觉果空故。憍尸迦，不可独觉空于
dú jué kōngxué bù kě dú jué xiàng dú jué guǒkōng yú dú jué xiàng dú
独觉空学，不可独觉向独觉果空于独觉向独
jué guǒkōngxué gù
觉果空学故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà pú sà mó hē sà xìngkōng gù
“憍尸迦，菩萨摩诃萨菩萨摩诃萨性空故，

pú sà mó hē sà bú jiàn pú sà mó hē sà sānmiǎosān fó tuó sānmiǎo
菩萨摩诃萨不见菩萨摩诃萨；三藐三佛陀三藐
sān fó tuó xìngkōng gù pú sà mó hē sà bú jiàn sānmiǎosān fó tuó jiāo
三佛陀性空故，菩萨摩诃萨不见三藐三佛陀。憍
shī jiā pú sà mó hē sà bú jiàn pú sà mó hē sà gù bù yú pú sà
尸迦，菩萨摩诃萨不见菩萨摩诃萨故，不于菩萨
mó hē sà xué bú jiàn sānmiǎosān fó tuó gù bù yú sānmiǎosān fó
摩诃萨学；不见三藐三佛陀故，不于三藐三佛
tuóxué hé yǐ gù jiāo shī jiā bù kě pú sà mó hē sà kōngjiàn pú
陀学。何以故？憍尸迦，不可菩萨摩诃萨空见菩
sà mó hē sà kōng bù kě sānmiǎosān fó tuó kōngjiàn sānmiǎosān fó
萨摩诃萨空，不可三藐三佛陀空见三藐三佛
tuókōng gù jiāo shī jiā bù kě pú sà mó hē sà kōng yú pú sà mó hē
陀空故。憍尸迦，不可菩萨摩诃萨空于菩萨摩诃

sà kōngxué   bù kě sānmiǎosān fó tuókōng yú sānmiǎosān fó tuókōng
萨空学，不可三藐三佛陀空于三藐三佛陀空
xué gù
学故。

jiāo shī jiā   pú sà mó hē sà fǎ pú sà mó hē sà fǎ xìng
“僬尸迦，菩萨摩诃萨法菩萨摩诃萨法性
kōng gù   pú sà mó hē sà bú jiàn pú sà mó hē sà fǎ   wú shàngzhèng
空故，菩萨摩诃萨不见菩萨摩诃萨法；无上正

děng pú tí wú shàngzhèngděng pú tí xìngkōng gù   pú sà mó hē sà bú
等菩提无上正等菩提性空故，菩萨摩诃萨不
jiàn wú shàngzhèngděng pú tí   jiāo shī jiā   pú sà mó hē sà bú jiàn pú
见无上正等菩提。僬尸迦，菩萨摩诃萨不见菩

sà mó hē sà fǎ gù   bù yú pú sà mó hē sà fǎ xué   bú jiàn wú shàng
萨摩诃萨法故，不于菩萨摩诃萨法学；不见无上
zhèngděng pú tí gù   bù yú wú shàngzhèngděng pú tí xué   hé yǐ gù
正等菩提故，不于无上正等菩提学。何以故？

jiāo shī jiā   bù kě pú sà mó hē sà fǎ kōngjiàn pú sà mó hē sà fǎ
僬尸迦，不可菩萨摩诃萨法空见菩萨摩诃萨法
kōng   bù kě wú shàngzhèngděng pú tí kōngjiàn wú shàngzhèngděng pú
空，不可无上正等菩提空见无上正等菩

tí kōng gù   jiāo shī jiā   bù kě pú sà mó hē sà fǎ kōng yú pú sà mó
提空故。僬尸迦，不可菩萨摩诃萨法空于菩萨摩
hē sà fǎ kōngxué   bù kě wú shàngzhèngděng pú tí kōng yú wú shàng
诃萨法空学，不可无上正等菩提空于无上

zhèngděng pú tí kōngxué gù
正等菩提空学故。

jiāo shī jiā   shēngwénshèngshēngwénshèngxìngkōng gù   pú
“僬尸迦，声闻乘声闻乘性空故，菩
sà mó hē sà bú jiànshēngwénshèng   dú jué shèng   wú shàngshèng dú
萨摩诃萨不见声闻乘；独觉乘、无上乘独

jué shèng   wú shàngshèngxìngkōng gù   pú sà mó hē sà bú jiàn dú jué
觉乘、无上乘性空故，菩萨摩诃萨不见独觉
shèng   wú shàngshèng   jiāo shī jiā   pú sà mó hē sà bú jiànshēngwén
乘、无上乘。僬尸迦，菩萨摩诃萨不见声闻

shèng gù   bù yú shēngwénshèngxué   bú jiàn dú jué shèng   wú shàng
乘故，不于声闻乘学；不见独觉乘、无上
shèng gù   bù yú dú jué shèng wú shàngshèngxué   hé yǐ gù   jiāo shī
乘故，不于独觉乘无上乘学。何以故？僬尸

jiā bù kě shēngwénshèngkōngjiànshēngwénshèngkōng bù kě dú jué
迦，不可声闻乘空见声闻乘空，不可独觉

shèng wú shàngshèngkōngjiàn dú jué shèng wú shàngshèngkōng gù
乘、无上乘空见独觉乘、无上乘空故。

jiāo shī jiā bù kě shēngwénshèngkōng yú shēngwénshèngkōngxué bù
憍尸迦，不可声闻乘空于声闻乘空学，不

kě dú jué shèng wú shàngshèngkōng yú dú jué shèng wú shàngshèng
可独觉乘、无上乘空于独觉乘、无上乘

kōngxué gù
空学故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú kōngxué shì pú sà
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于空学，是菩萨

mó hē sà wéi yú kōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
摩诃萨为于空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú sè kōngxué bù yú
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于色空学，不于

shòu xiǎng xíng shí kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú sè kōng
受、想、行、识空学，是菩萨摩诃萨为于色空

xué wéi yú shòu xiǎng xíng shí kōngxué hé yǐ gù wú èr
学，为于受、想、行、识空学。何以故？无二

fēn gù
分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú yǎnchùkōngxué bù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于眼处空学，不

yú ěr bí shé shēn yì chùkōngxué shì pú sà mó hē sà wéi
于耳、鼻、舌、身、意处空学，是菩萨摩诃萨为

yú yǎnchùkōngxué wéi yú ěr bí shé shēn yì chùkōngxué
于眼处空学，为于耳、鼻、舌、身、意处空学。

hé yǐ gù wú èr fēn gù
何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú sè chùkōngxué bù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于色处空学，不

yú shēng xiāng wèi chù fǎ chùkōngxué shì pú sà mó hē sà
于声、香、味、触、法处空学，是菩萨摩诃萨

wéi yú sè chùkōngxué wéi yú shēng xiāng wèi chù fǎ chùkōng
为于色处空学，为于声、香、味、触、法处空

xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú yǎn jiè kōngxué bù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于眼界空学，不**
yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng
于色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受空
xué shì pú sà mó hē sà wéi yú yǎn jiè kōngxué wéi yú sè jiè nǎi zhì
学，是菩萨摩诃萨为于眼界空学，为于色界乃至
yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
眼触为缘所生诸受空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú ěr jiè kōngxué bù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于耳界空学，不**
yú shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
于声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受
kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú ěr jiè kōngxué wéi yú shēng jiè
空学，是菩萨摩诃萨为于耳界空学，为于声界
nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngxué hé yǐ gù wú èr
乃至耳触为缘所生诸受空学。何以故？无二
fēn gù
分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú bí jiè kōngxué bù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于鼻界空学，不**
yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
于香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受
kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú bí jiè kōngxué wéi yú xiāng jiè
空学，是菩萨摩诃萨为于鼻界空学，为于香界
nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngxué hé yǐ gù wú èr
乃至鼻触为缘所生诸受空学。何以故？无二
fēn gù
分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú shé jiè kōngxué bù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于舌界空学，不**
yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng
于味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受空
xué shì pú sà mó hē sà wéi yú shé jiè kōngxué wéi yú wèi jiè nǎi zhì
学，是菩萨摩诃萨为于舌界空学，为于味界乃至
shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
舌触为缘所生诸受空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú shēn jiè kōngxué bù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于身界空学，不**

yú chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
于触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受
kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú shēn jiè kōngxué wéi yú chù jiè
空学，是菩萨摩诃萨为于身界空学，为于触界
nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngxué hé yǐ gù wú èr
乃至身触为缘所生诸受空学。何以故？无二
fēn gù
分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú yì jiè kōngxué bù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于眼界空学，不
yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng
于法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受空
xué shì pú sà mó hē sà wéi yú yì jiè kōngxué wéi yú fǎ jiè nǎi zhì
学，是菩萨摩诃萨为于眼界空学，为于法界乃至
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
意触为缘所生诸受空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú dì jiè kōngxué bù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于地界空学，不
yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kōngxué shì pú sà mó hē sà
于水、火、风、空、识界空学，是菩萨摩诃萨
wéi yú dì jiè kōngxué wéi yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kōng
为于地界空学，为于水、火、风、空、识界空
xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú kǔ shèng dì kōngxué
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于苦圣谛空学，
bù yú jí miè dào shèng dì kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú
不于集、灭、道圣谛空学，是菩萨摩诃萨为于
kǔ shèng dì kōngxué wéi yú jí miè dào shèng dì kōngxué hé
苦圣谛空学，为于集、灭、道圣谛空学。何
yǐ gù wú èr fēn gù
以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú wú míng kōngxué bù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于无明空学，不
yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
于行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、
shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎokōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú
生、老死愁叹苦忧恼空学，是菩萨摩诃萨为于

wú míngkōngxué wéi yú xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎokōngxué
无明空学，为于行乃至老死愁叹苦忧恼空学。

hé yǐ gù wú èr fēn gù
何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú nèikōngkōngxué bù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于内空空学，不

yú wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
于外空、内外空、空空、大空、胜义空、有

wéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn
为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变

yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngkōngxué
不可得空、无性空、自性空、无性自性空空学，

shì pú sà mó hē sà wéi yú nèikōngkōngxué wéi yú wàikōng nǎi zhì wú
是菩萨摩诃萨为于内空空学，为于外空乃至无

xìng zì xìngkōngkōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
性自性空空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú zhēn rú kōngxué bù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于真如空学，不

yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
于法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議

jiè kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú zhēn rú kōngxué wéi yú fǎ
界空学，是菩萨摩诃萨为于真如空学，为于法

jiè nǎi zhì bù sī yì jiè kōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
界乃至不思議界空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú bù shī bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于布施波罗蜜多

kōngxué bù yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
空学，不于净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗

mì duōkōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú bù shī bō luó mì duōkōng
蜜多空学，是菩萨摩诃萨为于布施波罗蜜多空

xué wéi yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì
学，为于净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duōkōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
多空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú sì jìng lù kōngxué
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于四静虑空学，**
bù yú sì wú liàng sì wú sè dìng kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú
不于四无量、四无色定空学，是菩萨摩诃萨为于
sì jìng lù kōngxué wéi yú sì wú liàng sì wú sè dìng kōngxué hé
四静虑空学，为于四无量、四无色定空学。何
yǐ gù wú èr fēn gù
以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú bā jiě tuō kōngxué
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于八解脱空学，**
bù yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù kōngxué shì pú sà
不于八胜处、九次第定、十遍处空学，是菩萨
mó hē sà wéi yú bā jiě tuō kōngxué wéi yú bā shèng chù jiǔ cì dì
摩诃萨为于八解脱空学，为于八胜处、九次第
dìng shí biàn chù kōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
定、十遍处空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú sì niàn zhù kōngxué
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于四念住空学，**
bù yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
不于四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèng dào zhī kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú sì niàn zhù kōng
八圣道支空学，是菩萨摩诃萨为于四念住空
xué wéi yú sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī kōngxué hé yǐ gù
学，为于四正断乃至八圣道支空学。何以故？
wú èr fēn gù
无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú kōng jiě tuō mén kōng
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于空解脱门空**
xué bù yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kōngxué shì pú sà mó hē
学，不于无相、无愿解脱门空学，是菩萨摩诃
sà wéi yú kōng jiě tuō mén kōngxué wéi yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō
萨为于空解脱门空学，为于无相、无愿解脱
mén kōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
门空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú wǔ yǎn kōngxué bù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于五眼空学，不**
yú liù shéntōng kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú wǔ yǎn kōngxué
于六神通空学，是菩萨摩诃萨为于五眼空学，

wéi yú liù shéntōngkōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
为于六神通空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú fó shí lì kōngxué
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于佛十力空学，
bù yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
不于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú fó
大舍、十八佛不共法空学，是菩萨摩诃萨为于佛
shí lì kōngxué wéi yú sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ kōng
十力空学，为于四无所畏乃至十八佛不共法空
xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú wú wàng shī fǎ kōng
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于无忘失法空
xué bù yú héngzhù shěxìngkōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú wú
学，不于恒住舍性空学，是菩萨摩诃萨为于无
wàng shī fǎ kōngxué wéi yú héngzhù shěxìngkōngxué hé yǐ gù wú
忘失法空学，为于恒住舍性空学。何以故？无
èr fēn gù
二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú yī qiè zhì kōngxué
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于一切智空学，
bù yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōngxué shì pú sà mó hē sà wéi yú
不于道相智、一切相智空学，是菩萨摩诃萨为
yú yī qiè zhì kōngxué wéi yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōngxué
于一切智空学，为于道相智、一切相智空学。
hé yǐ gù wú èr fēn gù
何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú yī qiè tuó luó ní
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于一切陀罗尼
mén kōngxué bù yú yī qiè sān mó dì mén kōngxué shì pú sà mó hē
门空学，不于一切三摩地门空学，是菩萨摩诃
sà wéi yú yī qiè tuó luó ní mén kōngxué wéi yú yī qiè sān mó dì mén
萨为于一切陀罗尼门空学，为于一切三摩地门
kōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú yù liú kōngxué bù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于预流空学，不

yú yī lái bù huán ā luó hàn kōng xué shì pú sà mó hē sà wéi
于 一 来 不 还 阿 罗 汉 空 学 是 菩 萨 摩 诃 萨 为

yú yù liú kōng xué wéi yú yī lái bù huán ā luó hàn kōng xué
于 预 流 空 学 为 于 一 来 不 还 阿 罗 汉 空 学。

hé yǐ gù wú èr fēn gù
何 以 故 ？ 无 二 分 故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú yù liú xiàng yù liú
“ 憍 尸 迦 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 不 于 预 流 向 预 流

guǒ kōng xué bù yú yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ
果 空 学 不 于 一 来 向 一 来 果 不 还 向 不 还 果 、

ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ kōng xué shì pú sà mó hē sà wéi yú yù
阿 罗 汉 向 阿 罗 汉 果 空 学 是 菩 萨 摩 诃 萨 为 于 预

liú xiàng yù liú guǒ kōng xué wéi yú yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán
流 向 预 流 果 空 学 为 于 一 来 向 一 来 果 不 还

xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ kōng xué hé yǐ gù
向 不 还 果 阿 罗 汉 向 阿 罗 汉 果 空 学 何 以 故 ？

wú èr fēn gù
无 二 分 故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú dú jué kōng xué bù
“ 憍 尸 迦 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 不 于 独 觉 空 学 不

yú dú jué xiàng dú jué guǒ kōng xué shì pú sà mó hē sà wéi yú dú jué
于 独 觉 向 独 觉 果 空 学 是 菩 萨 摩 诃 萨 为 于 独 觉

kōng xué wéi yú dú jué xiàng dú jué guǒ kōng xué hé yǐ gù wú èr
空 学 为 于 独 觉 向 独 觉 果 空 学 何 以 故 ？ 无 二

fēn gù
分 故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú pú sà mó hē sà
“ 憍 尸 迦 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 不 于 菩 萨 摩 诃 萨

kōng xué bù yú sān miǎo sān fó tuó kōng xué shì pú sà mó hē sà wéi
空 学 不 于 三 藐 三 佛 陀 空 学 是 菩 萨 摩 诃 萨 为

yú pú sà mó hē sà kōng xué wéi yú sān miǎo sān fó tuó kōng xué hé
于 菩 萨 摩 诃 萨 空 学 为 于 三 藐 三 佛 陀 空 学 何

yǐ gù wú èr fēn gù
以 故 ？ 无 二 分 故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú pú sà mó hē sà fǎ
“ 憍 尸 迦 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 不 于 菩 萨 摩 诃 萨 法

kōng xué bù yú wú shàng zhèng děng pú tí kōng xué shì pú sà mó hē
空 学 不 于 无 上 正 等 菩 提 空 学 是 菩 萨 摩 诃

sà wéi yú pú sà mó hē sà fǎ kōngxué wéi yú wú shàngzhèngděng pú
萨为于菩萨摩诃萨法空学，为于无上正等菩

tí kōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
提空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bù yú shēngwénshèngkōng
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不于声闻乘空

xué bù yú dú jué shèng wú shàngshèngkōngxué shì pú sà mó hē
学，不于独觉乘、无上乘空学，是菩萨摩诃

sà wéi yú shēngwénshèngkōngxué wéi yú dú jué shèng wú shàngshèng
萨为于声闻乘空学，为于独觉乘、无上乘

kōngxué hé yǐ gù wú èr fēn gù
空学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú sè kōngxué wú èr fēn
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨于色空学，无二分

gù yú shòu xiǎng xíng shí kōngxué wú èr fēn gù
故；于受、想、行、识空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú yǎn chù kōngxué wú èr
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨于眼处空学，无二

fēn gù yú ěr bí shé shēn yì chù kōngxué wú èr fēn gù
分故；于耳、鼻、舌、身、意处空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú sè chù kōngxué wú èr
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨于色处空学，无二

fēn gù yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù kōngxué wú èr fēn
分故；于声、香、味、触、法处空学，无二分

gù
故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú yǎn jiè kōngxué wú èr
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨于眼界空学，无二

fēn gù yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng
分故；于色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生

zhū shòu kōngxué wú èr fēn gù
诸受空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú ěr jiè kōngxué wú èr
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨于耳界空学，无二

fēn gù yú shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng
分故；于声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生

zhū shòu kōngxué wú èr fēn gù
诸受空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú bí jiè kōngxué wú èr
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于鼻界空学，无二**

fēn gù yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēng
分故；于香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生

zhūshòukōngxué wú èr fēn gù
诸受空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú shé jiè kōngxué wú èr
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于舌界空学，无二**

fēn gù yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēng
分故；于味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生

zhūshòukōngxué wú èr fēn gù
诸受空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú shēn jiè kōngxué wú èr
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于身界空学，无二**

fēn gù yú chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéiyuánsuǒshēng
分故；于触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhūshòukōngxué wú èr fēn gù
诸受空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú yì jiè kōngxué wú èr
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于意识界空学，无二**

fēn gù yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēng
分故；于法界、意识界及意触、意触为缘所生

zhūshòukōngxué wú èr fēn gù
诸受空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú dì jiè kōngxué wú èr
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于地界空学，无二**

fēn gù yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kōngxué wú èr fēn
分故；于水、火、风、空、识界空学，无二分

gù
故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú kǔ shèng dì kōngxué
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于苦圣谛空学，**

wú èr fēn gù yú jí miè dào shèng dì kōngxué wú èr fēn gù
无二分故；于集、灭、道圣谛空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú wú míng kōngxué wú èr
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于无明空学，无二**

fēn gù yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
分故；于行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎokōngxué wú èr fēn gù
有、生、老死愁叹苦忧恼空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú nèikōngkōngxué wú èr
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨于内空空学，无二
fēn gù yú wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì
分故；于外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biànyì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōngkōngxué wú èr fēn gù
空空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú zhēn rú kōngxué wú èr
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨于真如空学，无二
fēn gù yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bù biànyì xìng
分故；于法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè kōngxué wú èr fēn gù
不思議界空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú bù shī bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨于布施波罗蜜多
kōngxué wú èr fēn gù yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
空学，无二分故；于净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō kōngxué wú èr fēn gù
般若波罗蜜多空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú sì jìng lù kōngxué wú
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨于四静虑空学，无
èr fēn gù yú sì wú liàng sì wú sè dìng kōngxué wú èr fēn gù
二分故；于四无量、四无色定空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú bā jiě tuō kōngxué wú
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨于八解脱空学，无
èr fēn gù yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù kōngxué
二分故；于八胜处、九次第定、十遍处空学，
wú èr fēn gù
无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú sì niàn zhù kōng xué wú
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于四念住空学，无**
èr fēn gù yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
二分故；于四正断、四神足、五根、五力、七
děng jué zhī bā shèng dào zhī kōng xué wú èr fēn gù
等觉支、八圣道支空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú kōng jiě tuō mén kōng xué
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于空解脱门空学，**
wú èr fēn gù yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kōng xué wú èr fēn
无二分故；于无相、无愿解脱门空学，无二分
gù
故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú wǔ yǎn kōng xué wú èr
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于五眼空学，无二**
fēn gù yú liù shén tōng kōng xué wú èr fēn gù
分故；于六神通空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú fó shí lì kōng xué wú
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于佛十力空学，无**
èr fēn gù yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
二分故；于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ kōng xué wú èr fēn gù
大喜、大舍、十八佛不共法空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú wú wàng shī fǎ kōng xué
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于无忘失法空学，**
wú èr fēn gù yú héng zhù shě xìng kōng xué wú èr fēn gù
无二分故；于恒住舍性空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú yī qiè zhì kōng xué wú
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于一切智空学，无**
èr fēn gù yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōng xué wú èr fēn gù
二分故；于道相智、一切相智空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú yī qiè tuó luó ní mén
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于一切陀罗尼门**
kōng xué wú èr fēn gù yú yī qiè sān mó dì mén kōng xué wú èr
空学，无二分故；于一切三摩地门空学，无二
fēn gù
分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú yù liú kōng xué wú èr
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨于预流空学，无二**

fēn gù yú yī lái bù huán ā luó hàn kōng xué wú èr fēn gù
分故；于一来、不还、阿罗汉空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú yù liú xiàng yù liú guǒ
“憍尸迦，若菩萨摩訶萨于预流向预流果

kōng xué wú èr fēn gù yú yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù
空学，无二分故；于一来向一来果、不还向不

huánguǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ kōng xué wú èr fēn gù
还果、阿罗汉向阿罗汉果空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú dú jué kōng xué wú èr
“憍尸迦，若菩萨摩訶萨于独觉空学，无二

fēn gù yú dú jué xiàng dú jué guǒ kōng xué wú èr fēn gù
分故；于独觉向独觉果空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú pú sà mó hē sà kōng
“憍尸迦，若菩萨摩訶萨于菩萨摩訶萨空

xué wú èr fēn gù yú sān miǎo sān fó tuó kōng xué wú èr fēn gù
学，无二分故；于三藐三佛陀空学，无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú pú sà mó hē sà fǎ
“憍尸迦，若菩萨摩訶萨于菩萨摩訶萨法

kōng xué wú èr fēn gù yú wú shàng zhèng děng pú tí kōng xué wú
空学，无二分故；于无上正等菩提空学，无

èr fēn gù
二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yú shēng wén chéng kōng xué
“憍尸迦，若菩萨摩訶萨于声闻乘空学，

wú èr fēn gù yú dú jué chéng wú shàng chéng kōng xué wú èr fēn
无二分故；于独觉乘、无上乘空学，无二分

gù
故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú bù shī bō luó mì
“憍尸迦，是菩萨摩訶萨能于布施波罗蜜

duō xué néng yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
多学，能于净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗

mì duō xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
蜜多学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú nèi kōng xué néng
“憍尸迦，是菩萨摩訶萨能于内空学，能

yú wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
于外空、内外空、空空、大空、胜义空、有

wéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn
为 空、无 为 空、毕 竟 空、无 际 空、散 空、无 变
yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
异 空、本 性 空、自 相 空、共 相 空、一 切 法 空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngxué
不 可 得 空、无 性 空、自 性 空、无 性 自 性 空 学。

hé yǐ gù wú èr fēn gù
何 以 故？无 二 分 故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú zhēn rú xué néng
“ 憍 尸 迦，是 菩 萨 摩 诃 萨 能 于 真 如 学，能
yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
于 法 界、法 性、不 虚 妄 性、不 变 异 性、平 等 性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离 生 性、法 定、法 住、实 际、虚 空 界、不 思 议
jiè xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
界 学。何 以 故？无 二 分 故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú kǔ shèng dì xué
“ 憍 尸 迦，是 菩 萨 摩 诃 萨 能 于 苦 圣 谛 学，
néng yú jí miè dào shèng dì xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
能 于 集、灭、道 圣 谛 学。何 以 故？无 二 分 故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú sì jìng lù xué
“ 憍 尸 迦，是 菩 萨 摩 诃 萨 能 于 四 静 虑 学，
néng yú sì wú liàng sì wú sè dìng xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
能 于 四 无 量、四 无 色 定 学。何 以 故？无 二 分 故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú bā jiě tuō xué
“ 憍 尸 迦，是 菩 萨 摩 诃 萨 能 于 八 解 脱 学，
néng yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù xué hé yǐ gù
能 于 八 胜 处、九 次 第 定、十 遍 处 学。何 以 故？
wú èr fēn gù
无 二 分 故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú sì niàn zhù xué
“ 憍 尸 迦，是 菩 萨 摩 诃 萨 能 于 四 念 住 学，
néng yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
能 于 四 正 断、四 神 足、五 根、五 力、七 等 觉
zhī bā shèng dào zhī xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
支、八 圣 道 支 学。何 以 故？无 二 分 故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú kōng jiě tuō mén xué
“ 憍 尸 迦，是 菩 萨 摩 诃 萨 能 于 空 解 脱 门 学，

néng yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
能于无相、无愿解脱门学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú wǔ yǎn xué néng
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于五眼学，能
yú liù shéntōng xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
于六神通学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú fó shí lì xué
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于佛十力学，
néng yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
能于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
大舍、十八佛不共法学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú wú wàng shī fǎ xué
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于无忘失法学，
néng yú héng zhù shě xìng xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
能于恒住舍性学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú yī qiè zhì xué
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于一切智学，
néng yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
能于道相智、一切相智学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú yī qiè tuó luó ní
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于一切陀罗尼
mén xué néng yú yī qiè sān mó dì mén xué hé yǐ gù wú èr fēn
门学，能于一切三摩地门学。何以故？无二分
gù
故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú yù liú xué néng
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于预流学，能
yú yī lái bù huán ā luó hàn xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
于一来、不还、阿罗汉学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú yù liú xiàng yù liú
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于预流向预流
guǒ xué néng yú yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ
果学，能于一来向一来果、不还向不还果、
ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
阿罗汉向阿罗汉果学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú dú jué xué néng
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于独觉学，能

yú dú jué xiàng dú jué guǒ xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
于独觉向独觉果学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú pú sà mó hē sà
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于菩萨摩诃萨

xué néng yú sān miǎo sān fó tuó xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
学，能于三藐三佛陀学。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú pú sà mó hē sà
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于菩萨摩诃萨

fǎ xué néng yú wú shàng zhèng děng pú tí xué hé yǐ gù wú èr
法学，能于无上正等菩提学。何以故？无二

fēn gù
分故。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà néng yú shēng wén chéng xué
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨能于声闻乘学，

néng yú dú jué chéng wú shàng chéng xué hé yǐ gù wú èr fēn gù
能于独觉乘、无上乘学。何以故？无二分故。”

大般若波罗蜜多经卷第八十六

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì bā shí qī 大般若波罗蜜多经卷第八十七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn xué bō rě pǐn dì èr shí liù zhī sān 初分学般若品第二十六之三

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú bù shī bō luó mì
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于布施波罗蜜**

duō xué wú èr fēn gù néng yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
多学，无二分故；能于净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà néng xué
般若波罗蜜多学，无二分故。是菩萨摩诃萨能学

wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù
无量、无数、无边不可思议清净佛法。何以故？

wú èr fēn gù
无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú nèi kōng xué wú èr
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于内空学，无二**

fēn gù néng yú wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng
分故；能于外空、内外空、空空、大空、胜

yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散

kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìng kōng xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng
自性空学，无二分故。是菩萨摩诃萨能学无量、

wú shù wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn
无数、无边不可思议清净佛法。何以故？无二分

gù
故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú zhēn rú xué wú èr
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于真如学，无二**

fēn gù néng yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
分故；能于法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng
不思議界学，无二分故。是菩萨摩诃萨能学无量、
wú shù wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn
无数、无边不可思议清净佛法。何以故？无二分
gù
故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú kǔ shèng dì xué
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于苦圣谛学，
wú èr fēn gù néng yú jí miè dào shèng dì xué wú èr fēn gù
无二分故；能于集、灭、道圣谛学，无二分故。

shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì
是菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可思议
qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
清净佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú sì jìng lǜ xué wú
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于四静虑学，无
èr fēn gù néng yú sì wú liàng sì wú sè dìng xué wú èr fēn gù
二分故；能于四无量、四无色定学，无二分故。

shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì
是菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可思议
qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
清净佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú bā jiě tuō xué wú
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于八解脱学，无
èr fēn gù néng yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù xué
二分故；能于八胜处、九次第定、十遍处学，

wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān
无二分故。是菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边
bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
不可思议清净佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú sì niàn zhù xué wú
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于四念住学，无
èr fēn gù néng yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
二分故；能于四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèng dào zhī xué wú èr fēn gù shì pú sà mó
七等觉支、八圣道支学，无二分故。是菩萨摩

hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ
诃萨能学无量、无数、无边不可思议清净佛法。

hé yǐ gù wú èr fēn gù
何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú kōng jiě tuō mén xué
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于空解脱门学，

wú èr fēn gù néng yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xué wú èr fēn
无二分故；能于无相、无愿解脱门学，无二分

gù shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě
故。是菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可

sī yì qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
思议清净佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú wǔ yǎn xué wú èr
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于五眼学，无二

fēn gù néng yú liù shén tōng xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē
分故；能于六神通学，无二分故。是菩萨摩诃

sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ
萨能学无量、无数、无边不可思议清净佛法。

hé yǐ gù wú èr fēn gù
何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú fó shí lì xué wú
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于佛十力学，无

èr fēn gù néng yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
二分故；能于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xué wú èr fēn gù shì pú
大喜、大舍、十八佛不共法学，无二分故。是菩

sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì qīng jìng
萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可思议清净

fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú wú wàng shī fǎ xué
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于无忘失法学，

wú èr fēn gù néng yú héng zhù shě xìng xué wú èr fēn gù shì pú
无二分故；能于恒住舍性学，无二分故。是菩

sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì qīng jìng
萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可思议清净

fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú yī qiè zhì xué wú
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于一切智学，无
èr fēn gù néng yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xué wú èr fēn gù
二分故；能于道相智、一切相智学，无二分故。

shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì
是菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可思议

qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
清净佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú yī qiè tuó luó ní
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于一切陀罗尼
mén xué wú èr fēn gù néng yú yī qiè sān mó dì mén xué wú èr
门学，无二分故；能于一切三摩地门学，无二

fēn gù shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù
分故。是菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边不

kě sī yì qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
可思议清净佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú yù liú xué wú èr
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于预流学，无二
fēn gù néng yú yī lái bù huán ā luó hàn xué wú èr fēn gù
分故；能于一来、不还、阿罗汉学，无二分故。

shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì
是菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可思议

qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
清净佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú yù liú xiàng yù liú
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于预流向预流
guǒ xué wú èr fēn gù néng yú yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng
果学，无二分故；能于一来向一来果、不还向

bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ xué wú èr fēn gù shì
不还果、阿罗汉向阿罗汉果学，无二分故。是

pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì qīng
菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可思议清

jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
净佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú dú jué xué wú èr
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于独觉学，无二

fēn gù néng yú dú jué xiàng dú jué guǒ xué wú èr fēn gù shì pú
分故；能于独觉向独觉果学，无二分故。是菩
sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì qīng jìng
萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可思议清静
fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú pú sà mó hē sà
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于菩萨摩诃萨
xué wú èr fēn gù néng yú sān miǎo sān fó tuó xué wú èr fēn gù
学，无二分故；能于三藐三佛陀学，无二分故。

shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì
是菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可思议
qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
清静佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú pú sà mó hē sà
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于菩萨摩诃萨
fǎ xué wú èr fēn gù néng yú wú shàng zhèng děng pú tí xué wú
法学，无二分故；能于无上正等菩提学，无

èr fēn gù shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān
二分故。是菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边
bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
不可思议清静佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng yú shēng wén chéng xué
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能于声闻乘学，
wú èr fēn gù néng yú dú jué chéng wú shàng chéng xué wú èr fēn
无二分故；能于独觉乘、无上乘学，无二分

gù shì pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù wú biān bù kě
故。是菩萨摩诃萨能学无量、无数、无边不可
sī yì qīng jìng fó fǎ hé yǐ gù wú èr fēn gù
思议清静佛法。何以故？无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bù wéi sè
无边不可思议清静佛法，是菩萨摩诃萨不为色

zēng jiǎn gù xué bù wéi shòu xiǎng xíng shí zēng jiǎn gù xué hé
增减故学，不为受、想、行、识增减故学。何
yǐ gù yǐ sè yùnděng wú èr fēn gù
以故？以色蕴等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、**
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi yǎn
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为眼
chù zēng jiǎn gù xué bú wèi ěr bí shé shēn yì chù zēng jiǎn
处增减故学，不为耳、鼻、舌、身、意处增减
gù xué hé yǐ gù yǐ yǎn chù děng wú èr fēn gù
故学。何以故？以眼处等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、**
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi sè
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为色
chù zēng jiǎn gù xué bú wèi shēng xiāng wèi chù fǎ chù zēng jiǎn
处增减故学，不为声、香、味、触、法处增减
gù xué hé yǐ gù yǐ sè chù děng wú èr fēn gù
故学。何以故？以色处等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、**
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi yǎn
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为眼
jiè zēng jiǎn gù xué bú wèi sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi
界增减故学，不为色界、眼识界及眼触、眼触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zēng jiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ yǎn jiè děng wú
缘所生诸受增减故学。何以故？以眼界等无
èr fēn gù
二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、**
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi ěr
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为耳
jiè zēng jiǎn gù xué bú wèi shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù
界增减故学，不为声界、耳识界及耳触、耳触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zēng jiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ ěr jiè děng
为缘所生诸受增减故学。何以故？以耳界等
wú èr fēn gù
无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、**

wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi bí
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为鼻
jiè zēng jiǎn gù xué bú wèi xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù
界增减故学，不为香界、鼻识界及鼻触、鼻触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zēng jiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ bí jiè děng
为缘所生诸受增减故学。何以故？以鼻界等
wú èr fēn gù
无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、

wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi shé
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为舌
jiè zēng jiǎn gù xué bú wèi wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi
界增减故学，不为味界、舌识界及舌触、舌触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zēng jiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ shé jiè děng wú
缘所生诸受增减故学。何以故？以舌界等无
èr fēn gù
二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、

wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi shēn
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为身
jiè zēng jiǎn gù xué bú wèi chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù
界增减故学，不为触界、身识界及身触、身触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zēng jiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ shēn jiè děng
为缘所生诸受增减故学。何以故？以身界等
wú èr fēn gù
无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、

wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi yì
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为意
jiè zēng jiǎn gù xué bú wèi fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi
界增减故学，不为法界、意识界及意触、意触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zēng jiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ yì jiè děng wú
缘所生诸受增减故学。何以故？以意界等无
èr fēn gù
二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、**
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi dì
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为地
jiè zēng jiǎn gù xué bú wèi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zēng jiǎn
界增减故学，不为水、火、风、空、识界增减
gù xué hé yǐ gù yǐ dì jiè děng wú èr fēn gù
故学。何以故？以地界等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、**
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi kǔ
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为苦
shèng dì zēng jiǎn gù xué bú wèi jí miè dào shèng dì zēng jiǎn gù xué
圣谛增减故学，不为集、灭、道圣谛增减故学。
hé yǐ gù yǐ kǔ shèng dì děng wú èr fēn gù
何以故？以苦圣谛等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、**
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi wú
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为无
míng zēng jiǎn gù xué bú wèi xíng shí míng sè liù chù chù
明增减故学，不为行、识、名色、六处、触、
shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo zēng jiǎn gù
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼增减故
xué hé yǐ gù yǐ wú míng děng wú èr fēn gù
学。何以故？以无明等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、**
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi nèi
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为内
kōng zēng jiǎn gù xué bú wèi wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
空增减故学，不为外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōngzēngjiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ nèikōngděng wú èr fēn gù
自性空增减故学。何以故？以内空等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néngxué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīngjìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèizhēn
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为真
rú zēngjiǎn gù xué bú wèi fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú
如增减故学，不为法界、法性、不虚妄性、不
biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
变异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè zēngjiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ zhēn rú
虚空界、不思議界增减故学。何以故？以真如
děng wú èr fēn gù
等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néngxué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīngjìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi bù
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为布
shī bō luó mì duōzēngjiǎn gù xué bú wèi jìng jiè ān rěn jīng jìn
施波罗蜜多增减故学，不为净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duōzēngjiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ bù shī
静虑、般若波罗蜜多增减故学。何以故？以布施
bō luó mì duōděng wú èr fēn gù
波罗蜜多等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néngxué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīngjìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi sì
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为四
jìng lù zēngjiǎn gù xué bú wèi sì wú liàng sì wú sè dìngzēngjiǎn gù
静虑增减故学，不为四无量、四无色定增减故
xué hé yǐ gù yǐ sì jìng lù děng wú èr fēn gù
学。何以故？以四静虑等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néngxué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīngjìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi bā
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为八
jiě tuōzēngjiǎn gù xué bú wèi bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biàn
解脱增减故学，不为八胜处、九次第定、十遍

chù zēng jiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ bā jiě tuō děng wú èr fēn gù
处增减故学。何以故？以八解脱等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi sì
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为四
niàn zhù zēng jiǎn gù xué bú wèi sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
念住增减故学，不为四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī zēng jiǎn gù xué hé yǐ gù
五力、七等觉支、八圣道支增减故学。何以故？
yǐ sì niàn zhù děng wú èr fēn gù
以四念住等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi kōng
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为空
jiě tuō mén zēng jiǎn gù xué bú wèi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zēng jiǎn
解脱门增减故学，不为无相、无愿解脱门增减
gù xué hé yǐ gù yǐ kōng jiě tuō mén děng wú èr fēn gù
故学。何以故？以空解脱门等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi wǔ
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为五
yǎn zēng jiǎn gù xué bú wèi liù shéntōng zēng jiǎn gù xué hé yǐ gù
眼增减故学，不为六神通增减故学。何以故？
yǐ wǔ yǎn děng wú èr fēn gù
以五眼等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi fó
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为佛
shí lì zēng jiǎn gù xué bú wèi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
十力增减故学，不为四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zēng jiǎn gù xué hé
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法增减故学。何

yǐ gù yǐ fó shí lì děng wú èr fēn gù
以故？以佛十力等无二分⁸分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi wú
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为无
wàng shī fǎ zēng jiǎn gù xué bú wèi héng zhù shě xìng zēng jiǎn gù xué hé
忘失法增减故学，不为恒住舍性增减故学。何

yǐ gù yǐ wú wàng shī fǎ děng wú èr fēn gù
以故？以无忘失法等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi yī
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为一
qiè zhì zēng jiǎn gù xué bú wèi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zēng jiǎn gù
切智增减故学，不为道相智、一切相智增减故
xué hé yǐ gù yǐ yī qiè zhì děng wú èr fēn gù
学。何以故？以一切智等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi yī
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为一
qiè tuó luó ní mén zēng jiǎn gù xué bú wèi yī qiè sān mó dì mén zēng jiǎn
切陀罗尼门增减故学，不为一切三摩地门增减
gù xué hé yǐ gù yǐ yī qiè tuó luó ní mén děng wú èr fēn gù
故学。何以故？以一切陀罗尼门等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、
wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi yù
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为预
liú zēng jiǎn gù xué bú wèi yī lái bù huán ā luó hàn zēng jiǎn gù
流增减故学，不为一来、不还、阿罗汉增减故
xué hé yǐ gù yǐ yù liú děng wú èr fēn gù
学。何以故？以预流等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、

⁸ 大正藏：一；永乐北藏及龙藏：二

wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi yù
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为预

liú xiàng yù liú guō zēng jiǎn gù xué bú wèi yī lái xiàng yī lái guǒ bù
流向预流果增减故学，不为一来向一来果、不

huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guō zēng jiǎn gù xué
还向不还果、阿罗汉向阿罗汉果增减故学。

hé yǐ gù yǐ yù liú xiàng yù liú guō děng wú èr fēn gù
何以故？以预流向预流果等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、

wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi dú
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为独

jué zēng jiǎn gù xué bú wèi dú jué xiàng dú jué guō zēng jiǎn gù xué hé
觉增减故学，不为独觉向独觉果增减故学。何

yǐ gù yǐ dú jué děng wú èr fēn gù
以故？以独觉等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、

wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi pú
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为菩

sà mó hē sà zēng jiǎn gù xué bú wèi sān miǎo sān fó tuó zēng jiǎn gù xué
萨摩诃萨增减故学，不为三藐三佛陀增减故学。

hé yǐ gù yǐ pú sà mó hē sà děng wú èr fēn gù
何以故？以菩萨摩诃萨等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、

wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi pú
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为菩

sà mó hē sà fǎ zēng jiǎn gù xué bú wèi wú shàng zhèng děng pú tí zēng
萨摩诃萨法增减故学，不为无上正等菩提增

jiǎn gù xué hé yǐ gù yǐ pú sà mó hē sà fǎ děng wú èr fēn gù
减故学。何以故？以菩萨摩诃萨法等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà néng xué wú liàng wú shù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨能学无量、无数、

wú biān bù kě sī yì qīng jìng fó fǎ shì pú sà mó hē sà bú wèi shēng
无边不可思议清净佛法，是菩萨摩诃萨不为声

wén shèng zēng jiǎn gù xué bú wèi dú jué shèng wú shàng shèng zēng jiǎn
闻乘增减故学，不为独觉乘、无上乘增减

gù xué hé yǐ gù yǐ shēngwénshèngděng wú èr fēn gù
故学。何以故？以声闻乘等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi sè zēngjiǎn gù xué
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为色增减故学，
wú èr fēn gù bú wèishòu xiǎng xíng shí zēngjiǎn gù xué
无二分故；不为受、想、行、识、增减故学，
wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi sè shèshòuhuàimiè gù xué
无二分故。是菩萨摩诃萨不为色摄受坏灭故学，
bú wèishòu xiǎng xíng shí shèshòuhuàimiè gù xué hé yǐ gù
不为受、想、行、识摄受坏灭故学。何以故？

yǐ sè yùnděng wú èr fēn gù
以色蕴等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi yǎnchù zēngjiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为眼处增减故
xué wú èr fēn gù bú wèi ěr bí shé shēn yì chù zēngjiǎn
学，无二分故；不为耳、鼻、舌、身、意处增减
gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi yǎnchù shèshòuhuà
故学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为眼处摄受坏
miè gù xué bú wèi ěr bí shé shēn yì chù shèshòuhuàimiè
灭故学，不为耳、鼻、舌、身、意处摄受坏灭
gù xué hé yǐ gù yǐ yǎnchùděng wú èr fēn gù
故学。何以故？以眼处等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi sè chù zēngjiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为色处增减故
xué wú èr fēn gù bú wèi shēng xiāng wèi chù fǎ chù zēng
学，无二分故；不为声、香、味、触、法处增
jiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi sè chù shèshòu
减故学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为色处摄受
huàimiè gù xué bú wèi shēng xiāng wèi chù fǎ chù shèshòuhuà
坏灭故学，不为声、香、味、触、法处摄受坏
miè gù xué hé yǐ gù yǐ sè chùděng wú èr fēn gù
灭故学。何以故？以色处等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi yǎn jiè zēngjiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为眼界增减故
xué wú èr fēn gù bú wèi sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù
学，无二分故；不为色界、眼识界及眼触、眼触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuzēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó
为缘所生诸受增减故学，无二分故。是菩萨摩

hē sà bú wèiyǎn jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi sè jiè nǎi zhì yǎn
诃萨不为眼界摄受坏灭故学，不为色界乃至眼
chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué hé yǐ gù yǐ
触为缘所生诸受摄受坏灭故学。何以故？以
yǎn jiè děngwú èr fēn gù
眼界等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi ěr jiè zēngjiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为耳界增减故
xué wú èr fēn gù bú wèishēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù
学，无二分故；不为声界、耳识界及耳触、耳触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuzēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó
为缘所生诸受增减故学，无二分故。是菩萨摩
hē sà bú wèi ěr jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèishēng jiè nǎi zhì ěr
诃萨不为耳界摄受坏灭故学，不为声界乃至耳
chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué hé yǐ gù yǐ
触为缘所生诸受摄受坏灭故学。何以故？以
ěr jiè děngwú èr fēn gù
耳界等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi bí jiè zēngjiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为鼻界增减故
xué wú èr fēn gù bú wèixiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù
学，无二分故；不为香界、鼻识界及鼻触、鼻触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuzēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó
为缘所生诸受增减故学，无二分故。是菩萨摩
hē sà bú wèi bí jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèixiāng jiè nǎi zhì bí
诃萨不为鼻界摄受坏灭故学，不为香界乃至鼻
chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué hé yǐ gù yǐ
触为缘所生诸受摄受坏灭故学。何以故？以
bí jiè děngwú èr fēn gù
鼻界等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi shé jiè zēngjiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为舌界增减故
xué wú èr fēn gù bú wèiwèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù
学，无二分故；不为味界、舌识界及舌触、舌触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuzēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó
为缘所生诸受增减故学，无二分故。是菩萨摩
hē sà bú wèi shé jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèiwèi jiè nǎi zhì shé
诃萨不为舌界摄受坏灭故学，不为味界乃至舌

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shè shòu huài miè gù xué hé yǐ gù yǐ
触为缘所生诸受摄受坏灭故学。何以故？以
shé jiè děng wú èr fēn gù
舌界等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi shēn jiè zēng jiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为身界增减故
xué wú èr fēn gù bú wèi chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn
学，无二分故；不为触界、身识界及身触、身
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zēng jiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà
触为缘所生诸受增减故学，无二分故。是菩萨
mó hē sà bú wèi shēn jiè shè shòu huài miè gù xué bú wèi chù jiè nǎi zhì
摩诃萨不为身界摄受坏灭故学，不为触界乃至
shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shè shòu huài miè gù xué hé yǐ gù
身触为缘所生诸受摄受坏灭故学。何以故？
yǐ shēn jiè děng wú èr fēn gù
以身界等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi yì jiè zēng jiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为意界增减故
xué wú èr fēn gù bú wèi fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù
学，无二分故；不为法界、意识界及意触、意触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zēng jiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó
为缘所生诸受增减故学，无二分故。是菩萨摩
hē sà bú wèi yì jiè shè shòu huài miè gù xué bú wèi fǎ jiè nǎi zhì yì
诃萨不为意界摄受坏灭故学，不为法界乃至意
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shè shòu huài miè gù xué hé yǐ gù yǐ
触为缘所生诸受摄受坏灭故学。何以故？以
yì jiè děng wú èr fēn gù
意界等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi dì jiè zēng jiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为地界增减故
xué wú èr fēn gù bú wèi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zēng
学，无二分故；不为水、火、风、空、识界增
jiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi dì jiè shè shòu
减故学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为地界摄受
huài miè gù xué bú wèi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shè shòu huài
坏灭故学，不为水、火、风、空、识界摄受坏
miè gù xué hé yǐ gù yǐ dì jiè děng wú èr fēn gù
灭故学。何以故？以地界等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi kǔ shèng dì zēngjiǎn
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为苦圣谛增减**

gù xué wú èr fēn gù bú wèi jí miè dào shèng dì zēngjiǎn gù
故学，无二分故；不为集、灭、道圣谛增减故

xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi kǔ shèng dì shèshòu
学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为苦圣谛摄受

huàimiè gù xué bú wèi jí miè dào shèng dì shèshòuhuàimiè gù xué
坏灭故学，不为集、灭、道圣谛摄受坏灭故学。

hé yǐ gù yǐ kǔ shèng dì děng wú èr fēn gù
何以故？以苦圣谛等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi wú míng zēngjiǎn gù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为无明增减故**

xué wú èr fēn gù bú wèi xíng shí míng sè liù chù chù
学，无二分故；不为行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo zēngjiǎn gù
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼增减故

xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi wú míng shèshòuhuà
学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为无明摄受坏

miè gù xué bú wèi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo shèshòuhuà
灭故学，不为行乃至老死愁叹苦忧恼摄受坏灭

gù xué hé yǐ gù yǐ wú míng děng wú èr fēn gù
故学。何以故？以无明等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi nèi kōng zēngjiǎn gù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为内空增减故**

xué wú èr fēn gù bú wèi wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà
学，无二分故；不为外空、内外空、空空、大

kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú
空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无

jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìng kōng wú xìng zì xìng kōng zēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú
性空、无性自性空增减故学，无二分故。是菩

sà mó hē sà bú wèi nèi kōng shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi wàikōng nǎi
萨摩诃萨不为内空摄受坏灭故学，不为外空乃

zhì wú xìng zì xìng kōng shèshòuhuàimiè gù xué hé yǐ gù yǐ nèi kōng
至无性自性空摄受坏灭故学。何以故？以内空

děng wú èr fēn gù
等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèizhēn rú zēngjiǎn gù
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为真如增减故**

xué wú èr fēn gù bú wèi fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú
学，无二分故；不为法界、法性、不虚妄性、不

biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
变异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè zēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà
虚空界、不思議界增减故学，无二分故。是菩萨

mó hē sà bú wèizhēn rú shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi fǎ jiè nǎi zhì
摩诃萨不为真如摄受坏灭故学，不为法界乃至

bù sī yì jiè shèshòuhuàimiè gù xué hé yǐ gù yǐ zhēn rú děng wú
不思議界摄受坏灭故学。何以故？以真如等无

èr fēn gù
二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi bù shī bō luó mì duō
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为布施波罗蜜多**

zēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù bú wèi jìng jiè ān rěn jīng jìn
增减故学，无二分故；不为净戒、安忍、精进、

jìng lù bō rě bō luó mì duō zēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú
静虑、般若波罗蜜多增减故学，无二分故。是菩

sà mó hē sà bú wèi bù shī bō luó mì duō shèshòuhuàimiè gù xué bú
萨摩诃萨不为布施波罗蜜多摄受坏灭故学，不

wèi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō shèshòu
为净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多摄受

huàimiè gù xué hé yǐ gù yǐ bù shī bō luó mì duō děng wú èr fēn
坏灭故学。何以故？以布施波罗蜜多等无二分

gù
故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi sì jìng lù zēngjiǎn
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为四静虑增减**

gù xué wú èr fēn gù bú wèi sì wú liàng sì wú sè dìng zēngjiǎn gù
故学，无二分故；不为四无量、四无色定增减故

xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi sì jìng lù shèshòuhuà
学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为四静虑摄受坏

miè gù xué bú wèi sì wú liàng sì wú sè dìng shèshòuhuàimiè gù xué
灭故学，不为四无量、四无色定摄受坏灭故学。

hé yǐ gù yǐ sì jìng lǜ děng wú èr fēn gù
何以故？以四静虑等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi bā jiě tuō zēng jiǎn
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为八解脱增减

gù xué wú èr fēn gù bú wèi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí
故学，无二分故；不为八胜处、九次第定、十

biàn chù zēng jiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi bā
遍处增减故学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为八

jiě tuō shè shòu huài miè gù xué bú wèi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
解脱摄受坏灭故学，不为八胜处、九次第定、

shí biàn chù shè shòu huài miè gù xué hé yǐ gù yǐ bā jiě tuō děng wú
十遍处摄受坏灭故学。何以故？以八解脱等无

èr fēn gù
二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi sì niàn zhù zēng jiǎn
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为四念住增减

gù xué wú èr fēn gù bú wèi sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
故学，无二分故；不为四正断、四神足、五根、

wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī zēng jiǎn gù xué wú èr fēn
五力、七等觉支、八圣道支增减故学，无二分

gù shì pú sà mó hē sà bú wèi sì niàn zhù shè shòu huài miè gù xué bú
故。是菩萨摩诃萨不为四念住摄受坏灭故学，不

wèi sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī shè shòu huài miè gù xué hé yǐ
为四正断乃至八圣道支摄受坏灭故学。何以

gù yǐ sì niàn zhù děng wú èr fēn gù
故？以四念住等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi kōng jiě tuō mén zēng
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为空解脱门增

jiǎn gù xué wú èr fēn gù bú wèi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zēng
减故学，无二分故；不为无相、无愿解脱门增

jiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi kōng jiě tuō mén
减故学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为空解脱门

shè shòu huài miè gù xué bú wèi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shè shòu
摄受坏灭故学，不为无相、无愿解脱门摄受

huài miè gù xué hé yǐ gù yǐ kōng jiě tuō mén děng wú èr fēn gù
坏灭故学。何以故？以空解脱门等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi wǔ yǎn zēng jiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为五眼增减故

xué wú èr fēn gù bú wèi liù shéntōngzēngjiǎn gù xué wú èr fēn
学，无二分故；不为六神通增减故学，无二分
gù shì pú sà mó hē sà bú wèi wǔ yǎnshèshòuhuàimiè gù xué bú wèi
故。是菩萨摩诃萨不为五眼摄受坏灭故学，不为
liù shéntōngshèshòuhuàimiè gù xué hé yǐ gù yǐ wǔ yǎnděng wú
六神通摄受坏灭故学。何以故？以五眼等无
èr fēn gù
二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi fó shí lì zēngjiǎn
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为佛十力增减
gù xué wú èr fēn gù bú wèi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
故学，无二分故；不为四无所畏、四无碍解、大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zēngjiǎn gù xué
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法增减故学，
wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi fó shí lì shèshòuhuàimiè
无二分故。是菩萨摩诃萨不为佛十力摄受坏灭
gù xué bú wèi sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ shèshòuhuà
故学，不为四无所畏乃至十八佛不共法摄受坏
miè gù xué hé yǐ gù yǐ fó shí lì děng wú èr fēn gù
灭故学。何以故？以佛十力等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi wú wàng shī fǎ zēng
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为无忘失法增
jiǎn gù xué wú èr fēn gù bú wèi héngzhù shěxìngzēngjiǎn gù xué wú
减故学，无二分故；不为恒住舍性增减故学，无
èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi wú wàng shī fǎ shèshòuhuàimiè
二分故。是菩萨摩诃萨不为无忘失法摄受坏灭
gù xué bú wèi héngzhù shěxìngshèshòuhuàimiè gù xué hé yǐ gù
故学，不为恒住舍性摄受坏灭故学。何以故？
yǐ wú wàng shī fǎ děng wú èr fēn gù
以无忘失法等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wéi yī qiè zhì zēngjiǎn
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为一切智增减
gù xué wú èr fēn gù bú wèi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zēngjiǎn
故学，无二分故；不为道相智、一切相智增减
gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi yī qiè zhì shèshòu
故学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为一切智摄受
huàimiè gù xué bú wèi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shèshòuhuàimiè gù
坏灭故学，不为道相智、一切相智摄受坏灭故

xué hé yǐ gù yǐ yī qiè zhì děng wú èr fēn gù
学。何以故？以一切智等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi yī qiè tuó luó ní
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为一切陀罗尼

ménzēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù bú wèi yī qiè sān mó dì ménzēng
门增减故学，无二分故；不为一切三摩地门增

jiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi yī qiè tuó luó
减故学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为一切陀罗

ní mén shè shòuhuàimiè gù xué bú wèi yī qiè sān mó dì mén shè shòu
尼门摄受坏灭故学，不为一切三摩地门摄受

huàimiè gù xué hé yǐ gù yǐ yī qiè tuó luó ní mén děng wú èr fēn
坏灭故学。何以故？以一切陀罗尼门等无二分

gù
故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi yù liú zēngjiǎn gù
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为预流增减故

xué wú èr fēn gù bú wèi yī lái bù huán ā luó hàn zēngjiǎn
学，无二分故；不为一来、不还、阿罗汉增减

gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi yù liú shè shòuhuà
故学，无二分故。是菩萨摩诃萨不为预流摄受坏

miè gù xué bú wèi yī lái bù huán ā luó hàn shè shòuhuàimiè gù
灭故学，不为一来、不还、阿罗汉摄受坏灭故

xué hé yǐ gù yǐ yù liú děng wú èr fēn gù
学。何以故？以预流等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi yù liú xiàng yù liú
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨不为预流向预流

guǒ zēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù bú wèi yī lái xiàng yī lái guǒ bù
果增减故学，无二分故；不为一来向一来果、不

huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ zēngjiǎn gù xué
还向不还果、阿罗汉向阿罗汉果增减故学，

wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi yù liú xiàng yù liú guǒ shè
无二分故。是菩萨摩诃萨不为预流向预流果摄

shòuhuàimiè gù xué bú wèi yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù
受坏灭故学，不为一来向一来果、不还向不

huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ shè shòuhuàimiè gù xué hé yǐ
还果、阿罗汉向阿罗汉果摄受坏灭故学。何以

gù yǐ yù liú xiàng yù liú guǒ děng wú èr fēn gù
故？以预流向预流果等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi dú jué zēngjiǎn gù
“**憍尸迦，若菩萨摩訶萨不为独觉增减故**

xué wú èr fēn gù bú wèi dú jué xiàng dú jué guǒ zēngjiǎn gù xué wú
学，无二分故；不为独觉向独觉果增减故学，无

èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi dú jué shèshòuhuàimiè gù xué
二分故。是菩萨摩訶萨不为独觉摄受坏灭故学，

bú wèi dú jué xiàng dú jué guǒ shèshòuhuàimiè gù xué hé yǐ gù yǐ
不为独觉向独觉果摄受坏灭故学。何以故？以

dú jué děng wú èr fēn gù
独觉等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi pú sà mó hē sà
“**憍尸迦，若菩萨摩訶萨不为菩萨摩訶萨**

zēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù bú wèi sān miǎo sān fó tuó zēngjiǎn gù
增减故学，无二分故；不为三藐三佛陀增减故

xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi pú sà mó hē sà shè
学，无二分故。是菩萨摩訶萨不为菩萨摩訶萨摄

shòuhuàimiè gù xué bú wèi sān miǎo sān fó tuó shèshòuhuàimiè gù xué
受坏灭故学，不为三藐三佛陀摄受坏灭故学。

hé yǐ gù yǐ pú sà mó hē sà děng wú èr fēn gù
何以故？以菩萨摩訶萨等无二分故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi pú sà mó hē sà fǎ
“**憍尸迦，若菩萨摩訶萨不为菩萨摩訶萨法**

zēngjiǎn gù xué wú èr fēn gù bú wèi wú shàng zhèng děng pú tí zēng
增减故学，无二分故；不为无上正等菩提增

jiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi pú sà mó hē
减故学，无二分故。是菩萨摩訶萨不为菩萨摩訶

sà fǎ shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi wú shàng zhèng děng pú tí shèshòu
萨法摄受坏灭故学，不为无上正等菩提摄受

huàimiè gù xué hé yǐ gù yǐ pú sà mó hē sà fǎ děng wú èr fēn
坏灭故学。何以故？以菩萨摩訶萨法等无二分

gù
故。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà bú wèi shēng wén chéng zēng
“**憍尸迦，若菩萨摩訶萨不为声闻乘增**

jiǎn gù xué wú èr fēn gù bú wèi dú jué chéng wú shàng chéng zēng
减故学，无二分故；不为独觉乘、无上乘增

jiǎn gù xué wú èr fēn gù shì pú sà mó hē sà bú wèi shēng wén chéng
减故学，无二分故。是菩萨摩訶萨不为声闻乘

shè shòu huài miè gù xué bú wèi dú jué shèng wú shàng shèng shè shòu huài
摄受坏灭故学，不为独觉乘、无上乘摄受坏
miè gù xué hé yǐ gù yǐ shēng wén shèng děng wú èr fēn gù
灭故学。何以故？以声闻乘等无二分故。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán shàn xiàn pú sà mó hē sà
时，舍利子问善现言：“善现，菩萨摩诃萨

rú shì xué shí bú wèi sè shè shòu huài miè gù xué bú wèi shòu xiǎng
如是学时，不为色摄受坏灭故学，不为受、想、
xíng shí shè shòu huài miè gù xué yé
行、识摄受坏灭故学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi yǎn chù shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为眼处摄

shòu huài miè gù xué bú wèi ěr bí shé shēn yì chù shè shòu
受坏灭故学，不为耳、鼻、舌、身、意处摄受
huài miè gù xué yé
坏灭故学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi sè chù shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为色处摄

shòu huài miè gù xué bú wèi shēng xiāng wèi chù fǎ chù shè shòu
受坏灭故学，不为声、香、味、触、法处摄受
huài miè gù xué yé
坏灭故学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi yǎn jiè shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为眼界摄

shòu huài miè gù xué bú wèi sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi
受坏灭故学，不为色界、眼识界及眼触、眼触为
yuán suǒ shēng zhū shòu shè shòu huài miè gù xué yé
缘所生诸受摄受坏灭故学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi ěr jiè shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为耳界摄

shòu huài miè gù xué bú wèi shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù
受坏灭故学，不为声界、耳识界及耳触、耳触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shè shòu huài miè gù xué yé
为缘所生诸受摄受坏灭故学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi bí jiè shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为鼻界摄

shòu huài miè gù xué bú wèi xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù
受坏灭故学，不为香界、鼻识界及鼻触、鼻触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué yé
为缘所生诸受摄受坏灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèishé jiè shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为舌界摄
shòuhuàimiè gù xué bú wèiwèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi
受坏灭故学，不为味界、舌识界及舌触、舌触为

yuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué yé
缘所生诸受摄受坏灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèishēn jiè shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为身界摄
shòuhuàimiè gù xué bú wèichù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù
受坏灭故学，不为触界、身识界及身触、身触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué yé
为缘所生诸受摄受坏灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi yì jiè shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为意界摄
shòuhuàimiè gù xué bú wèi fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi
受坏灭故学，不为法界、意识界及意触、意触为

yuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué yé
缘所生诸受摄受坏灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi dì jiè shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为地界摄
shòuhuàimiè gù xué bú wèishuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shèshòu
受坏灭故学，不为水、火、风、空、识界摄受

huàimiè gù xué yé
坏灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi kǔ shèng
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为苦圣
dì shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi jí miè dào shèng dì shèshòuhuà
谛摄受坏灭故学，不为集、灭、道圣谛摄受坏

miè gù xué yé
灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi wú míng shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为无明摄
shòuhuàimiè gù xué bú wèixíng shí míng sè liù chù chù
受坏灭故学，不为行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoshèshòuhuà
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼摄受坏

miè gù xué yé
灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi nèi kōng shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为内空摄
shòuhuàimiè gù xué bú wèi wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
受坏灭故学，不为外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōng shè shòuhuàimiè gù xué yé
自性空摄受坏灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi zhēn rú shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为真如摄
shòuhuàimiè gù xué bú wèi fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú
受坏灭故学，不为法界、法性、不虚妄性、不
biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
变异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè shè shòuhuàimiè gù xué yé
虚空界、不思議界摄受坏灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi bù shī bō
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为布施波
luó mì duō shè shòuhuàimiè gù xué bú wèi jìng jiè ān rěn jīng jìn
罗蜜多摄受坏灭故学，不为净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō shè shòuhuàimiè gù xué yé
静虑、般若波罗蜜多摄受坏灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi sì jìng lù
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为四静虑
shè shòuhuàimiè gù xué bú wèi sì wú liàng sì wú sè dìng shè shòuhuà
摄受坏灭故学，不为四无量、四无色定摄受坏
miè gù xué yé
灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi bā jiě tuō
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为八解脱
shè shòuhuàimiè gù xué bú wèi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn
摄受坏灭故学，不为八胜处、九次第定、十遍

chù shè shòu huài miè gù xué yé
处摄受坏灭故学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi sì niàn zhù
“善现，菩萨摩訶萨如是学时，不为四念住

shè shòu huài miè gù xué bú wèi sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
摄受坏灭故学，不为四正断、四神足、五根、

wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī shè shòu huài miè gù xué yé
五力、七等觉支、八圣道支摄受坏灭故学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi kōng jiě tuō
“善现，菩萨摩訶萨如是学时，不为空解脱

mén shè shòu huài miè gù xué bú wèi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shè
门摄受坏灭故学，不为无相、无愿解脱门摄

shòu huài miè gù xué yé
受坏灭故学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi wǔ yǎn shè
“善现，菩萨摩訶萨如是学时，不为五眼摄

shòu huài miè gù xué bú wèi liù shén tōng shè shòu huài miè gù xué yé
受坏灭故学，不为六神通摄受坏灭故学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi fó shí lì
“善现，菩萨摩訶萨如是学时，不为佛十力

shè shòu huài miè gù xué bú wèi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
摄受坏灭故学，不为四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shè shòu huài miè gù
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法摄受坏灭故

xué yé
学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi wú wàng
“善现，菩萨摩訶萨如是学时，不为无忘

shī fǎ shè shòu huài miè gù xué bú wèi héng zhù shě xìng shè shòu huài miè gù
失法摄受坏灭故学，不为恒住舍性摄受坏灭故

xué yé
学耶？

shàn xiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi yī qiè zhì
“善现，菩萨摩訶萨如是学时，不为一切智

shè shòu huài miè gù xué bú wèi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shè shòu huài
摄受坏灭故学，不为道相智、一切相智摄受坏

miè gù xué yé
灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi yī qiè tuó
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为一切陀

luó ní ménshèshòuhuàimiè gù xué bú wèi yī qiè sān mó dì ménshèshòu
罗尼门摄受坏灭故学，不为一切三摩地门摄受

huàimiè gù xué yé
坏灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi yù liú shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为预流摄

shòuhuàimiè gù xué bú wèi yī lái bù huán ā luó hànshèshòuhuài
受坏灭故学，不为一来、不还、阿罗汉摄受坏

miè gù xué yé
灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi yù liú
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为预流

xiàng yù liú guǒshèshòuhuàimiè gù xué bú wèi yī lái xiàng yī lái guǒ
向预流果摄受坏灭故学，不为一来向一来果、

bù huánxiàng bù huánguǒ ā luó hànxiàng ā luó hànguǒ shèshòuhuài
不还向不还果、阿罗汉向阿罗汉果，摄受坏

miè gù xué yé
灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi dú jué shè
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为独觉摄

shòuhuàimiè gù xué bú wèi dú jué xiàng dú jué guǒshèshòuhuàimiè gù
受坏灭故学，不为独觉向独觉果摄受坏灭故

xué yé
学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi pú sà mó
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为菩萨摩

hē sà shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi sān miǎosān fó tuó shèshòuhuàimiè
诃萨摄受坏灭故学，不为三藐三佛陀摄受坏灭

gù xué yé
故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi pú sà mó
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为菩萨摩

hē sà fǎ shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi wú shàngzhèngděng pú tí shè
诃萨法摄受坏灭故学，不为无上正等菩提摄

shòuhuàimiè gù xué yé
受坏灭故学耶？

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèishēngwén
“善现，菩萨摩诃萨如是学时，不为声闻

shèngshè shòuhuàimiè gù xué bú wèi dú jué shèng wú shàngshèngshè
乘摄受坏灭故学，不为独觉乘、无上乘摄

shòuhuàimiè gù xué yé
受坏灭故学耶？”

大般若波罗蜜多经卷第八十七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì bā shí bā 大般若波罗蜜多经卷第八十八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn xué bō rě pǐn dì èr shí liù zhī sì 初分学般若品第二十六之四

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó
善现答言：“如是！如是！舍利子，菩萨摩

诃萨如是学时，不为色摄受坏灭故学，不为受、

xiǎng xíng shí shè shòu huài miè gù xué
想、行、识摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi yǎn chù shè shòu huài miè gù xué bú wèi ěr bí shé
时，不为眼处摄受坏灭故学，不为耳、鼻、舌、

shēn yì chù shè shòu huài miè gù xué
身、意处摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi sè chù shè shòu huài miè gù xué bú wèi shēng xiāng wèi
时，不为色处摄受坏灭故学，不为声、香、味、

chù fǎ chù shè shòu huài miè gù xué
触、法处摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi yǎn jiè shè shòu huài miè gù xué bú wèi sè jiè yǎn shí jiè
时，不为眼界摄受坏灭故学，不为色界、眼识界

jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shè shòu huài miè gù xué
及眼触、眼触为缘所生诸受摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi ěr jiè shè shòu huài miè gù xué bú wèi shēng jiè ěr shí
时，不为耳界摄受坏灭故学，不为声界、耳识

jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué
界及耳触、耳触为缘所生诸受摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi bí jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèixiāng jiè bí shí
时，不为鼻界摄受坏灭故学，不为香界、鼻识

jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué
界及鼻触、鼻触为缘所生诸受摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèishé jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèiwèi jiè shé shí jiè
时，不为舌界摄受坏灭故学，不为味界、舌识界

jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué
及舌触、舌触为缘所生诸受摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèishēn jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèichù jiè shēn shí
时，不为身界摄受坏灭故学，不为触界、身识

jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué
界及身触、身触为缘所生诸受摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi yì jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi fǎ jiè yì shí jiè
时，不为意识界摄受坏灭故学，不为法界、意识界

jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòushèshòuhuàimiè gù xué
及意触、意触为缘所生诸受摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi dì jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèishuǐ huǒ fēng
时，不为地界摄受坏灭故学，不为水、火、风、

kōng shí jiè shèshòuhuàimiè gù xué
空、识界摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi kǔ shèng dì shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi jí miè
时，不为苦圣谛摄受坏灭故学，不为集、灭、

dào shèng dì shèshòuhuàimiè gù xué
道圣谛摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学
shí bú wèi wú míng shè shòu huài miè gù xué bú wèi xíng shí míng
时，不为无明摄受坏灭故学，不为行、识、名
sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁
tàn kǔ yōu nǎo shè shòu huài miè gù xué
叹苦忧恼摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学
shí bú wèi nèi kōng shè shòu huài miè gù xué bú wèi wài kōng nèi wài
时，不为内空摄受坏灭故学，不为外空、内外
kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、
zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无
xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shè shòu huài miè gù xué
性空、自性空、无性自性空摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学
shí bú wèi zhēn rú shè shòu huài miè gù xué bú wèi fǎ jiè fǎ xìng
时，不为真如摄受坏灭故学，不为法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shè shòu huài miè
定、法住、实际、虚空界、不思議界摄受坏灭
gù xué
故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学
shí bú wèi bù shī bō luó mì duō shè shòu huài miè gù xué bú wèi jìng jiè
时，不为布施波罗蜜多摄受坏灭故学，不为净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō shè shòu huài miè gù xué
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi sì jìng lǜ shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi sì wú liàng sì
时，不为四静虑摄受坏灭故学，不为四无量、四
wú sè dìngshèshòuhuàimiè gù xué
无色定摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi bā jiě tuō shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi bā shèng chù
时，不为八解脱摄受坏灭故学，不为八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shèshòuhuàimiè gù xué
九次第定、十遍处摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi sì niàn zhù shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi sì zhèng duàn
时，不为四念住摄受坏灭故学，不为四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī shè
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支摄
shòuhuàimiè gù xué
受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi kōng jiě tuō mén shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi wú xiàng
时，不为空解脱门摄受坏灭故学，不为无相、
wú yuàn jiě tuō mén shèshòuhuàimiè gù xué
无愿解脱门摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi wǔ yǎn shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi liù shén tōng shèshòu
时，不为五眼摄受坏灭故学，不为六神通摄受
huàimiè gù xué
坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi fó shí lì shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi sì wú suǒ wèi
时，不为佛十力摄受坏灭故学，不为四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ shèshòuhuàimiè gù xué
共法摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi wú wàng shī fǎ shèshòuhuàimiè gù xué bú wèihéngzhù shě
时，不为无忘失法摄受坏灭故学，不为恒住舍

xìngshèshòuhuàimiè gù xué
性摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi yī qiè zhì shèshòuhuàimiè gù xué bú wèidàoxiàng zhì
时，不为一切智摄受坏灭故学，不为道相智、

yī qiè xiàng zhì shèshòuhuàimiè gù xué
一切相智摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi yī qiè tuó luó ní ménshèshòuhuàimiè gù xué bú wèi yī qiè
时，不为一切陀罗尼门摄受坏灭故学，不为一切

sān mó dì ménshèshòuhuàimiè gù xué
三摩地门摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi yù liú shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi yī lái bù huán
时，不为预流摄受坏灭故学，不为一来、不还、

ā luó hànshèshòuhuàimiè gù xué
阿罗汉摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi yù liú xiàng yù liú guǒshèshòuhuàimiè gù xué bú wèi yī
时，不为预流向预流果摄受坏灭故学，不为一

lái xiàng yī lái guǒ bù huánxiàng bù huánguǒ ā luó hànxiàng ā luó
来向一来果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗

hànguǒshèshòuhuàimiè gù xué
汉果摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩诃萨如是学

shí bú wèi dú jué shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi dú jué xiàng dú jué
时，不为独觉摄受坏灭故学，不为独觉向独觉

guǒshèshòuhuàimiè gù xué
果摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩訶萨如是学

shí bú wèi pú sà mó hē sà shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi sānmiǎo
时，不为菩萨摩訶萨摄受坏灭故学，不为三藐

sān fó tuó shèshòuhuàimiè gù xué
三佛陀摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩訶萨如是学

shí bú wèi pú sà mó hē sà fǎ shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi wú
时，不为菩萨摩訶萨法摄受坏灭故学，不为无

shàngzhèngděng pú tí shèshòuhuàimiè gù xué
上正等菩提摄受坏灭故学。

rú shì rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué
“如是！如是！舍利子，菩萨摩訶萨如是学

shí bú wèi shēngwénshèngshèshòuhuàimiè gù xué bú wèi dú jué shèng
时，不为声闻乘摄受坏灭故学，不为独觉乘、

wú shàngshèngshèshòuhuàimiè gù xué
无上乘摄受坏灭故学。”

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán hé yuán pú sà mó hē sà rú
时，舍利子问善现言：“何缘菩萨摩訶萨如

shì xué shí bú wèi sè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi shòu xiǎng
是学时，不为色摄受坏灭故学，不为受、想、

xíng shí shèshòuhuàimiè gù xué
行、识摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩訶萨如是学时，不为

yǎnchùshèshòuhuàimiè gù xué bú wèi ěr bí shé shēn yì
眼处摄受坏灭故学，不为耳、鼻、舌、身、意

chùshèshòuhuàimiè gù xué
处摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩訶萨如是学时，不为

sè chùshèshòuhuàimiè gù xué bú wèi shēng xiāng wèi chù fǎ
色处摄受坏灭故学，不为声、香、味、触、法

chùshèshòuhuàimiè gù xué
处摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩訶萨如是学时，不为

yǎn jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù
眼界摄受坏灭故学，不为色界、眼识界及眼触、

yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shèshòuhuàimiè gù xué
眼触为缘所生诸受摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

ěr jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù
耳界摄受坏灭故学，不为声界、耳识界及耳触、

ěr chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shèshòuhuàimiè gù xué
耳触为缘所生诸受摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

bí jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù
鼻界摄受坏灭故学，不为香界、鼻识界及鼻触、

bí chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shèshòuhuàimiè gù xué
鼻触为缘所生诸受摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

shé jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi wèi jiè shé shí jiè jí shé chù
舌界摄受坏灭故学，不为味界、舌识界及舌触、

shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shèshòuhuàimiè gù xué
舌触为缘所生诸受摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

shēn jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù
身界摄受坏灭故学，不为触界、身识界及身触、

shēn chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shèshòuhuàimiè gù xué
身触为缘所生诸受摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

yì jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù
意界摄受坏灭故学，不为法界、意识界及意触、

yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shèshòuhuàimiè gù xué
意触为缘所生诸受摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

dì jiè shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi shuǐ huǒ fēng kōng shí
地界摄受坏灭故学，不为水、火、风、空、识

jiè shèshòuhuàimiè gù xué

界摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

kǔ shèng dì shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi jí miè dào shèng dì shè
苦圣谛摄受坏灭故学，不为集、灭、道圣谛摄

shòuhuàimiè gù xué

受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

wú míng shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi xíng shí míng sè liù chù
无明摄受坏灭故学，不为行、识、名色、六处、

chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoshè
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼摄

shòuhuàimiè gù xué

受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

nèi kōng shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
内空摄受坏灭故学，不为外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shèshòuhuàimiè gù xué

性空、无性自性空摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

zhēn rú shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
真如摄受坏灭故学，不为法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、

shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shèshòuhuàimiè gù xué

实际、虚空界、不思議界摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

bù shī bō luó mì duōshèshòuhuàimiè gù xué bú wèi jìng jiè ān rěn
布施波罗蜜多摄受坏灭故学，不为净戒、安忍、

jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōshèshòuhuàimiè gù xué
精进、静虑、般若波罗蜜多摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

sì jìng lǜ shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi sì wú liàng sì wú sè dìng
四静虑摄受坏灭故学，不为四无量、四无色定

shèshòuhuàimiè gù xué
摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

bā jiě tuō shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
八解脱摄受坏灭故学，不为八胜处、九次第定、

shí biànchùshèshòuhuàimiè gù xué
十遍处摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

sì niànzhù shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi sì zhèngduàn sì shén zú
四念住摄受坏灭故学，不为四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī shèshòuhuàimiè gù
五根、五力、七等觉支、八圣道支摄受坏灭故

xué
学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

kōng jiě tuō mén shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi wú xiàng wú yuàn jiě tuō
空解脱门摄受坏灭故学，不为无相、无愿解脱

mén shèshòuhuàimiè gù xué
门摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

wǔ yǎn shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi liù shéntōng shèshòuhuàimiè gù
五眼摄受坏灭故学，不为六神通摄受坏灭故

xué
学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

fó shí lì shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
佛十力摄受坏灭故学，不为四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shèshòuhuài
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法摄受坏
miè gù xué
灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为
wú wàng shī fǎ shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi héng zhù shě xìng shèshòu
无忘失法摄受坏灭故学，不为恒住舍性摄受
huàimiè gù xué
坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为
yī qiè zhì shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
一切智摄受坏灭故学，不为道相智、一切相智
shèshòuhuàimiè gù xué
摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为
yī qiè tuó luó ní mén shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi yī qiè sān mó dì
一切陀罗尼门摄受坏灭故学，不为一切三摩地
mén shèshòuhuàimiè gù xué
门摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为
yù liú shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi yī lái bù huán ā luó hàn
预流摄受坏灭故学，不为一来、不还、阿罗汉
shèshòuhuàimiè gù xué
摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为
yù liú xiàng yù liú guǒ shèshòuhuàimiè gù xué bú wèi yī lái xiàng yī
预流向预流果摄受坏灭故学，不为一来向一
lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ shè
来果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗汉果摄
shòuhuàimiè gù xué
受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

dú jué shè shòuhuàimiè gù xué bú wèi dú jué xiàng dú jué guǒ shè shòu
独觉摄受坏灭故学，不为独觉向独觉果摄受

huàimiè gù xué
坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

pú sà mó hē sà shè shòuhuàimiè gù xué bú wèi sān miǎo sān fó tuó shè
菩萨摩诃萨摄受坏灭故学，不为三藐三佛陀摄

shòuhuàimiè gù xué
受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

pú sà mó hē sà fǎ shè shòuhuàimiè gù xué bú wèi wú shàng zhèng děng
菩萨摩诃萨法摄受坏灭故学，不为无上正等

pú tí shè shòuhuàimiè gù xué
菩提摄受坏灭故学？

shànxiàn hé yuán pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú wèi
“善现，何缘菩萨摩诃萨如是学时，不为

shēng wén chéng shè shòuhuàimiè gù xué bú wèi dú jué shèng wú shàng
声闻乘摄受坏灭故学，不为独觉乘、无上

shèng shè shòuhuàimiè gù xué
乘摄受坏灭故学？”

shí jù shòu shànxiàn dá shè lì zǐ yán pú sà mó hē sà rú
时，具寿善现答舍利子言：“菩萨摩诃萨如

shì xué shí bú jiàn yǒu sè shì kě shè shòu jí suǒ huàimiè yì bú jiàn yǒu
是学时，不见有色是可摄受及所坏灭，亦不见有

néng shè shòu sè jí huàimiè zhě bú jiàn yǒu shòu xiǎng xíng shí shì
能摄受色及坏灭者；不见有受、想、行、识是

kě shè shòu jí suǒ huàimiè yì bú jiàn yǒu néng shè shòu shòu xiǎng xíng
可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受受、想、行、

shí jí huàimiè zhě hé yǐ gù yǐ sè yùn děng ruò néng ruò suǒ nèi wài
识及坏灭者。何以故？以色蕴等若能若所内外

jù kōng bù kě dé gù
俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiàn yǒu yǎn
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有眼

chù shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòuyǎnchù jí
处是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受眼处及
huàimièzhě bú jiànyǒu ěr bí shé shēn yì chù shì kě shèshòu
坏灭者；不见有耳、鼻、舌、身、意处是可摄受
jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu ěr bí shé shēn
及所坏灭，亦不见有能摄受耳、鼻、舌、身、
yì chù jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ yǎnchùděngruònéngsuǒ nèi
意处及坏灭者。何以故？以眼处等若能若所内
wài jù kōng bù kě dé gù
外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu sè
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有色

chù shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu sè chù jí
处是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受色处及
huàimièzhě bú jiànyǒushēng xiāng wèi chù fǎ chù shì kě shè
坏灭者；不见有声、香、味、触、法处是可摄
shòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòushēng xiāng wèi
受及所坏灭，亦不见有能摄受声、香、味、
chù fǎ chù jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ sè chùděngruònéngsuǒ nèi
触、法处及坏灭者。何以故？以色处等若能若
suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒuyǎn
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有眼

jiè shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòuyǎn jiè jí
界是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受眼界及
huàimièzhě bú jiànyǒu sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuán
坏灭者；不见有色界、眼识界及眼触、眼触为缘
suǒshēngzhūshòu shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshè
所生诸受是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄
shòu sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jí huàimièzhě hé
受色界乃至眼触为缘所生诸受及坏灭者。何
yǐ gù yǐ yǎn jiè děngruònéngsuǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
以故？以眼界等若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu ěr
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有耳

jiè shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu ěr jiè jí
界是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受耳界及

huàimièzhě bú jiànyǒushēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéi
坏灭者；不见有声界、耳识界及耳触、耳触为
yuánsuǒshēngzhūshòu shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéng
缘所生诸受是可摄受及所坏灭，亦不见有能
shèshòushēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jí huàimièzhě
摄受声界乃至耳触为缘所生诸受及坏灭者。
hé yǐ gù yǐ ěr jiè děngruònéng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé
何以故？以耳界等若能若所内外俱空不可得
gù
故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu bí
“舍利子，菩萨摩訶萨如是学时，不见有鼻
jiè shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu bí jiè jí
界是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受鼻界及
huàimièzhě bú jiànyǒuxiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuán
坏灭者；不见有香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘
suǒshēngzhūshòu shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshè
所生诸受是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄
shòuxiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jí huàimièzhě hé
受香界乃至鼻触为缘所生诸受及坏灭者。何
yǐ gù yǐ bí jiè děngruònéng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
以故？以鼻界等若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒushé
“舍利子，菩萨摩訶萨如是学时，不见有舌
jiè shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòushé jiè jí
界是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受舌界及
huàimièzhě bú jiànyǒuwèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuán
坏灭者；不见有味界、舌识界及舌触、舌触为缘
suǒshēngzhūshòu shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshè
所生诸受是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄
shòuwèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jí huàimièzhě hé
受味界乃至舌触为缘所生诸受及坏灭者。何
yǐ gù yǐ shé jiè děngruònéng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
以故？以舌界等若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒushēn
“舍利子，菩萨摩訶萨如是学时，不见有身
jiè shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòushēn jiè
界是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受身界

jí huàimièzhě bú jiànyǒuchù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù
及坏灭者；不见有触界、身识界及身触、身触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒu
为缘所生诸受是可摄受及所坏灭，亦不见有
néngshèshòuchù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jí huàimiè
能摄受触界乃至身触为缘所生诸受及坏灭
zhě hé yǐ gù yǐ shēn jiè děng ruò néng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù
者。何以故？以身界等若能若所内外俱空不
kě dé gù
可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu yì
“舍利子，菩萨摩訶萨如是学时，不见有意
jiè shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu yì jiè jí
界是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受意界及
huàimièzhě bú jiànyǒu fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuán
坏灭者；不见有法界、意识界及意触、意触为缘
suǒshēngzhūshòu shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshè
所生诸受是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄
shòu fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jí huàimièzhě hé
受法界乃至意触为缘所生诸受及坏灭者。何
yǐ gù yǐ yì jiè děng ruò néng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
以故？以意界等若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu dì
“舍利子，菩萨摩訶萨如是学时，不见有地
jiè shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu dì jiè jí
界是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受地界及
huàimièzhě bú jiànyǒushuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shì kě shèshòu
坏灭者；不见有水、火、风、空、识界是可摄受
jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòushuǐ huǒ fēng kōng
及所坏灭，亦不见有能摄受水、火、风、空、
shí jiè jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ dì jiè děng ruò néng ruò suǒ nèi
识界及坏灭者。何以故？以地界等若能若所内
wài jù kōng bù kě dé gù
外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu kǔ
“舍利子，菩萨摩訶萨如是学时，不见有苦
shèng dì shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu kǔ
圣谛是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受苦

shèng dì jí huàimièzhě bú jiànyǒu jí miè dào shèng dì shì kě shè
圣谛及坏灭者；不见有集、灭、道圣谛是可摄
shòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shè shòu jí miè dào shèng dì
受及所坏灭，亦不见有能摄受集、灭、道圣谛
jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ kǔ shèng dì děng ruò néng ruò suǒ nèi
及坏灭者。何以故？以苦圣谛等若能若所内
wài jù kōng bù kě dé gù
外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu wú
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有无
míng shì kě shè shòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shè shòu wú míng
明是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受无明
jí huàimièzhě bú jiànyǒu xíng shí míng sè liù chù chù shòu
及坏灭者；不见有行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo shì kě shè shòu jí
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼是可摄受及
suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shè shòu xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu
所坏灭，亦不见有能摄受行乃至老死愁叹苦忧
nǎo jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ wú míng děng ruò néng ruò suǒ nèi
恼及坏灭者。何以故？以无明等若能若所内
wài jù kōng bù kě dé gù
外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu nèi
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有内
kōng shì kě shè shòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shè shòu nèi kōng
空是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受内空
jí huàimièzhě bú jiànyǒu wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
及坏灭者；不见有外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng shì kě shè shòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shè shòu
自性空是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受
wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ nèi
外空乃至无性自性空及坏灭者。何以故？以内

kōngděngruònéng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
空 等 若 能 若 所 内 外 俱 空 不 可 得 故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒuzhēn
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有真
rú shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéng shèshòuzhēn rú
如是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受真如
jí huàimièzhě bú jiànyǒu fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
及坏灭者；不见有法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiàn
虚空界、不思議界是可摄受及所坏灭，亦不见
yǒunéng shèshòu fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè jí huàimièzhě hé yǐ gù
有能摄受法界乃至不思議界及坏灭者。何以故？
yǐ zhēn rú děng ruò néng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
以真如等若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu bù
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有布
shī bō luó mì duō shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéng shè
施波罗蜜多是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄
shòu bù shī bō luó mì duō jí huàimièzhě bú jiànyǒu jìng jiè ān rěn
受布施波罗蜜多及坏灭者；不见有净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè
精进、静虑、般若波罗蜜多是可摄受及所坏灭，
yì bú jiànyǒunéng shèshòu jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
亦不见有能摄受净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ bù shī bō luó mì duō
波罗蜜多及坏灭者。何以故？以布施波罗蜜多
děng ruò néng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
等若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu sì
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有四
jìng lù shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéng shèshòu sì jìng
静虑是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受四静
lù jí huàimièzhě bú jiànyǒu sì wú liàng sì wú sè dìng shì kě shè
虑及坏灭者；不见有四无量、四无色定是可摄
shòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéng shèshòu sì wú liàng sì wú sè
受及所坏灭，亦不见有能摄受四无量、四无色

dìng jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ sì jìng lǜ děng ruò néng ruò suǒ nèi
定及坏灭者。何以故？以四静虑等若能若所内
wài jù kōng bù kě dé gù
外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu bā
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有八

jiě tuō shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shèshòu bā jiě
解脱是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受八解

tuō jí huàimièzhě bú jiànyǒu bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biàn
脱及坏灭者；不见有八胜处、九次第定、十遍

chù shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shèshòu bā shèng
处是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ bā
处、九次第定、十遍处及坏灭者。何以故？以八

jiě tuō děng ruò néng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
解脱等若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu sì
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有四

niànzhù shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shèshòu sì
念住是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受四

niànzhù jí huàimièzhě bú jiànyǒu sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn
念住及坏灭者，不见有四正断、四神足、五根、

wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè
五力、七等觉支、八圣道支是可摄受及所坏灭，

yì bú jiànyǒu néng shèshòu sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī jí huài
亦不见有能摄受四正断乃至八圣道支及坏

mièzhě hé yǐ gù yǐ sì niànzhù děng ruò néng ruò suǒ nèi wài jù kōng
灭者。何以故？以四念住等若能若所内外俱空

bù kě dé gù
不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu kōng
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有空

jiě tuō mén shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shèshòu
解脱门是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受

kōng jiě tuō mén jí huàimièzhě bú jiànyǒu wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
空解脱门及坏灭者；不见有无相、无愿解脱门

shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shèshòu wú xiàng wú
是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受无相、无

yuàn jiě tuō mén jí huàimìèzhě hé yǐ gù yǐ kōng jiě tuō mén děng
愿解脱门及坏灭者。何以故？以空解脱门等
ruò néng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu wǔ
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有五
yǎn shì kě shèshòu jí suǒ huàimìè yì bú jiànyǒu néng shèshòu wǔ yǎn jí
眼是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受五眼及
huàimìèzhě bú jiànyǒu liù shéntōng shì kě shèshòu jí suǒ huàimìè yì
坏灭者；不见有六神通是可摄受及所坏灭，亦
bú jiànyǒu néng shèshòu liù shéntōng jí huàimìèzhě hé yǐ gù yǐ wǔ
不见有能摄受六神通及坏灭者。何以故？以五
yǎn děng ruò néng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
眼等若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu fó
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有佛
shí lì shì kě shèshòu jí suǒ huàimìè yì bú jiànyǒu néng shèshòu fó shí
十力是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受佛十
lì jí huàimìèzhě bú jiànyǒu sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
力及坏灭者；不见有四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shì kě shèshòu jí suǒ
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法是可摄受及所
huàimìè yì bú jiànyǒu néng shèshòu sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú
坏灭，亦不见有能摄受四无所畏乃至十八佛不
gòng fǎ jí huàimìèzhě hé yǐ gù yǐ fó shí lì děng ruò néng ruò suǒ
共法及坏灭者。何以故？以佛十力等若能若所
nèi wài jù kōng bù kě dé gù
内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu wú
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有无
wàng shī fǎ shì kě shèshòu jí suǒ huàimìè yì bú jiànyǒu néng shèshòu
忘失法是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受
wú wàng shī fǎ jí huàimìèzhě bú jiànyǒu héng zhù shě xìng shì kě shè
无忘失法及坏灭者；不见有恒住舍性是可摄
shòu jí suǒ huàimìè yì bú jiànyǒu néng shèshòu héng zhù shě xìng jí huài
受及所坏灭，亦不见有能摄受恒住舍性及坏
mièzhě hé yǐ gù yǐ wú wàng shī fǎ děng ruò néng ruò suǒ nèi wài
灭者。何以故？以无忘失法等若能若所内外

jù kōng bù kě dé gù
俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu yī
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有一
qiè zhì shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu yī qiè
切智是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受一切
zhì jí huàimièzhě bú jiànyǒudàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì kě shè
智及坏灭者；不见有道相智、一切相智是可摄
shòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòudàoxiàng zhì yī qiè
受及所坏灭，亦不见有能摄受道相智、一切
xiàng zhì jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ yī qiè zhì děng ruò néng ruò
相智及坏灭者。何以故？以一切智等若能若
suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu yī
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有一
qiè tuó luó ní mén shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshè
切陀罗尼门是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄
shòu yī qiè tuó luó ní mén jí huàimièzhě bú jiànyǒu yī qiè sān mó dì
受一切陀罗尼门及坏灭者；不见有一切三摩地
mén shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu yī qiè
门是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受一切
sān mó dì mén jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ yī qiè tuó luó ní mén
三摩地门及坏灭者。何以故？以一切陀罗尼门
děng ruò néng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
等若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu yù
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有预
liú shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu yù liú jí
流是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受预流及
huàimièzhě bú jiànyǒu yī lái bù huán ā luó hàn shì kě shèshòu
坏灭者；不见有一来、不还、阿罗汉是可摄受
jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu yī lái bù huán ā luó
及所坏灭，亦不见有能摄受一来、不还、阿罗
hàn jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ yù liú děng ruò néng ruò suǒ nèi wài
汉及坏灭者。何以故？以预流等若能若所内外
jù kōng bù kě dé gù
俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu yù
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有预

liú xiàng yù liú guǒ shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshè
流向预流果是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄

shòu yù liú xiàng yù liú guǒ jí huàimièzhě bú jiànyǒu yī lái xiàng yī
受预流向预流果及坏灭者；不见有一来向一

lái guǒ bù huánxiàng bù huánguǒ ā luó hànxiàng ā luó hànguǒ shì kě
来果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗汉果是可

shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu yī lái xiàng yī lái
摄受及所坏灭，亦不见有能摄受一来向一来

guǒ bù huánxiàng bù huánguǒ ā luó hànxiàng ā luó hànguǒ jí huài
果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗汉果及坏

mièzhě hé yǐ gù yǐ yù liú xiàng yù liú guǒděngruònéng ruò suǒ nèi
灭者。何以故？以预流向预流果等若能若所内

wài jù kōng bù kě dé gù
外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu dú
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有独

jué shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu dú jué jí
觉是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受独觉及

huàimièzhě bú jiànyǒu dú jué xiàng dú jué guǒ shì kě shèshòu jí suǒhuài
坏灭者；不见有独觉向独觉果是可摄受及所坏

miè yì bú jiànyǒunéngshèshòu dú jué xiàng dú jué guǒ jí huàimièzhě
灭，亦不见有能摄受独觉向独觉果及坏灭者。

hé yǐ gù yǐ dú jué děngruònéng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé
何以故？以独觉等若能若所内外俱空不可得

gù
故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu pú
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有菩

sà mó hē sà shì kě shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòu
萨摩诃萨是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受

pú sà mó hē sà jí huàimièzhě bú jiànyǒusānmiǎosān fó tuó shì kě
菩萨摩诃萨及坏灭者；不见有三藐三佛陀是可

shèshòu jí suǒhuàimiè yì bú jiànyǒunéngshèshòusānmiǎosān fó tuó
摄受及所坏灭，亦不见有能摄受三藐三佛陀

jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ pú sà mó hē sà děngruònéng ruò suǒ
及坏灭者。何以故？以菩萨摩诃萨等若能若所

nèi wài jù kōng bù kě dé gù
内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu pú
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有菩
sà mó hē sà fǎ shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shè
萨摩诃萨法是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄
shòu pú sà mó hē sà fǎ jí huàimièzhě bú jiànyǒu wú shàngzhèngděng
受菩萨摩诃萨法及坏灭者；不见有无上正等
pú tí shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shèshòu wú
菩提是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受无
shàngzhèngděng pú tí jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ pú sà mó hē
上正等菩提及坏灭者。何以故？以菩萨摩诃
sà fǎ děng ruò néng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
萨法等若能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí bú jiànyǒu shēng
“舍利子，菩萨摩诃萨如是学时，不见有声
wénshèng shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shèshòu
闻乘是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受
shēngwénshèng jí huàimièzhě bú jiànyǒu dú jué shèng wú shàngshèng
声闻乘及坏灭者；不见有独觉乘、无上乘
shì kě shèshòu jí suǒ huàimiè yì bú jiànyǒu néng shèshòu dú jué shèng
是可摄受及所坏灭，亦不见有能摄受独觉乘、
wú shàngshèng jí huàimièzhě hé yǐ gù yǐ shēngwénshèngděng ruò
无上乘及坏灭者。何以故？以声闻乘等若
néng ruò suǒ nèi wài jù kōng bù kě dé gù
能若所内外俱空不可得故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yú sè yú shòu xiǎng xíng
“舍利子，若菩萨摩诃萨于色于受、想、行、
shí yú yǎnchù yú ěr bí shé shēn yì chù yú sè chù yú
识，于眼处于耳、鼻、舌、身、意处，于色处于
shēng xiāng wèi chù fǎ chù yú yǎn jiè yú sè jiè yǎn shí
声、香、味、触、法处，于眼界于色界、眼识
jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yú ěr jiè yú shēng
界及眼触、眼触为缘所生诸受，于耳界于声
jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yú bí
界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受，于鼻
jiè yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu
界于香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受，

yú shé jiè yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng
于舌界于味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生
zhū shòu yú shēn jiè yú chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi
诸受，于身界于触界、身识界及身触、身触为
yuán suǒ shēng zhū shòu yú yì jiè yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù
缘所生诸受，于意界于法界、意识界及意触、
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yú dì jiè yú shuǐ huǒ fēng kōng
意触为缘所生诸受，于地界于水、火、风、空、
shí jiè yú kǔ shèng dì yú jí miè dào shèng dì yú wú míng yú
识界，于苦圣谛于集、灭、道圣谛，于无明于
xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yú nèi kōng yú wài kōng nèi wài kōng kōng
老死愁叹苦忧恼，于内空于外空、内外空、空
kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng
空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟
kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng
空、无际空、散空、无变异空、本性空、自相
kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng
空、共相空、一切法空、不可得空、无性空、
zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yú zhēn rú yú fǎ jiè fǎ xìng
自性空、无性自性空，于真如于法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yú bù shī bō
定、法住、实际、虚空界、不思議界，于布施波
luó mì duō yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
罗蜜多于净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō yú sì jìng lǜ yú sì wú liàng sì wú sè dìng yú bā jiě tuō yú
多，于四静虑于四无量、四无色定，于八解脱于
bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yú sì niàn zhù yú sì zhèng
八胜处、九次第定、十遍处，于四念住于四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī yú kōng jiě tuō mén yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yú wǔ yǎn
支，于空解脱门于无相、无愿解脱门，于五眼
yú liù shén tōng yú fó shí lì yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
于六神通，于佛十力于四无所畏、四无碍解、大

cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yú wú wàng
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，于无忘
shī fǎ yú héngzhù shěxìng yú yī qiè zhì yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng
失法于恒住舍性，于一切智于道相智、一切相
zhì yú yī qiè tuó luó ní mén yú yī qiè sān mó dì mén yú yù liú yú
智，于一切陀罗尼门于一切三摩地门，于预流于
yī lái bù huán ā luó hàn yú yù liú xiàng yù liú guǒ yú yī
一来、不还、阿罗汉，于预流向预流果、于一
lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó
来向一来果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗
hànguǒ yú dú jué xiàng dú jué guǒ yú pú sà mó hē sà yú sān miǎo
汉果，于独觉向独觉果，于菩萨摩诃萨于三藐
sān fó tuó yú pú sà mó hē sà fǎ yú wú shàng zhèng děng pú tí yú
三佛陀，于菩萨摩诃萨法于无上正等菩提，于
shēng wén shèng yú dú jué shèng yú wú shàng shèng bú jiàn shì kě shè shòu
声闻乘于独觉乘于无上乘，不见是可摄受
jí kě huài miè yì bú jiàn yǒu néng shè shòu jí huài miè zhě ér xué bō rě
及可⁹坏灭，亦不见有能摄受及坏灭者而学般若
bō luó mì duō shì pú sà mó hē sà néng chéng bàn yī qiè zhì zhì
波罗蜜多，是菩萨摩诃萨能成办一切智智。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán pú sà mó hē sà rú shì xué
时，舍利子问善现言：“菩萨摩诃萨如是学

bō rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yé
般若波罗蜜多能成办一切智智耶？”

shàn xiàn dá yán pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì
善现答言：“菩萨摩诃萨如是学般若波罗蜜

duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yú yī qiè fǎ bú wèi shè shòu huài miè
多能成办一切智智，于一切法不为摄受坏灭

ér fāng biàn xué gù
而方便学故。”

shè lì zǐ yán ruò pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ bú wèi shè
舍利子言：“若菩萨摩诃萨于一切法不为摄

shòu huài miè ér fāng biàn xué zhě yún hé néng chéng bàn yī qiè zhì zhì
受坏灭而方便学者，云何能成办一切智智？”

shàn xiàn yán shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō
善现言：“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波

⁹ 大正藏：所；永乐北藏及龙藏：可

luó mì duō shí bú jiàn sè ruò shēng ruò miè bú jiàn shòu xiǎng xíng
罗蜜多时，不见色若生若灭，不见受、想、行、
shí ruò shēng ruò miè bú jiàn sè ruò qǔ ruò shě bú jiàn shòu xiǎng
识若生若灭；不见色若取若舍，不见受、想、
xíng shí ruò qǔ ruò shě bú jiàn sè ruò rǎn ruò jìng bú jiàn shòu xiǎng
行、识若取若舍；不见色若染若净，不见受、想、
xíng shí ruò rǎn ruò jìng bú jiàn sè ruò jí ruò sàn bú jiàn shòu xiǎng
行、识若染若净；不见色若集若散，不见受、想、
xíng shí ruò jí ruò sàn bú jiàn sè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn shòu xiǎng
行、识若集若散；不见色若增若减，不见受、想、
xíng shí ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ sè yùnxìngděngkōng wú suǒ
行、识若增若减。何以故？以色蕴性等空无所
yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě
有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般若
bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng
波罗蜜多能成办一切智智，以无所学无所成
bàn wéi fāng biàn gù
办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn yǎn chù ruò shēng ruò miè bú jiàn ěr bí shé shēn yì
不见眼处若生若灭，不见耳、鼻、舌、身、意
chù ruò shēng ruò miè bú jiàn yǎn chù ruò qǔ ruò shě bú jiàn ěr bí
处若生若灭；不见眼处若取若舍，不见耳、鼻、
shé shēn yì chù ruò qǔ ruò shě bú jiàn yǎn chù ruò rǎn ruò jìng bú
舌、身、意处若取若舍；不见眼处若染若净，不
jiàn ěr bí shé shēn yì chù ruò rǎn ruò jìng bú jiàn yǎn chù ruò
见耳、鼻、舌、身、意处若染若净；不见眼处若
jí ruò sàn bú jiàn ěr bí shé shēn yì chù ruò jí ruò sàn
集若散，不见耳、鼻、舌、身、意处若集若散；
bú jiàn yǎn chù ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn ěr bí shé shēn yì chù
不见眼处若增若减，不见耳、鼻、舌、身、意处
ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ yǎn chù xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù kě
若增若减。何以故？以眼处性等空无所有不可
dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì
得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗蜜
duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng
多能成办一切智智，以无所学无所成办为方

biàn gù
便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn sè chù ruò shēng ruò miè bú jiàn shēng xiāng wèi chù fǎ
不见色处若生若灭，不见声、香、味、触、法
chù ruò shēng ruò miè bú jiàn sè chù ruò qǔ ruò shě bú jiàn shēng xiāng
处若生若灭；不见色处若取若舍，不见声、香、
wèi chù fǎ chù ruò qǔ ruò shě bú jiàn sè chù ruò rǎn ruò jìng bú
味、触、法处若取若舍；不见色处若染若净，不
jiàn shēng xiāng wèi chù fǎ chù ruò rǎn ruò jìng bú jiàn sè chù
见声、香、味、触、法处若染若净；不见色处
ruò jí ruò sàn bú jiàn shēng xiāng wèi chù fǎ chù ruò jí ruò
若集若散，不见声、香、味、触、法处若集若
sàn bú jiàn sè chù ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn shēng xiāng wèi chù
散；不见色处若增若减，不见声、香、味、触、
fǎ chù ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ sè chù xìng děng kōng wú suǒ yǒu
法处若增若减。何以故？以色处性等空无所有
bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō
不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波
luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn
罗蜜多能成办一切智智，以无所学无所成办
wéi fāng biàn gù
为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn yǎn jiè ruò shēng ruò miè bú jiàn sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù
不见眼界若生若灭，不见色界、眼识界及眼触、
yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò shēng ruò miè bú jiàn yǎn jiè ruò qǔ
眼触为缘所生诸受若生若灭；不见眼界若取
ruò shě bú jiàn sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò qǔ ruò
若舍，不见色界乃至眼触为缘所生诸受若取若
shě bú jiàn yǎn jiè ruò rǎn ruò jìng bú jiàn sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán
舍；不见眼界若染若净，不见色界乃至眼触为缘
suǒ shēng zhū shòu ruò rǎn ruò jìng bú jiàn yǎn jiè ruò jí ruò sàn bú jiàn
所生诸受若染若净；不见眼界若集若散，不见
sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò jí ruò sàn bú jiàn yǎn
色界乃至眼触为缘所生诸受若集若散；不见眼

jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
界若增若减，不见色界乃至眼触为缘所生诸
shòu ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ yǎn jiè xìng děng kōng wú suǒ yǒu bù
受若增若减。何以故？以眼界性等空无所有不
kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó
可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗
mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi
蜜多能成办一切智智，以无所学无所成办为
fāng biàn gù
方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn ěr jiè ruò shēng ruò miè bú jiàn shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù
不见耳界若生若灭，不见声界、耳识界及耳触、
ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò shēng ruò miè bú jiàn ěr jiè ruò qǔ
耳触为缘所生诸受若生若灭；不见耳界若取
ruò shě bú jiàn shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò qǔ
若舍，不见声界乃至耳触为缘所生诸受若取
ruò shě bú jiàn ěr jiè ruò rǎn ruò jìng bú jiàn shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi
若舍；不见耳界若染若净，不见声界乃至耳触为
yuán suǒ shēng zhū shòu ruò rǎn ruò jìng bú jiàn ěr jiè ruò jí ruò sàn bú
缘所生诸受若染若净；不见耳界若集若散，不
jiàn shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò jí ruò sàn bú
见声界乃至耳触为缘所生诸受若集若散；不
jiàn ěr jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ
见耳界若增若减，不见声界乃至耳触为缘所
shēng zhū shòu ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ ěr jiè xìng děng kōng wú
生诸受若增若减。何以故？以耳界性等空无
suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō
所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般
rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ
若波罗蜜多能成办一切智智，以无所学无所
chéng bàn wéi fāng biàn gù
成办为方便故。

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì bā shí jiǔ 大般若波罗蜜多经卷第八十九

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn xué bō rě pǐn dì èr shí liù zhī wǔ 初分学般若品第二十六之五

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn bí jiè ruò shēng ruò miè bú jiàn xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù
不见鼻界若生若灭，不见香界、鼻识界及鼻触、

bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò shēng ruò miè bú jiàn bí jiè ruò qǔ
鼻触为缘所生诸受若生若灭；不见鼻界若取

ruò shě bú jiàn xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò qǔ
若舍，不见香界乃至鼻触为缘所生诸受若取

ruò shě bú jiàn bí jiè ruò rǎn ruò jìng bú jiàn xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi
若舍；不见鼻界若染若净，不见香界乃至鼻触为

yuán suǒ shēng zhū shòu ruò rǎn ruò jìng bú jiàn bí jiè ruò jí ruò sàn bú
缘所生诸受若染若净；不见鼻界若集若散，不

jiàn xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò jí ruò sàn bú
见香界乃至鼻触为缘所生诸受若集若散；不

jiàn bí jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ
见鼻界若增若减，不见香界乃至鼻触为缘所

shēng zhū shòu ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ bí jiè xìng děng kōng wú
生诸受若增若减。何以故？以鼻界性等空无

suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō
所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般

rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ
若波罗蜜多，能成办一切智智，以无所学无所

chéng bàn wéi fāng biàn gù
成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn shé jiè ruò shēng ruò miè bú jiàn wèi jiè shé shí jiè jí shé chù
不见舌界若生若灭，不见味界、舌识界及舌触、

shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò shēng ruò miè bú jiàn shé jiè ruò qǔ
舌触为缘所生诸受若生若灭；不见舌界若取
ruò shě bú jiàn wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò qǔ ruò
若舍，不见味界乃至舌触为缘所生诸受若取若
shě bú jiàn shé jiè ruò rǎn ruò jìng bú jiàn wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán
舍；不见舌界若染若净，不见味界乃至舌触为缘
suǒ shēng zhū shòu ruò rǎn ruò jìng bú jiàn shé jiè ruò jí ruò sàn bú jiàn
所生诸受若染若净；不见舌界若集若散，不见
wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò jí ruò sàn bú jiàn shé
味界乃至舌触为缘所生诸受若集若散；不见舌
jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
界若增若减，不见味界乃至舌触为缘所生诸
shòu ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ shé jiè xìng děng kōng wú suǒ yǒu bù
受若增若减。何以故？以舌界性等空无所有不
kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó
可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗
mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn
蜜多，能成办一切智智，以无所学无所成办
wéi fāng biàn gù
为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn shēn jiè ruò shēng ruò miè bú jiàn chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù
不见身界若生若灭，不见触界、身识界及身触、
shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò shēng ruò miè bú jiàn shēn jiè ruò qǔ
身触为缘所生诸受若生若灭；不见身界若取
ruò shě bú jiàn chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò qǔ
若舍，不见触界乃至身触为缘所生诸受若取
ruò shě bú jiàn shēn jiè ruò rǎn ruò jìng bú jiàn chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi
若舍；不见身界若染若净，不见触界乃至身触为
yuán suǒ shēng zhū shòu ruò rǎn ruò jìng bú jiàn shēn jiè ruò jí ruò sàn bú
缘所生诸受若染若净；不见身界若集若散，不
jiàn chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò jí ruò sàn bú
见触界乃至身触为缘所生诸受若集若散；不
jiàn shēn jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ
见身界若增若减，不见触界乃至身触为缘所
shēng zhū shòu ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ shēn jiè xìng děng kōng wú
生诸受若增若减。何以故？以身界性等空无

suǒyǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō
所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般
rě bō luó mì duō néngchéngbàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ
若波罗蜜多，能成办一切智智，以无所学无所
chéngbàn wéifāngbiàn gù
成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn yì jiè ruò shēng ruò miè bú jiàn fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù
不见眼界若生若灭，不见法界、意识界及意触、
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò shēng ruò miè bú jiàn yì jiè ruò qǔ
意触为缘所生诸受若生若灭；不见眼界若取
ruò shě bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò qǔ ruò
若舍，不见法界乃至意触为缘所生诸受若取若
shě bú jiàn yì jiè ruò rǎn ruò jìng bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán
舍；不见眼界若染若净，不见法界乃至意触为缘
suǒ shēng zhū shòu ruò rǎn ruò jìng bú jiàn yì jiè ruò jí ruò sàn bú jiàn
所生诸受若染若净；不见眼界若集若散，不见
fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò jí ruò sàn bú jiàn yì
法界乃至意触为缘所生诸受若集若散；不见意
jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
界若增若减，不见法界乃至意触为缘所生诸
shòu ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ yì jiè xìng děng kōng wú suǒ yǒu bù
受若增若减。何以故？以眼界性等空无所有不
kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó
可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗
mì duō néngchéngbàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéngbàn
蜜多，能成办一切智智，以无所学无所成办
wéifāngbiàn gù
为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn dì jiè ruò shēng ruò miè bú jiàn shuǐ huǒ fēng kōng shí
不见地界若生若灭，不见水、火、风、空、识
jiè ruò shēng ruò miè bú jiàn dì jiè ruò qǔ ruò shě bú jiàn shuǐ huǒ
界若生若灭；不见地界若取若舍，不见水、火、
fēng kōng shí jiè ruò qǔ ruò shě bú jiàn dì jiè ruò rǎn ruò jìng bú
风、空、识界若取若舍；不见地界若染若净，不

jiànshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè ruò rǎn ruò jìng bú jiàn dì jiè ruò
见水、火、风、空、识界若染若净；不见地界若
jí ruò sàn bú jiànshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè ruò jí ruò sàn
集若散，不见水、火、风、空、识界若集若散；
bú jiàn dì jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiànshuǐ huǒ fēng kōng shí
不见地界若增若减，不见水、火、风、空、识
jiè ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ dì jiè xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù
界若增若减。何以故？以地界性等空无所有不
kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó
可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗
mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn
蜜多，能成办一切智智，以无所学无所成办
wéi fāng biàn gù
为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn kǔ shèng dì ruò shēng ruò miè bú jiàn jí miè dào shèng dì
不见苦圣谛若生若灭，不见集、灭、道圣谛
ruò shēng ruò miè bú jiàn kǔ shèng dì ruò qǔ ruò shě bú jiàn jí miè
若生若灭；不见苦圣谛若取若舍，不见集、灭、
dào shèng dì ruò qǔ ruò shě bú jiàn kǔ shèng dì ruò rǎn ruò jìng bú jiàn
道圣谛若取若舍；不见苦圣谛若染若净，不见
jí miè dào shèng dì ruò rǎn ruò jìng bú jiàn kǔ shèng dì ruò jí ruò
集、灭、道圣谛若染若净；不见苦圣谛若集若
sàn bú jiàn jí miè dào shèng dì ruò jí ruò sàn bú jiàn kǔ shèng
散，不见集、灭、道圣谛若集若散；不见苦圣
dì ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn jí miè dào shèng dì ruò zēng ruò jiǎn
谛若增若减，不见集、灭、道圣谛若增若减。

hé yǐ gù yǐ kǔ shèng dì xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù
何以故？以苦圣谛性等空无所有不可得故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng
舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗蜜多，能
chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng biàn gù
成办一切智智，以无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn wú míng ruò shēng ruò miè bú jiàn xíng shí míng sè liù chù
不见无明若生若灭，不见行、识、名色、六处、

chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoruò
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼若
shēngruò miè bú jiàn wú míng ruò qǔ ruò shě bú jiàn xíng nǎi zhì lǎo sǐ
生若灭；不见无明若取若舍，不见行乃至老死
chóutàn kǔ yōunǎoruò qǔ ruò shě bú jiàn wú míng ruò rǎn ruò jìng bú
愁叹苦忧恼若取若舍；不见无明若染若净，不
jiàn xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoruò rǎn ruò jìng bú jiàn wú míng
见行乃至老死愁叹苦忧恼若染若净；不见无明
ruò jí ruò sàn bú jiàn xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoruò jí ruò
若集若散，不见行乃至老死愁叹苦忧恼若集若
sàn bú jiàn wú míng ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn
散；不见无明若增若减，不见行乃至老死愁叹
kǔ yōunǎoruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ wú míng xìng děng kōng wú
苦忧恼若增若减。何以故？以无明性等空无
suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō
所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般
rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ
若波罗蜜多，能成办一切智智，以无所学无所
chéng bàn wéi fāng biàn gù
成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn nèi kōng ruò shēng ruò miè bú jiàn wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
不见内空若生若灭，不见外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng ruò shēng ruò miè bú jiàn nèi kōng ruò qǔ ruò
性空、无性自性空若生若灭；不见内空若取若
shě bú jiàn wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ruò qǔ ruò shě bú jiàn nèi
舍，不见外空乃至无性自性空若取若舍；不见内
kōng ruò rǎn ruò jìng bú jiàn wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ruò rǎn ruò
空若染若净，不见外空乃至无性自性空若染若
jìng bú jiàn nèi kōng ruò jí ruò sàn bú jiàn wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
净；不见内空若集若散，不见外空乃至无性自性

kōngruò jí ruò sàn bú jiàn nèikōngruò zēngruò jiǎn bú jiàn wàikōng nǎi
空若集若散；不见内空若增若减，不见外空乃
zhì wú xìng zì xìng kōngruò zēngruò jiǎn hé yǐ gù yǐ nèikōng xìng děng
至无性自性空若增若减。何以故？以内空性等
kōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì
空无所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是
xué bō rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué
学般若波罗蜜多，能成办一切智智，以无所学
wú suǒ chéng bàn wéi fāng biàn gù
无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn zhēn rú ruò shēng ruò miè bú jiàn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
不见真如若生若灭，不见法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè ruò shēng ruò miè bú jiàn zhēn rú
实际、虚空界、不思議界若生若灭；不见真如
ruò qǔ ruò shě bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè ruò qǔ ruò shě bú
若取若舍，不见法界乃至不思議界若取若舍；不
jiàn zhēn rú ruò rǎn ruò jìng bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè ruò rǎn
见真如若染若净，不见法界乃至不思議界若染
ruò jìng bú jiàn zhēn rú ruò jí ruò sàn bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì
若净；不见真如若集若散，不见法界乃至不思議
jiè ruò jí ruò sàn bú jiàn zhēn rú ruò zēngruò jiǎn bú jiàn fǎ jiè nǎi zhì
界若集若散；不见真如若增若减，不见法界乃至
bù sī yì jiè ruò zēngruò jiǎn hé yǐ gù yǐ zhēn rú xìng děng kōng wú
不思議界若增若减。何以故？以真如性等空无
suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō
所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般
rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ
若波罗蜜多，能成办一切智智，以无所学无所
chéng bàn wéi fāng biàn gù
成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn bù shī bō luó mì duō ruò shēng ruò miè bú jiàn jìng jiè ān rěn
不见布施波罗蜜多若生若灭，不见净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō ruò shēng ruò miè bú jiàn bù shī
精进、静虑、般若波罗蜜多若生若灭；不见布施
bō luó mì duō ruò qǔ ruò shě bú jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
波罗蜜多若取若舍，不见净戒、安忍、精进、静
lù bō rě bō luó mì duō ruò qǔ ruò shě bú jiàn bù shī bō luó mì duō
虑、般若波罗蜜多若取若舍；不见布施波罗蜜多
ruò rǎn ruò jìng bú jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
若染若净，不见净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō ruò rǎn ruò jìng bú jiàn bù shī bō luó mì duō ruò jí ruò
波罗蜜多若染若净；不见布施波罗蜜多若集若
sàn bú jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì
散，不见净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō ruò jí ruò sàn bú jiàn bù shī bō luó mì duō ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn
多若集若散；不见布施波罗蜜多若增若减，不见
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō ruò zēng ruò
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多若增若
jiǎn hé yǐ gù yǐ bù shī bō luó mì duō xìng děng kōng wú suǒ yǒu bù
减。何以故？以布施波罗蜜多性等空无所有不
kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó
可得故。舍利子，是菩萨摩訶萨如是学般若波罗
mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn
蜜多，能成办一切智智，以无所学无所成办
wéi fāng biàn gù
为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn sì jìng lù ruò shēng ruò miè bú jiàn sì wú liàng sì wú sè dìng
不见四静虑若生若灭，不见四无量、四无色定
ruò shēng ruò miè bú jiàn sì jìng lù ruò qǔ ruò shě bú jiàn sì wú liàng
若生若灭；不见四静虑若取若舍，不见四无量、
sì wú sè dìng ruò qǔ ruò shě bú jiàn sì jìng lù ruò rǎn ruò jìng bú jiàn
四无色定若取若舍；不见四静虑若染若净，不见
sì wú liàng sì wú sè dìng ruò rǎn ruò jìng bú jiàn sì jìng lù ruò jí ruò
四无量、四无色定若染若净；不见四静虑若集若
sàn bú jiàn sì wú liàng sì wú sè dìng ruò jí ruò sàn bú jiàn sì jìng
散，不见四无量、四无色定若集若散；不见四静
lù ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn sì wú liàng sì wú sè dìng ruò zēng ruò jiǎn
虑若增若减，不见四无量、四无色定若增若减。

hé yǐ gù yǐ sì jìng lǜ xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè
何以故？以四静虑性等空无所有不可得故。舍
lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng
利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗蜜多，能
chéngbàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéngbàn wéifāngbiàn gù
成办一切智智，以无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn bā jiě tuō ruò shēng ruò miè bú jiàn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
不见八解脱若生若灭，不见八胜处、九次第定、
shí biàn chù ruò shēng ruò miè bú jiàn bā jiě tuō ruò qǔ ruò shě bú jiàn
十遍处若生若灭；不见八解脱若取若舍，不见
bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù ruò qǔ ruò shě bú jiàn bā
八胜处、九次第定、十遍处若取若舍；不见八
jiě tuō ruò rǎn ruò jìng bú jiàn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn
解脱若染若净，不见八胜处、九次第定、十遍
chù ruò rǎn ruò jìng bú jiàn bā jiě tuō ruò jí ruò sàn bú jiàn bā shèng chù
处若染若净；不见八解脱若集若散，不见八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù ruò jí ruò sàn bú jiàn bā jiě tuō ruò zēng ruò
九次第定、十遍处若集若散；不见八解脱若增若
jiǎn bú jiàn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù ruò zēng ruò jiǎn
减，不见八胜处、九次第定、十遍处若增若减。

hé yǐ gù yǐ bā jiě tuō xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè
何以故？以八解脱性等空无所有不可得故。舍
lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng
利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗蜜多，能
chéngbàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéngbàn wéifāngbiàn gù
成办一切智智，以无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn sì niàn zhù ruò shēng ruò miè bú jiàn sì zhèng duàn sì shén zú
不见四念住若生若灭，不见四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī ruò shēng ruò miè
五根、五力、七等觉支、八圣道支若生若灭；
bú jiàn sì niàn zhù ruò qǔ ruò shě bú jiàn sì zhèng duàn sì shén zú
不见四念住若取若舍，不见四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī ruò qǔ ruò shě
五根、五力、七等觉支、八圣道支若取若舍；

bú jiàn sì niànzhù ruò rǎn ruò jìng bú jiàn sì zhèngduàn sì shén zú
不见四念住若染若净，不见四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī ruò rǎn ruò jìng
五根、五力、七等觉支、八圣道支若染若净；

bú jiàn sì niànzhù ruò jí ruò sàn bú jiàn sì zhèngduàn sì shén zú
不见四念住若集若散，不见四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī ruò jí ruò sàn
五根、五力、七等觉支、八圣道支若集若散；

bú jiàn sì niànzhù ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn sì zhèngduàn sì shén zú
不见四念住若增若减，不见四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī ruò zēng ruò jiǎn
五根、五力、七等觉支、八圣道支若增若减。

hé yǐ gù yǐ sì niànzhù xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè
何以故？以四念住性等空无所有不可得故。舍

lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng
利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗蜜多，能

chéngbàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéngbàn wéifāngbiàn gù
成办一切智智，以无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn kōng jiě tuō mén ruò shēng ruò miè bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě
不见空解脱门若生若灭，不见无相、无愿解

tuō mén ruò shēng ruò miè bú jiàn kōng jiě tuō mén ruò qǔ ruò shě bú jiàn
解脱门若生若灭；不见空解脱门若取若舍，不见

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò qǔ ruò shě bú jiàn kōng jiě tuō mén ruò
无相、无愿解脱门若取若舍；不见空解脱门若

rǎn ruò jìng bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò rǎn ruò jìng bú
染若净，不见无相、无愿解脱门若染若净；不

jiàn kōng jiě tuō mén ruò jí ruò sàn bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
见空解脱门若集若散，不见无相、无愿解脱门

ruò jí ruò sàn bú jiàn kōng jiě tuō mén ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn wú xiàng
若集若散；不见空解脱门若增若减，不见无相、

wú yuàn jiě tuō mén ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ kōng jiě tuō mén
无愿解脱门若增若减。何以故？以空解脱门

xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē
性等空无所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃

sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng chéngbàn yī qiè zhì zhì yǐ
萨如是学般若波罗蜜多，能成办一切智智，以

wú suǒ xué wú suǒ chéngbàn wéifāngbiàn gù
无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn wǔ yǎn ruò shēng ruò miè bú jiàn liù shéntōng ruò shēng ruò miè bú
不见五眼若生若灭，不见六神通若生若灭；不

jiàn wǔ yǎn ruò qǔ ruò shě bú jiàn liù shéntōng ruò qǔ ruò shě bú jiàn wǔ
见五眼若取若舍，不见六神通若取若舍；不见五

yǎn ruò rǎn ruò jìng bú jiàn liù shéntōng ruò rǎn ruò jìng bú jiàn wǔ yǎn ruò
眼若染若净，不见六神通若染若净；不见五眼若

jí ruò sàn bú jiàn liù shéntōng ruò jí ruò sàn bú jiàn wǔ yǎn ruò zēng
集若散，不见六神通若集若散；不见五眼若增

ruò jiǎn bú jiàn liù shéntōng ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ wǔ yǎn
若减，不见六神通若增若减。何以故？以五眼

xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē
性等空无所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃

sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng chéngbàn yī qiè zhì zhì yǐ
萨如是学般若波罗蜜多，能成办一切智智，以

wú suǒ xué wú suǒ chéngbàn wéifāngbiàn gù
无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn fó shí lì ruò shēng ruò miè bú jiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
不见佛十力若生若灭，不见四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò shēng
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法若生

ruò miè bú jiàn fó shí lì ruò qǔ ruò shě bú jiàn sì wú suǒ wèi sì
若灭；不见佛十力若取若舍，不见四无所畏、四

wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共

fǎ ruò qǔ ruò shě bú jiàn fó shí lì ruò rǎn ruò jìng bú jiàn sì wú suǒ
法若取若舍；不见佛十力若染若净，不见四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ ruò rǎn ruò jìng bú jiàn fó shí lì ruò jí ruò sàn bú jiàn
佛不共法若染若净；不见佛十力若集若散，不见

sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ ruò jí ruò sàn bú jiàn fó shí lì ruò zēng ruò jiǎn
十八佛不共法若集若散；不见佛十力若增若减，
bú jiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
不见四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ fó shí
大舍、十八佛不共法若增若减。何以故？以佛十
lì xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó
力性等空无所有不可得故。舍利子，是菩萨摩
hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì
诃萨如是学般若波罗蜜多，能成办一切智智，
yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng biàn gù
以无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn wú wàng shī fǎ ruò shēng ruò miè bú jiàn héng zhù shě xìng ruò shēng
不见无忘失法若生若灭，不见恒住舍性若生
ruò miè bú jiàn wú wàng shī fǎ ruò qǔ ruò shě bú jiàn héng zhù shě xìng
若灭；不见无忘失法若取若舍，不见恒住舍性
ruò qǔ ruò shě bú jiàn wú wàng shī fǎ ruò rǎn ruò jìng bú jiàn héng zhù
若取若舍；不见无忘失法若染若净，不见恒住
shě xìng ruò rǎn ruò jìng bú jiàn wú wàng shī fǎ ruò jí ruò sàn bú jiàn
舍性若染若净；不见无忘失法若集若散，不见
héng zhù shě xìng ruò jí ruò sàn bú jiàn wú wàng shī fǎ ruò zēng ruò jiǎn
恒住舍性若集若散；不见无忘失法若增若减，
bú jiàn héng zhù shě xìng ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ wú wàng shī fǎ
不见恒住舍性若增若减。何以故？以无忘失法
xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē
性等空无所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃
sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ
萨如是学般若波罗蜜多，能成办一切智智，以
wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng biàn gù
无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn yī qiè zhì ruò shēng ruò miè bú jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
不见一切智若生若灭，不见道相智、一切相智
ruò shēng ruò miè bú jiàn yī qiè zhì ruò qǔ ruò shě bú jiàn dào xiàng zhì
若生若灭；不见一切智若取若舍，不见道相智、

yī qiè xiàng zhì ruò qǔ ruò shě bú jiàn yī qiè zhì ruò rǎn ruò jìng bú jiàn
一切相智若取若舍；不见一切智若染若净，不见
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò rǎn ruò jìng bú jiàn yī qiè zhì ruò jí
道相智、一切相智若染若净；不见一切智若集
ruò sàn bú jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò jí ruò sàn bú jiàn
若散，不见道相智、一切相智若集若散；不见
yī qiè zhì ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò zēng
一切智若增若减，不见道相智、一切相智若增
ruò jiǎn hé yǐ gù yī yī qiè zhì xìng děng kōng wú suǒ yǒu bù kě dé
若减。何以故？以一切智性等空无所有不可得
gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō
故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗蜜多，
néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng
能成办一切智智，以无所学无所成办为方
biàn gù
便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn yī qiè tuó luó ní mén ruò shēng ruò miè bú jiàn yī qiè sān mó dì
不见一切陀罗尼门若生若灭，不见一切三摩地
mén ruò shēng ruò miè bú jiàn yī qiè tuó luó ní mén ruò qǔ ruò shě bú
门若生若灭；不见一切陀罗尼门若取若舍，不
jiàn yī qiè sān mó dì mén ruò qǔ ruò shě bú jiàn yī qiè tuó luó ní mén
见一切三摩地门若取若舍；不见一切陀罗尼门
ruò rǎn ruò jìng bú jiàn yī qiè sān mó dì mén ruò rǎn ruò jìng bú jiàn yī
若染若净，不见一切三摩地门若染若净；不见一
qiè tuó luó ní mén ruò jí ruò sàn bú jiàn yī qiè sān mó dì mén ruò jí
切陀罗尼门若集若散，不见一切三摩地门若集
ruò sàn bú jiàn yī qiè tuó luó ní mén ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn yī qiè sān
若散；不见一切陀罗尼门若增若减，不见一切三
mó dì mén ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yī yī qiè tuó luó ní mén xìng
摩地门若增若减。何以故？以一切陀罗尼门性
děng kōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà
等空无所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨
rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú
如是学般若波罗蜜多，能成办一切智智，以无
suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng biàn gù
所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn yù liú ruò shēng ruò miè bú jiàn yī lái bù huán ā luó hàn
不见预流若生若灭，不见一来、不还、阿罗汉
ruò shēng ruò miè bú jiàn yù liú ruò qǔ ruò shě bú jiàn yī lái bù huán
若生若灭；不见预流若取若舍，不见一来、不还、
ā luó hàn ruò qǔ ruò shě bú jiàn yù liú ruò rǎn ruò jìng bú jiàn yī lái
阿罗汉若取若舍；不见预流若染若净，不见一来、
bù huán ā luó hàn ruò rǎn ruò jìng bú jiàn yù liú ruò jí ruò sǎn bú
不还、阿罗汉若染若净；不见预流若集若散，不
jiàn yī lái bù huán ā luó hàn ruò jí ruò sǎn bú jiàn yù liú ruò zēng
见一来、不还、阿罗汉若集若散；不见预流若增
ruò jiǎn bú jiàn yī lái bù huán ā luó hàn ruò zēng ruò jiǎn hé
若减，不见一来、不还、阿罗汉若增若减。何
yǐ gù yǐ yù liú xìng děng kōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ
以故？以预流性等空无所有不可得故。舍利子，
shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng chéng bàn
是菩萨摩诃萨如是学般若波罗蜜多，能成办
yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng biàn gù
一切智智，以无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn yù liú xiàng yù liú guǒ ruò shēng ruò miè bú jiàn yī lái xiàng yī
不见预流向预流果若生若灭，不见一来向一
lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó hàn guǒ ruò
来果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗汉果若
shēng ruò miè bú jiàn yù liú xiàng yù liú guǒ ruò qǔ ruò shě bú jiàn yī
生若灭；不见预流向预流果若取若舍，不见一
lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng ā luó
来向一来果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗
hàn guǒ ruò qǔ ruò shě bú jiàn yù liú xiàng yù liú guǒ ruò rǎn ruò jìng bú
汉果若取若舍；不见预流向预流果若染若净，不
jiàn yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó hàn xiàng
见一来向一来果、不还向不还果、阿罗汉向
ā luó hàn guǒ ruò rǎn ruò jìng bú jiàn yù liú xiàng yù liú guǒ ruò jí ruò
阿罗汉果若染若净；不见预流向预流果若集若
sǎn bú jiàn yī lái xiàng yī lái guǒ bù huán xiàng bù huán guǒ ā luó
散，不见一来向一来果、不还向不还果、阿罗

hànxiàng ā luó hànguǒruò jí ruò sàn bú jiàn yù liú xiàng yù liú guǒruò
汉向阿罗汉果若集若散；不见预流向预流果若
zēngruò jiǎn bú jiàn yī lái xiàng yī lái guǒ bù huánxiàng bù huánguǒ
增若减，不见一来向一来果、不还向不还果、
ā luó hànxiàng ā luó hànguǒruò zēngruò jiǎn hé yǐ gù yǐ yù liú
阿罗汉向阿罗汉果若增若减。何以故？以预流
xiàng yù liú guǒ xìngděngkōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì
向预流果性等空无所有不可得故。舍利子，是
pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī
菩萨摩诃萨如是学般若波罗蜜多，能成办一
qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng biàn gù
切智智，以无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn dú jué ruò shēng ruò miè bú jiàn dú jué xiàng dú jué guǒ ruò shēng
不见独觉若生若灭，不见独觉向独觉果若生
ruò miè bú jiàn dú jué ruò qǔ ruò shě bú jiàn dú jué xiàng dú jué guǒ ruò
若灭；不见独觉若取若舍，不见独觉向独觉果若
qǔ ruò shě bú jiàn dú jué ruò rǎn ruò jìng bú jiàn dú jué xiàng dú jué guǒ
取若舍；不见独觉若染若净，不见独觉向独觉果
ruò rǎn ruò jìng bú jiàn dú jué ruò jí ruò sàn bú jiàn dú jué xiàng dú jué
若染若净；不见独觉若集若散，不见独觉向独觉
guǒ ruò jí ruò sàn bú jiàn dú jué ruò zēngruò jiǎn bú jiàn dú jué xiàng dú
果若集若散；不见独觉若增若减，不见独觉向独
jué guǒ ruò zēngruò jiǎn hé yǐ gù yǐ dú jué xìngděngkōng wú suǒ yǒu
觉果若增若减。何以故？以独觉性等空无所有
bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō
不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波
luó mì duō néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng
罗蜜多，能成办一切智智，以无所学无所成
bàn wéi fāng biàn gù
办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn pú sà mó hē sà ruò shēng ruò miè bú jiàn sān miǎo sān fó tuó ruò
不见菩萨摩诃萨若生若灭，不见三藐三佛陀若
shēng ruò miè bú jiàn pú sà mó hē sà ruò qǔ ruò shě bú jiàn sān miǎo
生若灭；不见菩萨摩诃萨若取若舍，不见三藐

sān fó tuó ruò qǔ ruò shě bú jiàn pú sà mó hē sà ruò rǎn ruò jìng bú
三佛陀若取若舍；不见菩萨摩诃萨若染若净，不
jiàn sān miǎo sān fó tuó ruò rǎn ruò jìng bú jiàn pú sà mó hē sà ruò jí
见三藐三佛陀若染若净；不见菩萨摩诃萨若集
ruò sàn bú jiàn sān miǎo sān fó tuó ruò jí ruò sàn bú jiàn pú sà mó hē
若散，不见三藐三佛陀若集若散；不见菩萨摩诃
sà ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn sān miǎo sān fó tuó ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ
萨若增若减，不见三藐三佛陀若增若减。何以
gù yǐ pú sà mó hē sà xìng děng kōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè
故？以菩萨摩诃萨性等空无所有不可得故。舍
lì zǐ shì pú sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng
利子，是菩萨摩诃萨如是学般若波罗蜜多，能
chéng bàn yī qiè zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng biàn gù
成办一切智智，以无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn pú sà mó hē sà fǎ ruò shēng ruò miè bú jiàn wú shàng zhèng děng
不见菩萨摩诃萨法若生若灭，不见无上正等
pú tí ruò shēng ruò miè bú jiàn pú sà mó hē sà fǎ ruò qǔ ruò shě bú
菩提若生若灭；不见菩萨摩诃萨法若取若舍，不
jiàn wú shàng zhèng děng pú tí ruò qǔ ruò shě bú jiàn pú sà mó hē sà
见无上正等菩提若取若舍；不见菩萨摩诃萨
fǎ ruò rǎn ruò jìng bú jiàn wú shàng zhèng děng pú tí ruò rǎn ruò jìng bú
法若染若净，不见无上正等菩提若染若净；不
jiàn pú sà mó hē sà fǎ ruò jí ruò sàn bú jiàn wú shàng zhèng děng pú
见菩萨摩诃萨法若集若散，不见无上正等菩
tí ruò jí ruò sàn bú jiàn pú sà mó hē sà fǎ ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn
提若集若散；不见菩萨摩诃萨法若增若减，不见
wú shàng zhèng děng pú tí ruò zēng ruò jiǎn hé yǐ gù yǐ pú sà mó
无上正等菩提若增若减。何以故？以菩萨摩
hē sà fǎ xìng děng kōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú
诃萨法性等空无所有不可得故。舍利子，是菩
sà mó hē sà rú shì xué bō rě bō luó mì duō néng chéng bàn yī qiè
萨摩诃萨如是学般若波罗蜜多，能成办一切
zhì zhì yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng biàn gù
智智，以无所学无所成办为方便故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiànshēngwénshèngruòshēngruòmiè   bú jiàn dú jué shèng   wú shàng
不见声闻乘若生若灭，不见独觉乘、无上
shèngruòshēngruòmiè   bú jiànshēngwénshèngruò qǔ ruò shě   bú jiàn dú
乘若生若灭；不见声闻乘若取若舍，不见独
jué shèng   wú shàngshèngruò qǔ ruò shě   bú jiànshēngwénshèngruò rǎn
觉乘、无上乘若取若舍；不见声闻乘若染
ruò jìng   bú jiàn dú jué shèng   wú shàngshèngruò rǎn ruò jìng   bú jiàn
若净，不见独觉乘、无上乘若染若净；不见
shēngwénshèngruò jí ruò sàn   bú jiàn dú jué shèng   wú shàngshèngruò
声闻乘若集若散，不见独觉乘、无上乘若
jí ruò sàn   bú jiànshēngwénshèngruò zēngruò jiǎn   bú jiàn dú jué shèng
集若散；不见声闻乘若增若减，不见独觉乘、
wú shàngshèngruò zēngruò jiǎn   hé yǐ gù   yǐ shēngwénshèngxìngděng
无上乘若增若减。何以故？以声闻乘性等
kōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù   shè lì zǐ   shì pú sà mó hē sà rú shì
空无所有不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨如是
xué bō rě bō luó mì duō   néng chéng bàn yī qiè zhì zhì   yǐ wú suǒ xué
学般若波罗蜜多，能成办一切智智，以无所学
wú suǒ chéng bàn wéi fāng biàn gù
无所成办为方便故。

rú shì   shè lì zǐ   shì pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó
“如是，舍利子，是菩萨摩诃萨行般若波罗
mì duō shí   yú yī qiè fǎ bú jiàn ruò shēngruò miè   ruò qǔ ruò shě   ruò
蜜多时，于一切法不见若生若灭、若取若舍、若
rǎn ruò jìng   ruò jí ruò sàn   ruò zēngruò jiǎn ér xué bō rě bō luó mì duō
染若净、若集若散、若增若减而学般若波罗蜜多，
zé néng chéng bàn yī qiè zhì zhì   yǐ wú suǒ xué wú suǒ chéng bàn wéi fāng
则能成办一切智智，以无所学无所成办为方
biàn gù
便故。”

chū fēn qiú bō rě pīn dì èr shí qī zhī yī
初分求般若品第二十七之一

ěr shí tiān dì shì wèn shè lì zǐ yán dà dé pú sà mó
尔时，天帝释问舍利子言：“大德！菩萨摩

hē sà suǒ xíng bō rě bō luó mì duō dāng yú hé qiú
诃萨所行般若波罗蜜多，当于何求？”

shè lì zǐ yán jiāo shī jiā pú sà mó hē sà suǒ xíng bō rě bō
舍利子言：“憍尸迦，菩萨摩诃萨所行般若波

luó mì duō dāng yú shàn xiàn suǒ shuō zhōng qiú
罗蜜多，当于善现所说中求。”

shí tiān dì shì wèi shàn xiàn yán jīn zūn zhě shè lì zǐ suǒ shuō
时，天帝释谓善现言：“今尊者舍利子所说，

jiāng fēi dà dé shén lì dà dé wéi yī chù yé
将非大德神力，大德为依处耶？”

shàn xiàn gào yán jiāo shī jiā cǐ fēi wǒ shén lì fēi wǒ wéi
善现告言：“憍尸迦，此非我神力，非我为

yī chù
依处。”

tiān dì shì yán shì shéi shén lì shéi wéi yī chù
天帝释言：“是谁神力？谁为依处？”

shàn xiàn bào yán shì rú lái shén lì rú lái wéi yī chù
善现报言：“是如来神力，如来为依处。”

tiān dì shì yán dà dé yī qiè fǎ wú yī chù rú hé kě yán
天帝释言：“大德！一切法无依处，如何可言

shè lì zǐ suǒ shuō shì rú lái shén lì rú lái wéi yī chù
舍利子所说是如来神力，如来为依处？”

shàn xiàn gào yán jiāo shī jiā rú shì rú shì rú rǔ suǒ
善现告言：“憍尸迦，如是！如是！如汝所

shuō yī qiè fǎ wú yī chù shì gù rú lái fēi suǒ yī chù yì wú suǒ
说，一切法无依处，是故如来非所依处，亦无所

yī dàn wèi suí shùn shì sù shī shè shuō wéi yī chù
依，但为随顺世俗施设说为依处。

jiāo shī jiā fēi lí wú yī chù rú lái kě dé fēi lí wú yī
“憍尸迦，非离无依处如来可得，非离无依

chù zhēn rú rú lái kě dé fēi lí wú yī chù fǎ xìng rú lái kě dé fēi
处真如如来可得，非离无依处法性如来可得，非

lí wú yī chù rú lái zhēn rú kě dé fēi lí wú yī chù rú lái fǎ xìng
离无依处如来真如可得，非离无依处如来法性
kě dé fēi lí wú yī chù zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí wú yī
可得，非离无依处真如如来真如可得，非离无依
chù fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé
处法性如来法性可得。

jiāo shī jiā fēi wú yī chù zhōng rú lái kě dé fēi rú lái
“**憍尸迦，非无依处中如来可得，非如来**
zhōng wú yī chù kě dé fēi wú yī chù zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi
中无依处可得；非无依处真如中如来可得，非
rú lái zhōng wú yī chù zhēn rú kě dé fēi wú yī chù fǎ xìng zhōng rú
如来中无依处真如可得；非无依处法性中如
lái kě dé fēi rú lái zhōng wú yī chù fǎ xìng kě dé fēi wú yī chù
来可得，非如来中无依处法性可得；非无依处
zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng wú yī chù kě dé
中如来真如可得，非如来真如中无依处可得；
fēi wú yī chù zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng wú
非无依处中如来法性可得，非如来法性中无
yī chù kě dé fēi wú yī chù zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi
依处可得；非无依处真如中如来真如可得，非
rú lái zhēn rú zhōng wú yī chù zhēn rú kě dé fēi wú yī chù fǎ xìng
如来真如中无依处真如可得；非无依处法性
zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng wú yī chù fǎ xìng
中如来法性可得，非如来法性中无依处法性
kě dé
可得。

jiāo shī jiā fēi lí sè rú lái kě dé fēi lí shòu xiǎng
“**憍尸迦，非离色如来可得，非离受、想、**
xíng shí rú lái kě dé fēi lí sè zhēn rú rú lái kě dé fēi lí shòu
行、识如来可得；非离色真如如来可得，非离受、
xiǎng xíng shí zhēn rú rú lái kě dé fēi lí sè fǎ xìng rú lái kě
想、行、识真如如来可得；非离色法性如来可
dé fēi lí shòu xiǎng xíng shí fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí sè
得，非离受、想、行、识法性如来可得；非离色
rú lái zhēn rú kě dé fēi lí shòu xiǎng xíng shí rú lái zhēn rú
如来真如可得，非离受、想、行、识如来真如
kě dé fēi lí sè rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí shòu xiǎng xíng
可得；非离色如来法性可得，非离受、想、行、

shí rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí sè zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi
识如来法性可得；非离色真如如来真如可得，非
lí shòu xiǎng xíng shí zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí sè
离受、想、行、识真如如来真如可得；非离色
fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí shòu xiǎng xíng shí fǎ xìng
法性如来法性可得，非离受、想、行、识法性
rú lái fǎ xìng kě dé
如来法性可得。

jiāo shī jiā fēi sè zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng sè
“**僬尸迦，非色中如来可得，非如来中色**
kě dé fēi shòu xiǎng xíng shí zhōng rú lái kě dé fēi rú lái
可得，非受、想、行、识中如来可得，非如来
zhōngshòu xiǎng xíng shí kě dé fēi sè zhēn rú zhōng rú lái kě
中受、想、行、识可得；非色真如中如来可
dé fēi rú lái zhōng sè zhēn rú kě dé fēi shòu xiǎng xíng shí
得，非如来中色真如可得，非受、想、行、识
zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōngshòu xiǎng xíng shí
真如中如来可得，非如来中受、想、行、识
zhēn rú kě dé fēi sè fǎ xìngzhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng sè
真如可得；非色法性中如来可得，非如来中色
fǎ xìng kě dé fēi shòu xiǎng xíng shí fǎ xìngzhōng rú lái kě dé
法性可得，非受、想、行、识法性中如来可得，
fēi rú lái zhōngshòu xiǎng xíng shí fǎ xìng kě dé fēi sè zhōng
非如来中受、想、行、识法性可得；非色中
rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng sè kě dé fēi shòu
如来真如可得，非如来真如中色可得，非受、
xiǎng xíng shí zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng
想、行、识中如来真如可得，非如来真如中
shòu xiǎng xíng shí kě dé fēi sè zhōng rú lái fǎ xìng kě dé
受、想、行、识可得；非色中如来法性可得，
fēi rú lái fǎ xìngzhōng sè kě dé fēi shòu xiǎng xíng shí zhōng
非如来法性中色可得，非受、想、行、识中
rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōngshòu xiǎng xíng shí
如来法性可得，非如来法性中受、想、行、识
kě dé fēi sè zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú
可得；非色真如中如来真如可得，非如来真如
zhōng sè zhēn rú kě dé fēi shòu xiǎng xíng shí zhēn rú zhōng rú
中色真如可得，非受、想、行、识真如中如

lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōngshòu xiǎng xíng shí
来真如可得，非如来真如中受、想、行、识
zhēn rú kě dé fēi sè fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái
真如可得；非色法性中如来法性可得，非如来
fǎ xìngzhōng sè fǎ xìng kě dé fēi shòu xiǎng xíng shí fǎ xìngzhōng
法性中色法性可得，非受、想、行、识法性中
rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōngshòu xiǎng xíng shí
如来法性可得，非如来法性中受、想、行、识
fǎ xìng kě dé
法性可得。

jiāo shī jiā fēi lí yǎnchù rú lái kě dé fēi lí ěr bí
“**憍尸迦，非离眼处如来可得，非离耳、鼻、**
shé shēn yì chù rú lái kě dé fēi lí yǎnchùzhēn rú rú lái kě dé
舌、身、意处如来可得；非离眼处真如如来可得，
fēi lí ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú rú lái kě dé fēi lí
非离耳、鼻、舌、身、意处真如如来可得；非离
yǎnchù fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí ěr bí shé shēn yì chù
眼处法性如来可得，非离耳、鼻、舌、身、意处
fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí yǎnchù rú lái zhēn rú kě dé fēi lí ěr
法性如来可得；非离眼处如来真如可得，非离耳、
bí shé shēn yì chù rú lái zhēn rú kě dé fēi lí yǎnchù rú lái
鼻、舌、身、意处如来真如可得；非离眼处如来
fǎ xìng kě dé fēi lí ěr bí shé shēn yì chù rú lái fǎ xìng
法性可得，非离耳、鼻、舌、身、意处如来法性
kě dé fēi lí yǎnchùzhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí ěr bí
可得；非离眼处真如如来真如可得，非离耳、鼻、
shé shēn yì chùzhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí yǎnchù fǎ
舌、身、意处真如如来真如可得；非离眼处法
xìng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí ěr bí shé shēn yì chù fǎ
性如来法性可得，非离耳、鼻、舌、身、意处法
xìng rú lái fǎ xìng kě dé
性如来法性可得。

jiāo shī jiā fēi yǎnchùzhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“**憍尸迦，非眼处中如来可得，非如来中**
yǎnchù kě dé fēi ěr bí shé shēn yì chùzhōng rú lái kě
眼处可得，非耳、鼻、舌、身、意处中如来可
dé fēi rú lái zhōng ěr bí shé shēn yì chù kě dé fēi
得，非如来中耳、鼻、舌、身、意处可得；非

yǎnchùzhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōngyǎnchùzhēn rú kě
眼处真如中如来可得，非如来中眼处真如可
dé fēi ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú zhōng rú lái kě dé
得，非耳、鼻、舌、身、意处真如中如来可得，
fēi rú lái zhōng ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú kě dé fēi
非如来中耳、鼻、舌、身、意处真如可得；非
yǎnchù fǎ xìngzhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōngyǎnchù fǎ xìng kě
眼处法性中如来可得，非如来中眼处法性可
dé fēi ěr bí shé shēn yì chù fǎ xìngzhōng rú lái kě dé
得，非耳、鼻、舌、身、意处法性中如来可得，
fēi rú lái zhōng ěr bí shé shēn yì chù fǎ xìng kě dé fēi
非如来中耳、鼻、舌、身、意处法性可得；非
yǎnchùzhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōngyǎnchù kě
眼处中如来真如可得，非如来真如中眼处可
dé fēi ěr bí shé shēn yì chùzhōng rú lái zhēn rú kě dé
得，非耳、鼻、舌、身、意处中如来真如可得，
fēi rú lái zhēn rú zhōng ěr bí shé shēn yì chù kě dé fēi
非如来真如中耳、鼻、舌、身、意处可得；非
yǎnchùzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōngyǎnchù kě
眼处中如来法性可得，非如来法性中眼处可
dé fēi ěr bí shé shēn yì chùzhōng rú lái fǎ xìng kě dé
得，非耳、鼻、舌、身、意处中如来法性可得，
fēi rú lái fǎ xìngzhōng ěr bí shé shēn yì chù kě dé fēi
非如来法性中耳、鼻、舌、身、意处可得；非
yǎnchùzhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōngyǎn
眼处真如中如来真如可得，非如来真如中眼
chùzhēn rú kě dé fēi ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú zhōng
处真如可得，非耳、鼻、舌、身、意处真如中
rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng ěr bí shé shēn
如来真如可得，非如来真如中耳、鼻、舌、身、
yì chùzhēn rú kě dé fēi yǎnchù fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé
意处真如可得；非眼处法性中如来法性可得，
fēi rú lái fǎ xìngzhōngyǎnchù fǎ xìng kě dé fēi ěr bí shé shēn
非如来法性中眼处法性可得，非耳、鼻、舌、身、
yì chù fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng ěr
意处法性中如来法性可得，非如来法性中耳、
bí shé shēn yì chù fǎ xìng kě dé
鼻、舌、身、意处法性可得。

jiāo shī jiā fēi lí sè chù rú lái kě dé fēi lí shēng xiāng
“**憍尸迦，非离色处如来可得，非离声、香、**
wèi chù fǎ chù rú lái kě dé fēi lí sè chùzhēn rú rú lái kě dé
味、触、法处如来可得；非离色处真如如来可得，
fēi lí shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú rú lái kě dé fēi
非离声、香、味、触、法处真如如来可得；非
lí sè chù fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí shēng xiāng wèi chù
离色处法性如来可得，非离声、香、味、触、
fǎ chù fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí sè chù rú lái zhēn rú kě dé fēi
法处法性如来可得；非离色处如来真如可得，非
lí shēng xiāng wèi chù fǎ chù rú lái zhēn rú kě dé fēi lí
离声、香、味、触、法处如来真如可得；非离
sè chù rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí shēng xiāng wèi chù fǎ
色处如来法性可得，非离声、香、味、触、法
chù rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí sè chùzhēn rú rú lái zhēn rú kě dé
处如来法性可得；非离色处真如如来真如可得，
fēi lí shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú rú lái zhēn rú kě dé
非离声、香、味、触、法处真如如来真如可得；
fēi lí sè chù fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí shēng xiāng wèi
非离色处法性如来法性可得，非离声、香、味、
chù fǎ chù fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé
触、法处法性如来法性可得。

jiāo shī jiā fēi sè chùzhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“**憍尸迦，非色处中如来可得，非如来中**
sè chù kě dé fēi shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhōng rú lái kě
色处可得，非声、香、味、触、法处中如来可
dé fēi rú lái zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ chù kě dé fēi
得，非如来中声、香、味、触、法处可得；非
sè chùzhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng sè chùzhēn rú kě
色处真如中如来可得，非如来中色处真如可
dé fēi shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú zhōng rú lái kě
得，非声、香、味、触、法处真如中如来可
dé fēi rú lái zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú kě
得，非如来中声、香、味、触、法处真如可
dé fēi sè chù fǎ xìngzhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng sè chù fǎ
得；非色处法性中如来可得，非如来中色处法
xìng kě dé fēi shēng xiāng wèi chù fǎ chù fǎ xìngzhōng rú lái
性可得，非声、香、味、触、法处法性中如来

kě dé fēi rú lái zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ chù fǎ xìng kě
可得，非如来中声、香、味、触、法处法性可
dé fēi sè chùzhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng
得；非色处中如来真如可得，非如来真如中
sè chù kě dé fēi shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhōng rú lái zhēn
色处可得，非声、香、味、触、法处中如来真
rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ
如可得，非如来真如中声、香、味、触、法
chù kě dé fēi sè chùzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng
处可得；非色处中如来法性可得，非如来法性
zhōng sè chù kě dé fēi shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhōng rú
中色处可得，非声、香、味、触、法处中如
lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōngshēng xiāng wèi chù
来法性可得，非如来法性中声、香、味、触、
fǎ chù kě dé fēi sè chùzhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú
法处可得；非色处真如中如来真如可得，非如
lái zhēn rú zhōng sè chùzhēn rú kě dé fēi shēng xiāng wèi chù
来真如中色处真如可得，非声、香、味、触、
fǎ chùzhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng
法处真如中如来真如可得，非如来真如中
shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú kě dé fēi sè chù fǎ xìng
声、香、味、触、法处真如可得；非色处法性
zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng sè chù fǎ xìng kě
中如来法性可得，非如来法性中色处法性可
dé fēi shēng xiāng wèi chù fǎ chù fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng
得，非声、香、味、触、法处法性中如来法性
kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōngshēng xiāng wèi chù fǎ chù fǎ
可得，非如来法性中声、香、味、触、法处法
xìng kě dé
性可得。

jiāo shī jiā fēi lí yǎn jiè rú lái kě dé fēi lí sè jiè
“僬尸迦，非离眼界如来可得，非离色界、
yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu rú lái kě dé
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受如来可得；
fēi lí yǎn jiè zhēn rú rú lái kě dé fēi lí sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéi
非离眼界真如如来可得，非离色界乃至眼触为
yuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú rú lái kě dé fēi lí yǎn jiè fǎ xìng rú
缘所生诸受真如如来可得；非离眼界法性如

lái kě dé fēi lí sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng
来可得，非离色界乃至眼触为缘所生诸受法性
rú lái kě dé fēi lí yǎn jiè rú lái zhēn rú kě dé fēi lí sè jiè nǎi
如来可得；非离眼界如来真如可得，非离色界乃
zhì yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu rú lái zhēn rú kě dé fēi lí yǎn
至眼触为缘所生诸受如来真如可得；非离眼
jiè rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuán suǒ shēng
界如来法性可得，非离色界乃至眼触为缘所生
zhū shòu rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí yǎn jiè zhēn rú rú lái zhēn rú kě
诸受如来法性可得；非离眼界真如如来真如可
dé fēi lí sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú rú
得，非离色界乃至眼触为缘所生诸受真如如
lái zhēn rú kě dé fēi lí yǎn jiè fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí
来真如可得；非离眼界法性如来法性可得，非离
sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě
色界乃至眼触为缘所生诸受法性如来法性可
dé
得。

jiāo shī jiā fēi yǎn jiè zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“**憍尸迦，非眼界中如来可得，非如来中**

yǎn jiè kě dé fēi sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuán suǒ
眼界可得，非色界、眼识界及眼触、眼触为缘所
shēng zhū shòu zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng sè jiè nǎi zhì yǎnchù
生诸受中如来可得，非如来中色界乃至眼触
wéiyuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi yǎn jiè zhēn rú zhōng rú lái kě dé
为缘所生诸受可得；非眼界真如中如来可得，
fēi rú lái zhōng yǎn jiè zhēn rú kě dé fēi sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéi
非如来中眼界真如可得，非色界乃至眼触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng sè
缘所生诸受真如中如来可得，非如来中色
jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé fēi yǎn jiè
界乃至眼触为缘所生诸受真如可得；非眼界
fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng yǎn jiè fǎ xìng kě dé fēi
法性中如来可得，非如来中眼界法性可得，非
sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng zhōng rú lái kě
色界乃至眼触为缘所生诸受法性中如来可
dé fēi rú lái zhōng sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu fǎ
得，非如来中色界乃至眼触为缘所生诸受法

xìng kě dé fēi yǎn jiè zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú
性可得；非眼界中如来真如可得，非如来真如
zhōng yǎn jiè kě dé fēi sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
中眼界可得，非色界乃至眼触为缘所生诸受
zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng sè jiè nǎi zhì yǎn
中如来真如可得，非如来真如中色界乃至眼
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi yǎn jiè zhōng rú lái fǎ xìng kě
触为缘所生诸受可得；非眼界中如来法性可
dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng yǎn jiè kě dé fēi sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi
得，非如来法性中眼界可得，非色界乃至眼触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng
缘所生诸受中如来法性可得，非如来法性
zhōng sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi yǎn jiè
中色界乃至眼触为缘所生诸受可得；非眼界
zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng yǎn jiè zhēn
真如中如来真如可得，非如来真如中眼界真
rú kě dé fēi sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú
如可得，非色界乃至眼触为缘所生诸受真如
zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng sè¹⁰ jiè nǎi zhì yǎn
中如来真如可得，非如来真如中色¹⁰界乃至眼
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé fēi yǎn jiè fǎ xìng zhōng rú
触为缘所生诸受真如可得；非眼界法性中如
lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng yǎn jiè fǎ xìng kě dé fēi sè
来法性可得，非如来法性中眼界法性可得，非色
jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng zhōng rú lái fǎ xìng
界乃至眼触为缘所生诸受法性中如来法性
kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng
可得，非如来法性中色界乃至眼触为缘所生
zhū shòu fǎ xìng kě dé
诸受法性可得。

大般若波罗蜜多经卷第八十九

¹⁰ 大正藏：眼；永乐北藏及龙藏：色

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì jiǔ shí 大般若波罗蜜多经卷第九十

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn qiú bō rě pǐn dì èr shí qī zhī èr 初分求般若品第二十七之二

jiāo shī jiā fēi lí ěr jiè rú lái kě dé fēi lí shēng jiè
“**憍尸迦，非离耳界如来可得，非离声界、**

ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú lái kě dé
耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受如来可得；

fēi lí ěr jiè zhēn rú rú lái kě dé fēi lí shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi
非离耳界真如如来可得，非离声界乃至耳触为

yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú rú lái kě dé fēi lí ěr jiè fǎ xìng rú
缘所生诸受真如如来可得；非离耳界法性如

lái kě dé fēi lí shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ
来可得，非离声界乃至耳触为缘所生诸受法

xìng rú lái kě dé fēi lí ěr jiè rú lái zhēn rú kě dé fēi lí shēng
性如来可得；非离耳界如来真如可得，非离声

jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú lái zhēn rú kě dé fēi
界乃至耳触为缘所生诸受如来真如可得；非

lí ěr jiè rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán
离耳界如来法性可得，非离声界乃至耳触为缘

suǒ shēng zhū shòu rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí ěr jiè zhēn rú rú lái
所生诸受如来法性可得；非离耳界真如如来

zhēn rú kě dé fēi lí shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
真如可得，非离声界乃至耳触为缘所生诸受

zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí ěr jiè fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě
真如如来真如可得；非离耳界法性如来法性可

de fēi lí shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng rú
得，非离声界乃至耳触为缘所生诸受法性如

lái fǎ xìng kě dé
来法性可得。

jiāo shī jiā fēi ěr jiè zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“**憍尸迦，非耳界中如来可得，非如来中**

ěr jiè kě dé fēi shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán
耳界可得，非声界、耳识界及耳触、耳触为缘
suǒ shēng zhū shòu zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng shēng jiè nǎi zhì
所生诸受中如来可得，非如来中声界乃至
ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi ěr jiè zhēn rú zhōng rú lái
耳触为缘所生诸受可得；非耳界真如中如来
kě dé fēi rú lái zhōng ěr jiè zhēn rú kě dé fēi shēng jiè nǎi zhì ěr
可得，非如来中耳界真如可得，非声界乃至耳
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái
触为缘所生诸受真如中如来可得，非如来
zhōng shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé
中声界乃至耳触为缘所生诸受真如可得；
fēi ěr jiè fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng ěr jiè fǎ xìng kě
非耳界法性中如来可得，非如来中耳界法性可
dé fēi shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng zhōng
得，非声界乃至耳触为缘所生诸受法性中
rú lái kě dé fēi rú lái zhōng shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng
如来可得，非如来中声界乃至耳触为缘所生
zhū shòu fǎ xìng kě dé fēi ěr jiè zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú
诸受法性可得；非耳界中如来真如可得，非如
lái zhēn rú zhōng ěr jiè kě dé fēi shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ
来真如中耳界可得，非声界乃至耳触为缘所
shēng zhū shòu zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng shēng
生诸受中如来真如可得，非如来真如中声
jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi ěr jiè zhōng rú
界乃至耳触为缘所生诸受可得；非耳界中如
lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng ěr jiè kě dé fēi shēng jiè
来法性可得，非如来法性中耳界可得，非声界
nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi
乃至耳触为缘所生诸受中如来法性可得，非
rú lái fǎ xìng zhōng shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě
如来法性中声界乃至耳触为缘所生诸受可
dé fēi ěr jiè zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú
得；非耳界真如中如来真如可得，非如来真如
zhōng ěr jiè zhēn rú kě dé fēi shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ
中耳界真如可得，非声界乃至耳触为缘所
shēng zhū shòu zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú
生诸受真如中如来真如可得，非如来真如

zhōngshēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú kě dé
中 声 界 乃 至 耳 触 为 缘 所 生 诸 受 真 如 可 得 ；
fēi ěr jiè fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng ěr
非 耳 界 法 性 中 如 来 法 性 可 得 ， 非 如 来 法 性 中 耳
jiè fǎ xìng kě dé fēi shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
界 法 性 可 得 ， 非 声 界 乃 至 耳 触 为 缘 所 生 诸 受
fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōngshēng jiè nǎi
法 性 中 如 来 法 性 可 得 ， 非 如 来 法 性 中 声 界 乃
zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ xìng kě dé
至 耳 触 为 缘 所 生 诸 受 法 性 可 得 。

jiāo shī jiā fēi lí bí jiè rú lái kě dé fēi lí xiāng jiè
“ 僇 尸 迦 ， 非 离 鼻 界 如 来 可 得 ， 非 离 香 界 、
bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu rú lái kě dé
鼻 识 界 及 鼻 触 、 鼻 触 为 缘 所 生 诸 受 如 来 可 得 ；
fēi lí bí jiè zhēn rú rú lái kě dé fēi lí xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéi
非 离 鼻 界 真 如 如 来 可 得 ， 非 离 香 界 乃 至 鼻 触 为
yuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú rú lái kě dé fēi lí bí jiè fǎ xìng rú
缘 所 生 诸 受 真 如 如 来 可 得 ； 非 离 鼻 界 法 性 如
lái kě dé fēi lí xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ
来 可 得 ， 非 离 香 界 乃 至 鼻 触 为 缘 所 生 诸 受 法
xìng rú lái kě dé fēi lí bí jiè rú lái zhēn rú kě dé fēi lí xiāng
性 如 来 可 得 ； 非 离 鼻 界 如 来 真 如 可 得 ， 非 离 香
jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu rú lái zhēn rú kě dé fēi
界 乃 至 鼻 触 为 缘 所 生 诸 受 如 来 真 如 可 得 ； 非
lí bí jiè rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuán
离 鼻 界 如 来 法 性 可 得 ， 非 离 香 界 乃 至 鼻 触 为 缘
suǒshēngzhūshòu rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí bí jiè zhēn rú rú lái
所 生 诸 受 如 来 法 性 可 得 ； 非 离 鼻 界 真 如 如 来
zhēn rú kě dé fēi lí xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
真 如 可 得 ， 非 离 香 界 乃 至 鼻 触 为 缘 所 生 诸 受
zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí bí jiè fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě
真 如 如 来 真 如 可 得 ； 非 离 鼻 界 法 性 如 来 法 性 可
dé fēi lí xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ xìng rú
得 ， 非 离 香 界 乃 至 鼻 触 为 缘 所 生 诸 受 法 性 如
lái fǎ xìng kě dé
来 法 性 可 得 。

jiāo shī jiā fēi lí jiè zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“ 僇 尸 迦 ， 非 鼻 界 中 如 来 可 得 ， 非 如 来 中

bí jiè kě dé fēi xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuán
鼻界可得，非香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘
suǒ shēng zhū shòu zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng xiāng jiè nǎi zhì
所生诸受中如来可得，非如来中香界乃至
bí chùwéiyuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi bí jiè zhēn rú zhōng rú lái
鼻触为缘所生诸受可得；非鼻界真如中如来
kě dé fēi rú lái zhōng bí jiè zhēn rú kě dé fēi xiāng jiè nǎi zhì bí
可得，非如来中鼻界真如可得，非香界乃至鼻
chùwéiyuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái
触为缘所生诸受真如中如来可得，非如来
zhōng xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé
中香界乃至鼻触为缘所生诸受真如可得；
fēi bí jiè fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng bí jiè fǎ xìng kě
非鼻界法性中如来可得，非如来中鼻界法性可
dé fēi xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng zhōng rú
得，非香界乃至鼻触为缘所生诸受法性中如
lái kě dé fēi rú lái zhōng xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuán suǒ shēng zhū
来可得，非如来中香界乃至鼻触为缘所生诸
shòu fǎ xìng kě dé fēi bí jiè zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái
受法性可得；非鼻界中如来真如可得，非如来
zhēn rú zhōng bí jiè kě dé fēi xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuán suǒ shēng
真如中鼻界可得，非香界乃至鼻触为缘所生
zhū shòu zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng xiāng jiè
诸受中如来真如可得，非如来真如中香界
nǎi zhì bí chùwéiyuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi bí jiè zhōng rú lái
乃至鼻触为缘所生诸受可得；非鼻界中如来
fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng bí jiè kě dé fēi xiāng jiè nǎi
法性可得，非如来法性中鼻界可得，非香界乃
zhì bí chùwéiyuán suǒ shēng zhū shòu zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú
至鼻触为缘所生诸受中如来法性可得，非如
lái fǎ xìng zhōng xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuán suǒ shēng zhū shòu kě dé
来法性中香界乃至鼻触为缘所生诸受可得；
fēi bí jiè zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng
非鼻界真如中如来真如可得，非如来真如中
bí jiè zhēn rú kě dé fēi xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuán suǒ shēng zhū
鼻界真如可得，非香界乃至鼻触为缘所生诸
shòu zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng xiāng
受真如中如来真如可得，非如来真如中香

jiè nǎi zhì bǐ chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé fēi bǐ jiè
界乃至鼻触为缘所生诸受真如可得；非鼻界
fǎ xìng zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng bǐ jiè fǎ xìng
法性中如来法性可得，非如来法性中鼻界法性
kě dé fēi xiāng jiè nǎi zhì bǐ chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng zhōng
可得，非香界乃至鼻触为缘所生诸受法性中
rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng xiāng jiè nǎi zhì bǐ chù wéi
如来法性可得，非如来法性中香界乃至鼻触为
yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng kě dé
缘所生诸受法性可得。

jiāo shī jiā fēi lí shé jiè rú lái kě dé fēi lí wèi jiè
“**僇尸迦，非离舌界如来可得，非离味界、**
shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú lái kě dé
舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受如来可得；
fēi lí shé jiè zhēn rú rú lái kě dé fēi lí wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi
非离舌界真如如来可得，非离味界乃至舌触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú rú lái kě dé fēi lí shé jiè fǎ xìng rú
缘所生诸受真如如来可得；非离舌界法性如
lái kě dé fēi lí wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng
来可得，非离味界乃至舌触为缘所生诸受法性
rú lái kě dé fēi lí shé jiè rú lái zhēn rú kě dé fēi lí wèi jiè nǎi
如来可得；非离舌界如来真如可得，非离味界乃
zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú lái zhēn rú kě dé fēi lí shé
至舌触为缘所生诸受如来真如可得；非离舌
jiè rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng
界如来法性可得，非离味界乃至舌触为缘所生
zhū shòu rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí shé jiè zhēn rú rú lái zhēn rú kě
诸受如来法性可得；非离舌界真如如来真如可
dé fēi lí wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú rú
得，非离味界乃至舌触为缘所生诸受真如如
lái zhēn rú kě dé fēi lí shé jiè fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí
来真如可得；非离舌界法性如来法性可得，非离
wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě
味界乃至舌触为缘所生诸受法性如来法性可
dé
得。

jiāo shī jiā fēi shé jiè zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“**僇尸迦，非舌界中如来可得，非如来中**

shé jiè kě dé fēi wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ
舌界可得，非味界、舌识界及舌触、舌触为缘所
shēng zhū shòu zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng wèi jiè nǎi zhì shé chù
生诸受中如来可得，非如来中味界乃至舌触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi shé jiè zhēn rú zhōng rú lái kě dé
为缘所生诸受可得；非舌界真如中如来可得，
fēi rú lái zhōng shé jiè zhēn rú kě dé fēi wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi
非如来中舌界真如可得，非味界乃至舌触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng wèi
缘所生诸受真如中如来可得，非如来中味
jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé fēi shé jiè
界乃至舌触为缘所生诸受真如可得；非舌界
fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng shé jiè fǎ xìng kě dé fēi
法性中如来可得，非如来中舌界法性可得，非
wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng zhōng rú lái kě
味界乃至舌触为缘所生诸受法性中如来可
dé fēi rú lái zhōng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ
得，非如来中味界乃至舌触为缘所生诸受法
xìng kě dé fēi shé jiè zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú
性可得；非舌界中如来真如可得，非如来真如
zhōng shé jiè kě dé fēi wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
中舌界可得，非味界乃至舌触为缘所生诸受
zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng wèi jiè nǎi zhì shé
中如来真如可得，非如来真如中味界乃至舌
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi shé jiè zhōng rú lái fǎ xìng kě
触为缘所生诸受可得；非舌界中如来法性可
dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng shé jiè kě dé fēi wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi
得，非如来法性中舌界可得，非味界乃至舌触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng
缘所生诸受中如来法性可得，非如来法性
zhōng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi shé jiè
中味界乃至舌触为缘所生诸受可得；非舌界
zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng shé jiè zhēn
真如中如来真如可得，非如来真如中舌界真
rú kě dé fēi wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú
如可得，非味界乃至舌触为缘所生诸受真如
zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng wèi jiè nǎi zhì shé
中如来真如可得，非如来真如中味界乃至舌

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé fēi shé jiè fǎ xìng zhōng rú
触为缘所生诸受真如可得；非舌界法性中如
lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng shé jiè fǎ xìng kě dé fēi wèi
来法性可得，非如来法性中舌界法性可得，非味
jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng zhōng rú lái fǎ xìng
界乃至舌触为缘所生诸受法性中如来法性
kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng
可得，非如来法性中味界乃至舌触为缘所生
zhū shòu fǎ xìng kě dé
诸受法性可得。

jiāo shī jiā fēi lí shēn jiè rú lái kě dé fēi lí chù jiè
“僇尸迦，非离身界如来可得，非离触界、

shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú lái kě dé
身识界及身触、身触为缘所生诸受如来可得；
fēi lí shēn jiè zhēn rú rú lái kě dé fēi lí chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi
非离身界真如如来可得，非离触界乃至身触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú rú lái kě dé fēi lí shēn jiè fǎ xìng rú
缘所生诸受真如如来可得；非离身界法性如
lái kě dé fēi lí chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ
来可得，非离触界乃至身触为缘所生诸受法
xìng rú lái kě dé fēi lí shēn jiè rú lái zhēn rú kě dé fēi lí chù jiè
性如来可得；非离身界如来真如可得，非离触界
nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú lái zhēn rú kě dé fēi lí
乃至身触为缘所生诸受如来真如可得；非离
shēn jiè rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ
身界如来法性可得，非离触界乃至身触为缘所
shēng zhū shòu rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí shēn jiè zhēn rú rú lái zhēn
生诸受如来法性可得；非离身界真如如来真
rú kě dé fēi lí chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn
如可得，非离触界乃至身触为缘所生诸受真
rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí shēn jiè fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé
如如来真如可得；非离身界法性如来法性可得，
fēi lí chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng rú lái fǎ
非离触界乃至身触为缘所生诸受法性如来法
xìng kě dé
性可得。

jiāo shī jiā fēi shēn jiè zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“僇尸迦，非身界中如来可得，非如来中

shēn jiè kě dé fēi chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuán
身界可得，非触界、身识界及身触、身触为缘
suǒ shēngzhū shòuzhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōngchù jiè nǎi zhì
所生诸受中如来可得，非如来中触界乃至
shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu kě dé fēi shēn jiè zhēn rú zhōng rú
身触为缘所生诸受可得；非身界真如中如
lái kě dé fēi rú lái zhōngshēn jiè zhēn rú kě dé fēi chù jiè nǎi zhì
来可得，非如来中身界真如可得，非触界乃至
shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú
身触为缘所生诸受真如中如来可得，非如
lái zhōngchù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú kě dé
来中触界乃至身触为缘所生诸受真如可得；
fēi shēn jiè fǎ xìngzhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōngshēn jiè fǎ xìng
非身界法性中如来可得，非如来中身界法性
kě dé fēi chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ xìngzhōng
可得，非触界乃至身触为缘所生诸受法性中
rú lái kě dé fēi rú lái zhōngchù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēng
如来可得，非如来中触界乃至身触为缘所生
zhūshòu fǎ xìng kě dé fēi shēn jiè zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú
诸受法性可得；非身界中如来真如可得，非如
lái zhēn rú zhōngshēn jiè kě dé fēi chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒ
来真如中身界可得，非触界乃至身触为缘所
shēngzhūshòuzhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōngchù
生诸受中如来真如可得，非如来真如中触
jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu kě dé fēi shēn jiè zhōng
界乃至身触为缘所生诸受可得；非身界中
rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōngshēn jiè kě dé fēi chù
如来法性可得，非如来法性中身界可得，非触
jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhōng rú lái fǎ xìng kě dé
界乃至身触为缘所生诸受中如来法性可得，
fēi rú lái fǎ xìngzhōngchù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
非如来法性中触界乃至身触为缘所生诸受
kě dé fēi shēn jiè zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn
可得；非身界真如中如来真如可得，非如来真
rú zhōngshēn jiè zhēn rú kě dé fēi chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒ
如中身界真如可得，非触界乃至身触为缘所
shēngzhūshòuzhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú
生诸受真如中如来真如可得，非如来真如

zhōngchù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú kě dé
中 触界乃至身触为缘所生诸受真如可得；
fēi shēn jiè fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng
非身界法性中如来法性可得，非如来法性中
shēn jiè fǎ xìng kě dé fēi chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
身界法性可得，非触界乃至身触为缘所生诸
shòu fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōngchù jiè
受法性中如来法性可得，非如来法性中触界
nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ xìng kě dé
乃至身触为缘所生诸受法性可得。

jiāo shī jiā fēi lí yì jiè rú lái kě dé fēi lí fǎ jiè
“僇尸迦，非离异界如来可得，非离法界、
yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu rú lái kě dé
意识界及意触、意触为缘所生诸受如来可得；
fēi lí yì jiè zhēn rú rú lái kě dé fēi lí fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéi
非离异界真如如来可得，非离法界乃至意触为
yuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú rú lái kě dé fēi lí yì jiè fǎ xìng rú
缘所生诸受真如如来可得；非离异界法性如
lái kě dé fēi lí fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ xìng
来可得，非离法界乃至意触为缘所生诸受法性
rú lái kě dé fēi lí yì jiè rú lái zhēn rú kě dé fēi lí fǎ jiè nǎi
如来可得；非离异界如来真如可得，非离法界乃
zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu rú lái zhēn rú kě dé fēi lí yì
至意触为缘所生诸受如来真如可得；非离意
jiè rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēng
界如来法性可得，非离法界乃至意触为缘所生
zhūshòu rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí yì jiè zhēn rú rú lái zhēn rú kě
诸受如来法性可得；非离异界真如如来真如可
dé fēi lí fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú rú
得，非离法界乃至意触为缘所生诸受真如如
lái zhēn rú kě dé fēi lí yì jiè fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí
来真如可得；非离异界法性如来法性可得，非离
fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě
法界乃至意触为缘所生诸受法性如来法性可
dé
得。

jiāo shī jiā fēi yì jiè zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“僇尸迦，非异界中如来可得，非如来中

yì jiè kě dé fēi fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ
意界可得，非法界、意识界及意触、意触为缘所
shēng zhū shòu zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng fǎ jiè nǎi zhì yì chù
生诸受中如来可得，非如来中法界乃至意触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi yì jiè zhēn rú zhōng rú lái kě dé
为缘所生诸受可得；非意界真如中如来可得，
fēi rú lái zhōng yì jiè zhēn rú kě dé fēi fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi
非如来中意界真如可得，非法界乃至意触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng fǎ
缘所生诸受真如中如来可得，非如来中法
jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé fēi yì jiè
界乃至意触为缘所生诸受真如可得；非意界
fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng yì jiè fǎ xìng kě dé fēi
法性中如来可得，非如来中意界法性可得，非
fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng zhōng rú lái kě
法界乃至意触为缘所生诸受法性中如来可
dé fēi rú lái zhōng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ
得，非如来中法界乃至意触为缘所生诸受法
xìng kě dé fēi yì jiè zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú
性可得；非意界中如来真如可得，非如来真如
zhōng yì jiè kě dé fēi fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
中意界可得，非法界乃至意触为缘所生诸受
zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng fǎ jiè nǎi zhì yì
中如来真如可得，非如来真如中法界乃至意
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi yì jiè zhōng rú lái fǎ xìng kě
触为缘所生诸受可得；非意界中如来法性可
dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng yì jiè kě dé fēi fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi
得，非如来法性中意界可得，非法界乃至意触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng
缘所生诸受中如来法性可得，非如来法性
zhōng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě dé fēi yì jiè
中法界乃至意触为缘所生诸受可得；非意界
zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng yì jiè¹²
真如中¹¹如来真如可得，非如来真如中意界¹²
zhēn rú kě dé fēi fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn
真如可得，非法界乃至意触为缘所生诸受真

¹¹ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：中

¹² 大正藏：中；永乐北藏及龙藏：界

rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng fǎ jiè nǎi zhì
如中如来真如可得，非如来真如中法界乃至

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé fēi yì jiè fǎ xìng zhōng
意触为缘所生诸受真如可得；非意界法性中

rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng yì jiè fǎ xìng kě dé fēi
如来法性可得，非如来法性中意界法性可得，非

fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng zhōng rú lái fǎ
法界乃至意触为缘所生诸受法性中如来法

xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ
性可得，非如来法性中法界乃至意触为缘所

shēng zhū shòu fǎ xìng kě dé
生诸受法性可得。

jiāo shī jiā fēi lí dì jiè rú lái kě dé fēi lí shuǐ huǒ
“僬尸迦，非离地界如来可得，非离水、火、

fēng kōng shí jiè rú lái kě dé fēi lí dì jiè zhēn rú rú lái kě
风、空、识界如来可得；非离地界真如如来可

dé fēi lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú rú lái kě dé
得，非离水、火、风、空、识界真如如来可得；

fēi lí dì jiè fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí shuǐ huǒ fēng kōng
非离地界法性如来可得，非离水、火、风、空、

shí jiè fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí dì jiè rú lái zhēn rú kě dé fēi
识界法性如来可得；非离地界如来真如可得，非

lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè rú lái zhēn rú kě dé fēi lí
离水、火、风、空、识界如来真如可得；非离

dì jiè rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
地界如来法性可得，非离水、火、风、空、识界

rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí dì jiè zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi
如来法性可得；非离地界真如如来真如可得，非

lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé
离水、火、风、空、识界真如如来真如可得；

fēi lí dì jiè fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí shuǐ huǒ fēng
非离地界法性如来法性可得，非离水、火、风、

kōng shí jiè fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé
空、识界法性如来法性可得。

jiāo shī jiā fēi dì jiè zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“僬尸迦，非地界中如来可得，非如来中

dì jiè kě dé fēi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhōng rú lái kě
地界可得，非水、火、风、空、识界中如来可

dé fēi rú lái zhōngshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kě dé fēi
得，非如来中水、火、风、空、识界可得；非

dì jiè zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng dì jiè zhēn rú kě
地界真如中如来可得，非如来中地界真如可

dé fēi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú zhōng rú lái kě dé
得，非水、火、风、空、识界真如中如来可得，

fēi rú lái zhōngshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú kě dé fēi
非如来中水、火、风、空、识界真如可得；非

dì jiè fǎ xìngzhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng dì jiè fǎ xìng kě dé
地界法性中如来可得，非如来中地界法性可得，

fēi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fǎ xìngzhōng rú lái kě dé fēi
非水、火、风、空、识界法性中如来可得，非

rú lái zhōngshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fǎ xìng kě dé fēi dì
如来中水、火、风、空、识界法性可得；非地

jiè zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng dì jiè kě dé
界中如来真如可得，非如来真如中地界可得，

fēi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi
非水、火、风、空、识界中如来真如可得，非

rú lái zhēn rú zhōngshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kě dé fēi dì
如来真如中水、火、风、空、识界可得；非地

jiè zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng dì jiè kě dé
界中如来法性可得，非如来法性中地界可得，

fēi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi
非水、火、风、空、识界中如来法性可得，非

rú lái fǎ xìngzhōngshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kě dé fēi dì
如来法性中水、火、风、空、识界可得；非地

jiè zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng dì jiè
界真如中如来真如可得，非如来真如中地界

zhēn rú kě dé fēi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú zhōng rú
真如可得，非水、火、风、空、识界真如中如

lai zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōngshuǐ huǒ fēng kōng
来真如可得，非如来真如中水、火、风、空、

shí jiè zhēn rú kě dé fēi dì jiè fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé
识界真如可得；非地界法性中如来法性可得，

fēi rú lái fǎ xìngzhōng dì jiè fǎ xìng kě dé fēi shuǐ huǒ fēng
非如来法性中地界法性可得，非水、火、风、

kōng shí jiè fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng
空、识界法性中如来法性可得，非如来法性中

shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fǎ xìng kě dé
水、火、风、空、识界法性可得。

jiāo shī jiā fēi lí kǔ shèng dì rú lái kě dé fēi lí jí
“**憍尸迦，非离苦圣谛如来可得，非离集、**
miè dào shèng dì rú lái kě dé fēi lí kǔ shèng dì zhēn rú rú lái kě
灭、道圣谛如来可得；非离苦圣谛真如如来可
dé fēi lí jí miè dào shèng dì zhēn rú rú lái kě dé fēi lí
得，非离集、灭、道圣谛真如如来可得；非离
kǔ shèng dì fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí jí miè dào shèng dì fǎ
苦圣谛法性如来可得，非离集、灭、道圣谛法
xìng rú lái kě dé fēi lí kǔ shèng dì rú lái zhēn rú kě dé fēi lí
性如来可得；非离苦圣谛如来真如可得，非离
jí miè dào shèng dì rú lái zhēn rú kě dé fēi lí kǔ shèng dì rú
集、灭、道圣谛如来真如可得；非离苦圣谛如
lái fǎ xìng kě dé fēi lí jí miè dào shèng dì rú lái fǎ xìng kě
来法性可得，非离集、灭、道圣谛如来法性可
dé fēi lí kǔ shèng dì zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí jí
得；非离苦圣谛真如如来真如可得，非离集、
miè dào shèng dì zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí kǔ shèng dì
灭、道圣谛真如如来真如可得；非离苦圣谛
fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí jí miè dào shèng dì fǎ xìng
法性如来法性可得，非离集、灭、道圣谛法性
rú lái fǎ xìng kě dé
如来法性可得。

jiāo shī jiā fēi kǔ shèng dì zhōng rú lái kě dé fēi rú lái
“**憍尸迦，非苦圣谛中如来可得，非如来**
zhōng kǔ shèng dì kě dé fēi jí miè dào shèng dì zhōng rú lái kě
中苦圣谛可得，非集、灭、道圣谛中如来可
dé fēi rú lái zhōng jí miè dào shèng dì kě dé fēi kǔ shèng
得，非如来中集、灭、道圣谛可得；非苦圣
dì zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng kǔ shèng dì zhēn rú
谛真如中如来可得，非如来中苦圣谛真如
kě dé fēi jí miè dào shèng dì zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi
可得，非集、灭、道圣谛真如中如来可得，非
rú lái zhōng jí miè dào shèng dì zhēn rú kě dé fēi kǔ shèng dì
如来中集、灭、道圣谛真如可得；非苦圣谛
fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng kǔ shèng dì fǎ xìng kě dé
法性中如来可得，非如来中苦圣谛法性可得，

fēi jí miè dào shèng dì fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
非集、灭、道圣谛法性中如来可得，非如来中
jí miè dào shèng dì fǎ xìng kě dé fēi kǔ shèng dì zhōng rú lái
集、灭、道圣谛法性可得；非苦圣谛中如来
zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng kǔ shèng dì kě dé fēi jí
真如可得，非如来真如中苦圣谛可得，非集、
miè dào shèng dì zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng
灭、道圣谛中如来真如可得，非如来真如中
jí miè dào shèng dì kě dé fēi kǔ shèng dì zhōng rú lái fǎ xìng
集、灭、道圣谛可得；非苦圣谛中如来法性
kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng kǔ shèng dì kě dé fēi jí miè
可得，非如来法性中苦圣谛可得，非集、灭、
dào shèng dì zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng jí
道圣谛中如来法性可得，非如来法性中集、
miè dào shèng dì kě dé fēi kǔ shèng dì zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú
灭、道圣谛可得；非苦圣谛真如中如来真如
kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng kǔ shèng dì zhēn rú kě dé fēi jí
可得，非如来真如中苦圣谛真如可得，非集、
miè dào shèng dì zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn
灭、道圣谛真如中如来真如可得，非如来真
rú zhōng jí miè dào shèng dì zhēn rú kě dé fēi kǔ shèng dì fǎ
如中集、灭、道圣谛真如可得；非苦圣谛法
xìng zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng kǔ shèng dì fǎ
性中如来法性可得，非如来法性中苦圣谛法
xìng kě dé fēi jí miè dào shèng dì fǎ xìng zhōng rú lái fǎ xìng kě
性可得，非集、灭、道圣谛法性中如来法性可
dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng jí miè dào shèng dì fǎ xìng kě dé
得，非如来法性中集、灭、道圣谛法性可得。

jiāo shī jiā fēi lí wú míng rú lái kě dé fēi lí xíng shí
“**憍尸迦，非离无明如来可得，非离行、识、**
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
chóu tàn kǔ yōunǎo rú lái kě dé fēi lí wú míng zhēn rú rú lái kě dé
愁叹苦忧恼如来可得；非离无明真如如来可得，
fēi lí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo zhēn rú rú lái kě dé fēi
非离行乃至老死愁叹苦忧恼真如如来可得；非
lí wú míng fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ
离无明法性如来可得，非离行乃至老死愁叹苦

yōunǎo fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí wú míng rú lái zhēn rú kě dé fēi
忧恼法性如来可得；非离无明如来真如可得，非
lí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo rú lái zhēn rú kě dé fēi lí
离行乃至老死愁叹苦忧恼如来真如可得；非离
wú míng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu
无明如来法性可得，非离行乃至老死愁叹苦忧
nǎo rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí wú míng zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé
恼如来法性可得；非离无明真如如来真如可得，
fēi lí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo zhēn rú rú lái zhēn rú kě
非离行乃至老死愁叹苦忧恼真如如来真如可
dé fēi lí wú míng fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí xíng nǎi zhì lǎo
得；非离无明法性如来法性可得，非离行乃至老
sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé
死愁叹苦忧恼法性如来法性可得。

jiāo shī jiā fēi wú míng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“僇尸迦，非无明中如来可得，非如来中

wú míng kě dé fēi xíng shí míng sè liù chù chù shòu
无明可得，非行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo zhōng rú lái kě dé
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼中如来可得，
fēi rú lái zhōng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo kě dé fēi wú
非如来中行乃至老死愁叹苦忧恼可得；非无
míng zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng wú míng zhēn rú kě dé
明真如中如来可得，非如来中无明真如可得，
fēi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo zhēn rú zhōng rú lái kě dé
非行乃至老死愁叹苦忧恼真如中如来可得，
fēi rú lái zhōng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo zhēn rú kě dé
非如来中行乃至老死愁叹苦忧恼真如可得；
fēi wú míng fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng wú míng fǎ xìng
非无明法性中如来可得，非如来中无明法性
kě dé fēi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo fǎ xìng zhōng rú lái kě
可得，非行乃至老死愁叹苦忧恼法性中如来可
dé fēi rú lái zhōng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo fǎ xìng kě dé
得，非如来中行乃至老死愁叹苦忧恼法性可得；
fēi wú míng zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng wú míng
非无明中如来真如可得，非如来真如中无明
kě dé fēi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo zhōng rú lái zhēn rú
可得，非行乃至老死愁叹苦忧恼中如来真如

kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōngxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo
 可得，非如来真如中行乃至老死愁叹苦忧恼
 kě dé fēi wú míngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng
 可得；非无明中如来法性可得，非如来法性中
 wú míng kě dé fēi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎozhōng rú lái
 无明可得，非行乃至老死愁叹苦忧恼中如来
 fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōngxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōu
 法性可得，非如来法性中行乃至老死愁叹苦忧
 nǎo kě dé fēi wú míngzhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái
 恼可得；非无明真如中如来真如可得，非如来
 zhēn rú zhōng wú míngzhēn rú kě dé fēi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ
 真如中无明真如可得，非行乃至老死愁叹苦
 yōunǎozhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōngxíng
 忧恼真如中如来真如可得，非如来真如中行
 nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎozhēn rú kě dé fēi wú míng fǎ xìng
 乃至老死愁叹苦忧恼真如可得；非无明法性
 zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng wú míng fǎ xìng kě
 中如来法性可得，非如来法性中无明法性可
 dé fēi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng
 得，非行乃至老死愁叹苦忧恼法性中如来法性
 kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōngxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo fǎ
 可得，非如来法性中行乃至老死愁叹苦忧恼法
 xìng kě dé
 性可得。

jiāo shī jiā fēi lí nèikōng rú lái kě dé fēi lí wàikōng
 “**僬尸迦，非离内空如来可得，非离外空、**
 nèi wàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
 wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为 空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
 xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
 kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng rú lái kě dé
空、无性空、自性空、无性自性空如来可得；
 fēi lí nèikōngzhēn rú rú lái kě dé fēi lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì
非离内空真如如来可得，非离外空乃至无性自
 xìngkōngzhēn rú rú lái kě dé fēi lí nèikōng fǎ xìng rú lái kě dé
性空真如如来可得；非离内空法性如来可得，

fēi lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí
非离外空乃至无性自性空法性如来可得；非离
nèikōng rú lái zhēn rú kě dé fēi lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
内空如来真如可得，非离外空乃至无性自性空
rú lái zhēn rú kě dé fēi lí nèikōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí wài
如来真如可得；非离内空如来法性可得，非离外
kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí nèikōng zhēn
空乃至无性自性空如来法性可得；非离内空真
rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng zhēn
如如来真如可得，非离外空乃至无性自性空真
rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí nèikōng fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé
如如来真如可得；非离内空法性如来法性可得，
fēi lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé
非离外空乃至无性自性空法性如来法性可得。

jiāo shī jiā fēi nèikōng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
“**僇尸迦，非内空中如来可得，非如来中**
nèikōng kě dé fēi wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng
内空可得，非外空、内外空、空空、大空、胜
yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散
kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng wàikōng nǎi zhì wú xìng
自性空中如来可得，非如来中外空乃至无性
zì xìng kōng kě dé fēi nèikōng zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái
自性空可得；非内空真如中如来可得，非如来
zhōng nèikōng zhēn rú kě dé fēi wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zhēn
中内空真如可得，非外空乃至无性自性空真
rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
如中如来可得，非如来中外空乃至无性自性
kōng zhēn rú kě dé fēi nèikōng fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái
空真如可得；非内空法性中如来可得，非如来
zhōng nèikōng fǎ xìng kě dé fēi wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng fǎ
中内空法性可得，非外空乃至无性自性空法
xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
性中如来可得，非如来中外空乃至无性自性

kōng fǎ xìng kě dé fēi nèi kōng zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái
空法性可得；非内空中如来真如可得，非如来
zhēn rú zhōng nèi kōng kě dé fēi wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
真如中内空可得，非外空乃至无性自性空
zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng wài kōng nǎi zhì wú
中如来真如可得，非如来真如中外空乃至无
xìng zì xìng kōng kě dé fēi nèi kōng zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú
性自性空可得；非内空中如来法性可得，非如
lái fǎ xìng zhōng nèi kōng kě dé fēi wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
来法性中内空可得，非外空乃至无性自性空
zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng wài kōng nǎi zhì wú
中如来法性可得，非如来法性中外空乃至无
xìng zì xìng kōng kě dé fēi nèi kōng zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé
性自性空可得；非内空真如中如来真如可得，
fēi rú lái zhēn rú zhōng nèi kōng zhēn rú kě dé fēi wài kōng nǎi zhì wú
非如来真如中内空真如可得，非外空乃至无
xìng zì xìng kōng zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú
性自性空真如中如来真如可得，非如来真如
zhōng wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zhēn rú kě dé fēi nèi kōng fǎ
中外空乃至无性自性空真如可得；非内空法
xìng zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng nèi kōng fǎ xìng
性中如来法性可得，非如来法性中内空法性
kě dé fēi wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng fǎ xìng zhōng rú lái fǎ xìng
可得，非外空乃至无性自性空法性中如来法性
kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng fǎ xìng
可得，非如来法性中外空乃至无性自性空法性
kě dé
可得。

jiāo shī jiā fēi lí zhēn rú rú lái kě dé fēi lí fǎ jiè
“僇尸迦，非离真如如来可得，非离法界、

fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè rú lái
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界如来
kě dé fēi lí zhēn rú zhēn rú rú lái kě dé fēi lí fǎ jiè nǎi zhì bù
可得；非离真如真如如来可得，非离法界乃至不
sī yì jiè zhēn rú rú lái kě dé fēi lí zhēn rú fǎ xìng rú lái kě dé
思議界真如如来可得；非离真如法性如来可得，

rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè kě dé
如可得，非如来真如中法界乃至不思議界可得；
fēi zhēn rú zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng zhēn rú
非真如中如来法性可得，非如来法性中真如
kě dé fēi fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi
可得，非法界乃至不思議界中如来法性可得，非
rú lái fǎ xìng zhōng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè kě dé fēi zhēn rú zhēn
如来法性中法界乃至不思議界可得；非真如真
rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng zhēn rú
如中如来真如可得，非如来真如中真如真如
kě dé fēi fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě
可得，非法界乃至不思議界真如中如来真如可
dé fēi rú lái zhēn rú zhōng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhēn rú kě dé
得，非如来真如中法界乃至不思議界真如可得；
fēi zhēn rú fǎ xìng zhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng
非真如法性中如来法性可得，非如来法性中
zhēn rú fǎ xìng kě dé fēi fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fǎ xìng zhōng rú
真如法性可得，非法界乃至不思議界法性中如
lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìng zhōng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
来法性可得，非如来法性中法界乃至不思議界
fǎ xìng kě dé
法性可得。

jiāo shī jiā fēi lí bù shī bō luó mì duō rú lái kě dé fēi
“憍尸迦，非离布施波罗蜜多如来可得，非
lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō rú lái
离净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多如来
kě dé fēi lí bù shī bō luó mì duō zhēn rú rú lái kě dé fēi lí jìng
可得；非离布施波罗蜜多真如如来可得，非离净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō zhēn rú rú lái
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多真如如来
kě dé fēi lí bù shī bō luó mì duō fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí jìng
可得；非离布施波罗蜜多法性如来可得，非离净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō fǎ xìng rú lái
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多法性如来
kě dé fēi lí bù shī bō luó mì duō rú lái zhēn rú kě dé fēi lí jìng
可得；非离布施波罗蜜多如来真如可得，非离净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō rú lái zhēn rú
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多如来真如

kě dé fēi lí bù shī bō luó mì duō rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí jìng
可得；非离布施波罗蜜多如来法性可得，非离净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō rú lái fǎ xìng
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多如来法性
kě dé fēi lí bù shī bō luó mì duō zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi
可得；非离布施波罗蜜多真如如来真如可得，非
lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō zhēn rú
离净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多真如
rú lái zhēn rú kě dé fēi lí bù shī bō luó mì duō fǎ xìng rú lái fǎ
如来真如可得；非离布施波罗蜜多法性如来法
xìng kě dé fēi lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō
性可得，非离净戒、安忍、精进、静虑、般若波
luó mì duō fǎ xìng rú lái fǎ xìng kě dé
罗蜜多法性如来法性可得。

jiāo shī jiā fēi bù shī bō luó mì duō zhōng rú lái kě dé fēi
“**憍尸迦，非布施波罗蜜多中如来可得，非**
rú lái zhōng bù shī bō luó mì duō kě dé fēi jìng jiè ān rěn jīng jìn
如来中布施波罗蜜多可得，非净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng jìng
静虑、般若波罗蜜多中如来可得，非如来中净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō kě dé fēi
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多可得；非
bù shī bō luó mì duō zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng bù
布施波罗蜜多真如中如来可得，非如来中布
shī bō luó mì duō zhēn rú kě dé fēi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
施波罗蜜多真如可得，非净戒、安忍、精进、静
lù bō rě bō luó mì duō zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng
虑、般若波罗蜜多真如中如来可得，非如来中
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō zhēn rú kě
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多真如可
dé fēi bù shī bō luó mì duō fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái
得；非布施波罗蜜多法性中如来可得，非如来
zhōng bù shī bō luó mì duō fǎ xìng kě dé fēi jìng jiè ān rěn jīng
中布施波罗蜜多法性可得，非净戒、安忍、精
jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi
进、静虑、般若波罗蜜多法性中如来可得，非
rú lái zhōng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
如来中净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

fǎ xìng kě dé fēi bù shī bō luó mì duōzhōng rú lái zhēn rú kě dé
法性可得；非布施波罗蜜多中如来真如可得，
fēi rú lái zhēn rú zhōng bù shī bō luó mì duō kě dé fēi jìng jiè ān
非如来真如中布施波罗蜜多可得，非净戒、安
rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōzhōng rú lái zhēn rú kě
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多中如来真如可
dé fēi rú lái zhēn rú zhōng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
得，非如来真如中净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō kě dé fēi bù shī bō luó mì duōzhōng rú lái fǎ
般若波罗蜜多可得；非布施波罗蜜多中如来法
xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng bù shī bō luó mì duō kě dé fēi
性可得，非如来法性中布施波罗蜜多可得，非
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōzhōng rú lái
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多中如来
fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
法性可得，非如来法性中净戒、安忍、精进、静
lù bō rě bō luó mì duō kě dé fēi bù shī bō luó mì duōzhēn rú
虑、般若波罗蜜多可得；非布施波罗蜜多真如
zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng bù shī bō luó mì
中如来真如可得，非如来真如中布施波罗蜜
duōzhēn rú kě dé fēi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
多真如可得，非净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duōzhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú
波罗蜜多真如中如来真如可得，非如来真如
zhōng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōzhēn
中净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多真
rú kě dé fēi bù shī bō luó mì duō fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé
如可得；非布施波罗蜜多法性中如来法性可得，
fēi rú lái fǎ xìngzhōng bù shī bō luó mì duō fǎ xìng kě dé fēi jìng jiè
非如来法性中布施波罗蜜多法性可得，非净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō fǎ xìngzhōng rú lái
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多法性中如来
fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
法性可得，非如来法性中净戒、安忍、精进、静
lù bō rě bō luó mì duō fǎ xìng kě dé
虑、般若波罗蜜多法性可得。

jiāo shī jiā fēi lí sì jìng lù rú lái kě dé fēi lí sì wú
“僇尸迦，非离四静虑如来可得，非离四无

liàng sì wú sè dìng rú lái kě dé fēi lí sì jìng lù zhēn rú rú lái kě
量、四无色定如来可得；非离四静虑真如如来可
dé fēi lí sì wú liàng sì wú sè dìng zhēn rú rú lái kě dé fēi lí
得，非离四无量、四无色定真如如来可得；非离
sì jìng lù fǎ xìng rú lái kě dé fēi lí sì wú liàng sì wú sè dìng fǎ
四静虑法性如来可得，非离四无量、四无色定法
xìng rú lái kě dé fēi lí sì jìng lù rú lái zhēn rú kě dé fēi lí sì
性如来可得；非离四静虑如来真如可得，非离四
wú liàng sì wú sè dìng rú lái zhēn rú kě dé fēi lí sì jìng lù rú lái
无量、四无色定如来真如可得；非离四静虑如来
fǎ xìng kě dé fēi lí sì wú liàng sì wú sè dìng rú lái fǎ xìng kě dé
法性可得，非离四无量、四无色定如来法性可得；
fēi lí sì jìng lù zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí sì wú liàng
非离四静虑真如如来真如可得，非离四无量、
sì wú sè dìng zhēn rú rú lái zhēn rú kě dé fēi lí sì jìng lù fǎ xìng
四无色定真如如来真如可得；非离四静虑法性
rú lái fǎ xìng kě dé fēi lí sì wú liàng sì wú sè dìng fǎ xìng rú lái
如来法性可得，非离四无量、四无色定法性如来
fǎ xìng kě dé
法性可得。

jiāo shī jiā fēi sì jìng lù zhōng rú lái kě dé fēi rú lái
“**僇尸迦，非四静虑中如来可得，非如来**
zhōng sì jìng lù kě dé fēi sì wú liàng sì wú sè dìng zhōng rú lái kě
中四静虑可得，非四无量、四无色定中如来可
dé fēi rú lái zhōng sì wú liàng sì wú sè dìng kě dé fēi sì jìng
得，非如来中四无量、四无色定可得；非四静
lù zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng sì jìng lù zhēn rú kě
虑真如中如来可得，非如来中四静虑真如可
dé fēi sì wú liàng sì wú sè dìng zhēn rú zhōng rú lái kě dé fēi
得，非四无量、四无色定真如中如来可得，非
rú lái zhōng sì wú liàng sì wú sè dìng zhēn rú kě dé fēi sì jìng lù
如来中四无量、四无色定真如可得；非四静虑
fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái zhōng sì jìng lù fǎ xìng kě dé
法性中如来可得，非如来中四静虑法性可得，
fēi sì wú liàng sì wú sè dìng fǎ xìng zhōng rú lái kě dé fēi rú lái
非四无量、四无色定法性中如来可得，非如来
zhōng sì wú liàng sì wú sè dìng fǎ xìng kě dé fēi sì jìng lù zhōng rú
中四无量、四无色定法性可得；非四静虑中如

lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng sì jìng lù kě dé fēi sì
来真如可得，非如来真如中四静虑可得，非四
wú liàng sì wú sè dìngzhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái zhēn rú
无量、四无色定中如来真如可得，非如来真如
zhōng sì wú liàng sì wú sè dìng kě dé fēi sì jìng lù zhōng rú lái fǎ
中四无量、四无色定可得；非四静虑中如来法
xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng sì jìng lù kě dé fēi sì wú liàng
性可得，非如来法性中四静虑可得，非四无量、
sì wú sè dìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng sì
四无色定中如来法性可得，非如来法性中四
wú liàng sì wú sè dìng kě dé fēi sì jìng lù zhēn rú zhōng rú lái zhēn
无量、四无色定可得；非四静虑真如中如来真
rú kě dé fēi rú lái zhēn rú zhōng sì jìng lù zhēn rú kě dé fēi sì
如可得，非如来真如中四静虑真如可得，非四
wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú zhōng rú lái zhēn rú kě dé fēi rú lái
无量、四无色定真如中如来真如可得，非如来
zhēn rú zhōng sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú kě dé fēi sì jìng lù
真如中四无量、四无色定真如可得；非四静虑
fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng sì jìng lù fǎ
法性中如来法性可得，非如来法性中四静虑法
xìng kě dé fēi sì wú liàng sì wú sè dìng fǎ xìngzhōng rú lái fǎ xìng
性可得，非四无量、四无色定法性中如来法性
kě dé fēi rú lái fǎ xìngzhōng sì wú liàng sì wú sè dìng fǎ xìng kě
可得，非如来法性中四无量、四无色定法性可
dé
得。

大般若波罗蜜多经卷第九十

bǔ quēzhēnyán
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南无喝啰怛那.哆罗夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拿.吽.泼抹拿.娑婆
hē
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó dà bō rě bō luó mì duō jīng
南無大般若波罗蜜多经 (合掌三称)

huíxiàng jì
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德 庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上报四重恩 下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有见闻者 悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
尽此一报身 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì
若波罗蜜

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪